

1915 004

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΘΕΝ

ΜΕΓ' ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ, ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΥΠΟ

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΣΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",

44 — ΕΝ ΟΔΩ ΣΤΑΔΙΟΥ — 44

1915

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγρα-
φέως καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον «Ἑστία» Κ. Μάισνερ καὶ Ν. Καργαδοῦρη — 10171.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΜΕΤΟΧΗ ΤΡΟΤΟΥ

Α. ΦΑΝΕΡΑΙ ΑΙΤΙΑΙ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
(Κεφ. 24 - 66).

1. Ὁ ἔνεκα τῆς Ἐπιδάμνου πόλεμος τῶν
Κερκυραίων καὶ Κορινθίων.

(Κεφ. 24 - 55)

I. Μέχρι τῆς ἀποστολῆς πρέσβειων εἰς Ἀθήνας.

(Κεφ. 24 - 31)

24. Ἐπιδάμνος ἐστὶ πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἴόνιον
κόλπον· προσοικοῦσι δ' αὐτὴν Ταυλάντιοι βάρβαροι, Ἰλλυρι-
κὸν ἔθνος. ταύτην ἀπίφικισαν μὲν Κερκυραῖοι, οἰκιστῆς 2
δ' ἐγένετο Φαλῖος Ἐρατοκλείδου, Κορίνθιος γένος, τῶν
ἄφ' Ἡρακλέους, κατὰ δὲ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς μητρο-
πόλεως κατακληθεῖς. ξυφίκισαν δὲ καὶ Κορινθίων τινὲς καὶ
τοῦ ἄλλου Δωρικοῦ γένους. προσελθόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐγένε- 3
το ἢ τῶν Ἐπιδαμνίων πόλις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος.

Στασιάσαντες δὲ ἐν ἀλλήλοισι ἔτη πολλά, ὡς λέγεται, ἀπὸ 4
πολέμου τινὸς τῶν προσοίκων βαρβάρων ἐφθάρησαν καὶ τῆς
δυνάμειος τῆς πολλῆς ἐστερήθησαν. τὰ δὲ τελευταῖα πρὸ 5
τοῦδε τοῦ πολέμου ὁ δῆμος αὐτῶν ἐξεδίωξε τοὺς δυνατοὺς,
οἱ δὲ ἐπελθόντες μετὰ τῶν βαρβάρων ἐλγίζοντο τοὺς ἐν τῇ
πόλει κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει 6
ὄντες Ἐπιδάμνιοι, ἐπειδὴ ἐπιέζοντο, πέμπουσιν ἐς τὴν Κέρ-
κυραν πρέσβεις ὡς μητρόπολιν οὖσαν δεόμενοι μὴ σφᾶς

περιορᾶν φθειρομένους, ἀλλὰ τοὺς τε φεύγοντας ξυναλλάξαι
 7 σφίσι καὶ τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον καταλῦσαι. ταῦτα δὲ
 ἰκέται καθεζόμενοι ἐς τὸ Ἡραϊον ἐδέοντο. οἱ δὲ Κερκυραῖοι
 τὴν ἰκετείαν οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἀπράκτους ἀπέπεμψαν.

25. Γινόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσιν ἀπὸ Κερ-
 κύρας τιμωρίαν οὖσαν ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο θέσθαι τὸ παρὸν
 καὶ πέμψαντες ἐς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐπήρνοντο, εἰ παραδοίεν
 Κορινθίοις τὴν πόλιν ὡς οἰκισταῖς καὶ τιμωρίαν τινὰ πει-
 ρῶντο ἀπ' αὐτῶν ποιεῖσθαι. ὁ δ' αὐτοῖς ἀνείλε παραδοῦναι
 2 καὶ ἡγεμόνας ποιεῖσθαι. ἐλθόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι ἐς τὴν
 Κόρινθον κατὰ τὸ μαντεῖον παρέδωσαν τὴν ἀποικίαν, τὸν τε
 οἰκιστὴν ἀποδεικνύντες σφῶν ἐκ Κορίνθου ὄντα καὶ τὸ χρη-
 στήριον δηλοῦντες, ἐδέοντό τε μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομέ-
 νους, ἀλλ' ἐπαμῦναι.

3 Κορινθιοὶ δὲ κατὰ τε τὸ δίκαιον ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν,
 νομίζοντες οὐχ ἦσσαν ἑαυτῶν εἶναι τὴν ἀποικίαν ἢ Κερκυ-
 ραίων, ἅμα δὲ καὶ μίσει τῶν Κερκυραίων, ὅτι αὐτῶν παρη-
 4 μέλουν ὄντες ἄποικοι οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσι ταῖς κοιναῖς
 διδόντες γέρα τὰ νομιζόμενα οὔτε Κορινθίῳ ἀνδρὶ προκαταρ-
 χόμενοι τῶν ἱερῶν, ὥσπερ αἱ ἄλλαι ἀποικίαι, περιφρονοῦντες
 δὲ αὐτοὺς καὶ ἐν χρημάτων δυνάμει ὄντες κατ' ἐκείνον τὸν
 χρόνον ὁμοῖα τοῖς Ἑλλήνων πλουσιωτάτοις καὶ τῇ ἐς πόλε-
 μον παρασκευῇ δυνατώτεροι, ναυτικῷ δὲ καὶ πολὺ προέχειν
 ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι καὶ κατὰ τὴν τῶν Φαιάκων προενοί-
 κησιν τῆς Κερκύρας κλέος ἐχόντων τὰ περὶ τὰς ναῦς· (ἢ
 καὶ μᾶλλον ἐξηρτύοντο τὸ ναυτικὸν καὶ ἦσαν οὐκ ἀδύνατοι
 τριήρεις γὰρ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ὑπήρχον αὐτοῖς, ὅτε ἦρχοντο
 πολεμεῖν).

26. Πάντων οὖν τούτων ἐγκλήματα ἔχοντες οἱ Κορινθιοὶ
 ἔπεμπον ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἄσμενοι τὴν ὠφελίαν, οἰκίητόρά
 τε τὸν βουλούμενον ἵνα κελεύοντες καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ

Λευκαδίων καὶ ἑαυτῶν φρουρούς. ἐπορεύθησαν δὲ πεζῶν ἐς 2
Ἐπολλωνίαν, Κορινθίων οὖσαν ἀποικίαν, δέει τῶν Κερκυ-
ραίων, μὴ κωλύονται ὑπ' αὐτῶν κατὰ θάλασσαν περαιούμενοι.

Κερκυραῖοι δὲ ἐπειδὴ ἤσθοντο τοὺς τε οἰκίητορας καὶ 3
φρουροὺς ἤκοντας ἐς τὴν Ἐπίδαμνον τὴν τε ἀποικίαν Κο-
ρινθίοις δεδομένην, ἐχαλέπαινον· καὶ πλεύσαντες εὐθὺς πέντε
καὶ εἴκοσι ναυσὶ καὶ ὕστερον ἐτέρῃ στόλῃ τοὺς τε φεύγοντας
ἐκέλευον κατ' ἐπήρειαν δέχεσθαι αὐτοὺς — ἦλθον γὰρ ἐς
τὴν Κέρκυραν οἱ τῶν Ἐπιδαμνίων φυγάδες τάφους τε ἐπι-
δεικνύοντες καὶ ξυγγένειαν, ἦν προῖσχύομενοι ἐδέοντο σφᾶς
κατάγειν — τοὺς τε φρουροὺς, οὓς Κορίνθιοι ἔπεμψαν, καὶ
τοὺς οἰκίητορας ἀποπέμπειν.

Οἱ δὲ Ἐπιδάμνιοι οὐδὲν αὐτῶν ὑπήκουσαν, ἀλλὰ στρα- 4
τεύουσιν ἐπ' αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι τεσσαράκοντα ναυσὶ μετὰ
τῶν φυγάδων ὡς κατάξοντες καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς προσλα-
βόντες, προσκαθεζόμενοι δὲ τὴν πόλιν προεῖπον Ἐπιδαμνίων 5
τε τὸν βουλόμενον καὶ τοὺς ξένους ἀπαθεῖς ἀπιέναι, εἰ δὲ μή,
ὡς πολεμίους χρήσεσθαι. ὡς δ' οὐκ ἐπέιθοντο, οἱ μὲν Κερκυ-
ραῖοι — ἔστι δ' ἰσθμὸς τὸ χωρίον — ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν.

27. Κορίνθιοι δ', ὡς αὐτοῖς ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου ἦλθον
ἄγγελοι, ὅτι πολιορκοῦνται, παρεσκευάζοντο στρατιάν καὶ
ἅμα ἀποικίαν ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἐκίηρυσσον ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ
ὁμοίᾳ τὸν βουλόμενον ἰέναι· εἰ δέ τις τὸ παραυτίκα μὲν μὴ
ἐθέλοι ξυμπλεῖν, μετέχειν δὲ βούλεται τῆς ἀποικίας, πεντή-
κοντα δραχμὰς καταθέντα Κορινθίας μένειν. ἦσαν δὲ καὶ οἱ
πλέοντες πολλοὶ καὶ οἱ τὰργύριον καταβάλλοντες. ἐδεήθησαν 2
δὲ καὶ τῶν Μεγαρέων ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι, εἰ ἄρα
κωλύοιντο ὑπὸ Κερκυραίων πλεῖν· οἱ δὲ παρεσκευάζοντο
αὐτοῖς ὀκτὼ ναυσὶ ξυμπλεῖν, καὶ Παλῆς Κεφαλλήνων τέσ-
σαρσι. καὶ Ἐπιδαυρίων ἐδεήθησαν, οἱ παρέσχον πέντε,
Ἑρμιονῆς δὲ μίαν καὶ Τροιζήνιοι δύο, Λευκάδιοι δὲ δέκα

καὶ Ἀμπρακιῶται ὀκτώ. Θηβαίους δὲ χρήματα ᾗτησαν καὶ Φλιασίους, Ἡλείους δὲ ναῦς τε κενὰς καὶ χρήματα. αὐτῶν δὲ Κορινθίων νῆες παρεσκευάζοντο τριάκοντα καὶ τρισχιλίοι ὀπλίται.

28. Ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευὴν, ἐλθόντες εἰς Κόρινθον μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Σικυωνίων πρέσβειον, οὓς παρέλαβον, ἐκέλευον Κορινθίους τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ φρουροὺς τε καὶ οἰκήτορας ἀπάγειν ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς Ἐπιδάμνου. εἰ δέ τι ἀντιποιοῦνται, δίκας ἤθελον δοῦναι ἐν Πελοποννήσῳ παρὰ πόλεις, αἷς ἂν ἀμφοτέροι ξυμβῶσιν ὁποτέρων δ' ἂν δικασθῆ εἶναι τὴν ἀποικίαν, τούτους κρατεῖν ἤθελον δὲ καὶ τῷ ἐν Δελφοῖς μαντεῖϊ ἐπιτρέψαι. πόλεμον δὲ οὐκ εἶων ποιεῖν εἰ δὲ μή, καὶ αὐτοὶ ἀναγκασθῆσθαι ἔφασαν, ἐκείνων βιαζομένων φίλους ποιεῖσθαι, οὓς οὐ βούλονται, ἑτέρους τῶν νῦν ὄντων μᾶλλον, ὠφελίας ἕνεκα.

4 Οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀπεκρίναντο αὐτοῖς, ἦν τάς τε ναῦς καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπὸ Ἐπιδάμνου ἀπαγάγωσι, βουλευσέσθαι πρότερον δὲ οὐ καλῶς ἔχειν τοὺς μὲν πολιορκεῖσθαι, αὐτοὺς δὲ δικάζεσθαι. Κερκυραῖοι δὲ ἀντέλεγον, ἦν καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ ἀπαγάγωσι, ποιήσιν ταῦτα· ἑτάσιμοι δὲ εἶναι καὶ ὥστε ἀμφοτέρους μένειν κατὰ χώραν, σπονδὰς δὲ ποιήσασθαι, ἂν ἢ δίκη γένηται.

29. Κορίνθιοι δὲ οὐδὲν τούτων ὑπήκουον, ἀλλ' ἐπειδὴ πλήρεις αὐτοῖς ἦσαν αἱ νῆες καὶ οἱ ξυμμαχοὶ παρήσαν, προπέμφσαντες κήρυκα πρότερον πόλεμον προερούντα Κερκυραίοις, ἄραντες ἑβδομήκοντα ναοὶ καὶ πέντε δισχιλίαις τε ὀπλίταις ἔπλεον ἐπὶ τὴν Ἐπιδάμνον Κερκυραίοις ἐναντία πολεμήσοντες· ἐστρατήγει δὲ τῶν μὲν νεῶν Ἀριστεύς ὁ Πελλίχου καὶ Καλλικράτης ὁ Καλλίου καὶ Τιμάνωρ ὁ Τιμάνθους, τοῦ δὲ πεζοῦ Ἀρχέτιμος τε ὁ Εὐρυτίμου καὶ Ἰσαρχίδας ὁ Ἰσάρχου.

Ἐπειδὴ δὲ ἐγένοντο ἐν Ἀκτίῳ τῆς Ἀνακτορίας γῆς, οὗ³
 τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστιν, ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρα-
 κικοῦ κόλπου, οἱ Κερκυραῖοι κήρυκά τε προσέπεμψαν αὐτοῖς
 ἐν ἀκατίῳ ἀπεροῦντα μὴ πλεῖν ἐπὶ σφᾶς, καὶ τὰς ναῦς ἅμα
 ἐπλήρουν ζεύξαντές τε τὰς παλαιάς, ὥστε πλοῖμους εἶναι,
 καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκευάσαντες. ὡς δὲ ὁ κήρύξ τε ἀπήγγει-⁴
 λεν οὐδὲν εἰρηναῖον παρὰ τῶν Κορινθίων καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς
 ἐπεπλήρωντο οὐσαι ὀγδοήκοντα — τεσσαράκοντα γὰρ Ἐπί-
 δαμνον ἐπολιόρκουν —, ἀνταναγαγόμενοι καὶ παραταξάμενοι
 ἐναυμάχησαν καὶ ἐνίκησαν οἱ Κερκυραῖοι παρὰ πολὺ καὶ⁵
 ναῦς πεντεκαίδεκα διέφθειραν τῶν Κορινθίων. τῇ δὲ αὐτῇ
 ἡμέρᾳ αὐτοῖς ξυνέβη καὶ τοὺς τὴν Ἐπίδαμνον πολιορκούν-
 τας παραστήσασθαι ὁμολογία, ὥστε τοὺς μὲν ἐπήλυδας ἀπο-
 δόσθαι, Κορινθίους δὲ δῆσαντας ἔχειν, ἕως ἂν ἄλλο τι δόξῃ.

30. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν οἱ Κερκυραῖοι τροπαῖον στή-
 σαντες ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ τῆς Κερκύρας ἀκρωτηρίῳ τοὺς μὲν
 ἄλλους, οὓς ἔλαβον αἰχμαλώτους, ἀπέκτειναν, Κορινθίους
 δὲ δῆσαντες εἶχον. ὕστερον δέ, ἐπειδὴ οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ²
 ξύμμαχοι ἠσσημένοι ταῖς ναυσὶν ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, τῆς
 θαλάσσης ἀπάσης ἐκράτουν τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία οἱ
 Κερκυραῖοι καὶ πλεύσαντες ἐς Λευκάδα, τὴν Κορινθίων ἀποι-
 κίαν, τῆς γῆς ἔτεμον καὶ Κυλλήνην, τὸ Ἠλείων ἐπίνειον,
 ἐνέπρησαν, ὅτι ναῦς καὶ χρήματα παρέσχον Κορινθίοις.

Τοῦ τε χρόνου τὸν πλεῖστον μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἐκρά-³
 τουν τῆς θαλάσσης καὶ τοὺς τῶν Κορινθίων ξυμμάχους ἐπι-
 πλέοντες ἐφθειρον, μέχρι οὗ Κορίνθιοι περιόντι τῷ θέρει πέμ-
 ψαντες ναῦς καὶ στρατιάν, ἐπεὶ σφῶν οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν,
 ἐστρατοπεδεύοντο ἐπὶ Ἀκτίῳ καὶ περὶ τὸ Χειμέριον τῆς
 Θεσπρωτίδος, φυλακῆς ἕνεκα τῆς τε Λευκάδος καὶ τῶν
 ἄλλων πόλεων, ὅσαι σφίσι φίλαι ἦσαν. ἀντεστρατοπεδεύοντο⁴
 δὲ καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ ναυσὶ τε καὶ πεζῶ.

ἐπέπλεόν τε οὐδέτεροι ἀλλήλοις, ἀλλὰ τὸ θέρος τοῦτο ἀντικαθεζόμενοι χειμῶνος ἤδη ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου ἑκάτεροι.

31. Τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα τὸν μετὰ τὴν ναυμαχίαν καὶ τὸν ὕστερον οἱ Κορίνθιοι ὀργῇ φέροντες τὸν πρὸς Κερκυραίους πόλεμον ἐναυπηγοῦντο καὶ παρασκευάζοντο τὰ κράτιστα νεῶν στόλον, ἔκ τε αὐτῆς Πελοποννήσου ἀγείροντες καὶ τῆς ἄλλης
2 Ἑλλάδος ἐρέτας, μισθῶ πείθοντες. πυνθανόμενοι δὲ οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν ἐφροῦντο, καί — ἦσαν γὰρ οὐδενὸς Ἑλλήνων ἔνσπονδοι οὐδὲ ἐσεγράψαντο ἑαυτοὺς οὔτε ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς οὔτε ἐς τὰς Λακεδαιμονίων —
3 ἔδοξεν αὐτοῖς ἐλθοῦσιν ὡς τοὺς Ἀθηναίους ξυμμάχους γενέσθαι καὶ ὠφελίαν τινὰ πειρᾶσθαι ἀπ' αὐτῶν εὐρίσκεισθαι. οἱ δὲ Κορίνθιοι πυθόμενοι ταῦτα ἦλθον καὶ αὐτοὶ ἐς τὰς Ἀθήνας πρεσβευσόμενοι, ὅπως μὴ σφίσι πρὸς τῇ Κερκυραίων ναυτικῇ τὸ Ἀπτικὸν προσγενόμενον ἐμπόδιον γένηται θέσθαι τὸν πόλεμον, ἣ βούλονται. καταστάσης δὲ ἐκκλησίας ἐς ἀντιλογίαν ἦλθον. καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι ἔλεξαν τοιάδε.

*II. Δημηγορία τῶν Κερκυραίων πρέσβεων
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.*

(Κεφ. 32·36)

32. «Δίκαιον, ὦ Ἀθηναῖοι, τοὺς μήτε εὐεργεσίας μεγάλης μήτε ξυμμαχίας προυφειλομένης ἦγοντας παρὰ τοὺς πέλας ἐπικουρίας, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν, δεησομένους ἀναδιδάξαι πρῶτον, μάλιστα μὲν ὡς καὶ ξύμφορα δεόνται, εἰ δὲ μή, ὅτι γε οὐκ ἐπιζήμια, ἔπειτα δὲ ὡς καὶ τὴν χάριν βέβαιον ἔξουσιν· εἰ δὲ τούτων μηδὲν σαφὲς καταστήσουσι,
2 μὴ ὀργίζεσθαι, ἦν ἀτυχῶσι. Κερκυραῖοι δὲ μετὰ τῆς ξυμμαχίας τῆς αἰτήσεως καὶ ταῦτα πιστεύοντες ἐχυρὰ ὑμῖν παρέξεσθαι ἀπέστειλαν ἡμᾶς.

» Τετύχηκε δὲ τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα πρὸς τε ὑμᾶς ἐς τὴν
 χρεῖαν ἡμῖν ἄλογον καὶ ἐς τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐν τῇ
 παρόντι ἀξύμφορον. ξύμμαχοί τε γὰρ οὐδενός πω ἐν τῇ πρὸ 4
 τοῦ ἑκούσιοι γενόμενοι νῦν ἄλλων τοῦτο δεησόμενοι ἤκομεν,
 καὶ ἅμα ἐς τὸν παρόντα πόλεμον Κορινθίων ἐρῆμοι δι' αὐτὸ
 καθέσταμεν. καὶ περιέστηκεν ἡ δοκοῦσα ἡμῶν πρότερον
 σωφροσύνη, τὸ μὴ ἐν ἀλλοτρίᾳ ξυμμαχίᾳ τῇ τοῦ πέλας
 γνώμῃ ξυγκινδυνεύειν, νῦν ἀβουλία καὶ ἀσθένεια φαινομένη.

» Τὴν μὲν οὖν γενομένην ναυμαχίαν αὐτοὶ κατὰ μόνας 5
 ἀπεωσάμεθα Κορινθίους· ἐπειδὴ δὲ μείζονι παρασκευῇ ἀπὸ
 Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐφ' ἡμᾶς ὤρμηγ-
 ται καὶ ἡμεῖς ἀδύνατοι ὀρώμεν ὄντες τῇ οἰκείᾳ μόνον δυνά-
 μει περιγενέσθαι καὶ ἅμα μέγας ὁ κίνδυνος, εἰ ἐσόμεθα
 ὑπ' αὐτοῖς, ἀνάγκη καὶ ὑμῶν καὶ ἄλλου παντὸς ἐπικουρίας
 δεῖσθαι, καὶ ξυγγνώμη, εἰ μὴ μετὰ κακίας, δόξης δὲ μᾶλλον
 ἁμαρτίᾳ τῇ πρότερον ἀπραγμοσύνη ἐναντία τολμῶμεν.

33. » Γενήσεται δὲ ὑμῖν πειθομένοις καλὴ ἢ ξυντυχία
 κατὰ πολλὰ τῆς ἡμετέρας χρείας, πρῶτον μὲν ὅτι ἀδικου-
 μένοις καὶ οὐχ ἑτέροις βλάπτουσι τὴν ἐπικουρίαν ποιή-
 σεσθε· ἔπειτα περὶ τῶν μεγίστων κινδυνεύοντας δεξάμενοι
 ὡς ἂν μάλιστα μετ' ἀειμνήστου μαρτυρίου τὴν χάριν κατα-
 θήσεσθε· ναυτικόν τε κεκτῆμεθα πλὴν τοῦ παρ' ὑμῖν πλεῖ-
 στον. καὶ σκέψασθε, τίς εὐπραξία σπανιωτέρα ἢ τίς τοῖς 2
 πολεμίοις λυπηροτέρα, εἰ, ἦν ὑμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρη-
 μάτων καὶ χάριτος ἐτιμήσασθε δύναμιν ὑμῖν προσγενέσθαι,
 αὕτη πάρεστιν αὐτεπάγγελτος, ἄνευ κινδύνων καὶ δαπάνης
 διδοῦσα ἑαυτὴν καὶ προσέτι φέρουσα ἐς μὲν τοὺς πολλοὺς
 ἀρετήν, οἷς δὲ ἐπαμυνεῖτε, χάριν, ὑμῖν δ' αὐτοῖς ἰσχύν· ἃ ἐν
 τῇ παντὶ χρόνῳ ὀλίγοις δὴ ἅμα πάντα ξυνέβη, καὶ ὀλίγοι
 ξυμμαχίας δεόμενοι οἷς ἐπικαλοῦνται ἀσφάλειαν καὶ κόσμον
 οὐχ ἦρσον διδόντες ἢ ληψόμενοι παραγίγνονται.

3 » Τὸν δὲ πόλεμον, δι' ὄνπερ χρήσιμοι ἂν εἴμεν, εἴ τις ὑμῶν μὴ οἶεται ἔσσεσθαι, γνώμης ἀμαρτάνει καὶ οὐκ αἰσθάνεται τοὺς Λακεδαιμονίους φόβῳ τῷ ὑμετέρῳ πολεμῆσειόντας καὶ τοὺς Κορινθίους, δυναμένους παρ' αὐτοῖς καὶ ὑμῖν ἐχθροὺς ὄντας, προκαταλαμβάνοντας ἡμᾶς νῦν ἐς τὴν ὑμετέραν ἐπιχείρησιν, ἵνα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθῃ κατ' αὐτοὺς μετ' ἀλλήλων στῶμεν μηδὲ δυοῖν φθάσαι ἀμάρτωσιν, ἢ
4 κακῶσαι ἡμᾶς ἢ σφᾶς αὐτοὺς βεβαιώσασθαι. ἡμέτερον δ' αὖ ἔργον προτερῆσαι, τῶν μὲν διδόντων, ὑμῶν δὲ δεξαμένων τὴν ξυμμαχίαν, καὶ προεπιβουλεύειν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἀντεπιβουλεύειν.

34. » Ἦν δὲ λέγωσιν, ὡς οὐ δίκαιον τοὺς σφετέρους ἀποίκους ὑμᾶς δέχεσθαι, μαθόντων, ὡς πᾶσα ἀποικία εὐ μὲν πάσχουσα τιμᾶ τὴν μητρόπολιν, ἀδικουμένη δὲ ἀλλοτριούται· οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ δούλοι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὁμοίῳ τοῖς λειπο-
2 μένοις εἶναι ἐκπέμπονται. ὡς δὲ ἠδίκουν, σαφές ἐστι. προκληθέντες γὰρ περὶ Ἐπιδάμνου ἐς κρίσιν πολέμῳ μᾶλλον
3 ἢ τῷ ἴσῳ ἐβουλήθησαν τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν. καὶ ὑμῖν ἔστω τι τεκμήριον, ἃ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ξυγγενεῖς ὀρώσιν, ὥστε ἀπάτην τε μὴ παράγεσθαι ὑπ' αὐτῶν δεομένοις τε ἐκ τοῦ εὐθέος μὴ ὑπουργεῖν. ὁ γὰρ ἐλαχίστας τὰς μεταμελείας ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις λαμβάνων ἀσφαλέστατος ἂν διατελοῖη.

35. » Λύσετε δὲ οὐδὲ τὰς Λακεδαιμονίων σπονδὰς δεχόμενοι ἡμᾶς μηδετέρων ὄντας ξυμμάχους. εἴρηται γὰρ ἐν αὐταῖς, τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἧτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ,
3 ἐξεῖναι, παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται, ἐλθεῖν. καὶ δεινόν, εἰ τοῖσδε μὲν ἀπὸ τε τῶν ἐνσπόνδων ἔσται πληροῦν τὰς ναῦς καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος καὶ οὐχ ἥκιστα ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑπηκόων, ἡμᾶς δὲ ἀπὸ τῆς προκειμένης τε ξυμμαχίας εἴρξουσι καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλοθεν ποθεν

ὠφελίας, εἶτα ἐν ἀδικίᾳ θήσονται πεισθέντων ὑμῶν, ἃ δεόμεθα.

» Πολὺ δὲ ἐν πλείονι αἰτία ἡμεῖς μὴ πείσαντες ὑμᾶς ἔξομεν ⁴ ἡμᾶς μὲν γὰρ κινδυνεύοντας καὶ οὐκ ἐχθροὺς ὄντας ἀπόσσεσθε, τῶνδε δὲ οὐχ ὅπως κωλυταὶ ἐχθρῶν ὄντων καὶ ἐπιόντων γενήσεσθε, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς δύναμιν προσλαβεῖν περιόψεσθε· ἦν οὐ δίκαιον, ἀλλ' ἢ κακείνων κωλύειν τοὺς ἐκ τῆς ὑμετέρας μισθοφόρους ἢ καὶ ἡμῖν πέμπειν, καθ' ὅτι ἂν πεισθῆτε, ὠφελίαν, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς δεξαμένους βοηθεῖν.

» Πολλὰ δέ, ὡσπερ ἐν ἀρχῇ ὑπαίπομεν, τὰ συμφέροντα ⁵ ἀποδείκνυμεν, καὶ μέγιστον, ὅτι οἵ τε αὐτοὶ πολέμιοι ἡμῖν ἦσαν — ὅπερ σαφεστάτη πίστις —, καὶ οὗτοι οὐκ ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἱκανοὶ τοὺς μεταστάντας βλάψαι. καὶ ναυτικῆς καὶ οὐκ ἡπειρώτιδος τῆς ξυμμαχίας διδομένης οὐχ ὁμοία ἢ ἀλλοτρίωσις· ἀλλὰ μάλιστα μὲν, εἰ δύνασθε, μηδένα ἄλλον εἶναι κερτῆσθαι ναῦς, εἰ δὲ μὴ, ὅστις ἐχυρώτατος, τοῦτον φίλον ἔχειν.

36. » Καὶ ὅτι τάδε συμφέροντα μὲν δοκεῖ λέγεσθαι, φοβεῖται δέ, μὴ δι' αὐτὰ πειθόμενος τὰς σπονδὰς λύσῃ, γνώτω τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ ἰσχὺν ἔχον τοὺς ἐναντίους μᾶλλον φοβῆσον, τὸ δὲ θαρσοῦν μὴ δεξαμένου ἀσθενὲς ὄν πρὸς ἰσχύοντας τοὺς ἐχθροὺς ἀδεέστερον ἐσόμενον, καὶ ἅμα οὐ περὶ τῆς Κερκύρας νῦν τὸ πλεόν ἢ καὶ τῶν Ἀθηναίων βουλευόμενος, καὶ οὐ τὰ κράτιστα αὐταῖς προνοῶν, ὅταν ἐς τὸν μέλλοντα καὶ ὅσον οὐ παρόντα πόλεμον τὸ αὐτίκα περισκοπῶν ἐνδοιάζῃ χωρίον προσλαβεῖν, ὃ μετὰ μεγίστων καιρῶν οἰκειοῦται τε καὶ πολεμοῦται. τῆς τε γὰρ ² Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς παράπλου κείται, ὥστε μήτε ἐκεῖθεν ναυτικὸν εἶσαι Πελοποννησίους ἐπελθεῖν τό τε ἐνθένδε πρὸς τὰ κεῖ παραπέμψαι, καὶ ἐς τὰλλα ξυμφορώτατόν ἐστι.

3 » Βραχυτάτω δ' ἂν κεφαλαίῳ, τοῖς τε ξύμπασι καὶ καθ' ἕκαστον, τῷ δ' ἂν μὴ προσέθαι ἡμᾶς μάθοιτε· τρία μὲν τὰ λόγου ἄξια τοῖς Ἑλλησι ναυτικά, τὸ παρ' ὑμῖν καὶ τὸ ἡμέτερον καὶ τὸ Κορινθίων· τούτων δ' εἰ περιόψεσθε τὰ δύο ἐς ταῦτόν ἐλθεῖν καὶ Κορίνθιοι ἡμᾶς προκαταλήψονται, Κερκυραίοις τε καὶ Πελοποννησίοις ἅμα ναυμαχήσετε· δεξάμενοι δὲ ἡμᾶς ἔξετε πρὸς αὐτοὺς πλείοσι ναυσὶ ταῖς ἡμετέραις ἀγωνίζεσθαι.»

III. Δημηγορία τῶν Κορινθίων πρέσβεων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.

(Κεφ. 37-43)

37. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε·

« Ἀναγκαῖον Κερκυραίων τῶνδε οὐ μόνον περὶ τοῦ δέξασθαι σφᾶς τὸν λόγον ποιησαμένων, ἀλλ' ὡς καὶ ἡμεῖς τε ἀδικοῦμεν καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰκότως πολεμοῦνται, μνησθέντας πρῶτον καὶ ἡμᾶς περὶ ἀμφοτέρων, οὕτω καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον λόγον ἰέναι, ἵνα τὴν ἀφ' ἡμῶν τε ἀξίωσιν ἀσφαλέστερον προειδῆτε καὶ τὴν τῶνδε χρεῖαν μὴ ἀλογίστως ἀπώσησθε.

2 » Φασὶ δὲ ξυμμαχίαν διὰ τὸ σῶφρον οὐδενός πω δέξασθαι· τὸ δ' ἐπὶ κακουργίᾳ καὶ οὐκ ἀρετῇ ἐπετήδευσαν ξύμμαχόν τε οὐδένα βουλόμενοι πρὸς τὰδικήματα ἔχειν οὐδὲ μάρτυρα
3 παρακαλοῦντες αἰσχύνεσθαι· καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἅμα αὐτάρκη θέσιν κειμένη παρέχει αὐτοὺς δικαστὰς ὧν βλάπτουσί τινα μᾶλλον ἢ κατὰ ξυνήκας γίνεσθαι διὰ τὸ ἤκιστα ἐπὶ τοὺς πέλας ἐκπλέοντας μάλιστα τοὺς ἄλλους ἀνάγκη καταίρον-
4 τας δέχεσθαι· κὰν τούτῳ τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον, οὐχ ἵνα μὴ ξυναδικήσωσιν ἑτέροις, προβέβληνται, ἀλλ' ὅπως κατὰ μόνας ἀδικῶσι, καὶ ὅπως, ἐν ᾧ μὲν ἂν κρατῶσι, βιάζονται,

οὐ δ' ἂν λάθωσι, πλέον ἔχωσιν, ἣν δέ πού τι προσλάβωσιν, ἀνισχυντώσι. καίτοι εἰ ἦσαν ἄνδρες, ὡσπερ φασίν, ἀγαθοί, ὅσῳ ἀληπτότεροι ἦσαν τοῖς πέλας, τόσῳ δὲ φανερωτέραν ἐξῆν αὐτοῖς τὴν ἀρετὴν διδοῦσι καὶ δεχομένοις τὰ δίκαια δεικνύναι.

38. » Ἄλλ' οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους οὔτε ἐς ἡμᾶς τοιοῦδε εἰσίν, ἄποικοι δὲ ὄντες ἀφεστᾶσί τε διὰ παντὸς καὶ νῦν πολεμοῦσι λέγοντες, ὡς οὐκ ἐπὶ τῷ κακῶς πάσχειν ἐκπεμφθεῖεν. ἡμεῖς δὲ οὐδ' αὐτοὶ φαμεν ἐπὶ τῷ ὑπὸ τούτων ὑβρίζεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἡγεμόνες τε εἶναι καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι. αἱ γοῦν ἄλλαι ἀποικίαι τιμῶσιν ἡμᾶς, καὶ μάλιστα ὑπὸ ἀποίκων στεργόμεθα· καὶ δῆλον, ὅτι, εἰ τοῖς πλέοσιν ἀρέσκοντές ἐσμεν, τοῖσδ' ἂν μόνοις οὐκ ὀρθῶς ἀπαρέσκοιμεν οὐδ' ἐπεστρατεύοιμεν ἐκπρεπῶς μὴ καὶ διαφερόντως τι ἀδικούμενοι. καλὸν δ' ἦν, εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν, τοῖσδε μὲν εἶξαι τῇ ἡμετέρᾳ ὀργῇ, ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιάσασθαι τὴν τούτων μετριότητα· ὑβρεῖ δὲ καὶ ἐξουσίᾳ πλούτου πολλὰ ἐς ἡμᾶς ἄλλα τε ἡμαρτήκασι καὶ Ἐπίδαμνον ἡμετέραν οὔσαν κακουμένην μὲν οὐ προσεπειοῦντο, ἐλθόντων δὲ ἡμῶν ἐπὶ τιμωρίᾳ ἐλόντες βία ἔχουσι.

39. » Καὶ φασὶ δὴ δίκῃ πρότερον ἐθελῆσαι κρίνεσθαι ἦν γε οὐ τὸν προύχοντα καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς προκαλούμενον λέγειν τι δοκεῖν δεῖ, ἀλλὰ τὸν ἐς ἴσον τά τε ἔργα ὁμοίως καὶ τοὺς λόγους, πρὶν διαγωνίζεσθαι, καθιστάντα. οὗτοι δ' οὐ πρὶν πολιορκεῖν τὸ χωρίον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡγγήσαντο ἡμᾶς οὐ περιόψεσθαι, τότε καὶ τὸ εὐπρεπὲς τῆς δίκης παρέσχοντο· καὶ δεῦρο ἦκουσιν οὐ τὰκει μόνον αὐτοὶ ἁμαρτόντες, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς νῦν ἀξιοῦντες οὐ ξυμμαχεῖν, ἀλλὰ ξυναδικεῖν καὶ διαφόρους ὄντας ἡμῖν δέχεσθαι σφᾶς· οὓς χρῆν, ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν, τότε προσιέναι καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμεῖς μὲν ἡδίκημεθα, οὗτοι δὲ κινδυνεύουσι, μηδ' ἐν ᾧ ὑμεῖς,

τῆς τε δυνάμεως αὐτῶν τότε οὐ μεταλαβόντες, τῆς ὠφελίας νῦν μεταδώσετε καί, τῶν ἀμαρτημάτων ἀπογενόμενοι, τῆς ἀφ' ἡμῶν αἰτίας τὸ ἴσον ἔξετε, πάλαι δὲ κοινώσαντας τὴν δύναμιν κοινὰ καὶ τὰ ἀποβαίνοντα ἔχειν.

40. » Ὡς μὲν οὖν αὐτοὶ τε μετὰ προσηκόντων ἐγκλημάτων ἐρχόμεθα καὶ οἷδε βίαιοι καὶ πλεονέκται εἰσὶ δεδήλωται. ὡς δὲ οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὺς δέχοισθε, μαθεῖν χρῆ. εἰ γὰρ εἴρηται ἐν ταῖς σπονδαῖς ἐξεῖναι, παρ' ὁποτέρους τις τῶν ἀγράφων πόλεων βούλεται, ἐλθεῖν, οὐ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἐτέρων ἰοῦσιν ἢ ξυνηθήκη ἐστίν, ἀλλ' ὅστις, μὴ ἄλλου αὐτὸν ἀποστερῶν, ἀσφαλείας δεῖται καὶ ὅστις μὴ τοῖς δεξαμένοις (οὐ δεξομένοις, εἰ σωφρονοῦσι), πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ποιήσει· ὁ νῦν ὑμεῖς, μὴ πειθόμενοι ἡμῖν, πάθοιτε ἂν. οὐ γὰρ τοιοῦδε μόνον ἐπίκουροι ἂν γένοισθε, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἀντι ἐνσπόνδων πολέμιοι. ἀνάγκη γάρ, εἰ ἴτε μετ' αὐτῶν, καὶ ἀμύνεσθαι μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτους.

4 » Καίτοι δίκαιοί γ' ἐστὲ μάλιστα μὲν ἐκποδῶν στήναι ἀμφοτέροις, εἰ δὲ μὴ, τὸναντίον ἐπὶ τούτους μεθ' ἡμῶν ἰέναι — Κορινθίους μὲν γε ἐνσπονδοὶ ἐστε, Κερκυραίοις δὲ οὐδὲ δι' ἀνοκωχῆς πώποτ' ἐγένεσθε —, καὶ τὸν νόμον μὴ καθιστάναι, ὥστε τοὺς ἐτέρων ἀφισταμένους δέχεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς Σαρμίων ἀποστάντων ψῆφον προσεθέμεθα ἐναντίαν ὑμῖν τῶν ἄλλων Πελοποννησίων δίχρα ἐψηφισμένων, εἰ χρῆ αὐτοῖς ἀμύνειν, φανερώς δὲ ἀντείομεν τοὺς προσήκοντας ξυμμάχους αὐτὸν τινα κολάζειν. εἰ γὰρ τοὺς κακόν τι δρῶντας δεχόμενοι τιμωρήσετε, φανείται καὶ ἅ τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν πρόσεισι, καὶ τὸν νόμον ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἐφ' ἡμῖν θήσετε.

41. » Δικαιώματα μὲν οὖν τάδε πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν, ἰκανὰ κατὰ τοὺς Ἑλλήνων νόμους, παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος τοιάνδε, ἣν οὐκ ἐχθροὶ ὄντες, ὥστε βλάπτειν, οὐδ'

αὐ φίλοι, ὥστ' ἐπιχρησθαι, ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῇ παρόντι φαρμὲν χρῆναι. νεῶν γὰρ μακρῶν σπανίσαντές ποτε πρὸς 2 τὸν Αἰγινήτων ὑπὲρ τὰ Μηδικὰ πόλεμον παρὰ Κορινθίων εἴκοσι ναῦς ἐλάβετε· καὶ ἡ εὐεργεσία αὕτη τε καὶ ἡ ἐς Σαμίους, τὸ δι' ἡμᾶς Πελοποννησίους αὐτοῖς μὴ βοηθῆσαι, παρέσχεν ὑμῖν Αἰγινήτων μὲν ἐπικράτησιν, Σαμίων δὲ κόλασιν, καὶ ἐν καιροῖς τοιοῦτοις ἐγένετο, οἷς μάλιστα ἄνθρωποι ἐπ' ἐχθροὺς τοὺς σφετέρους ἴοντες τῶν πάντων ἀπερίοπτοι εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν φίλον τε γὰρ ἡγοῦνται τὸν ὑπουργοῦντα, 3 ἦν καὶ πρότερον ἐχθρὸς ἦ, πολέμιόν τε τὸν ἀντιστάντα, ἦν καὶ τύχῃ φίλος ὢν· ἐπεὶ καὶ τὰ οἰκεία χειρὸν τίθενται φιλονικίας ἕνεκα τῆς αὐτίκα.

42. » Ὡν ἐνθυμηθέντες καὶ νεώτερός τις παρὰ πρεσβυτέρου αὐτὰ μαθῶν ἀξιούτω τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι καὶ μὴ νομίση δίκαια μὲν τάδε λέγεσθαι, ξύμφορα δέ, εἰ πολεμήσει, ἄλλα εἶναι. τό τε γὰρ ξυμφέρον, ἐν ᾧ ἂν τις ἐλάχι- 2 στα ἀμαρτάνῃ, μάλιστα ἐπέται, καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου, ᾧ φοβοῦντες ὑμᾶς Κερκυραῖοι κελεύουσιν ἀδικεῖν, ἐν ἀφανεῖ ἐτι κεῖται, καὶ οὐκ ἄξιον ἐπαρθέντας αὐτῷ φανεράν ἐχθραν ἦδη καὶ οὐ μέλλουσαν πρὸς Κορινθίους κτήσασθαι, τῆς δὲ ὑπαρχούσης πρότερον διὰ Μεγαρέας ὑποψίας σῶφρον ὑφελεῖν μᾶλλον· ἡ γὰρ τελευταία χάρις καιρὸν ἔχουσα, κἂν 3 ἐλάσσων ἦ, δύναται μείζον ἐγκλήμα λῦσαι. μηδ' ὅτι ναυτικοῦ ξυμμαχίαν μεγάλην διδώσι, τούτῃ ἐφέλκεσθε· τὸ γὰρ μὴ ἀδικεῖν τοὺς ὁμοίους ἐχυρωτέρα δύναμις ἢ τῇ αὐτίκα φανερῷ ἐπαρθέντας διὰ κινδύνων τὸ πλεόν ἔχειν.

43. » Ἡμεῖς δὲ περιπεπτωκότες οἷς ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοὶ προείπομεν, τοὺς σφετέρους ξυμμάχους αὐτόν τινα κολλάζειν, νῦν παρ' ὑμῶν τὸ αὐτὸ ἀξιούμεν κομίζεσθαι καὶ μὴ τῇ ἡμετέρᾳ ψήφῳ ὠφεληθέντας τῇ ὑμετέρᾳ ἡμᾶς βλάψαι. τὸ 2 δ' ἴσον ἀνταπόδοτε γνόντες τοῦτον ἐκείνον εἶναι τὸν καιρὸν,

ἐν ᾧ ὁ τε ὑπουργῶν φίλος μάλιστα καὶ ὁ ἀντιστὰς ἐχθρός.
 3 καὶ Κερκυραίους τούσδε μῆτε ξυμμάχους δέχεσθε βία ἡμῶν
 4 μῆτε ἀμύνετε αὐτοῖς ἀδικουσι. καὶ τάδε ποιῶντες τὰ προσή-
 κοντά τε δράσατε καὶ τὰ ἄριστα βουλευσέσθε ὑμῖν αὐτοῖς».

IV. Τὰ περαιτέρω συμβάντα.

(Κεφ. 44 - 55)

44. Τοιαῦτα δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εἶπον.

Ἄθηναῖοι δὲ ἀκούσαντες ἀμφοτέρων γενομένης καὶ δις
 ἐκκλησίας, τῇ μὲν προτέρᾳ οὐχ ἦρσον τῶν Κορινθίων ἀπε-
 δέξαντο τοὺς λόγους, ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ μετέγνωσαν Κερ-
 κυραίοις ξυμμαχίαν μὲν μὴ ποιήσασθαι, ὥστε τοὺς αὐτοὺς
 ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν (εἰ γὰρ ἐπὶ Κόρινθον ἐκέλευον
 σφίσιν οἱ Κερκυραῖοι ξυμπλεῖν, ἐλύοντ' ἂν αὐτοῖς αἰ πρὸς
 Πελοποννησίους σπονδαί), ἐπιμαχίαν δὲ ἐποιήσαντο τῇ ἀλλή-
 λων βοηθεῖν, εἴαν τις ἐπὶ Κέρκυραν ἢ ἢ Ἀθήνας ἢ τοὺς
 2 τούτων ξυμμάχους. ἐδόκει γὰρ ὁ πρὸς Πελοποννησίους πόλε-
 μος καὶ ὡς ἔσεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ
 προσέσθαι Κορινθίοις ναυτικὸν ἔχουσαν τοσοῦτον, ξυγκρούειν
 δὲ ὅτι μάλιστα αὐτοὺς ἀλλήλοισι. ἵνα ἀσθενεστέροις οὖσιν,
 ἦν τι δέη, Κορινθίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ναυτικὸν ἔχουσιν
 3 ἐς πόλεμον καθιστῶνται. ἅμα δὲ τῆς τε Ἰταλίας καὶ Σικε-
 λίας καλῶς ἐφαίνετο αὐτοῖς ἢ νῆσος ἐν παράπλῳ κείσθαι.

45. Τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Κερκυραίους
 προσεδέξαντο καὶ τῶν Κορινθίων ἀπελθόντων οὐ πολὺ ὕστε-
 2 ρον δέκα ναῦς αὐτοῖς ἀπέστειλαν βοηθοῦς· ἐστρατήγει δὲ
 αὐτῶν Λακεδαιμόνιος τε ὁ Κίμωνος καὶ Διότιμος ὁ Στρομ-
 3 βίχου καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους. προεῖπον δὲ αὐτοῖς μὴ
 ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι καὶ μέλ-
 4 λωσιν ἀποβαίνειν ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίων· οὕτω δὲ κω-

λύειν κατὰ δύναμιν. προεῖπον δὲ ταῦτα τοῦ μὴ λύειν ἕνεκα τὰς σπονδάς. αἱ μὲν δὲ νῆες ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Κέρκυραν.

46. Οἱ δὲ Κορινθιοί, ἐπειδὴ αὐτοῖς παρεσκευάστο, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Κέρκυραν ναυσὶ πενήκοντα καὶ ἑκατόν. ἦσαν δὲ Ἑλλείων μὲν δέκα, Μεγαρέων δὲ δώδεκα καὶ Λευκαδίων δέκα, Ἀμπρακιωτῶν δὲ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι καὶ Ἀνακτορίων μία, αὐτῶν δὲ Κορινθίων ἐνενήκοντα· στρατηγοὶ δὲ τούτων ἦσαν 2 μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἑκάστων, Κορινθίων δὲ Ξενοκλείδης ὁ Εὐθυκλέους πέμπτος αὐτός. ἐπειδὴ δὲ προσέμειξαν τῇ κατὰ 3 Κέρκυραν ἡπειρῶ ἀπὸ Λευκάδος πλέοντες, ὀρμίζονται ἐς Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος γῆς. ἔστι δὲ λιμὴν, καὶ πόλις 4 ὑπὲρ αὐτοῦ κεῖται ἀπὸ θαλάσσης ἐν τῇ Ἑλαιάτιδι τῆς Θεσπρωτίδος, Ἐφύρη. ἐξίησι δὲ παρ' αὐτὴν Ἀχερουσία λίμνη ἐς θάλασσαν· διὰ δὲ τῆς Θεσπρωτίδος Ἀχέρων ποταμὸς ῥέων ἐσβάλλει ἐς αὐτήν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔχει· ῥεῖ δὲ καὶ Θύαμις ποταμὸς ὀρίζων τὴν Θεσπρωτίδα καὶ Κεστρίνην, ὣν ἐντὸς ἢ ἄκρα ἀνέχει τὸ Χειμέριον. οἱ μὲν 5 οὖν Κορινθιοὶ τῆς ἡπειροῦ ἐνταῦθα ὀρμίζονται τε καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντο.

47. Οἱ δὲ Κερκυραῖοι, ὡς ᾗσθηοντο αὐτοὺς προσπλέοντας, πληρώσαντες δέκα καὶ ἑκατόν ναῦς, ὧν ἤρχε Μικιάδης καὶ Αἰσιμίδης καὶ Εὐρύβατος, ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν μιᾷ τῶν νήσων, αἱ καλοῦνται Σύβοτα· καὶ αἱ Ἀττικαὶ δέκα παρήσαν. ἐπὶ δὲ τῇ Λευκίμμῃ αὐτοῖς τῇ ἀκρωτηρίῳ ὁ πεζὸς ἦν καὶ 2 Ζακυνθίων χίλιοι ὀπλίται βεβηθηκότες. ἦσαν δὲ καὶ τοῖς 3 Κορινθίοις ἐν τῇ ἡπειρῶ πολλοὶ τῶν βαρβάρων παραβεβηθηκότες· οἱ γὰρ ταύτῃ ἡπειρῶται αἰεὶ ποτε αὐτοῖς φίλοι εἰσίν.

48. Ἐπειδὴ δὲ παρεσκευάστο τοῖς Κορινθίοις, λαβόντες τριῶν ἡμερῶν σιτία ἀνήγοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀπὸ τοῦ Χειμερίου νυκτὸς καὶ ἅμα ἕφ' πλέοντες καθορῶσι τὰς τῶν Κερ- 2 κυραίων ναῦς μετεώρους τε καὶ ἐπὶ σφᾶς πλεούσας. ὡς δὲ 3

κατειδον ἀλλήλους, ἀντιπαρετάσσοντο, ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας Κερκυραίων αἱ Ἀττικάι νῆες, τὸ δὲ ἄλλο αὐτοὶ ἐπειχον τρία τέλη ποιήσαντες τῶν νεῶν, ὧν ἦρχε τῶν τριῶν στρατηγῶν ἐκάστου εἰς. οὕτω μὲν Κερκυραῖοι ἐτάξαντο.

4 Κορινθίοις δὲ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας αἱ Μεγαρίδες νῆες εἶχον καὶ αἱ Ἀμπρακιώτιδες, κατὰ δὲ τὸ μέσον οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ὡς ἕκαστοι, εὐώνυμον δὲ κέρας αὐτοὶ οἱ Κορίνθιοι ταῖς ἄριστα τῶν νεῶν πλεούσαις κατὰ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸ δεξιὸν τῶν Κερκυραίων εἶχον.

49. Ἐυμμεῖξαντες δέ, ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἐκατέροις ἦρθη, ἐναυμάχουν πολλοὺς μὲν ὀπλίτας ἔχοντες ἀμφότεροι ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων, πολλοὺς δὲ τοξότας τε καὶ ἀκοντιστάς, 2 τῷ παλαιῷ τρόπῳ ἀπειρότερον ἔτι παρεσκευασμένοι. ἦν τε ἡ ναυμαχία καρτερά, τῇ μὲν τέχνῃ οὐχ ὁμοίως, πεζομαχίᾳ δὲ 3 τὸ πλεόν προσφερῆς οὖσα. ἐπειδὴ γὰρ προσβάλοιεν ἀλλήλοις, οὐ βραδίως ἀπελύοντο ὑπὸ τε πλήθους καὶ ὄχλου τῶν νεῶν καὶ μᾶλλον τι πιστεύοντες τοῖς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὀπλίταις ἐς τὴν νίκην, οἱ καταστάντες ἐμάχοντο ἡσυχάζουσῶν τῶν νεῶν· διέκπλοι δ' οὐκ ἦσαν, ἀλλὰ θυμῷ καὶ βῶμῃ τὸ πλεόν ἐναυμάχουν ἢ ἐπιστήμῃ.

4 Παντάχῃ μὲν οὖν πολλὸς θόρυβος καὶ παραχώδης ἦν ἡ ναυμαχία, ἐν ἣ αἱ Ἀττικάι νῆες παραγιγνόμεναι τοῖς Κερκυραίοις, εἴ πῃ πιέζοντο, φόβον μὲν παρεῖχον τοῖς ἐναντίοις, μάχης δὲ οὐκ ἦρχον δεδιότες οἱ στρατηγοὶ τὴν πρόρρησιν 5 τῶν Ἀθηναίων. μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων ἐπόνει. οἱ γὰρ Κερκυραῖοι εἴκοσι ναυσὶν αὐτοὺς τρεψάμενοι καὶ καταδιώξαντες σποράδας ἐς τὴν ἡπειρον μέχρι τοῦ στρατοπέδου πλεύσαντες αὐτῶν καὶ ἐπεκβάντες ἐνέπρησάν τε τὰς 6 σκηναῖς ἐρήμους καὶ τὰ χρήματα διήρπασαν. ταύτη μὲν οὖν οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἤσσωτό τε καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπεκράτουν· ἦ δὲ αὐτοὶ ἦσαν οἱ Κορίνθιοι, ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ,

πολὸν ἐνίκων, τοῖς Κερκυραίοις τῶν εἰκοσι, νεῶν ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους ἐκ τῆς διώξεως οὐ παρουσῶν. #

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὁρῶντες τοὺς Κερκυραίους πιεζομένους 7 μᾶλλον ἤδη ἀπροφασίστως ἐπεκούρουν, τὸ μὲν πρῶτον ἀπεχόμενοι, ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τινί· ἐπεὶ δὲ ἡ τροπὴ ἐγίγνετο λαμπρῶς καὶ ἐνέκειντο οἱ Κορίνθιοι, τότε δὴ ἔργου πᾶς εἶχετο ἤδη καὶ διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι, ἀλλὰ ξυνέπεσεν ἐς τοῦτο ἀνάγκης, ὥστε ἐπιχειρῆσαι ἀλλήλοις τοὺς Κορινθίους καὶ Ἀθηναίους.

50. Τῆς δὲ τροπῆς γενομένης οἱ Κορίνθιοι τὰ σκάφη μὲν οὐχ εἰλικον ἀναδούμενοι τῶν νεῶν, ἅς καταδύσειαν, πρὸς δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐτράποντο φονεῦειν διεκπλέοντες μᾶλλον ἢ ζωγρεῖν, τοὺς τε αὐτῶν φίλους, οὐκ αἰσθόμενοι ὅτι ἦσσηντο οἱ ἐπὶ τῇ δεξιῇ κέρα, ἀγνωσοῦντες ἔκτεινον. πολλῶν γὰρ νεῶν 2 οὐσῶν ἀμφοτέρων καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης ἐπεχουσῶν, ἐπειδὴ ξυνέμειξαν ἀλλήλοις, οὐ βραδίως τὴν διάγνωσιν ἐποιούντο, ὅποιοι ἐκράτουν ἢ ἐκρατοῦντο· ναυμαχία γὰρ αὕτη Ἑλλησι πρὸς Ἑλληνας νεῶν πλήθει μεγίστη δὴ τῶν πρὸ αὐτῆς γεγένηται.

Ἐπειδὴ δὲ κατεδίωξαν τοὺς Κερκυραίους οἱ Κορίνθιοι ἐς 3 τὴν γῆν, πρὸς τὰ ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους ἐτράποντο καὶ τῶν πλείστων ἐκράτησαν, ὥστε προσκομίσαι πρὸς τὰ Σύβοτα, οἱ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν βαρβάρων προσεβεβοηθήκει· ἔστι δὲ τὰ Σύβοτα τῆς Θεσπρωτίδος λιμῆν ἐρήμος. τοῦτο δὲ ποιήσαντες αὐθις ἀθροισθέντες ἐπέπλεον τοῖς Κερκυραίοις. οἱ δὲ ταῖς πλοῖμοις, καὶ ὅσαι ἦσαν 4 λοιπαί, μετὰ τῶν Ἀττικῶν νεῶν καὶ αὐτοὶ ἀντεπέπλεον δεισαντες, μὴ ἐς τὴν γῆν σφῶν πειρῶσιν ἀποβαίνειν. ἤδη δὲ ἦν 5 ὀψὲ καὶ ἐπεπαιάνιστο αὐτοῖς ὡς ἐς ἐπίπλουν, καὶ οἱ Κορίνθιοι ἐξαπίνης πρύμναν ἐκρούοντο κατιδόντες εἰκοσι ναῦς Ἀθηναίων προσπλεύσας, ἅς ὕστερον τῶν δέκα βοηθοὺς ἐξέ-

πεμφαν οἱ Ἀθηναῖοι δεῖσαντες, ὅπερ ἐγένετο, μὴ νικηθῶσιν οἱ Κερκυραῖοι καὶ αἱ σφέτεροι δέκα νῆες ὀλίγαι ἀμύνειν ὧσι.

51. Ταύτας οὖν προῖδόντες οἱ Κορίνθιοι καὶ ὑποτοπήσαντες ἀπ' Ἀθηνῶν εἶναι, οὐχ ὅσας ἐώρων, ἀλλὰ πλείους, ὑπανεχώρουν. τοῖς δὲ Κερκυραίοις — ἐπέπλεον γὰρ μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς — οὐχ ἐωρῶντο καὶ ἐθαύμαζον τοὺς Κορινθίους πρῦμναν κρουομένους, πρὶν τινες ἰδόντες εἶπον, ὅτι νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλέουσι. τότε δὲ καὶ αὐτοὶ ἀνεχώρουν — ξυνεσκόταζε γὰρ ἤδη —, καὶ οἱ Κορίνθιοι ἀποτραπόμενοι τὴν
3 διάλυσιν ἐποιήσαντο. οὕτω μὲν ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλλή-
4 λων, καὶ ἡ ναυμαχία ἐτελεύτα ἐς νύκτα. τοῖς δὲ Κερκυραίοις στρατοπεδευομένοις ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ αἱ εἴκοσι νῆες ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν αὐται, ὧν ἤρχε Γλαύκων τε ὁ Λεάγρου καὶ Ἄνδοκίδης ὁ Λεωγόρου, διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων προσκομισθεῖσαι κατέπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον οὐ πολλῷ ὕστερον ἢ
5 ὤφθησαν — οἱ δὲ Κερκυραῖοι, ἦν γὰρ νύξ, ἐφοβήθησαν, μὴ πολέμια ὦσιν· ἔπειτα δὲ ἐγνωσαν — καὶ ὠρμίσαντο.

52. Τῇ δ' ὕστεραία ἀναγαγόμεναι αἱ τε Ἀττικαὶ τριάκοντα νῆες καὶ τῶν Κερκυραίων ὅσαι πλόῃμοι ἦσαν ἐπέπλευσαν ἐπὶ τὸν ἐν τοῖς Συβότοις λιμένα, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι
2 ὠρμουν, βουλόμενοι εἰδέναι, εἰ ναυμαχήσουσιν. οἱ δὲ τὰς μὲν ναῦς ἄραντες ἀπὸ τῆς γῆς καὶ παραταξάμενοι μετεώρους ἡσύχαζον, ναυμαχίας οὐ διανοούμενοι ἄρχειν ἐκόντες, ὄρωντες προσγεγενημένας τε ναῦς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἀκραιφνεῖς καὶ σφίσι πολλὰ τὰ ἄπορα ξυμβεθηκότα, αἰχμαλώτων τε
3 περὶ φυλακῆς, οὓς ἐν ταῖς ναυσὶν εἶχον, καὶ ἐπισκευῶν οὐκ οὖσαν τῶν νεῶν ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ τοῦ δὲ οἴκαδε πλοῦ μᾶλλον διεσκόπουν, ὅπῃ κομισθήσονται, δεδιότες, μὴ οἱ Ἀθηναῖοι νομίσαντες λελύσθαι τὰς σπονδάς, διότι ἐς χεῖρας ἦλθον, οὐκ ἔῴσι σφᾶς ἀποπλεῖν.

53. Ἐδοξεν οὖν αὐτοῖς ἄνδρας ἐς κελήτιον ἐσβιβάσαντας

ἀνευ κηρυκείου προσπέμψαι τοῖς Ἀθηναίοις καὶ πείραν ποιή-
 σασθαι. πέμψαντές τε ἔλεγον τοιαῦδε: « Ἀδικεῖτε, ὦ ἄνδρες 2
 Ἀθηναῖοι, πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες· ἡμῖν γὰρ
 πολεμίους τοὺς ἡμετέρους τιμωρουμένοις ἐμποδῶν ἴστασθε
 ἔπλα ἀνταιρόμενοι. εἰ δ' ὑμῖν γνώμη ἐστὶ κωλύειν τε ἡμᾶς
 ἐπὶ Κέρκυραν ἢ ἄλλοσε, εἴ ποι βουλόμεθα, πλεῖν καὶ τὰς
 σπονδὰς λύετε, ἡμᾶς τούσδε λαβόντες πρῶτον χρήσασθε ὡς
 πολεμίους». οἱ μὲν δὲ τοιαῦτα εἶπον· τῶν δὲ Κερκυραίων τὸ 3
 μὲν στρατόπεδον, ὅσον ἐπήκουσεν, ἀνεβόησεν εὐθύς λαβεῖν
 τε αὐτοὺς καὶ ἀποκτεῖναι, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοιαῦτα ἀπεκρίναντο·
 « Οὐτε ἄρχομεν πολέμου, ὦ ἄνδρες Πελοποννήσιοι, οὔτε τὰς 4
 σπονδὰς λύομεν, Κερκυραίοις δὲ τοῖσδε ξυμμάχοις οὔσι βοη-
 θοὶ ἤλθομεν. εἰ μὲν οὖν ἄλλοσέ ποι βούλεσθε πλεῖν, οὐ κω-
 λύομεν· εἰ δὲ ἐπὶ Κέρκυραν πλευσεῖσθε ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι
 χωρίων, οὐ περιοφόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν».

54. Τοιαῦτα τῶν Ἀθηναίων ἀποκριναμένων οἱ μὲν Κο-
 ρίνθιοι τὸν τε πλοῦν τὸν ἐπ' οἴκου παρεσκευάζοντο καὶ τρο-
 παῖον ἔστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ Συβότοις· οἱ δὲ Κερκυ-
 ραῖοι τὰ τε ναύαγια καὶ νεκροὺς ἀνείλοντο τὰ κατὰ σφᾶς
 ἐξενεχθέντα ὑπὸ τοῦ ῥοῦ καὶ ἀνέμου, ὃς γενόμενος τῆς
 νυκτὸς διεσκέδασεν αὐτὰ πανταχῆ, καὶ τροπαῖον ἀντέστησαν
 ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις ὡς νενικηκότες.

Γνώμη δὲ ἑκάτεροι τοιαῦτα τὴν νίκην πρᾶσειποίησαντο· Κο-
 ρίνθιοι μὲν κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ μέχρι νυκτὸς, ὥστε
 καὶ ναύαγια πλεῖστα καὶ νεκροὺς προσκομίσασθαι, καὶ ἄν-
 δρας ἔχοντες αἰχμαλώτους οὐκ ἐλάσσους χιλίων ναῦς τε
 καταδύσαντες περὶ ἑβδομήκοντα ἔστησαν τροπαῖον· Κερκυ-
 ραῖοι δὲ τριάκοντα ναῦς μάλιστα διαφθείραντες καί, ἐπειδὴ
 Ἀθηναῖοι ἤλθον, ἀνελόμενοι τὰ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ναύαγια
 καὶ νεκροὺς, καὶ ὅτι αὐτοῖς τῇ τε προτεραίᾳ πρύμναν κρουό-
 μενοι ὑπεχώρησαν οἱ Κορίνθιοι ἰδόντες τὰς Ἀττικὰς ναῦς

καί, ἐπειδὴ ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι, οὐκ ἀντεπέπλεον ἐκ τῶν Συθότων, διὰ ταῦτα τροπαῖον ἔστησαν. οὕτω μὲν ἑκάτεροι νικᾶν ἤξισον.

55. Οἱ δὲ Κορινθιοὶ ἀποπλέοντες ἐπ' οἴκου Ἀνακτόριον, ὃ ἐστὶν ἐπὶ τῇ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, εἶλον ἀπάτην — ἦν δὲ κοινὸν Κερκυραίων καὶ ἐκείνων — καὶ καταστήσαντες ἐν αὐτῷ Κορινθίους οἰκήτορας ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· καὶ τῶν Κερκυραίων ὀκτακοσίους μὲν, οἳ ἦσαν δούλοι, ἀπέδοντο, πενήτηντα δὲ καὶ διακοσίους δῆσαντες ἐφύλασσαν καὶ ἐν θεραπείᾳ εἶχον πολλῇ, ὅπως αὐτοῖς τὴν Κέρκυραν ἀναχωρήσαντες προσποιήσειαν· ἐτύγγανον δὲ καὶ δυνάμει
2 αὐτῶν οἱ πλείους πρῶτοι ὄντες τῆς πόλεως. ἡ μὲν οὖν Κέρκυρα οὕτω περιγίγνεται τῇ πολέμῳ τῶν Κορινθίων, καὶ αἰνῆες τῶν Ἀθηναίων ἀνεχώρησαν ἐξ αὐτῆς. αἰτία δὲ αὕτη πρώτη ἐγένετο τοῦ πολέμου τοῖς Κορινθίοις ἐς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι σφίσιν ἐν σπονδαῖς μετὰ Κερκυραίων ἐναυμάχουν.

2. Ἡ ἀποστασία ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν τῆς Ποτειδαίας καὶ ἡ ὑποστήριξις αὐτῆς ὑπὸ τῶν Κορινθίων.

(Κεφ. 56 - 66)

56. Μετὰ ταῦτα δ' εὐθὺς καὶ τάδε ξυνέβη γενέσθαι τοῖς
2 Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις διάφορα ἐς τὸ πολεμεῖν. τῶν γὰρ Κορινθίων πρᾶσσόντων, ὅπως τιμωρήσονται αὐτούς, ὑποτοπήσαντες τὴν ἔχθραν αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι Ποτειδαιάτας, οἳ οἰκοῦσιν ἐπὶ τῇ ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης, Κορινθίων ἀποίκους, ἑαυτῶν δὲ ξυμμάχους φόρου ὑποτελεῖς, ἐκέλευον τὸ ἐς Παλλήνην τεῖχος καθελεῖν καὶ ὀμήρους δοῦναι, τοὺς τε ἐπιδημιουργοὺς ἐκπέμπειν καὶ τὸ λοιπὸν μὴ δέχεσθαι, οὓς κατὰ

ἔτος ἕκαστον Κορίνθιοι ἔπεμπον, δέισαντες, μὴ ἀποστῶσιν ὑπὸ τε Περδίκκου πειθόμενοι καὶ Κορινθίων, τοὺς τε ἄλλους ἐπὶ Θράκης ξυναποστήσωσι ξυμμάχους.

57. Ταῦτα δὲ πρὸς τοὺς Ποτειδαίτας οἱ Ἀθηναῖοι προ-
 παρεσκευάζοντο εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Κερκύρα ναυμαχίαν· οἱ 2
 τε γὰρ Κορίνθιοι φανερώς ἤδη διάφοροι ἦσαν, Περδίκκας τε
 ὁ Ἀλεξάνδρου, Μακεδόνων βασιλεὺς, ἐπεπολέμητο ξύμμα-
 χος πρότερον καὶ φίλος ὢν. ἐπολεμώθη δέ, ὅτι Φιλίππῳ, τῷ 3
 ἑαυτοῦ ἀδελφῷ, καὶ Δέρδα κοινῇ πρὸς αὐτὸν ἐναντιουμένοις
 οἱ Ἀθηναῖοι ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο. δεδιώς τε ἔπρασεν ἔς 4
 τε τὴν Λακεδαίμονα πέμπων, ὅπως πόλεμος γένηται αὐτοῖς
 πρὸς Πελοποννησίους, καὶ τοὺς Κορινθίους προσεποιεῖτο τῆς
 Ποτειδαίας ἕνεκα ἀποστάσεως· προσέφερε δὲ λόγους καὶ 5
 τοῖς ἐπὶ Θράκης Χαλκιδεῦσι καὶ Βοττιαίοις ξυναποστήναι,
 νομίζων, εἰ ξύμμαχα ταῦτα ἔχοι ὅμορα ὄντα χωρία. ῥᾶον ἂν
 τὸν πόλεμον μετ' αὐτῶν ποιεῖσθαι.

Ἦν οἱ Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι καὶ βουλόμενοι προκαταλαμ- 6
 βάνειν τῶν πόλεων τὰς ἀποστάσεις — ἔτυχον γὰρ τριάκοντα
 ναῦς ἀποστέλλοντες καὶ χιλίους ὀπλίτας ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ
 Ἀρχεστράτου τοῦ Λυκομήδους μετ' ἄλλων τεσσάρων στρατη-
 γούντος — ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσι τῶν νεῶν Ποτειδαια-
 τῶν τε ὀμήρους λαβεῖν καὶ τὸ τεῖχος καθελεῖν, τῶν τε πλη-
 σίον πόλεων φυλακὴν ἔχειν, ὅπως μὴ ἀποστήσονται.

58. Ποτειδαῖται δὲ πέμφαντες μὲν καὶ παρ' Ἀθηναίους
 πρέσβεις, εἴ πως πείσειαν μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν μηδέν,
 ἐλθόντες δὲ καὶ ἔς τὴν Λακεδαίμονα μετὰ Κορινθίων, ὅπως
 ἐτοιμάσαιντο τιμωρίαν, ἣν δέη, ἐπειδὴ ἔκ τε Ἀθηναίων ἐκ
 πολλοῦ πράσσοντες οὐδὲν ἠὔροντο ἐπιτήδειον, ἀλλ' αἱ νῆες
 αἱ ἐπὶ Μακεδονίαν καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁμοίως ἔπλεον, καὶ τὰ τέλη
 τῶν Λακεδαιμονίων ὑπέσχετο αὐτοῖς, ἣν ἐπὶ Ποτειδαίαν
 ἴωσιν Ἀθηναῖοι, ἔς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν, τότε δὴ κατὰ τὸν

καιρὸν τοῦτον ἀφίστανται μετὰ Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων κοινῇ ξυνομόσαντες.

- 2 Καὶ Περδίκκας πείθει Χαλκιδέας τὰς ἐπὶ θαλάσῃ πόλεις ἐκλιπόντας καὶ καταβαλόντας ἀνοικίσασθαι ἐς Ὀλυνθον μίαν τε πόλιν ταύτην ἰσχυρὰν ποιήσασθαι τοῖς τε ἐκλιποῦσι τούτοις τῆς ἑαυτοῦ γῆς τῆς Μυγδονίας περὶ τὴν Βόλβην λίμνην ἔδωκε νέμεσθαι, ἕως ἂν ὁ πρὸς Ἀθηναίους πόλεμος ᾗ, καὶ οἱ μὲν ἀνφικίζοντό τε καθαιροῦντες τὰς πόλεις καὶ ἐς πόλεμον παρεσκευάζοντο.

59. Αἱ δὲ τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀφικνοῦνται ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης καὶ καταλαμβάνουσι τὴν Ποτειδαίαν καὶ 2 τὰλλα ἀφεστηκότα. νομίσαντες δὲ οἱ στρατηγοὶ ἀδύνατα εἶναι πρὸς τε Περδίκκην πολεμεῖν τῇ παρούσῃ δυνάμει καὶ τὰ ξυναφεστῶτα χωρία, τρέπονται ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ἐφ' ὅπερ καὶ τὸ πρότερον ἐξεπέμποντο, καὶ καταστάντες ἐπολέμουν μετὰ Φιλίππου καὶ τῶν Δέρδου ἀδελφῶν ἄνωθεν στρατιᾷ ἐσβεβληκότων.

60. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Κορίνθιοι τῆς Ποτειδαίας ἀφεστηκυίας καὶ τῶν Ἀττικῶν νεῶν περὶ Μακεδονίαν οὐσῶν δεδιότες περὶ τῆ χωρίῳ καὶ οἰκείῳ τὸν κίνδυνον ἠγούμενοι πέμπουσιν ἑαυτῶν τε ἐθελοντὰς καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων μισθῷ πείσαντες ἑξακοσίους καὶ χιλίους τοὺς πάντας ὀπλί- 2 τας καὶ ψιλοὺς τετρακοσίους. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἀριστεὺς ὁ Ἀδειμάντου, κατὰ φιλίαν τε αὐτοῦ οὐχ ἦκιστα οἱ πλείστοι ἐκ Κορίνθου στρατιῶται ἐθελονταὶ ξυνέσποντο· ἦν γὰρ τοῖς 3 Ποτειδαίαιταις αἰεὶ ποτε ἐπιτήδειος, καὶ ἀφικνοῦνται τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ ὕστερον ἐπὶ Θράκης ἢ Ποτειδαία ἀπέστη.

61. Ἦλθε δὲ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις εὐθὺς ἡ ἀγγελία τῶν πόλεων, ὅτι ἀφεστᾶσι, καὶ πέμπουσιν, ὡς ᾗσθηοντο καὶ τοὺς μετὰ Ἀριστεύς ἐπιπαριόντας, δισχιλίους ἑαυτῶν ὀπλίτας καὶ τεσσαράκοντα ναῦς πρὸς τὰ ἀφεστῶτα καὶ Καλλίαν τὸν

Καλλιιάδου πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν· οἱ ἀφικόμενοι ἐς Μα- 2
κεδονίαν πρῶτον καταλαμβάνουσι τοὺς προτέρους χιλίους
Θέρμηγν ἄρτι ἡρηκότας καὶ Πύδναν πολιορκούντας.

Προσκαθεζόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν Πύδναν ἐπολιόρκησαν 3
μὲν, ἔπειτα δὲ ξύμβασιν ποιησάμενοι καὶ ξυμμαχίαν ἀναγ-
καίαν πρὸς τὸν Περδίκκαν, ὡς αὐτοὺς κατήπειγεν ἡ Ποτει-
δαια καὶ ὁ Ἄριστέος παρεληλυθώς, ἀπανίστανται ἐκ τῆς
Μακεδονίας καὶ ἀφικόμενοι, περαιωθέντες ἐκεῖθεν, ἐπὶ Στρέ- 4
ψαν καὶ πειράσαντες πρῶτον τοῦ χωρίου καὶ οὐχ ἐλόντες
ἐπορεύοντο κατὰ γῆν πρὸς τὴν Ποτειδαιαν τρισχιλίους μὲν
ὀπλίταις ἑαυτῶν, χωρὶς δὲ τῶν ξυμμάχων πολλοῖς, ἵππευσι
δὲ ἑξακοσίοις Μακεδόνων τοῖς μετὰ Φιλίππου καὶ Παισα-
νίου· ἅμα δὲ νῆες παρέπλεον ἑβδομήκοντα. κατ' ὀλίγον δὲ 5
προϊόντες τριταῖοι ἀφίκοντο ἐς Γίγωνα καὶ ἐστρατοπε-
δεύσαντο.

62. Ποτειδαιᾶται δὲ καὶ οἱ μετὰ Ἄριστέως Πελοποννή-
σιοι προσδεχόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἐστρατοπεδεύοντο πρὸς
Ὀλύνθου ἐν τῷ ἰσθμῷ καὶ ἀγορὰν ἔξω τῆς πόλεως ἐπε-
ποιήντο. στρατηγόν μὲν τοῦ πεζοῦ παντὸς οἱ ξύμμαχοι 2
ἡρῆντο Ἄριστέα, τῆς δὲ ἵππου Περδίκκαν· ἀπέστη γὰρ
εὐθὺς πάλιν τῶν Ἀθηναίων καὶ ξυνεμάχει τοῖς Ποτειδαιά-
ταις Ἰόλαον ἀνθ' αὐτοῦ καταστήσας ἄρχοντα. ἦν δὲ ἡ γνώμη
τοῦ Ἄριστέως τὸ μὲν μεθ' ἑαυτοῦ στρατόπεδον ἔχοντι ἐν τῷ
ἰσθμῷ ἐπιτηρεῖν τοὺς Ἀθηναίους, ἦν ἐπίωσι, Χαλκιδέας δὲ
καὶ τοὺς ἔξω ἰσθμοῦ ξυμμάχους καὶ τὴν παρὰ Περδίκκου
διακοσίαν ἵππων ἐν Ὀλύνθῳ μένειν καί, ὅταν Ἀθηναῖοι ἐπὶ
σφᾶς χωρῶσι, κατὰ νότου βοηθοῦντας ἐν μέσῳ ποιεῖν αὐτῶν
τοὺς πολεμίους.

Καλλίας δ' αὖ, ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, καὶ οἱ ξυνάρ- 4
χοντες τοὺς μὲν Μακεδόνας ἵππείας καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλί-
γους ἐπὶ Ὀλύνθου ἀποπέμπουσιν, ὅπως εἴργωσι τοὺς ἐκεί-

θεν ἐπιβοηθεῖν, αὐτοὶ δ' ἀναστήσαντες τὸ στρατόπεδον ἐχώ-
 5 ρουν ἐπὶ τὴν Ποτειδαίαν. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τῷ ἰσθμῷ ἐγένοντο
 καὶ εἶδον τοὺς ἐναντίους παρασκευαζομένους ὡς ἐς μάχην,
 ἀντικαθίσταντο καὶ αὐτοί, καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ξυνέμισγον.
 6 καὶ αὐτὸ μὲν τὸ τοῦ Ἀριστέως κέρας καὶ ὅσοι περὶ ἐκείνον
 ἦσαν Κορινθίων τε καὶ τῶν ἄλλων λογάδες ἔτρεψαν τὸ καθ'
 ἑαυτοὺς καὶ ἐπεξήλθον διώκοντες ἐπὶ πολὺ· τὸ δὲ ἄλλο στρα-
 τόπεδον τῶν τε Ποτειδαιατῶν καὶ τῶν Πελοποννησίων ἦσσαντο
 ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐς τὸ τεῖχος κατέφυγεν.

63. Ἐπαναχωρῶν δὲ ὁ Ἀριστεὺς ἀπὸ τῆς διώξεως, ὡς
 ὄρα τὸ ἄλλο στράτευμα ἤσσημένον, ἠπόρησε μὲν, ὁποτέρωσε
 διακινδυνεύσει χωρήσας, ἢ ἐπὶ τῆς Ὀλύμπου ἢ ἐς τὴν Ποτει-
 δαίαν· ἔδοξε δ' οὖν ξυναγαγόντι τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ ὡς ἐς ἐλάχι-
 στον χωρίον δρόμῳ βιάσασθαι ἐς τὴν Ποτειδαίαν, καὶ παρήλθε
 παρὰ τὴν χηλὴν διὰ τῆς θαλάσσης βαλλόμενός τε καὶ χαλε-
 πῶς, ὀλίγους μὲν τινὰς ἀποβαλὼν, τοὺς δὲ πλείους σώσας.
 2 Οἱ δ' ἀπὸ τῆς Ὀλύμπου τοῖς Ποτειδαιάταις βοηθοὶ —
 ἀπέιχε δὲ ἐξήκοντα μάλιστα σταδίους καὶ ἔστι καταφανές—,
 ὡς ἡ μάχη ἐγίγνετο καὶ τὰ σημεῖα ἦρθη, βραχὺ μὲν τι προήλ-
 θον ὡς βοηθήσοντες, καὶ οἱ Μακεδόνες ἵππῆς ἀντιπαρετά-
 ξαντο ὡς κωλύσοντες· ἐπειδὴ δὲ διὰ τάχους ἡ νίκη τῶν Ἀθη-
 ναίων ἐγίγνετο καὶ τὰ σημεῖα κατεσπάρθη, πάλιν ἐπανεχώ-
 ρουν ἐς τὸ τεῖχος καὶ οἱ Μακεδόνες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους·
 3 ἵππῆς δ' οὐδετέροις παρεγένοντο. μετὰ δὲ τὴν μάχην τρο-
 παῖον ἔστησαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους
 ἀπέδωσαν τοῖς Ποτειδαιάταις· ἀπέθανον δὲ Ποτειδαιατῶν μὲν
 καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλίγῳ ἐλάσσους τριακοσίων, Ἀθηναίων
 δὲ αὐτῶν πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ Καλλίας ὁ στρατηγός.

64. Τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος εὐθὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἀπο-
 τειχίσαντες ἐφρούρουν· τὸ δ' ἐς τὴν Παλλήνην ἀτειχίστον ἦν·
 οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐνόμιζον εἶναι ἓν τε τῷ ἰσθμῷ φρουρεῖν καὶ

ἐς τὴν Παλλήνην διαβάντες τειχίζειν δεδιότες, μὴ σφίσιν οἱ Ποτειδαῖται καὶ οἱ ξυμμαχοὶ γιγνομένοις δίχα ἐπιθῶνται. καὶ πυκθανόμενοι οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι τὴν Παλλήνην ² ἀτειχίστον οὖσαν χρόνῳ ὑστερον πέμπουσιν ἑξακοσίους καὶ χιλίους ὀπλίτας ἑαυτῶν καὶ Φορμίωνα τὸν Ἀσωπίου στρατηγόν· ὃς ἀφικόμενος ἐς τὴν Παλλήνην καὶ ἐξ Ἀφύτιος ὀρμώμενος προσήγαγε τῇ Ποτειδαίᾳ τὸν στρατόν, κατὰ βραχὺ προϊὼν καὶ κείρων ἅμα τὴν γῆν ὡς δ' οὐδεὶς ἐπεξῆει ἐς ³ μάχην, ἀπετειχίσε τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης τεῖχος· καὶ οὕτως ἤδη κατὰ κράτος ἡ Ποτειδαία ἀμφοτέρωθεν ἐπολιορκεῖτο καὶ ἐκ θαλάσσης ναυσὶν ἅμα ἐφορμούσαις.

65. Ἀριστεὺς δὲ ἀποτευχισθείσης αὐτῆς καὶ ἐλπίδα οὐδεμίαν ἔχων σωτηρίας, ἦν μὴ τι ἀπὸ Πελοποννήσου ἢ ἄλλο παρὰ λόγον γίγνηται, ξυνεβούλευε μὲν πλὴν πεντακοσίων ἄνεμον τηρήσασι τοῖς ἄλλοις ἐκπλεῦσαι, ὅπως ἐπὶ πλεόν ὁ σῖτος ἀντίσχη, καὶ αὐτὸς ἤθελε τῶν μενόντων εἶναι ὡς δ' οὐκ ἐπειθε, βουλόμενος τὰ ἐπὶ τούτοις παρασκευάζειν καὶ ὅπως τὰ ἔξωθεν ἔξει ὡς ἄριστα, ἐκπλουν ποιεῖται λαθῶν τὴν φυλακὴν τῶν Ἀθηναίων· καὶ παραμένων ἐν Χαλκιδεῦσι τὰ ² τε ἄλλα ξυνεπολέμει καὶ Σερμυλιῶν λοχίσας πρὸς τῇ πόλει πολλοὺς διέφθειρεν ἔς τε τὴν Πελοπόννησον ἔπρασεν, ὅπη ὠφελία τις γενήσεται. μετὰ δὲ τῆς Ποτειδαίας τὴν ἀποτεί- ³ χισιν Φορμίων μὲν ἔχων τοὺς ἑξακοσίους καὶ χιλίους τὴν Χαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν ἐδῆου καὶ ἔστιν ἅ καὶ πολίσματα εἶλεν.

66. Τοῖς δ' Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις αἰτίαι μὲν αὗται προσεγεγένηντο ἐς ἀλλήλους, τοῖς μὲν Κορινθίοις, ὅτι τὴν Ποτειδαίαν ἑαυτῶν οὖσαν ἀποικίαν καὶ ἄνδρας Κορινθίων τε καὶ Πελοποννησίων ἐν αὐτῇ ὄντας ἐπολιόρκουν, τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἐς τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι ἑαυτῶν τε πόλιν ξυμμαχίδα καὶ ἡφίμορσιν ἠθίματα πρὸς τὸν ἀπὸ τοῦ Ἐκπαυθευτικῆς Πολιτικῆς

σφίσιν ἀπὸ τοῦ προφανοῦς ἐμάχοντο μετὰ Ποτειδαιατῶν. οὐ μέντοι ὁ γε πόλεμος πω ξυνερρώγει, ἀλλ' ἔτι ἀνοκωχῆ ἦν· ἰδίᾳ γὰρ ταῦτα οἱ Κορινθιοὶ ἔπραξαν.

B. ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΕΝ Τῇ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΤΩΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ

(Κεφ. 67 - 87).

1. Αἱ ἐνέργειαι τῶν Κορινθίων πρὸς σύγκλησιν
ἐν Σπάρτῃ ἐκκλησίας καὶ δημηγορία αὐτῶν.

(Κεφ. 67 - 71)

67. Πολιορκουμένης δὲ τῆς Ποτειδαίας οὐχ ἠσύχαζον ἀνδρῶν τε σφίσιν ἐνόητων καὶ ἅμα περὶ τῇ χωρίῳ δεδιότες παρεκάλουν τε εὐθὺς ἐς τὴν Λακεδαίμονα τοὺς συμμάχους καὶ κατεβόων ἐλθόντες τῶν Ἀθηναίων, ὅτι σπονδὰς τε λευ-
2 κότες εἶεν καὶ ἀδικοῖεν τὴν Πελοπόννησον. Αἰγινῆται τε φανερώς μὲν οὐ πρесеβούμενοι, δεδιότες τοὺς Ἀθηναίους, κρύφα δέ, οὐχ ἦκιστα μετ' αὐτῶν ἐνήγον τὸν πόλεμον λέγοντες οὐκ εἶναι αὐτόνομοι κατὰ τὰς σπονδὰς.

3 Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προσπαρακαλέσαντες τῶν συμμάχων καὶ εἴ τις τι ἄλλο ἔφη ἠδικῆσθαι ὑπὸ Ἀθηναίων, ξύλλογον
4 σφῶν αὐτῶν ποιήσαντες τὸν εἰωθότα λέγειν ἐκέλευον. καὶ ἄλλοι τε παριόντες ἐγκλήματα ἐποιοῦντο ὡς ἕκαστοι καὶ Μεγαρῆς δηλοῦντες μὲν καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα διάφορα, μάλιστα δὲ λιμένων τε εἵργεσθαι τῶν ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ καὶ
5 τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς παρὰ τὰς σπονδὰς. παρελθόντες δὲ

τελευταῖοι οἱ Κορίνθιοι καὶ τοὺς ἄλλους ἐάσαντες πρῶτον παροξῦναι τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπέειπον τοιαῦδε·

68. «Τὸ πιστὸν ὑμᾶς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοῦς πολιτείας καὶ ὁμιλίας ἀπιστοτέρους, ἐς τοὺς ἄλλους ἦν τι λέγωμεν, καθίστησι· καὶ ἀπ' αὐτοῦ σωφροσύνην μὲν ἔχετε, ἀμαθίᾳ δὲ πλέονι πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθε. πολλάκις γὰρ προαγορευόντων ἡμῶν, ἃ ἐμέλλομεν ὑπὸ Ἀθηναίων βλάπτεσθαι, οὐ περὶ ὧν ἐδιδάσκομεν ἐκάστοτε τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε, ἀλλὰ τῶν λεγόντων μᾶλλον ὑπενοεῖτε, ὡς ἔνεκα τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων λέγουσι· καὶ δι' αὐτὸ οὐ πρὶν πάσχειν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ ἔργῳ ἐσμέν, τοὺς ξυμμάχους τοῦσδε παρεκαλέσατε, ἐν οἷς προσήκει ἡμᾶς οὐχ ἥκιστα εἰπεῖν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν ὑπὸ μὲν Ἀθηναίων ὑβριζόμενοι, ὑπὸ δὲ ὑμῶν ἀμελούμενοι.

»Καὶ εἰ μὲν ἀφανεῖς που ὄντες ἠδίκουν τὴν Ἑλλάδα, 3 διδασκαλίας ἂν ὡς οὐκ εἰδῶσι προσέδει· νῦν δὲ τί δεῖ μακρηγορεῖν, ὧν τοὺς μὲν δεδουλωμένους ὁρᾶτε, τοῖς δ' ἐπιβουλεύοντας αὐτούς, καὶ οὐχ ἥκιστα τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις, καὶ ἐκ πολλοῦ προπαρεσκευασμένους, εἴ ποτε πολεμήσονται; οὐ γὰρ ἂν Κέρκυραν τε ὑπολαβόντες βία ἡμῶν εἶχον 4 καὶ Ποτεΐδαιαν ἐπολιόρκουν· ὧν τὸ μὲν ἐπικαιρότατον χωρίον πρὸς τὰ ἐπὶ Θράκης ἀποχρῆσθαι, ἢ δὲ ναυτικὸν ἂν μέγιστον παρέσχε Πελοποννησίαις.

69. »Καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἴτιοι, τό τε πρῶτον ἐάσαντες αὐτοῦς τὴν πόλιν μετὰ τὰ Μηδικὰ κρατῦναι καὶ ὕστερον τὰ μακρὰ στήσαι τείχη ἐς τόδε τε αἰεὶ ἀποστεροῦντες οὐ μόνον τοὺς ὑπ' ἐκείνων δεδουλωμένους ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑμετέρους ἤδη ξυμμάχους· οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος, ἀλλ' ὁ δυνάμενος μὲν παῦσαι, περιορῶν δὲ ἀληθέστερον αὐτὸ δρᾶ, εἴπερ καὶ τὴν ἀξίωσιν τῆς ἀρετῆς ὡς ἐλευθερῶν τὴν Ἑλλάδα φέρεται.

- 2 «Μόλις δὲ νῦν γε ξυνήλθομεν καὶ οὐδὲ νῦν ἐπὶ φανεροῖς.
 χρῆν γὰρ οὐκ εἰ ἀδικούμεθα ἔτι σκοπεῖν, ἀλλὰ καθ' ὅ τι
 ἀμυνόμεθα, οἵπερ δρώντες, βεβουλευμένοι πρὸς οὐ διεγνω-
 3 κότας ἤδη, καὶ οὐ μέλλοντες ἐπέρχονται. καὶ ἐπιστάμεθα,
 οἷα ὁδοῖ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὅτι καθ' ὀλίγον χωροῦσιν ἐπὶ τοὺς
 πέλας. καὶ λανθάνειν μὲν οἴομενοι διὰ τὸ ἀναίσθητον ὑμῶν
 ἦσσαν θαρσοῦσι, γνόντες δὲ εἰδότας περιορᾶν ἰσχυρῶς ἐγκεί-
 σονται.
- 4 «Ψυχάζετε γὰρ μόνοι Ἑλλήνων, ὧ Λακεδαιμόνιοι, οὐ
 τῇ δυνάμει τινά, ἀλλὰ τῇ μελλήσει ἀμυνόμενοι καὶ μόνοι
 οὐκ ἀρχομένην τὴν αὐξήσιν τῶν ἐχθρῶν, διπλασιουμένην δὲ
 καταλύοντες. καίτοι ἐλέγεσθε ἀσφαλεῖς εἶναι, ὧν ἄρα ὁ
 5 λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει. τὸν τε γὰρ Μῆδον αὐτοὶ ἴσμεν ἐκ
 περάτων γῆς πρότερον ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλθόντα, ἢ
 τὰ παρ' ὑμῶν ἀξίως προαπαντήσαι, καὶ νῦν τοὺς Ἀθηναίους
 οὐχ ἑκάς, ὥσπερ ἐκείνον, ἀλλ' ἐγγυὲς ὄντας περιορᾶτε καὶ
 ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν αὐτοὶ ἀμύνεσθαι βούλεσθε μᾶλλον ἐπιόν-
 τας καὶ ἐς τύχας πρὸς πολλῶν δυνατωτέρους ἀγωνιζόμενοι
 καταστῆναι, ἐπιστάμενοι καὶ τὸν βάρβαρον αὐτὸν περὶ αὐτῶν
 τὰ πλείω σφαλέντα καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους πολλὰ
 ἡμᾶς ἤδη τοῖς ἀμαρτήμασιν αὐτῶν μᾶλλον ἢ τῇ ἀφ' ὑμῶν
 τιμωρίᾳ περιγεγενημένους· ἐπεὶ αἶ γε ὑμέτεροι ἐλπίδες ἤδη
 6 τινὰς που καὶ ἀπαρασκευοῦς διὰ τὸ πιστεῦσαι ἔφθειραν. καὶ
 μηδεὶς ὑμῶν ἐπ' ἐχθρὰ τὸ πλεόν ἢ αἰτία νομίσει τάδε λέγε-
 σθαι· αἰτία μὲν γὰρ φίλων ἀνδρῶν ἐστὶν ἀμαρτανόντων, κατη-
 γορία δὲ ἐχθρῶν ἀδικησάντων.

70. «Καὶ ἅμα, εἵπερ τινὲς καὶ ἄλλοι, ἀξιοὶ νομίζομεν
 εἶναι τοῖς πέλας ψόγον ἐπενεγκεῖν, ἄλλως τε καὶ μεγάλων
 τῶν διαφερόντων καθεστώτων, περὶ ὧν οὐκ αἰσθάνεσθαι ἡμῖν γε
 δοκεῖτε οὐδ' ἐκλογίσασθαι πώποτε, πρὸς οἷους ὑμῖν Ἀθηναίους
 ὄντας καὶ ὅσον ὑμῶν καὶ ὡς πᾶν διαφέροντας ὁ ἀγὼν ἔσται.

»Οἱ μὲν γε νεωτεροποιοὶ καὶ ἐπινοῆσαι ὀφείξουσιν καὶ ἐπιτε- 2
λέσαι ἔργω, ὃ ἂν γνῶσιν· ὑμεῖς δὲ τὰ ὑπάρχοντά τε σφίξειν
καὶ ἐπιγνώσασθαι μηδὲν καὶ ἔργω οὐδὲ τὰναγκαῖα ἐξικέσθαι.
αὐθις δὲ οἱ μὲν καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταὶ καὶ παρὰ γνώ- 3
μην κινδυνευταὶ καὶ ἐπὶ τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες· τὸ δὲ ὑμέτε-
ρον τῆς τε δυνάμεως ἐνδεᾶ πράξαι τῆς τε γνώμης μηδὲ τοῖς
βεβαίσις πιστεῦσαι τῶν τε δεινῶν μηδέποτε οἶεσθαι ἀπολυ-
θῆσεσθαι. καὶ μὴν καὶ ἄσκνοι πρὸς ὑμᾶς μελλητὰς καὶ ἀπο- 4
δημηταὶ πρὸς ἐνδημοτάτους· οἶονται γὰρ οἱ μὲν τῇ ἀπουσίᾳ
ἂν τι κτᾶσθαι, ὑμεῖς δὲ τῇ ἐξελθεῖν καὶ τὰ ἐτοῖμα ἂν βλά-
ψαι. κρατοῦντές τε τῶν ἐχθρῶν ἐπὶ πλεῖστον ἐξέρχονται καὶ 5
νικῶμενοι ἐπ' ἐλάχιστον ἀναπίπτουσιν.

»Ἐτι δὲ τοῖς μὲν σώμασιν ἀλλοτριωτάτοις ὑπὲρ τῆς πό- 6
λεως χρῶνται, τῇ γνώμῃ δὲ οἰκειοτάτῃ ἐς τὸ πράσσειν τι ὑπὲρ
αὐτῆς· καὶ ἃ μὲν ἂν ἐπινοήσαντες μὴ ἐξέλθωσιν, οἰκεία στέ- 7
ρεσθαι ἠγχοῦνται, ἃ δ' ἂν ἐπελθόντες κτήσωνται, ὀλίγα πρὸς
τὰ μέλλοντα τυχεῖν πράξαντες, ἦν δ' ἄρα του καὶ πείρα
σφαλῶσιν, ἀντελπίσαντες ἄλλα ἐπλήρωσαν τὴν χρείαν· μόνοι
γὰρ ἔχουσι τε ὁμοίως καὶ ἐλπίζουσιν, ἃ ἂν ἐπινοήσωσι, διὰ
τὸ ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι ὧν ἂν γνῶσι. καὶ 8
ταῦτα μετὰ πόνων πάντα καὶ κινδύνων δι' ὅλου τοῦ αἰῶνος
μοχθοῦσι καὶ ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα τῶν ὑπαρχόντων διὰ τὸ
ἀεὶ κτᾶσθαι καὶ μήτε ἐορτὴν ἄλλο τι ἠγεῖσθαι ἢ τὸ τὰ
δέοντα πράξαι ξυμφορὰν τε οὐχ ἦσσαν ἠσυχίαν ἀπράγμονα
ἢ ἀσχολίαν ἐπίπονον· ὥστε, εἴ τις αὐτοὺς ξυνηλῶν φαίη πε- 9
φυκέναι ἐπὶ τῇ μήτε αὐτοὺς ἔχειν ἠσυχίαν μήτε τοὺς ἄλλους
ἀνθρώπους εἶναι, ὀρθῶς ἂν εἴποι.

71. »Ταύτης μέντοι τοιαύτης ἀντικαθεστηκυίας πόλεως,
ὦ Λακεδαιμόνιοι, διαμέλλετε καὶ οἶεσθε τὴν ἠσυχίαν οὐ
τούτοις τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ πλεῖστον ἀρκεῖν, οἳ ἂν τῇ μὲν
παρασκευῇ δίκαια πράσσωσι, τῇ δὲ γνώμῃ, ἦν ἀδικῶνται,

- δηλοὶ ὥσι μὴ ἐπιτρέφοντες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ λυπεῖν τε τοὺς
 ἄλλους καὶ αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθαι τὸ ἴσον νέμετε.
- 2 μόλις δ' ἂν πόλει ὁμοίᾳ παροικοῦντες ἐτυγχάνετε τούτου·
 νῦν δ', ὅπερ καὶ ἄρτι ἐδηλώσαμεν, ἀρχαιοτρόπα ὑμῶν τὰ
- 3 ἐπιτηδεύματα πρὸς αὐτοὺς ἐστίν. ἀνάγκη δὲ ὥσπερ τέχνης
 αἰεὶ τὰ ἐπιγιγνώμενα κρατεῖν καὶ ἡσυχάζουσῃ μὲν πόλει τὰ
 ἀκίνητα νόμιμα ἄριστα, πρὸς πολλὰ δὲ ἀναγκαζομένοις ἴεναι
 πολλῆς καὶ ἐπιτεχνήσεως δεῖ. διόπερ καὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων
 ἀπὸ τῆς πολυπειρίας ἐπὶ πλέον ὑμῶν κεκαίνωται.
- 4 »Μέχρι μὲν οὖν τοῦδε ὠρίσθω ὑμῶν ἡ βραδυτή· νῦν δὲ
 τοῖς τε ἄλλοις καὶ Ποτειδαίαιταις, ὥσπερ ὑπεδέξασθε, βοηθή-
 σατε κατὰ τάχος ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἵνα μὴ ἄνδρας
 τε φίλους καὶ ξυγγενεῖς τοῖς ἐχθίστοις προῆσθε καὶ ἡμᾶς
 τοὺς ἄλλους ἀθυμίᾳ πρὸς ἐτέραν τινὰ ξυμμαχίαν τρέψητε.
- 5 δρῶμεν δ' ἂν ἄδικον οὐδὲν οὔτε πρὸς θεῶν τῶν ὀρκίων οὔτε
 πρὸς ἀνθρώπων τῶν αἰσθανομένων· λύουσι γὰρ σπονδάς οὐχ
 οἱ δι' ἐρημίαν ἄλλοις προσιόντες, ἀλλ' οἱ μὴ βοηθοῦντες οἷς
 ἂν ξυνομόσωσι. βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύμων εἶναι μενοῦ-
- 6 μεν· οὔτε γὰρ ὅσα ἂν ποιῶμεν μεταβαλλόμενοι οὔτε ξυνηθε-
- 7 στέρους ἂν ἄλλους εὔροιμεν. πρὸς τάδε βουλευέσθε εὖ καὶ
 τὴν Πελοπόννησον πειρᾶσθε μὴ ἐλάσσω ἐξηγεῖσθαι ἢ οἱ
 πατέρες ὑμῖν παρέδωσαν».

**2. Ἀπόφαισις τῶν Ἀθηναίων πρέσβεων
 καὶ δημηγορία αὐτῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης.**

(Κεφ. 72 - 78)

72. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι εἶπον. τῶν δὲ Ἀθηναίων
 ἔτυχε γὰρ πρεσβεία πρότερον ἐν τῇ Λακεδαίμονι περὶ ἄλλων
 παροῦσα, ὡς ἤσθοντο τῶν λόγων, ἔδοξεν αὐτοῖς παριτητέα ἐς

τοὺς Λακεδαιμονίους εἶναι, τῶν μὲν ἐγκλημάτων πέρι μὴδὲν ἀπολογησομένους, ὧν αἱ πόλεις ἐνεκάλουν, δηλῶσαι δὲ περὶ τοῦ παντός, ὡς οὐ ταχέως αὐτοῖς βουλευτέον εἶη, ἀλλ' ἐν πλείονι σκεπτέον. καὶ ἅμα τὴν σφετέραν πόλιν ἐβούλοντο σημῆναι, ὅση εἶη δύναμις, καὶ ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῖς τε πρεσβυτέροις ὧν ἴδουσαν καὶ τοῖς νεωτέροις ἐξήγγησιν ὧν ἄπειροι ἦσαν, νομίζοντες μᾶλλον ἂν αὐτοὺς ἐκ τῶν λόγων πρὸς τὸ ἠσυχάζειν τραπέσθαι ἢ πρὸς τὸ πολεμεῖν. προσελ-² θόντες οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφασαν βούλεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐς τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰπεῖν, εἴ τι μὴ ἀποκωλύει. οἱ δ' ἐκέλευόν τε ἐπιέναι, καὶ παρελθόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον τοιάδε·

73. «Ἡ μὲν πρέσβευσις ἡμῶν οὐκ ἐς ἀντιλογίαὶν τοῖς ὑμετέροις ξυμμάχοις ἐγένετο, ἀλλὰ περὶ ὧν ἡ πόλις ἔπεμψεν αἰσθόμενοι δὲ καταβολὴν οὐκ ὀλίγην οὖσαν ἡμῶν παρήλθομεν, οὐ τοῖς ἐγκλήμασι τῶν πόλεων ἀντεροῦντες — οὐ γὰρ παρὰ δικασταῖς ὑμῖν οὔτε ἡμῶν οὔτε τούτων οἱ λόγοι ἂν γίνοντο —, ἀλλ' ὅπως μὴ βραδίως περὶ μεγάλων πραγμάτων τοῖς ξυμμάχοις πειθόμενοι χειρὸν βουλευθήσθε, καὶ ἅμα βουλόμενοι περὶ τοῦ παντός λόγου τοῦ ἐς ἡμᾶς καθεστῶτος δηλῶσαι, ὡς οὔτε ἀπεικίτως ἔχομεν, ἃ κεκτῆμεθα, ἢ τε πόλις ἡμῶν ἀξία λόγου ἐστίν.

»Καὶ τὰ μὲν πάνυ παλαιὰ τί δεῖ λέγειν, ὧν ἀκοαὶ μᾶλλον² λόγων μάρτυρες ἢ ὄψεις τῶν ἀκουσομένων; τὰ δὲ Μηδικὰ καὶ ὅσα αὐτοὶ ξύνιστε, εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον ἔσται ἀεὶ προβαλλομένοις, ἀνάγκη λέγειν. καὶ γὰρ ὅτε ἐδρῶμεν, ἐπ' ὠφελίᾳ ἐκινδυνεύετο, ἧς τοῦ μὲν ἔργου μέρος μετέσχετε, τοῦ δὲ λόγου μὴ παντός, εἴ τι ὠφελεῖ, στερισκώμεθα. ρηθῆ-³ σεται δὲ οὐ παραιτήσεως μᾶλλον ἔνεκα ἢ μαρτυρίου καὶ δηλώσεως, πρὸς οἷαν ὑμῖν πόλιν μὴ εὖ βουλευομένοις ὁ ἀγὼν καταστήσεται.

»Φαμὲν γὰρ Μαραθῶνι τε μόνοι προκινδυνεύσαι τῷ βαρ-⁴

θάρω καί, ὅτε τὸ ὕστερον ἦλθεν, οὐχ ἱκανοὶ ὄντες κατὰ γῆν ἀμύνεσθαι, ἐσθάντες ἐς τὰς ναῦς πανδημεὶ ἐν Σαλαμῖνι ξυναυμαχῆσαι, ὅπερ ἔσχε μὴ κατὰ πόλεις αὐτὸν ἐπιπλέοντα τὴν Πελοπόννησον πορθεῖν, ἀδυνάτων ἂν ὄντων πρὸς ναῦς
 5 πολλὰς ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν. τεκμήριον δὲ μέγιστον αὐτὸς ἐποίησε· νικηθεὶς γὰρ ταῖς ναυσὶν ὡς οὐκέτι αὐτῷ ὁμοίας οὔσης τῆς δυνάμεως κατὰ τάχος τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησε.

74. »Τοιοῦτου μέντοι ξυμβάντος τούτου καὶ σαφῶς δηλωθέντος, ὅτι ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ πράγματα ἐγένετο, τρία τὰ ὠφελιμώτατα ἐς αὐτὸ παρεσχόμεθα, ἀριθμὸν τε νεῶν πλείστον καὶ ἄνδρα στρατηγὸν ξυνετώτατον καὶ προθυμίαν ἀκονοτάτην· ναῦς μὲν γε ἐς τὰς τετρακοσίας ὀλίγῳ ἐλάσσους τῶν δύο μοιρῶν, Θεμιστοκλέα δὲ ἄρχοντα, ὅς αἰτιώτατος ἐν τῷ στενῷ ναυμαχῆσαι ἐγένετο, ὅπερ σαφέστατα ἔσωσε τὰ πράγματα, καὶ αὐτοὶ διὰ τοῦτο δὴ μάλιστα
 2 ἐτιμήσατε ἄνδρα ξένον τῶν ὡς ὑμᾶς ἐλθόντων. προθυμίαν δὲ καὶ πολὺ τολμηροτάτην ἐδείξαμεν, οἳ γε, ἐπειδὴ ἡμῖν κατὰ γῆν οὐδεὶς ἐβοήθει, τῶν ἄλλων ἤδη μέχρι ἡμῶν δουλευόντων, ἠξιώσαμεν ἐκλιπόντες τὴν πόλιν καὶ τὰ οἰκεία διαφθεύραντες μηδ' ὡς τὸ τῶν περιλοίπων ξυμμάχων κοινὸν προλιπεῖν μηδὲ σκεδασθέντες ἀχρεῖσι αὐτοῖς γενέσθαι, ἀλλ' ἐσθάντες ἐς τὰς ναῦς κινδυνεύσαι καὶ μὴ ὀργισθῆναι, ὅτι ἡμῖν οὐ προετιμωρήσατε.

3 »Ὡστε φαιμέν οὐχ ἦσσαν αὐτοὶ ὠφελῆσαι ὑμᾶς ἢ τυχεῖν τούτου. ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀπὸ τε οἰκουμένων τῶν πόλεων καὶ ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν νέμεσθαι, ἐπειδὴ ἐδείξατε ὑπὲρ ὑμῶν καὶ οὐχ ἡμῶν τὸ πλεόν, ἐβοηθήσατε — ὅτε γοῦν ἦμεν ἔτι σῶοι, οὐ παρεγένεσθε —, ἡμεῖς δὲ ἀπὸ τε τῆς οὐκ οὔσης ἔτι ἐρμώμενοι καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν βραχείᾳ ἐλπίδι οὔσης κινδυνεύον-
 4 τες ξυνεσώσαμεν ὑμᾶς τε τὸ μέρος καὶ ἡμᾶς αὐτούς. εἰ δὲ

προσεχωρήσαμεν πρότερον τῇ Μήδῃ δείσαντες, ὥσπερ καὶ ἄλλοι, περὶ τῇ χώρᾳ, ἢ μὴ ἐτολμήσαμεν ὕστερον ἐσθῆναι ἐς τὰς ναῦς ὡς διεφθαρμένοι, οὐδὲν ἂν ἔτι ἔδει ὑμᾶς μὴ ἔχοντας ναῦς ἱκανὰς ναυμαχεῖν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν ἂν αὐτῷ προσχώρησε τὰ πράγματα, ἢ ἐβούλετο.

75. » Ἄρ' ἄξιόί ἐσμεν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ προθυμίας ἕνεκα τῆς τότε καὶ γνώμης ξυνέσεως ἀρχῆς γε ἧς ἔχομεν τοῖς Ἑλλησι μὴ οὕτως ἄγαν ἐπιφθόνως διακεῖσθαι; καὶ γὰρ ² αὐτὴν τήνδ' ἐλάβομεν οὐ βιασάμενοι, ἀλλ' ὑμῶν μὲν οὐκ ἐθελησάντων παραμείναι πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ βαρβάρου, ἡμῖν δὲ προσελθόντων τῶν ξυμμάχων καὶ αὐτῶν δεηθέντων ἡγεμόνας καταστήναι. ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου κατηναγκάσθημεν ³ τὸ πρῶτον προαγαγεῖν αὐτὴν ἐς τόδε, μάλιστα μὲν ὑπὸ δέους, ἔπειτα δὲ καὶ τιμῆς, ὕστερον καὶ ὠφελίας. καὶ οὐκ ἀσφαλές ⁴ ἔτι ἐδόκει εἶναι, τοῖς πολλοῖς ἀπηχθημένους καὶ τινῶν καὶ ἤδη ἀποστάντων κατεστραμμένων ὑμῶν τε ἡμῖν οὐκέτι ὁμοίως φίλων, ἀλλ' ὑπόπτων καὶ διαφόρων ὄντων ἀνέντας κινδυνεύειν — καὶ γὰρ ἂν αἱ ἀποστάσεις πρὸς ὑμᾶς ἐγίγνοντο — πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον τὰ ξυμφέροντα τῶν μεγί- ⁵ στων πέρι κινδύνων εὖ τίθεσθαι.

76. » Ὑμεῖς γοῦν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τὰς ἐν τῇ Πελοποννήσῃ πόλεις ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὠφέλιμον καταστησάμενοι ἐξηγεῖσθε· καὶ εἰ τότε ὑπομείναντες διὰ παντὸς ἀπήχθησθε ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ, ὥσπερ ἡμεῖς, εὖ ἴσμεν μὴ ἂν ἦσσαν ὑμᾶς λυπηροὺς γενομένους τοῖς ξυμμάχοις καὶ ἀναγκασθέντας ἂν ἢ ἄρχειν ἐγκρατῶς ἢ αὐτοὺς κινδυνεύειν. οὕτως οὐδ' ἡμεῖς ² θαυμαστὸν οὐδὲν πεποιήκαμεν οὐδ' ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπέου τρόπου, εἰ ἀρχὴν τε διδομένην ἐδεξάμεθα καὶ ταύτην μὴ ἀνείμεν ὑπὸ τῶν μεγίστων νικηθέντες, τιμῆς καὶ δέους καὶ ὠφελίας, οὐδ' αὖ πρῶτοι τοῦ τοιοῦτου ὑπάρξαντες, ἀλλ' αἰεὶ καθεστῶτος τὸν ἦσσω ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου κατείργεσθαι, ἄξιόί τε ἅμα

νομίζοντες είναι και ὑμῖν δοκοῦντες, μέχρι οὐ τὰ ξυμφέροντα λογιζόμενοι τῷ δικαίῳ λόγῳ νῦν χρῆσθε, ὃν οὐδεὶς πω, παρατυχὸν ἰσχύι τι κτήσασθαι, προθεῖς τοῦ μὴ πλέον ἔχειν ἀπετράπετο.

- 3 » Ἐπαινέσθαι τε ἄξιον, οἵτινες χρῆσάμενοι τῇ ἀνθρωπιᾷ φύσει, ὥστε ἐτέρων ἄρχειν, δικαιότεροι ἢ κατὰ τὴν ὑπάρ-
4 χουσαν δύναμιν γεγέννηνται. ἄλλους γ' ἂν οὖν οἰόμεθα τὰ ἡμέτερα λαθόντας δεῖξαι ἂν μάλιστα, εἴ τι μετριάζομεν, ἡμῖν δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἐπεικοῦς ἀδοξία τὸ πλέον ἢ ἔπαινος οὐκ εἰκότως περιέστη.

77. » Καὶ ἐλασσούμενοι γὰρ ἐν ταῖς ξυμβολαίαις πρὸς τοὺς ξυμμάχους δίκαις καὶ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς ἐν τοῖς ὁμοίοις
2 νόμοις ποιήσαντες τὰς κρίσεις φιλοδικεῖν δοκοῦμεν. καὶ οὐδεὶς σκοπεῖ αὐτῶν, τοῖς καὶ ἄλλοθί που ἀρχὴν ἔχουσι καὶ ἦσσαν ἡμῶν πρὸς τοὺς ὑπηκόους μετρίοις οὖσι διότι τοῦτο οὐκ ὀνειδίζεται· βιάζεσθαι γὰρ οἷς ἂν ἐξῆ, δικάζεσθαι οὐδὲν
3 προσδέονται. οἱ δὲ εἰθισμένοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου ὀμιλεῖν, ἦν τι παρὰ τὸ μὴ οἶεσθαι χρῆναι ἢ γνώμῃ ἢ δυνάμει τῇ διὰ τὴν ἀρχὴν καὶ ὅπως οὖν ἐλασσωθῶσιν, οὐ τοῦ πλέονος μὴ στερισκόμενοι χάριν ἔχουσιν, ἀλλὰ τοῦ ἐνδεοῦς χαλεπώτερον φέρουσιν, ἢ εἰ ἀπὸ πρώτης ἀποθέμενοι τὸν νόμον φανερώς ἐπλεονεκτοῦμεν· ἐκείνως δ' οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀντέλεγον, ὡς οὐ χρεῶν τὸν ἦσσω τῷ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν.

- 4 » Ἀδικούμενοί τε, ὡς ἔοικεν, οἱ ἀνθρωποὶ μᾶλλον ὀργίζονται ἢ βιαζόμενοι· τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἴσου δοκεῖ πλεονε-
5 κτεῖσθαι, τὸ δ' ἀπὸ τοῦ κρείσσονος καταναγκάζεσθαι. ὑπὸ γοῦν τοῦ Μήδου δεινότερα τούτων πάσχοντες ἠνείχοντο, ἢ δὲ ἡμετέρα ἀρχὴ χαλεπὴ δοκεῖ εἶναι, εἰκότως· τὸ παρὸν γὰρ
6 αἰεὶ βαρὺ τοῖς ὑπηκόοις. ὑμεῖς γ' ἂν οὖν, εἰ καθελόντες ἡμᾶς ἄρξαιτε, τάχα ἂν τὴν εὐνοίαν, ἣν διὰ τὸ ἡμέτερον δέος εἰλήψατε, μεταβάλοιτε, εἴπερ, οἷα καὶ τότε πρὸς τὸν Μῆδον

δι' ὀλίγου ἠγγησάμενοι ὑπεδείξατε, ὁμοῖα καὶ νῦν γνώσεσθε. ἄμεικτα γὰρ τὰ τε καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα τοῖς ἄλλοις ἔχετε, καὶ προσέτι εἰς ἕκαστος ἐξῶν οὔτε τούτοις χρήται, οὔθ' οἷς ἡ ἄλλη Ἑλλάς νομίζει.

78. »Βουλευέσθε οὖν βραδέως ὡς οὐ περὶ βραχέων καὶ μὴ ἄλλοτρίαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι πεισθέντες οἰκείον πόνον προσθήσθε. τοῦ δὲ πολέμου τὸν παράλογον, ὅσος ἐστί, πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι, προδιάγνωτε· μηχανόμενος γὰρ ἐς 2 τύχας φιλεῖ τὰ πολλὰ περιστάσθαι, ὧν ἴσον τε ἀπέχομεν καὶ, ὁποτέρως ἔσται, ἐν ἀδήλῳ κινδυνεύεται. ἰόντες τε οἱ 3 ἄνθρωποι ἐς τοὺς πολέμους τῶν ἔργων πρότερον ἔχονται, ἃ χρῆν ὕστερον δρᾶν, κακοπαθοῦντες δὲ ἤδη τῶν λόγων ἄπνεται. ἡμεῖς δὲ ἐν οὐδεμιᾷ πω τοιαύτῃ ἁμαρτία ὄντες οὔτ' αὐτοὶ 4 οὔθ' ὑμᾶς ὀρώντες λέγομεν ὑμῖν, ἕως ἔτι αὐθαίρετος ἀμφοτέροις ἡ εὐβουλία, σπονδὰς μὴ λύειν μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὄρκους, τὰ δὲ διάφορα δίκῃ λύεσθαι κατὰ τὴν ξυνήκην· εἰ δὲ μὴ, θεοὺς τοὺς ὄρκίους μάρτυρας ποιούμενοι πειρασόμεθα ἀμύνεσθαι πολέμου ἄρχοντας ταύτῃ, ἣ ἂν ὑφηγῆσθε».

3. Δημηγορία τοῦ Ἀρχιδάμου καὶ Σθενελαΐδου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ἀπόφασις τῶν Λακεδαιμονίων.

(Κεφ. 79 - 87)

79. Τοιαῦτα δὲ οἱ Ἀθηναῖοι εἶπον. ἐπειδὴ δὲ τῶν τε ξυμμάχων ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐς τοὺς Ἀθηναίους καὶ τῶν Ἀθηναίων, ἃ ἔλεξαν, μεταστησάμενοι πάντας ἐβουλευόντο κατὰ σφᾶς αὐτοὺς περὶ τῶν παρόντων. καὶ τῶν μὲν πλείονων ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἰ γνώμαι ἔφερον, 2 ἀδικεῖν τε τοὺς Ἀθηναίους ἤδη καὶ πολεμητέα εἶναι ἐν

τάχει· παρελθὼν δὲ Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀνὴρ καὶ ξυνετὸς δοκῶν εἶναι καὶ σώφρων, ἔλεξε τοιάδε·

80. «Καὶ αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειρός εἰμι, ὧ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμῶν τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ ὄρω, ὥστε μήτε ἀπειρία ἐπιθυμῆσαί τινα τοῦ ἔργου, ὅπερ ἂν οἱ πολλοὶ
2 πάθοιεν, μήτε ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς νομίσαντα. εὐροίτε δ' ἂν τόνδε, περὶ οὗ νῦν βουλευέσθε, οὐκ ἂν ἐλάχιστον γενόμενον, εἰ σωφρόνως τις αὐτὸν ἐκλογίζοιτο.

3 »Πρὸς μὲν γὰρ τοὺς Πελοποννησίους καὶ ἀστυγείτονας παρόμοιοις ἡμῶν ἢ ἀλκή, καὶ διὰ ταχέων οἶόν τε ἐφ' ἕκαστα ἐλθεῖν· πρὸς δὲ ἄνδρας, οἳ γῆν τε ἕκασ ἐχουσι καὶ προσέτι θαλάσσης ἔμπειρότατοί εἰσι καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἄριστα ἐξήρτυνται, πλούτῳ τε ἰδίῳ καὶ δημοσίῳ καὶ ναυσὶ καὶ ἵπποις καὶ ὅπλοις καὶ ὄχλῳ, ὅσος οὐκ ἐν ἄλλῳ ἐνὶ γε χωρίῳ Ἑλληνικῷ ἐστίν, ἔτι δὲ καὶ ξυμμάχους πολλοὺς φόρου ὑποτελεῖς ἔχουσι, πῶς χρῆ πρὸς τούτους βραδίως πόλεμον ἄρασθαι
4 καὶ τίνι πιστεύσαντας ἀπαρασκευόους ἐπειχθῆναι; πότερον ταῖς ναυσίν; ἀλλ' ἤσους ἐσμέν· εἰ δὲ μελετήσομεν καὶ ἀντιπαρασκευασόμεθα, χρόνος ἐνέσται. ἀλλὰ τοῖς χρήμασιν; ἀλλὰ πολλῷ ἔτι πλεόν τούτου ἐλλείπομεν καὶ οὔτε ἐν κοινῷ ἔχομεν οὔτε ἐτοίμως ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν.

81. »Τάχ' ἂν τις θαρσοίῃ, ὅτι τοῖς ὅπλοις αὐτῶν καὶ τῷ
2 πλῆθει ὑπερφέρομεν, ὥστε τὴν γῆν δηρὸν ἐπιφοιτῶντες, τοῖς δὲ ἄλλῃ γῆ ἐστὶ πολλή, ἣς ἄρχουσι, καὶ ἐκ θαλάσσης, ὧν
3 δέονται, ἐπάξονται. εἰ δ' αὖ τοὺς ξυμμάχους ἀφιστάναι πειρασόμεθα, δεήσει καὶ τούτοις ναυσὶ βοηθεῖν τὸ πλεόν οὔσι νησιώταις.

4 »Τίς οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πόλεμος; εἰ μὴ γὰρ ἢ ναυσὶ κρατήσομεν ἢ τὰς προσόδους ἀφαιρήσομεν, ἀφ' ὧν τὸ ναυτικὸν
5 τρέφουσι, βλαψόμεθα τὰ πλείω. κὰν τούτῳ οὐδὲ καταλύεσθαι ἔτι καλόν, ἄλλως τε καὶ εἰ δόξομεν ἄρξαι μᾶλλον τῆς

διαφορᾶς. μὴ γὰρ δὴ ἐκείνη γε τῇ ἐλπίδι ἐπαιρώμεθα, ὡς 6
ταχὺ παυθήσεται ὁ πόλεμος, ἢν τὴν γῆν αὐτῶν τέμωμεν.
δέδοικα δὲ μᾶλλον, μὴ καὶ τοῖς παισὶν αὐτὸν ὑπολίπωμεν·
οὕτως εἰκὸς Ἀθηναίους φρονήματι μήτε τῇ γῆ δουλεῦσαι
μήτε ὥσπερ ἀπείρους καταπλαγῆναι τῷ πολέμῳ.

82. »Οὐ μὲν οὐδὲ ἀναισθήτως αὐτοὺς κελεύω τοὺς τε
ξυμμάχους ἡμῶν ἐὰν βλάπτειν καὶ ἐπιβουλεύοντας μὴ κατα-
φωρᾶν, ἀλλὰ ὄπλα μὲν μήπω κινεῖν, πέμπειν δὲ καὶ αἰτιᾶ-
σθαι μήτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας, μήθ' ὡς ἐπιτρέφομεν,
κὰν τούτῳ καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαρτύεσθαι ξυμμάχων τε
προσαγωγῆ, καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, εἴ ποθέν τινα ἢ
ναυτικοῦ ἢ χρημάτων δύναμιν προσληψόμεθα — ἀνεπίφθο-
νον δέ, ὅσοι, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς ὑπ' Ἀθηναίων ἐπιβουλεύομεθα,
μὴ Ἑλληνας μόνον, ἀλλὰ καὶ βαρβάρους προσλαβόντας δια-
σωθῆναι —, καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκποριζώμεθα. καὶ ἢν μὲν 2
ἐσακούωσί τι πρεσβευσμένων ἡμῶν, ταῦτα ἄριστα· ἢν δὲ μὴ,
διελθόντων ἐτῶν καὶ δύο καὶ τριῶν ἄμεινον ἦδη, ἢν δοκῇ,
πεφραγμένοι ἴμεν ἐπ' αὐτοὺς. καὶ ἴσως ὀρώντες ἡμῶν ἦδη 3
τὴν τε παρασκευὴν καὶ τοὺς λόγους αὐτῇ ὁμοῖα ὑποσημαί-
νοντας μᾶλλον ἂν εἴκοιεν, καὶ γῆν ἐτι ἄτριπτον ἔχοντες καὶ
περὶ παρόντων ἀγαθῶν καὶ οὐπω ἐφθαρμένων βουλευόμενοι.

»Μὴ γὰρ ἄλλο τι νομίσητε τὴν γῆν αὐτῶν ἢ ὄμηρον 4
ἔχειν, καὶ οὐχ ἦσσον, ὅσῳ ἄμεινον ἐξείργασται· ἦς φεῖδεσθαι
χρὴ ὡς ἐπὶ πλεῖστον καὶ μὴ ἐς ἀπόνοιαν καταστήσαντας αὐτοὺς
ἀληπτοτέρους ἔχειν. εἰ γὰρ ἀπάρασκευοι τοῖς τῶν ξυμμάχων 5
ἐγκλήμασιν ἐπειχθέντες τεμοῦμεν αὐτήν, ὁράτε, ὅπως μὴ
αἴσχιον καὶ ἀπορώτερον τῇ Πελοποννήσῳ πράξομεν. ἐγκλή- 6
ματα μὲν γὰρ καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν οἶόν τε καταλῦσαι·
πόλεμον δὲ ξύμπαντας ἀραμένους ἕνεκα τῶν ἰδίων, ὃν οὐχ
ὑπάρχει εἰδέναι, καθ' ὃ τι χωρήσει, οὐ βῆδιον εὐπρεπῶς
θέσθαι.

83. »Καὶ ἀνανδρία μὴδενὶ πολλοὺς μᾶ πόλει μὴ ταχὺ
 2 ἐπελθεῖν δοκεῖτω εἶναι. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκείνοις οὐκ ἐλάσσους
 χρήματα φέροντες ξυμμάχοι, καὶ ἔστιν ὁ πόλεμος οὐχ ὄπλων
 τὸ πλεόν, ἀλλὰ δαπάνης, δι' ἣν τὰ ὄπλα ὠφελεῖ, ἄλλως τε
 3 καὶ ἡπειρώταις πρὸς θαλασσίους. πορισώμεθα οὖν πρῶτον
 αὐτὴν καὶ μὴ τοῖς τῶν ξυμμάχων λόγοις πρότερον ἐπαιρώ-
 μεθα, οἵπερ δὲ καὶ τῶν ἀποβαινόντων τὸ πλεόν ἐπ' ἀμφο-
 τερα τῆς αἰτίας ἔξομεν, οὗτοι καὶ καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν
 προῖδωμεν.

84. »Καὶ τὸ βραδὺ καὶ μέλλον, ὃ μέμφονται μάλιστα
 ἡμῶν, μὴ αἰσχύνεσθε. σπεύδοντές τε γὰρ σχολαίτερον ἂν
 παύσαισθε διὰ τὸ ἀπαράσκειν ἐγχειρεῖν, καὶ ἅμα ἐλευθέραν
 καὶ εὐδοξοτάτην πόλιν διὰ παντὸς νεμόμεθα.

2 »Καὶ δύναται μάλιστα σωφροσύνη ἔμφρων τοῦτ' εἶναι
 μόνοι γὰρ δι' αὐτὸ εὐπραγίαις τε οὐκ ἐξυβρίζομεν καὶ ξυμ-
 φοραῖς ἤσσον ἐτέρων εἴκομεν, τῶν τε ξὺν ἐπαίνῳ ἐξοτρυνόν-
 των ἡμᾶς ἐπὶ τὰ δεινὰ παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν οὐκ ἐπαιρό-
 μεθα ἡδονῇ καί, ἣν τις ἄρα ξὺν κατηγορίᾳ παραξύνῃ, οὐδὲν
 3 μᾶλλον ἀχθεσθέντες ἀνεπίεσθημεν. πολεμικοὶ τε καὶ εὐθουλοὶ
 διὰ τὸ εὐκοσμον γιγνόμεθα, τὸ μὲν, ὅτι αἰδῶς σωφροσύνης
 πλείστον μετέχει, αἰσχύνῃς δὲ εὐψυχία, εὐθουλοὶ δὲ ἀμαθέ-
 στερον τῶν νόμων τῆς ὑπεροφίας παιδευόμενοι καὶ ξὺν χαλε-
 πότητι σωφρονέστερον, ἢ ὥστε αὐτῶν ἀνηκουστεῖν, καὶ μὴ
 τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες, τὰς τῶν πολεμίων παρασκευὰς
 λόγῳ καλῶς μεμφόμενοι ἀνομοίως ἔργῳ ἐπεξίεναι, νομίζουσιν
 δὲ τὰς τε διανοίας τῶν πέλας παραπλησίους εἶναι καὶ τὰς
 προσπιπτούσας τύχας οὐ λόγῳ διαιρετάς.

4 »'Αεὶ δὲ ὡς πρὸς εὐβουλευομένους τοὺς ἐναντίους ἔργῳ παρα-
 σκευαζώμεθα· ἐπεὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων ὡς ἀμαρτησομένων ἔχειν
 δεῖ τὰς ἐλπίδας, ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοουμένων,
 πολὺ τε διαφέρειν οὐ δεῖ νομίζεῖν ἄνθρωπον ἀνθρώπου, κρά-

τιστον δὲ εἶναι, ὅστις ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεται.

85. »Ταύτας οὖν, ἅς οἱ πατέρες τε ἡμῖν παρέδωσαν μελέτας καὶ αὐτοὶ διὰ παντὸς ὠφελούμενοι ἔχομεν, μὴ παρῶμεν μηδ' ἐπειχθέντες ἐν βραχεῖ μορίῳ ἡμέρας περὶ πολλῶν σωμάτων καὶ χρημάτων καὶ πόλεων καὶ δόξης βουλευόμεν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν. ἔξεστι δ' ἡμῖν μᾶλλον ἐτέρων διὰ ἰσχύιν.

»Καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέμπετε μὲν περὶ τῆς Ποτει-²δαίας, πέμπετε δὲ περὶ ὧν οἱ ξύμμαχοί φασιν ἀδικεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐτοιμῶν ὄντων αὐτῶν δίκας δοῦναι· ἐπὶ δὲ τὸν διδόντα οὐ πρότερον νόμιμον ὡς ἐπ' ἀδικοῦντα ἶναι. παρασκευάζεσθε δὲ τὸν πόλεμον ἅμα. ταῦτα γὰρ κράτιστα βουλεύσεσθε καὶ τοῖς ἐναντίοις φοβερώτατα».

Καὶ ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοιαῦτα εἶπε· παρελθὼν δὲ Σθενε-³λάδας τελευταῖος, εἰς τῶν ἐφόρων τότε ὢν, ἔλεξεν ἐν τοῖς Λακεδαιμονίοις ὧδε·

86. «Τοὺς μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων οὐ γιγνώσκω· ἐπαινέσαντες γὰρ πολλὰ ἑαυτοὺς οὐδαμοῦ ἀντίπον, ὡς οὐκ ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους καὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι εἰ πρὸς τοὺς Μήδους ἐγένοντο ἀγαθοὶ τότε, πρὸς δ' ἡμᾶς κακοὶ νῦν, διπλασίας ζημίας ἄξιοί εἰσιν, ὅτι ἀντ' ἀγαθῶν κακοὶ γεγένηται.

»Ἡμεῖς δὲ ὁμοῖοι καὶ τότε καὶ νῦν ἐσμεν καὶ τοὺς ξυμμά-²χους, ἦν σωφρονῶμεν, οὐ περιοφόμεθα ἀδικουμένους οὐδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν, οἳ γ' οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν. ἄλλοις μὲν γὰρ χρήματά ἐστι πολλὰ καὶ νῆες καὶ ἵπποι,³ ἡμῖν δὲ ξύμμαχοι ἀγαθοί, οὓς οὐ παραδοτέα τοῖς Ἀθηναίοις ἐστίν, οὐδὲ δίκαις καὶ λόγοις διακριτέα μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτομένους, ἀλλὰ τιμωρητέα ἐν τάχει καὶ παντὶ σθένει. καὶ ὡς ἡμᾶς πρέπει βουλεύεσθαι ἀδικουμένους μηδεὶς διδα-⁴σκέτω, ἀλλὰ τοὺς μέλλοντας ἀδικεῖν μᾶλλον πρέπει πολὺν χρόνον βουλεύεσθαι.

5 »Ψηφίζεσθε οὖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἀξίως τῆς Σπάρτης τὸν πόλεμον καὶ μῆτε τοὺς Ἀθηναίους ἐάτε μείζους γίνεσθαι, μῆτε τοὺς ξυμμάχους καταπροδιδώμεν, ἀλλὰ ξὺν τοῖς θεοῖς ἐπίωμεν πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας».

87. Τοιαῦτα δὲ λέξας ἐπεψήφισεν αὐτὸς ἔφορος ὢν ἐς
2 τὴν ἐκκλησίαν τῶν Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ — κρίνουσι γὰρ βοῆ καὶ οὐ ψήφῳ — οὐκ ἔφη διαγιγνώσκειν τὴν βοήν, ὅπο-
τέρα μείζων, ἀλλὰ βουλόμενος αὐτοὺς φανερώς ἀποδεικνυ-
μένους τὴν γνώμην ἐς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον ὀρμῆσαι ἔλεξεν·
«Ὅτῳ μὲν ὑμῶν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, δοκοῦσι λελύσθαι αἰ-
σπονδαὶ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀδικεῖν, ἀναστήτω ἐς ἐκεῖνο τὸ
χωρίον» δείξας τι χωρίον αὐτοῖς, «ὅτῳ δὲ μὴ δοκοῦσιν, ἐς
τὰ ἐπὶ θάτερα».

3 Ἀναστάντες δὲ διέστησαν, καὶ πολλῇ πλείους ἐγένοντο,
4 οἷς ἐδόκουν αἰσπονδαὶ λελύσθαι. προσκαλέσαντές τε τοὺς
ξυμμάχους εἶπον, ὅτι σφίσι μὲν δοκοῖεν ἀδικεῖν οἱ Ἀθηναῖοι,
βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πάντας ξυμμάχους παρακαλέσαντες
ψήφον ἐπαγαγεῖν, ὅπως κοινῇ βουλευσάμενοι τὸν πόλεμον
5 ποιῶνται, ἣν δοκῇ. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου δια-
πραξάμενοι ταῦτα καὶ οἱ Ἀθηναίων πρέσβεις ὕστερον, ἐφ'
6 ἅπερ ἦλθον, χρηματίσαντες. ἣ δὲ διαγνώμη αὕτη τῆς ἐκκλη-
σίας, τοῦ τὰς σπονδὰς λελύσθαι, ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει
καὶ δεκάτῳ τῶν τριακοντουτίδων σπονδῶν προκεχωρηκυῶν,
αἱ ἐγένοντο μετὰ τὰ Εὐβοϊκά.

Γ. ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
 ΕΝ ΣΠΑΡΤΗ ΚΑΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
 ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΚΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
 (Κεφ. 119 - 128, 139 - 146).

1. Συνέλευσις τῶν συμμάχων ἐν Σπάρτῃ
 καὶ ἀποτελέσματα αὐτῆς.

(Κεφ. 119 - 128)

119. Αὐθις δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ξυμμάχους παρακαλέσαντες ψῆφον ἐβούλοντο ἐπαγαγεῖν, εἰ χρὴ πολεμῆν. καὶ ἐλθόντων τῶν πρέσβειων ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας καὶ ξυνόδου γενομένης οἱ τε ἄλλοι εἶπον, ἃ ἐβούλοντο, κατηγοροῦντες οἱ πλείους τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν πόλεμον ἀξιοῦντες γενέσθαι, καὶ οἱ Κορίνθιοι δεηθέντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις πρότερον ἐκάστων ἰδίᾳ, ὥστε ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον, δεδιότες περὶ τῆ Ποτειδαίᾳ, μὴ προδιαφθαρή, παρόντες δὲ καὶ τότε καὶ τελευταῖοι ἐπελθόντες ἔλεγον τοιαῦτα·

120. «Τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους, ὧ ἄνδρες ξύμμαχοι, οὐκ ἂν ἔτι αἰτιασαίμεθα, ὡς οὐ καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι τὸν πόλεμον εἰσι καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον. χρὴ γὰρ τοὺς ἡγεμόνας τὰ ἴδια ἐξ ἴσου νέμοντας τὰ κοινὰ προσκοπεῖν, ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις ἐκ πάντων προτιμῶνται. ἡμῶν δὲ ὅσοι ² μὲν Ἀθηναίοις ἤδη ἐνηλλάγησαν, οὐχὶ διδαχῆς δεόνται, ὥστε φυλάξασθαι αὐτούς· τοὺς δὲ τὴν μεσόγειαν μᾶλλον καὶ μὴ ἐν πόρῳ κατφυγημένους εἶδέναι χρὴ, ὅτι, τοῖς κάτω ἦν μὴ ἀμύνωσι, χαλεπωτέραν ἔξουσι τὴν κατακομιδὴν τῶν ὠραίων

καὶ πάλιν ἀντίληψιν ὧν ἡ θάλασσα τῇ ἡπειρῷ δίδωσι, καὶ τῶν νῦν λεγομένων μὴ κακοὺς κριτὰς ὡς μὴ προσηκόντων εἶναι, προσδέχεσθαι δὲ ποτε, εἰ τὰ κάτω προοῖντο, κἂν μέχρι σφῶν τὸ δεινὸν προελθεῖν, καὶ περὶ αὐτῶν οὐχ ἦσσαν νῦν βουλευέσθαι.

- 3 » Διόπερ καὶ μὴ ὀκνεῖν δεῖ αὐτοὺς τὸν πόλεμον ἀντ' εἰρήνης μεταλαμβάνειν. ἀνδρῶν γὰρ σωφρόνων μὲν ἔστιν, εἰ μὴ ἀδικοῖντο, ἡσυχάζειν, ἀγαθῶν δὲ ἀδικουμένους ἐκ μὲν εἰρήνης πολεμεῖν, εὖ δὲ παρασχὸν ἐκ πολέμου πάλιν ξυμβῆναι καὶ μήτε τῇ κατὰ πόλεμον εὐτυχίᾳ ἐπαίρεσθαι μήτε τῇ
- 4 ἡσυχίᾳ τῆς εἰρήνης ἠδόμενον ἀδικεῖσθαι. ὅ τε γὰρ διὰ τὴν ἠδονὴν ὀκνῶν τάχιστ' ἂν ἀφαιρεθείη τῆς ῥαστώνης τὸ τερπνόν, δι' ὅπερ ὀκνεῖ, εἰ ἡσυχάζοι, ὅ τε ἐν πολέμῳ εὐτυχίᾳ πλεονάζων οὐκ ἐντεθύμηται θράσει ἀπίστῳ ἐπαιρόμενος.
- 5 πολλὰ γὰρ κακῶς γνωσθέντα ἀβουλοτέρων τῶν ἐναντίων τυχόντων κατωρθώθη, καὶ ἔτι πλείω, ἃ καλῶς δοκοῦντα βουλευθῆναι ἐς τούναντίον αἰσχυρῶς περιέστη· ἐνθυμεῖται γὰρ οὐδεὶς ὁμοίᾳ τῇ πίστει καὶ ἔργῳ ἐπεξέρχεται, ἀλλὰ μετ' ἀσφαλείας μὲν δοξάζομεν, μετὰ δέους δὲ ἐν τῷ ἔργῳ ἐλλείπομεν.

121. » Ἡμεῖς δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενοι τὸν πόλεμον ἐγείρομεν καὶ ἱκανὰ ἔχοντες ἐγκλήματα καί, ὅταν ἀμυνόμεθα Ἀθηναίους, καταθησόμεθα αὐτὸν ἐν καιρῷ.

- 2 » Κατὰ πολλὰ δὲ ἡμᾶς εἰκὸς ἐπικρατῆσαι, πρῶτον μὲν πλήθει προύχοντας καὶ ἐμπειρίᾳ πολεμικῇ, ἔπειτα ὁμοίως
- 3 πάντας ἐς τὰ παραγγελλόμενα ἰόντας, ναυτικόν τε, ᾧ ἰσχύουσιν, ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης τε ἐκάστοις οὐσίας ἐξαρτυσόμεθα καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Δελφοῖς καὶ Ὀλυμπίᾳ χρημάτων δάνεισμα γὰρ ποιησάμενοι ὑπολαβεῖν οἰοί τ' ἐσμὲν μισθῷ μείζονι τοὺς ξένους αὐτῶν ναυβάτας. ὠνητῇ γὰρ Ἀθηναίων ἡ δύναμις μᾶλλον ἢ οἰκείᾳ· ἡ δὲ ἡμετέρα ἦσσαν ἂν τοῦτο πάθοι τοῖς

σώμασι τὸ πλέον ἰσχύουσα ἢ τοῖς χρήμασι. μᾶ τε νίκη ναυμαχίας κατὰ τὸ εἶδος ἀλίσκονται· εἰ δ' ἀντίσχοιεν, μελετήσομεν καὶ ἡμεῖς ἐν πλείονι χρόνῳ τὰ ναυτικά καί, ὅταν τὴν ἐπιστήμην εἰς τὸ ἴσον καταστήσωμεν, τῇ γε εὐψυχίᾳ δῆπου περιεσόμεθα. ὁ γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν φύσει ἀγαθόν, ἐκείνοις οὐκ ἂν γένοιτο διδαχῆ· ὁ δ' ἐκείνοι ἐπιστήμη προύχουσι, καθαιρετέον ἡμῖν ἐστὶ μελέτη.

»Χρήματα δ', ὥστ' ἔχειν εἰς αὐτά, οἴσομεν ἢ δεινὸν ἂν εἶη, εἰ οἱ μὲν ἐκείνων ξύμμαχοι ἐπὶ δουλείᾳ τῇ αὐτῶν φέροντες οὐκ ἀπεροῦσιν, ἡμεῖς δ' ἐπὶ τῷ τιμωρούμενοι τοὺς ἐχθροὺς καὶ αὐτοὶ ἅμα σφίζεσθαι οὐκ ἄρα δαπανήσομεν καὶ ἐπὶ τῇ μὴ ὑπ' ἐκείνων αὐτὰ ἀφαιρεθέντες αὐτοῖς τούτοις κακῶς πάσχειν.

122. »Ἰπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι ὁδοὶ πολέμου ἡμῖν, ξυμμάχων τε ἀπόστασις μάλιστα παραίσεις οὖσα τῶν προσόδων, αἷς ἰσχύουσι, καὶ ἐπιτειχισμὸς τῇ χώρᾳ ἄλλα τε, ὅσα οὐκ ἂν τις νῦν προΐδοι. ἤμιστα γὰρ πόλεμος ἐπὶ ῥητοῖς χωρεῖ, αὐτὸς δὲ ἀφ' αὐτοῦ τὰ πολλὰ τεχνᾶται πρὸς τὸ παρατυγγάνον· ἐν ᾧ ὁ μὲν εὐοργήτως αὐτῷ προσομιλήσας βεβαιότερος, ὁ δὲ ὀργισθεὶς περὶ αὐτὸν οὐκ ἐλάσσω πταίει.

»Ἐνθυμώμεθα δὲ καί, ὅτι, εἰ μὲν ἦσαν ἡμῶν ἐκάστοις πρὸς ἀντιπάλους περὶ γῆς ὄρων διαφοραί, οἷστὸν ἂν ἦν· νῦν δὲ πρὸς ξύμπαντάς τε ἡμᾶς Ἀθηναῖοι ἱκανοὶ καὶ κατὰ πόλιν ἔτι δυνατώτεροι· ὥστε, εἰ μὴ καὶ ἄθροοι, καὶ κατὰ ἔθνη καὶ ἕκαστον ἄστῳ, μᾶ γνώμη ἀμυνοῦμεθα αὐτούς, δίχα γε ὄντας ἡμᾶς ἀπόνως χειρώσονται. καὶ τὴν ἦσαν, εἰ καὶ δεινὸν τῷ ἀκοῦσαι, ἴστω οὐκ ἄλλο τι φέρουσαν ἢ ἀντικρυς δουλείαν· ὁ καὶ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι αἰσχρὸν τῇ Πελοποννήσῳ καὶ πόλεις τσάσδε ὑπὸ μιᾶς κακοπαθεῖν. ἐν ᾧ ἢ ἢ δικαίως δοκοῖμεν ἂν πάσχειν ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι καὶ τῶν πατέρων χεῖρους φαίνεσθαι, οἱ τὴν Ἑλλάδα ἠλευθέρωσαν· ἡμεῖς δὲ οὐδ' ἡμῖν

αὐτοῖς βεβαιουμένον αὐτό, τύραννον δὲ ἐῶμεν ἐγκαθεστάναι
 4 πόλιν, τοὺς δ' ἐν μιᾷ μονάρχους ἀξιοῦμεν καταλύειν. καὶ οὐκ
 ἴσμεν, ὅπως τάδε τριῶν τῶν μεγίστων συμφορῶν ἀπήλλακται,
 ἀξυνεσίας ἢ μαλακίας ἢ ἀμελείας. οὐ γὰρ δὴ πεφευγότες
 ταῦτα ἐπὶ τὴν πλείστους δὴ βλάβασαν καταφρόνησιν κεχω-
 ρήκατε, ἢ ἐκ τοῦ πολλοῦ σφάλλιν τὸ ἐναντίον ὄνομα ἀφρο-
 σύνη μετωνόμασαι.

123. »Τὰ μὲν οὖν προγεγενημένα τί δεῖ μακρότερον, ἢ
 ἐς ὅσον τοῖς νῦν συμφέρει, αἰτιασθαι; περὶ δὲ τῶν ἔπειτα
 μελλόντων τοῖς παροῦσι βοηθοῦντας χρῆ ἐπιταλαιπωρεῖν—
 πάτριον γὰρ ὑμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι— καὶ
 μὴ μεταβάλλειν τὸ ἔθος, εἰ ἄρα πλούτῳ τε νῦν καὶ ἐξουσίᾳ
 ὀλίγον προφέρετε—οὐ γὰρ δίκαιον, ἂ τῇ ἀπορίᾳ ἐκτίθη, τῇ
 περιουσίᾳ ἀπολέσθαι—, ἀλλὰ θαρσοῦντας ἰέναι κατὰ πολλὰ
 ἐς τὸν πόλεμον, τοῦ τε θεοῦ χρήσαντος καὶ αὐτοῦ ὑποσχο-
 μένου συλλήψεσθαι καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος πάσης ξυναγω-
 2 νουμένης, τὰ μὲν φόβῳ, τὰ δὲ ὀφελίᾳ. σπονδάς τε οὐ λύσετε
 πρότεροι, ἄς γε καὶ ὁ θεὸς κελεύων πολεμεῖν νομίζει παρα-
 θεδᾶσθαι, ἡδίκημέναις δὲ μᾶλλον βοηθήσετε· λύουσι γὰρ οὐχ
 οἱ ἀμυνόμενοι, ἀλλ' οἱ πρότεροι ἐπιόντες.

124. »Ὅστε πανταχόθεν καλῶς ὑπάρχον ὑμῖν πολεμεῖν
 καὶ ἡμῶν τάδε κοινῇ παραινούντων, εἴπερ βεβαιότατον καὶ
 πόλεσι καὶ ιδιώταις τὸ ταῦτ' ἀξιοφρόνως εἶναι, μὴ μέλλετε
 Πατειδαιάταις τε ποιεῖσθαι τιμωρίαν οἷσι Δωριεῦσι καὶ ὑπὸ
 Ἰώνων πολιορκουμένοις, οὐ πρότερον ἢν τούναντίον, καὶ τῶν
 ἄλλων μετελθεῖν τὴν ἐλευθερίαν· ὡς οὐκέτι ἐνδέχεται περι-
 μένοντας τοὺς μὲν ἤδη βλάπτεσθαι, τοὺς δ', εἰ γνωσθησόμεθα
 ξυνηλθόντες μὲν, ἀμύνεσθαι δὲ οὐ τολμῶντες, μὴ πολὺ ὅστε-
 2 ρον τὸ αὐτὸ πάσχειν· ἀλλὰ νομίσαντες ἐς ἀνάγκην ἀφίχθαι,
 ὧ ἄνδρες ξύμμαχοι, καὶ ἅμα τάδε ἄριστα λέγεσθαι· ψηφίσα-
 σθε τὸν πόλεμον μὴ φοβηθέντες τὸ αὐτίκα δεινόν, τῆς δ' ἀπ'

αὐτοῦ διὰ πλείονος εἰρήνης ἐπιθυμήσαντες· ἐκ πολέμου μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον βεβαιούται, ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι οὐχ ὁμοίως ἀκινδυνόν. καὶ τὴν καθεστῆκυϊαν ἐν τῇ Ἑλλάδι 3 πόλιν τύραννον ἡγησάμενοι ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως καθεστάναι, ὥστε τῶν μὲν ἤδη ἄρχειν, τῶν δὲ διανοεῖσθαι, παραστησώμεθα ἐπελθόντες καὶ αὐτοὶ τε ἀκινδύνως τὸ λοιπὸν οἰκῶμεν καὶ τοὺς νῦν δεδουλωμένους Ἑλληνας ἐλευθερώσωμεν.»

125. Τοιαῦτα οἱ Κορίνθιοι εἶπον.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ ἀφ' ἀπάντων ἤκουσαν γνώμην, ψῆφον ἐπήγαγον τοῖς ξυμμάχοις ἅπασιν, ὅσοι παρήσαν, ἐξῆς, καὶ μείζονι καὶ ἐλάσσονι πόλει· καὶ τὸ πλῆθος ἐψηφίσαντο πολεμεῖν. δεδογμένον δὲ αὐτοῖς εὐθὺς μὲν ἀδύνατα ἦν 2 ἐπιχειρεῖν ἀπαρασκευαίους οὖσιν, ἐκπορίζεσθαι δὲ ἐδόκει ἑκάστους, ἃ πρόσφορα ἦν, καὶ μὴ εἶναι μέλλησιν. ὅμως δὲ καθισταμένοις, ὧν ἔδει, ἐνιαυτὸς μὲν οὐ διετρίβη, ἔλασσον δέ, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ τὸν πόλεμον ἄρασθαι φανερώς.

126. Ἐν τούτῳ δὲ ἐπρεσβεύοντο τῷ χρόνῳ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐγκλήματα ποιούμενοι, ὅπως σφίσιν ὅτι μεγίστη πρόφασις εἴη τοῦ πολεμεῖν, ἦν μὴ τι ἐσακούωσι. καὶ πρῶτον 2 μὲν πρέσβεις πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον τοὺς Ἀθηναίους τὸ ἄγος ἐλαύνειν τῆς θεοῦ. τὸ δὲ ἄγος ἦν τοῖόνδε.

Κύλων ἦν Ὀλυμπιονίκης, ἀνὴρ Ἀθηναῖος τῶν πάλαι εὐ- 3 γενῆς τε καὶ δυνατός· ἐγεγαμῆκει δὲ θυγατέρα Θεαγένους, Μεγαρέως ἀνδρός, ὃς κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἐτυράννει Μεγάρων. χρωμένῳ δὲ τῷ Κύλωνι ἐν Δελφοῖς ἀνεῖλεν ὁ θεὸς ἐν 4 τῇ τοῦ Διὸς τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ καταλαβεῖν τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν. ὁ δὲ παρά τε τοῦ Θεαγένους δύναμιν λαβὼν καὶ 5 τοὺς φίλους ἀναπεισας, ἐπειδὴ ἐπῆλθον Ὀλύμπια τὰ ἐν Πελοποννήσῳ, κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν ὡς ἐπὶ τυραννίδι, νομίσας ἑορτὴν τε τοῦ Διὸς μεγίστην εἶναι καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν

- 6 Ὀλύμπια νενικηκότι. εἰ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἢ ἄλλοθί που ἢ
 μεγίστη ἐορτὴ εἴρητο, οὔτε ἐκαίνοσ ἐτι κατενόησε τό τε μαν-
 τειον οὐκ ἐδῆλου—ἔστι γάρ καὶ Ἀθηναίσις Διάσια, ἃ κα-
 λεῖται Διὸς ἐορτὴ Μειλιχίου μεγίστη, ἔξω τῆς πόλεως, ἐν τῇ
 πανδημεί θύουσι πολλὰ οὐχ ἱερεῖα, ἀλλὰ θύματα ἐπιχώρια—
 δοκῶν δὲ ὀρθῶς γινώσκειν ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ.
- 7 Οἱ δ' Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι ἐβοήθησάν τε πανδημεί ἐκ τῶν
 8 ἀγρῶν ἐπ' αὐτοὺς καὶ προσκαθεζόμενοι ἐπολιόρκουν. χρόνου
 δὲ ἐπιγιγνομένου οἱ Ἀθηναῖοι τρυχόμενοι τῇ προσεδρεία
 ἀπῆλθον οἱ πολλοὶ ἐπιτρέψαντες τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τὴν
 φυλακὴν καὶ τὸ πᾶν αὐτοκράτορσι διαθεῖναι, ἢ ἂν ἄριστα
 διαγιγνώσκωσι· τότε δὲ τὰ πολλὰ τῶν πολιτικῶν οἱ ἐννέα
 ἄρχοντες ἔπρασσον.
- 9 Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κύλωνος πολιορκούμενοι φλαύρως εἶχον
 10 σίτου τε καὶ ὕδατος ἀπορία. ὁ μὲν οὖν Κύλων καὶ ὁ ἀδελφὸς
 αὐτοῦ ἐκδιδράσκουσιν· οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ἐπιέζοντο καὶ τινες
 καὶ ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν
 11 ἱκέται τὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει. ἀναστήσαντες δὲ αὐτοὺς οἱ τῶν
 Ἀθηναίων ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακὴν, ὡς ἐώρων ἀποθνή-
 σκοντας ἐν τῷ ἱερῷ, ἐφ' ᾧ μὴδὲν κακὸν ποιήσουσιν, ἀπαγα-
 γόντες ἀπέκτειναν· καθεζομένους δὲ τινὰς καὶ ἐπὶ τῶν σεμνῶν
 θεῶν ἐν τῇ παρόδῳ διεχρήσαντο. καὶ ἀπὸ τούτου ἐναγεῖς
 καὶ ἀλιτῆριοι τῆς θεοῦ ἐκαίνοίητε ἐκαλοῦντο καὶ τὸ γένος τὸ
 12 ἀπ' ἐκείνων. ἤλασαν μὲν οὖν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐναγεῖς
 τούτους, ἤλασε δὲ καὶ Κλεομένης ὁ Λακεδαιμόνιος ὕστερον
 μετὰ Ἀθηναίων στασιαζόντων, τοὺς τε ζῶντας ἐλαύνοντες
 καὶ τῶν τεθνεώτων τὰ ὀστέα ἀνελόντες ἐξέβαλον· κατῆλθον
 μέντοι ὕστερον, καὶ τὸ γένος αὐτῶν ἔστιν ἐτι ἐν τῇ πόλει.

127. Τοῦτο δὴ τὸ ἄγος οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον ἐλαύ-
 νειν δῆθεν τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμωροῦντες, εἰδότες δὲ Περι-
 κλέα τὸν Ξανθίππου προσεχόμενον αὐτῷ κατὰ τὴν μητέρα

καὶ νομίζοντες ἐκπεσόντος αὐτοῦ ῥᾶον ἂν σφίσι προχωρεῖν τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. οὐ μέντοι τοσοῦτον ἤλπιζον παθεῖν ἂν αὐτὸν τοῦτο, ὅσον διαβολὴν οἴσιν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν, ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν τὸ μέρος εἶναι ὁ πόλεμος. ὢν γὰρ δυνατώτατος τῶν καθ' ἑαυτὸν καὶ ἄγων τὴν πολιτείαν ἦγαντιοῦτο πάντα τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ οὐκ εἶα ὑπεῖναι, ἀλλ' ἐς τὸν πόλεμον ὄρμα τοὺς Ἀθηναίους.

128. Ἄντεκέλευον δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Λακεδαιμονίους τὸ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος ἐλαύνειν. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι ἀναστήσαντές ποτε ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ποσειδῶνος ἀπὸ Ταινάρου τῶν Εἰλώτων ἱκέτας ἀπαγαγόντες διέφθειραν· δι' ὃ δὴ καὶ σφίσι αὐτοῖς νομίζουσι τὸν μέγαν σεισμόν γενέσθαι ἐν Σπάρτῃ. ἐκέλευον δὲ καὶ τὸ τῆς Χαλκιοῖκου ἄγος ἐλαύνειν αὐτούς.

2. Νέαι ἀξιώσεις τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἀπόφασις περὶ αὐτῶν ἐν Ἀθήναις.

(Κεφ. 139 - 146)

139. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρεσβείας τοιαῦτα ἐπέταξάν τε καὶ ἀντεκελεύσθησαν περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς ἐλάσεως· ὕστερον δὲ φοιτῶντες παρ' Ἀθηναίους Ποτειδαίας τε ἀπανίστασθαι ἐκέλευον καὶ Αἴγινα αὐτόνομον ἀφιέναι καὶ μάλιστα γὰρ πάντων καὶ ἐνδηλότατα προύλεγον τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα καθελοῦσι μὴ ἂν γενέσθαι πόλεμον, ἐν ᾧ εἴρητο αὐτοὺς μὴ χρῆσθαι τοῖς λιμέσι τοῖς ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ μηδὲ τῇ Ἀττικῇ ἀγορᾷ. οἱ δ' Ἀθηναῖοι οὔτε τᾶλλα ὑπήκουον οὔτε τὸ ψήφισμα καθήρουν ἐπικαλοῦντες ἐπεργασίαν Μεγαρεῦσι τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς ἀορίστου καὶ ἀνδραπόδων ὑποδοχὴν τῶν ἀφισταμένων.

3 Τέλος δὲ ἀφικομένων τῶν τελευταίων πρέσβειων ἐκ Λακεδαιμόνος, Ῥαμφίου τε καὶ Μελησίππου καὶ Ἀγησάνδρου, καὶ λεγόντων ἄλλο μὲν οὐδὲν ὢν πρότερον εἰώθεσαν, αὐτὰ δὲ τάδε ὅτι

«Λακεδαιμόνιοι βούλονται τὴν εἰρήνην εἶναι, εἴη δ' ἂν, εἰ τοὺς Ἑλληνας αὐτονόμους ἀφείτε»,

ποιήσαντες ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι γνώμας σφίσιν αὐτοῖς προυτίθεσαν, καὶ ἐδόκει ἅπαξ περὶ ἀπάντων βουλευσαμένους
4 ἀποκρίνασθαι. καὶ παριόντες ἄλλοι τε πολλοὶ ἔλεγον, ἐπ' ἀμφότερα γιγνόμενοι ταῖς γνώμαις καὶ ὡς χρὴ πολεμεῖν καὶ ὡς μὴ ἐμπόδιον εἶναι τὸ ψήφισμα εἰρήνης, ἀλλὰ καθελεῖν, καὶ παρελθὼν Περικλῆς ὁ Ξανθίππου, ἀνὴρ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον πρῶτος Ἀθηναίων, λέγειν τε καὶ πράσσειν δυνατώτατος, παρήγει τοιαύδε·

140. «Τῆς μὲν γνώμης, ὧ Ἀθηναῖοι, αἰεὶ τῆς αὐτῆς ἔχομαι, μὴ εἴκειν Πελοποννησίοις, καίπερ εἰδῶς τοὺς ἀνθρώπους οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθομένους τε πολεμεῖν καὶ ἐν τῇ ἔργῳ πράσσοντας, πρὸς δὲ τὰς ξυμφορὰς καὶ τὰς γνώμας τρεπομένους. ὀρῶ δὲ καὶ νῦν ὁμοῖα καὶ παραπλήσια συμβουλευτέα μοι ὄντα, καὶ τοὺς ἀναπειθομένους ὑμῶν δικαίῳ τοῖς κοινῇ δόξασιν, ἦν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα, βοηθεῖν, ἢ μηδὲ κατορθοῦντας τῆς ξυνέσεως μεταποιεῖσθαι. ἐνδέχεται γὰρ τὰς ξυμφορὰς τῶν πραγμάτων οὐχ ἦσσον ἀμαθῶς χωρῆσαι ἢ καὶ τὰς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου· διόπερ καὶ τὴν τύχην, ὅσα ἂν παρὰ λόγον συμβῇ, εἰώθαμεν αἰτιάσθαι.

2 »Λακεδαιμόνιοι δὲ πρότερόν τε δῆλοι ἦσαν ἐπιβουλεύοντες ἡμῖν καὶ νῦν οὐχ ἦκιστα. εἰρημένον γὰρ δίκας μὲν τῶν διαφόρων ἀλλήλοις διδόναι καὶ δέχεσθαι, ἔχειν δὲ ἑκατέρους, ἃ ἔχομεν, οὔτε αὐτοὶ δίκας πῶ ἤτησαν οὔτε ἡμῶν διδόντων δέχονται, βούλονται δὲ πολέμῳ μᾶλλον ἢ λόγῳ τὰ ἐγκλήματα διαλύεσθαι, καὶ ἐπιτάσσοντες ἤδη καὶ οὐκέτι αἰτιώμε-

νοι πάρεισι. Ποτειδαίας τε γὰρ ἀπανίστασθαι κελεύουσι καὶ Ἡ
 Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι καὶ τὸ Μεγαρέων ψήφισμα καθαι-
 ρεῖν· οἱ δὲ τελευταῖοι οἷδε ἦκοντες καὶ τοὺς Ἑλληνας προα-
 γορεύουσιν αὐτονόμους ἀφιέναι.

» Ἐμῶν δὲ μηδεὶς νομίσῃ περὶ βραχέος ἂν πολεμεῖν, εἰ τὸ Ἡ
 Μεγαρέων ψήφισμα μὴ καθέλοιμεν, ὅπερ μάλιστα προύχον-
 ται, εἰ καθαιρεθῆῃ, μὴ ἂν γίνεσθαι τὸν πόλεμον, μηδ' ἐν
 ὑμῖν αὐτοῖς αἰτίαν ὑπολίπησθε, ὡς διὰ μικρὸν ἐπολεμήσατε.
 τὸ γὰρ βραχὺ τι τοῦτο πᾶσαν ὑμῶν ἔχει τὴν βεβαίωσιν καὶ Ἡ
 πείραν τῆς γνώμης, οἷς εἰ ξυγχωρήσετε, καὶ ἄλλο τι μείζον
 εὐθὺς ἐπιταχθήσεσθε ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο ὑπακούσαντες· ἀπι-
 σχυρισάμενοι δὲ σαφὲς ἂν καταστήσατε αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ ἴσου
 ὑμῖν μᾶλλον προσφέρεσθαι.

141. » Αὐτόθεν δὲ διανοήθητε ἢ ὑπακούειν, πρὶν τι βλα-
 βῆναι ἢ, εἰ πολεμήσομεν, ὡς ἔμοιγε ἄμεινον δοκεῖ εἶναι, καὶ
 ἐπὶ μεγάλῃ καὶ ἐπὶ βραχείᾳ ὁμοίως προφάσει μὴ εἵξοντες
 μηδὲ ξὺν φόβῳ ἔξοντες, ἃ κεκτήμεθα. τὴν γὰρ αὐτὴν δύνα-
 ται δούλωσιν ἢ τε μεγίστη καὶ ἐλαχίστη δικαίωσις ἀπὸ τῶν
 ὁμοίων πρὸ δίκης τοῖς πέλας ἐπιτασσομένη.

» Τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἐκατέροις ὑπαρχόντων, ὡς οὐκ Ἡ
 ἀσθενέστερα ἔξομεν, γνῶτε καθ' ἕκαστον ἀκούοντες. αὐτουρ- Ἡ
 γοί τε γὰρ εἰσι Πελοποννήσιοι καὶ οὔτε ἰδίᾳ οὔτε ἐν κοινῷ
 χρήματά ἐστιν αὐτοῖς, ἔπειτα χρονίων πολέμων καὶ διαποντίων
 ἄπειροι διὰ τὸ βραχέως αὐτοὶ ἐπ' ἀλλήλους ὑπὸ πενίας ἐπι-
 φέρειν. καὶ οἱ τοιοῦτοι οὔτε ναῦς πληροῦν οὔτε πεζᾶς στρα- Ἡ
 τιάς πολλάκις ἐκπέμπειν δύνανται ἀπὸ τῶν ἰδίων τε ἅμα
 ἀπόντες καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν δαπανῶντες καὶ προσέτι καὶ
 θαλάσσης εἰργόμενοι· αἱ δὲ περιουσίαι τοὺς πολέμους μᾶλ- Ἡ
 λον ἢ αἱ βίαιαι ἐσφοραὶ ἀνέχουσι. σώμασί τε ἐτοιμότεροι· οἱ
 αὐτουργοὶ τῶν ἀνθρώπων ἢ χρήμασι πολεμεῖν, τὸ μὲν πιστὸν
 ἔχοντες ἐκ τῶν κινδύνων κἂν περιγενέσθαι, τὸ δὲ οὐ βέβαιον

μή οὐ προαναλώσειν, ἄλλως τε κἂν παρὰ δόξαν, ὅπερ εἰκός, ὁ πόλεμος αὐτοῖς μηκύνηται.

- 6 »Μάχη μὲν γὰρ μιᾶ πρὸς ἅπαντας Ἕλληνας δυνατοὶ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀντισχεῖν, πολεμεῖν δὲ μή πρὸς ὁμοίαν ἀντιπαρασκευὴν ἀδύνατοι, ὅταν μήτε βουλευτηρίῳ ἐνὶ χρώμενοι παραχρῆμά τι δξέως ἐπιτελῶσι πάντες τε ἰσόφηφοι ὄντες καὶ οὐχ ὁμόφυλοι τὸ ἐφ' ἑαυτὸν ἕκαστος σπεύδῃ·
- 7 ἐξ ὧν φιλεῖ μηδὲν ἐπιτελεῖς γίνεσθαι. καὶ γὰρ οἱ μὲν ὡς μάλιστα τιμωρήσασθαι τινα βούλονται, οἱ δὲ ὡς ἤκιστα τὰ οἰκεία φθεῖραι. χρόνιοί τε ξυνιόντες ἐν βραχεῖ μὲν μορίῳ σκοποῦσί τι τῶν κοινῶν, τῇ δὲ πλέονι τὰ οἰκεία πράσσουσι· καὶ ἕκαστος οὐ παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν οἶεται βλάψειν, μέλειν δὲ τινι καὶ ἄλλῳ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τι προΐδειν, ὥστε τῇ αὐτῷ ὑπὸ ἀπάντων ἰδίᾳ δοξάσματι λανθάνειν τὸ κοινὸν ἄθρόον φθειρόμενον.

142. »Μέγιστον δὲ τῇ τῶν χρημάτων σπάνει κωλύονται, ὅταν σχολῇ αὐτὰ ποριζόμενοι διαμιέλλωσι· τοῦ δὲ πολέμου οἱ καιροὶ οὐ μενετοί.

- 2 »Καὶ μὴν οὐδ' ἡ ἐπιτείχισις οὐδὲ τὸ ναυτικὸν αὐτῶν ἄξιον φοβηθῆναι. τὴν μὲν γὰρ χαλεπὸν καὶ ἐν εἰρήνῃ πόλιν ἀντίπαλον παρασκευάσασθαι, ἡπιοῦ δὲ ἐν πολεμίᾳ τε καὶ
- 4 οὐχ ἡσσον ἐκείνοις ἡμῶν ἀντεπιτετειχισμένων· φρούριον δ' εἰ ποιήσονται, τῆς μὲν γῆς βλάπτουεν ἂν τι μέρος καταδρομαῖς καὶ αὐτομολῖαις, οὐ μέντοι ἱκανόν γε ἔσται ἐπιτειχίζειν τε κωλύειν ἡμᾶς πλεύσαντας ἐς τὴν ἐκείνων καί, ἡπερ ἰσχύο-
- 5 μεν, ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι. πλέον γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν τοῦ κατὰ γῆν ἐκ τοῦ ναυτικοῦ ἐμπειρίας ἢ ἐκείνοι ἐκ τοῦ κατ' ἡπείρου ἐς τὰ ναυτικά.

- 6 »Τὸ δὲ τῆς θαλάσσης ἐπιστήμονας γενέσθαι οὐ βραδίως
- 7 αὐτοῖς προσγενήσεται. οὐδὲ γὰρ ὁμεις, μελετῶντες αὐτὸ εὐθὺς ἀπὸ τῶν Μηδικῶν, ἐξείργασθέ πω· πῶς δὲ ἄνδρες γεωργοὶ

καὶ οὐ θαλάσσιοι καὶ προσέτι οὐδὲ μελετῆσαι ἐασόμενοι διὰ τὸ ὑφ' ἡμῶν πολλαῖς ναυσὶν αἰεὶ ἐφορμεισθαι, ἄξιον ἂν τι δρῶμεν; πρὸς μὲν γὰρ ὀλίγας ἐφορμύσας κἂν διακινδυνεύσειαν πλήθει τὴν ἀμαθίαν θρασύνοντες, πολλαῖς δὲ εἰργόμενοι ἡσυχάσουσι καὶ ἐν τῇ μὴ μελετῶντι ἀξυνετώτεροι ἔσονται καὶ δι' αὐτὸ καὶ ὀκνηρότεροι. τὸ δὲ ναυτικὸν τέχνης ἔστιν, ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ οὐκ ἐνδέχεται, ὅταν τύχη, ἐκ παρέργου μελετᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον μηδὲν ἐκείνῳ πάρεργον ἄλλο γίγνεσθαι.

143. »Εἴτε καὶ κινήσαντες τῶν Ὀλυμπιάσιν ἢ Δελφοῖς χρημάτων μισθῷ μείζονι πειρῶντο ἡμῶν ὑπολαβεῖν τοὺς ξένους τῶν ναυτῶν, μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν ἀντιπάλων ἐσβάντων αὐτῶν τε καὶ τῶν μετοίκων δεινὸν ἂν ἦν· νῦν δὲ τότε τε ὑπάρχει καί, ὅπερ κράτιστον, κυβερνήτας ἔχομεν πολίτας καὶ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν πλείους καὶ ἀμείνους ἢ πᾶσα ἢ ἄλλη Ἑλλάς. καὶ ἐπὶ τῷ κινδύνῳ οὐδεὶς ἂν δέξαιτο τῶν ξένων τὴν τε αὐτοῦ φεύγειν καὶ μετὰ τῆς ἡσσοнос ἅμα ἐλπίδος ὀλίγων ἡμερῶν ἕνεκα μεγάλου μισθοῦ δόσεως ἐκείνοις ξυναγωνίζεσθαι.

»Καὶ τὰ μὲν Πελοποννησίῳ ἐμοὶ γε τοιαῦτα καὶ παραπλήσια δοκεῖ εἶναι, τὰ δὲ ἡμέτερα τούτων τε, ὧν περ ἐκείνοις ἐμεμψάμην, ἀπηλλάχθαι καὶ ἄλλα οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου μεγάλα ἔχειν. ἦν γ' ἐπὶ τὴν χώραν ἡμῶν πεζῆ ἴωσιν, ἡμεῖς ἐπὶ τὴν ἐκείνων πλευρούμεθα, καὶ οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται Πελοποννήσου μέρος τι τμηθῆναι καὶ τὴν Ἀττικὴν ἅπασαν· οἱ μὲν γὰρ οὐχ ἔξουσιν ἄλλην ἀντιλαβεῖν ἀμαχεῖ, ἡμῖν δὲ ἐστὶ γῆ πολλή καὶ ἐν νήσοις καὶ κατ' ἡπειρον μέγα γὰρ τὸ τῆς θαλάσσης κράτος.

»Σκέψασθε δέ· εἰ μὲν γὰρ ἡμεν νησιῶται, τίνες ἂν ἀληπτότεροι ἦσαν; καὶ νῦν χρῆ ὅτι ἐγγύτατα τούτου διανοηθέντας τὴν μὲν γῆν καὶ οἰκίας ἀφεῖναι, τῆς δὲ θαλάσσης καὶ

πόλεως φυλακὴν ἔχειν καὶ Πελοποννησίοις ὑπὲρ αὐτῶν ὀργισθέντας πολλῶ πλείοσι μὴ διαμάχεσθαι — κρατήσαντές τε γὰρ αὐθις οὐκ ἐλάσσοσι μαχούμεθα, καὶ ἦν σφαλῶμεν, τὰ τῶν ξυμμάχων, ὅθεν ἰσχύομεν, προσαπόλλυται· οὐ γὰρ ἡσχάσουσι μὴ ἱκανῶν ἡμῶν ὄντων ἐπ' αὐτοὺς στρατεύειν — τὴν τε δλόφурсιν μὴ οἰκιῶν καὶ γῆς ποιεῖσθαι, ἀλλὰ τῶν σωματῶν· οὐ γὰρ τάδε τοὺς ἀνδρας, ἀλλ' οἱ ἄνδρες ταῦτα κτῶνται. καὶ εἰ ὄμην πείσειν ὑμᾶς, αὐτοὺς ἂν ἐξελλθόντας ἐκέλευον αὐτὰ δηῶσαι καὶ δεῖξαι Πελοποννησίοις, ὅτι τούτων γε ἔνεκα οὐχ ὑπακούσεσθε.

144. »Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἦν ἐθέλητε ἀρχὴν τε μὴ ἐπικτᾶσθαι ἅμα πολεμοῦντες καὶ κινδύνους αὐθαίρετους μὴ προστίθεσθαι· μᾶλλον γὰρ πεφρόθημαι τὰς οἰκείας ἡμῶν ἁμαρτίας ἢ τὰς τῶν ἐναντίων διανοίας. ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῃ λόγῳ ἅμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται.

2 »Νῦν δὲ τούτοις ἀποκρινάμενοι ἀποπέμφωμεν, Μεγαρέας μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾶ καὶ λιμέσι χρῆσθαι, ἦν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξηνηλασίας μὴ ποιῶσι μήτε ἡμῶν μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων — οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει ἐν ταῖς σπονδαῖς οὔτε τόδε —, τὰς τε πόλεις ὅτι αὐτονόμους ἀφήσομεν, εἰ καὶ αὐτονόμους ἔχοντες ἐσπείσάμεθα, καὶ ὅταν κἀκεῖνοι ταῖς αὐτῶν ἀποδῶσι πόλεσι μὴ σφίσι, τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐπιτηδείως αὐτονομεῖσθαι, ἀλλὰ αὐτοῖς ἐκάστοις, ὡς βούλονται· δίκας δὲ ὅτι ἐθέλομεν δοῦναι κατὰ τὰς ξυνηθήκας, πολέμου δὲ οὐκ ἄρξομεν, ἀρχομένους δὲ ἀμυνούμεθα. ταῦτα γὰρ δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα τῆδε τῇ πόλει ἀποκρίνασθαι.

3 »Εἰδέναι δὲ χρῆ, ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν — ἦν δὲ ἐκούσιοι μᾶλλον δεχόμεθα, ἦρσον ἐγκεισομένους τοὺς ἐναντίους ἔξομεν —, ἐκ τε τῶν μεγίστων κινδύνων ὅτι καὶ πόλει καὶ
4 ἰδιώτῃ μέγιστα τιμαὶ περιγίγονται. οἱ γοῦν πατέρες ἡμῶν

υποστάντες Μήδους και οὐκ ἀπὸ τωσῶνδε ὀρμώμενοι, ἀλλὰ και τὰ ὑπάρχοντα ἐκλιπόντες γνώμῃ τε πλείονι ἢ τύχῃ και τὸλμῃ μείζονι ἢ δυνάμει τὸν τε βάρβαρον ἀπεώσαντο και ἐς τάδε προήγαγον αὐτά· ὧν οὐ χρὴ λείπεσθαι, ἀλλὰ τοὺς τε ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ ἀμύνεσθαι και τοῖς ἐπιγιγνομένοις πειρᾶσθαι αὐτὰ μὴ ἐλάσσω παραδοῦναι».

145. Ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι νομίσαντες ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτὸν ἐψηφίσαντο, ἃ ἐκέλευε, και τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀπεκρίναντο τῇ ἐκείνου γνώμῃ, καθ' ἕκαστά τε, ὡς ἔφρασε, και τὸ ξύμπαν, οὐδὲν κελευόμενοι ποιήσῃν, δίκη δὲ κατὰ τὰς ξυνηθείκας ἐτοῖμοι εἶναι διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων ἐπὶ ἴσῃ και ὁμοίᾳ. και οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου και οὐκέτι ὕστερον ἐπρεσβεῦοντο.

146. Αἰτίαι δὲ αὐται και διαφοραὶ ἐγένοντο ἀμφοτέροις πρὸ τοῦ πολέμου ἀρξάμεναι εὐθὺς ἀπὸ τῶν ἐν Ἐπιδάμνῳ και Κερκύρα. ἐπεμίνυντο δὲ ὅμως ἐν αὐταῖς και παρ' ἀλλήλους ἐφοίτων ἀκηρύκτως μὲν, ἀνυπόπτως δὲ οὐ· σπονδῶν γὰρ ξύγχυσις τὰ γιγνόμενα ἦν και πρόφασις τοῦ πολεμεῖν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Θουκυδίδου.

Ὁ Θουκυδίδης υἱὸς τοῦ Ὀλόρου καὶ τῆς Ἥγησιπύλης ἐγεννήθη περὶ τὸ 470 π. Χ. ἐν Ἀλιμοῦντι, δήμῳ τῆς Ἀττικῆς. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ὀλόρος ἦτο ἀπόγονος ὁμωνύμου τινὸς βασιλέως τῶν Θρακῶν, οὗτινος τὴν θυγατέρα — Ἥγησιπύλην καὶ αὐτὴν καλουμένην — εἶχε νυμφευθῆ ὁ ἔνδοξος Μαραθωνομάχος Μιλτιάδης. Οὕτως ὁ Θουκυδίδης κατήγετο ἐκ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Θράκης καὶ ἦτο συγγενὴς τοῦ Κίμωνος, τοῦ υἱοῦ τοῦ Μιλτιάδου καὶ τῆς Ἥγησιπύλης. Εἰς τὴν καταγωγὴν του αὐτὴν ὄφειλε τὰς πολλὰς κτήσεις, ἃς εἶχεν ἐν Θράκη, ἰδίᾳ τὰ ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ μεταλλεῖα χρυσοῦ.

Ὁ Θουκυδίδης ὡς ἀνήκων εἰς εὐγενῆ καὶ εὐπορον οἰκογένειαν ἔτυχεν ἐπιμεμελημένης ἀγωγῆς καὶ παιδείας· διδασκάλους ἔσχε τὸν φιλόσοφον Ἀναξαγόραν καὶ τὸν ἐπιφανῆ ῥήτορα Ἀντιφῶντα· πλὴν τούτων ἰσχυρῶς ἐπέδρασαν ἐπ' αὐτοῦ οἱ σοφισταὶ Γοργίας καὶ Πρόδικος καὶ ἄλλοι, οἵτινες συνέρρεον εἰς τὰς Ἀθήνας, αἵτινες τότε ἦσαν κέντρον τοῦ πνευματικοῦ κόσμου καὶ παιδείσης τῆς ὅλης Ἑλλάδος.

Τῷ 430 ἢ 429 ἐνόσησε καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ἐνσκήφαντος ἐν Ἀθήναις λοιμοῦ, ἀλλ' εὐτυχέστερος πολλῶν ἄλλων διέφυγε τὸν θάνατον. Τῷ 424, ὅτε ὁ Λακεδαιμόνιος στρατηγὸς Βρασίδης ἠπέλει νὰ καταλάβῃ τὴν Ἀμφίπολιν, ὁ Θουκυδίδης, ὅστις ὡς στρατηγὸς καὶ ναύαρχος τῶν Ἀθηναίων εὐρίσκετο ἐν τῇ Θρακικῇ παραλίᾳ, διατάχθη νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν τῆς ἀπειλουμένης Ἀμφιπόλεως· ἐπειδὴ δ' ἐβράδυνε νὰ ἔλθῃ καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ τὴν κατάληψιν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Βρασίδου, κατηγορήθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ προδοσίᾳ καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον· ἀλλ' ἵνα διαφύγῃ τὴν τιμωρίαν αὐτὴν ὑπεβλήθη εἰς ἐκουσίαν φυγὴν ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη.

Κατὰ τὰ ἔτη τῆς φυγῆς αὐτοῦ διέμεινεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ, ὁπόθεν παρηκολούθει τὴν ἐξέλιξιν τοῦ πολέμου καὶ

συνέλεγε μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας τὴν ὕλην τῆς ἱστορίας αὐτοῦ· φαίνεται δ' ὅτι ἐπεσκέφθη καὶ πολλοὺς τόπους, οἵτινες ὑπῆρξαν τὸ θέατρον τοῦ πολέμου, καὶ πάντως ἦλθεν εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν· πρὸς τούτοις χρόνον τινὰ διέτριψεν ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ τῷ βασιλεῖ Ἀρχελάφῳ.

Τῷ 404 ἀνεκλήθη εἰς τὴν πατρίδα τοῦ πόσον χρόνον μετὰ τὴν κάθοδον ἔζησε καὶ ποῦ καὶ πότε ἀπέθανε δὲν εἶναι γνωστόν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπέθανεν αἰφνιδίως — ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἀποτόμως λήγον ἔργον αὐτοῦ — ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ τῷ 397, τὰ δὲ λείψανα αὐτοῦ κομισθέντα εἰς Ἀθήνας ἐτάφησαν παρὰ τὰ μνήματα τοῦ Κίμωνος.

2. Ἡ ἱστορία τοῦ Θουκυδίδου καὶ περιεχόμενον αὐτῆς.

Ὁ Θουκυδίδης θεωρεῖται παρὰ πάντων ὡς ὁ μέγιστος τῶν ἱστορικῶν τῆς ἀρχαιότητος. Τὴν δόξαν ταύτην ὀφείλει εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, ἣτις περιλαμβάνει τὰ γεγονότα τῶν εἴκοσι πρώτων ἐτῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (431-411) καὶ εἶναι διηρημένη εἰς ὀκτὼ βιβλία.

Ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ — ὅπερ χρησιμεύει ὡς εἰσαγωγή — ἀρχόμενος ὁ Θουκυδίδης τῆς ἱστορίας προτάσσει τὴν γνώμην, ὅτι ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος κατὰ τὴν σπουδαιότητα ὑπερέχει πάντων τῶν μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου γεγονότων τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας. Ἐπιχειρεῖ δὲ ν' ἀποδείξῃ τὴν γνώμην ταύτην παραβάλλων τὸν παρόντα πόλεμον ὄχι μόνον πρὸς πάντα τὰ ἀρχαῖα γεγονότα τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Μηδικοὺς πολέμους. Διεξέρχεται λοιπὸν κατὰ σειρὰν τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τῆς Ἑλλάδος, τὰς φήμας περὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, τὰ συμβάντα μετὰ τὰ Τρωϊκά, τέλος τοὺς Περσικοὺς πολέμους καὶ δεικνύει ὅτι πάντα ταῦτα ἐπράχθησαν ἀπὸ μικροτέρων δυνάμεων, διότι τότε ἡ Ἑλλὰς ἔστερεῖτο χρημάτων καὶ ναυτικοῦ, ἅτινα μόλις κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἠϋξήθησαν ἰκανῶς (κεφ. 1-23). Μετὰ ταῦτα ὁ Θουκυδίδης διεξέρχεται τὰς αἰτίας τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἃς διαιρεῖ εἰς αἰτίας φανεράς καὶ αἰτίας ἀφανεῖς. Καὶ φανεράς μὲν λέγει α') τὸν ἔνεκα τῆς Ἐπιδάμου πόλεμον τῶν Κερκυραίων καὶ Κορινθίων (κεφ. 24-55) καὶ β') τὴν ἀποστασίαν ἀπὸ τῶν Ἀθη-

νῶν τῆς Ποτειδαίας καὶ τὴν ὑποστήριξιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Κορινθίων (κεφ. 56 - 66). Μετὰ ταῦτα γίνεται ἔξιστόρησις τῶν διασκέψεων καὶ ἀποφάσεων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων (κεφ. 67 - 87). Ὡς ἀφανῆ δ' αἰτίαν λέγει τὴν μεγίστην αὐξῆσιν τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως, ἣτις ἐγένετο πρῶτον μὲν διὰ τῆς τειχίσεως τῆς πόλεως, δεῦτερον δὲ διὰ τῆς συστάσεως νέας ναυτικῆς συμμαχίας, ἣς κατέστησαν ἡγεμόνες, καὶ διὰ τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων αὐτῶν ἀπὸ τῶν Περσικῶν πολέμων (κεφ. 88 - 118). Ἐν τοῖς λοιποῖς κεφ. 119 - 146 ἔξιστορεῖ τὰς διαπραγματεύσεις Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, αἵτινες κατέληξαν εἰς τὴν ἐπίσημον κήρυξιν τοῦ πολέμου.

Ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ ἔξιστορεῖ ὁ Θουκυδίδης τὰ γεγονότα τῶν τριῶν πρώτων ἐτῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς βιβλίοις (III - VIII) τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου ἀπὸ τοῦ ἔτους 428 - 411· δὲν συνεπλήρωσε δὲ τὴν ἔξιστόρησιν τοῦ ὅλου πολέμου — διαρκέσαντος, ὡς γνωστόν, 27 ἔτη (431 - 404) — διότι ἀφηνιδίως ἀπέθανε τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ συνεχίζει ὁ Ξενοφῶν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς.

3. Αἱ δημηγορίαι τοῦ Θουκυδίδου.

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ παρεμβάλλει ὁ Θουκυδίδης καὶ πολλὰς δημηγορίας· αὗται εἶναι ἀγορεύσεις πολιτικῶν ἀνδρῶν ἢ στρατηγῶν ἀπαγγελθεῖσαι εἰς διαφόρους συναθροίσεις καὶ σχέσιν ἔχουσαι πρὸς τὰ ἱστορικὰ γεγονότα.

Αἱ δημηγορίαι χαρακτηρίζονται ὡς τὸ λαμπρότατον μέρος τῆς ἱστορίας τοῦ Θουκυδίδου· διότι περιέχουσι βαθεῖας σκέψεις περὶ πολιτικῆς, περὶ εἰρήνης, περὶ πολέμου, περὶ διοικήσεως καὶ περὶ τῶν αἰτίων τῆς ἀκμῆς καὶ παρακμῆς τῶν κρατῶν· δὲν περιλαμβάνουσι δὲ αὐτολεξεῖ τούτους λόγους τῶν ἀγορευσάντων, ἀλλ' ἐκτίθενται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ὅσον τὸ δυνατόν ἐγγύτητα πρὸς τὸ περιεχόμενον αὐτῶν.

Αἱ δημηγορίαι διαιροῦνται κατὰ τὰ τρία εἶδη τοῦ ῥητορικοῦ λόγου εἰς τὸ πανηγυρικόν, τὸ δικανικόν καὶ τὸ συμβουλευτικόν· αἱ πλεῖσται ἀνήκουσι τῷ συμβουλευτικῷ εἶδει. Ἐν ταῖς δημηγορίαις διακρίνομεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺν τρία κύρια μέρη: τὸ προοίμιον, τὴν πίστιν (=ἀπόδειξιν) καὶ τὸν ἐπίλογον.

4. Δεκτικὸν τοῦ Θουκυδίδου.

Ὁ Θουκυδίδης εἶναι ὁ κύριος ἀντιπρόσωπος τῆς ἀρχαίας Ἀττικῆς διαλέκτου ὡς ἐκ τούτου εὐρίσκομεν παρ' αὐτῷ ξὺν ἀντὶ σύν, ἐς ἀντὶ εἰς, σο ἀντὶ τι (τάσσω, φυλάσσω, πράσσω), ρσ ἀντὶ ρρ (θαρσῶ ἀντὶ θαρρῶ, θάρσος ἀντὶ θάρρος), κλήω ἀντὶ κλειώ, μόλις ἀντὶ μόγισ, ἐρῆμος - τροπαῖον - ἐτοιμος ἀντὶ ἔρημος - τρόπαιον - ἐτοιμος, ἐν τῇ πληθ. ὀνομστ. τῶν εἰς -ενσ οὐσιαστικῶν τὴν κατάληξιν -ης ἀντὶ -εις (βασιλῆς ἀντὶ βασιλεῖς), πολλὰ ἐπιρρήματα συγκριτικὰ εἰς -ως (μειζόνως - χαλεπωτέρως ἀντὶ μεῖζον - χαλεπώτερον), ἐν τῷ γ' πληθ. προσ. τοῦ παθητικοῦ προκμ. καὶ ὑπερσυντλ. τὴν κατάληξιν -αται, -ατο ἀντὶ τῶν περιφραστικῶν τύπων (τετάχεται - ἐφθάραι - ἐτετάχато ἀντὶ τεταγμένοι εἰσὶ - ἐφθαρμένοι εἰσὶ - τεταγμένοι ἦσαν).

Ὑπὸ λεξιλογικὴν ἔποψιν ἐξεταζόμενος ὁ Θουκυδίδης ἔχει πολλὰς ἀρχαιοπρεπεῖς καὶ ποιητικὰς λέξεις (ἀχθηδὼν = ἄχθος, ἀκραιφνῆς ἀντὶ ἀκέραιος, ἀμφιδῆριτος = ἀμφισβητήσιμος, ἐξαπιναίως, ἐπισπέρχειν τοιαῦτα κτλ.)· ὡσαύτως εἶναι εὐρετῆς καὶ δημιουργὸς νέων λέξεων (κινδυνευτής, τολμητής, ἀποδημητής, μελλητής, ἔναρσις, ὀλόφυρσις, ξύλωσις κτλ.). Σιγνάκις μεταχειρίζεται τὰ οὐδέτερα τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν ἀντὶ τῶν ἀντιστοίχων ἀφηρημένων οὐσιαστικῶν (τὸ λυπηρόν, τὸ σῶφρον, τὸ ἄσπονδον - τὸ δεδιός, τὸ θαρσοῦν, τὸ βουλόμενον).

Ἐν τῇ συντάξει διακρίνονται πολλὰ ἰδιώματα καὶ ἐλευθερία μεγάλη ἢ βραχυλογία—δι' ἣν πολλάκις ὁ λόγος καθίσταται σκοτεινὸς καὶ δύσληπτος—τὰ ὑπερβατά, ἢ διεστραμμένη πλοκὴ τῶν λέξεων, ἢ συσώρευσις τῶν μετοχῶν, ἢ κατὰ τὸ νοούμενον σύνταξις, αἱ ἀνακολουθίαι εἶναι συχναὶ παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ· ὡσαύτως συχνὰ εἶναι παρ' αὐτῷ τὰ σχήματα τοῦ λόγου (ἀντίθεσις, παρίσωσις, ὁμοιοτέλετον, παρονομασία, ἀναφορά, ἀσύνδετα κτλ.), ἐν ᾧ τοῦναντίον τὰ σχήματα τῆς διανοίας (ἀποσιώπησις, ἀπορία κτλ.) σχεδὸν ἐλλείπουσιν. Αἱ περίοδοι μακρᾶι καὶ δυσπαρακολούθητοι οὐσαι δὲν ἔχουσι τὴν ἔντεχνον πλοκὴν τὴν μετὰ ταῦτα μορφωθεῖσαν ἐν Ἀθήναις.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1]

A. ΦΑΝΕΡΑΙ ΑΙΤΙΑΙ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ (Κεφ. 24 - 66).

1. Ὁ ἔνεκα τῆς Ἐπιδάμνου πόλεμος τῶν Κερκυραίων καὶ Κορινθίων.

(Κεφ. 24 - 55)

I. Μέχρι τῆς ἀποστολῆς πρέσβειων εἰς Ἀθήνας.

(Κεφ. 24 - 31)

Κεφ. 24.

§ 1-3. Ἐπίδαμνος, νῦν Δυρράχιον οὕτως ἐκλήθη τὸ πρῶτον κατὰ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους. — ἔστι, ὑπαρκτικόν (= ὑπάρχει) οὐχὶ συνδετικόν. — πόλις, προσδιορισμὸς παραθετικὸς τοῦ Ἐπίδαμνος = Ἐπίδαμνός τις, ἣτις εἶναι πόλις. — ἐσπλέοντι, δοτικ. τῆς ἀναφορᾶς = ὡς πρὸς τὸν εἰσπλέοντα. — τὸν Ἴόνιον κόλπον = τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. — προσοικοῦσι δ' αὐτὴν (ἀντὶ αὐτῆ) = κατοικοῦσι δὲ πλησίον αὐτῆς. — ἀπόκισαν = ἀποικίαν πέμψαντες ὄκισαν (ἐν ἔτει 627 π. Χ.). — οἰκιστῆς = ἀρχηγὸς τῆς ἀποικίας. — Ἐρατοκλείδου = ὁ Ἐρατοκλείδου. — γένος = κατὰ τὴν καταγωγὴν. — τῶν ἀφ' Ἡρακλέους = τῶν Ἡρακλειδῶν ἢ γενν. συναπτέα τῷ Φαλίος. — δὴ = προφανῶς. — νόμον = συνθήειαν. — ἐκ τῆς μητροπόλεως, δηλ. τῆς Κορίνθου μητρόπολις δὲ = ἡ πόλις ἀπὸ τῆς ὁποίας (ὡς ἀπὸ μητρὸς) ἀπφικίσθησαν (ὡς θυγατέρες) ἄλλαι πόλεις. — κατακληθεῖς = προσκληθεῖς. — ξυνόκισαν = μετέσχον τῆς ἀποικίας. — καὶ τοῦ ἄλλου Δωρ. γένους =

καὶ ἐκ τῶν ἄλλων, οἵτινες ἦσαν Δωριεῖς κατὰ τὴν καταγωγὴν. — προελθόντος τοῦ χρόνου=παρελθόντος τοῦ χρόνου=μετὰ παρέλευσιν χρόνου.

§ 4-7. στασιάσαντες, οἱ Ἐπιδάμνιοι ἢ μετχ. χρονι. — ἐν ἀλλήλοις=πρὸς ἀλλήλους.— ὡς λέγεται, προσδιορίζει τὸ ἔτη πολλά. — ἀπὸ πολέμου=ἐνεκα πολέμου. — τῶν προσοίκων βαρβάρων, δηλ. τῶν Ταυλαντίων, οἵτινες ἐθάρρησαν ἐκ τῶν στάσεων τῶν Ἐπιδαμνίων ἢ γενν. ὑποκειμν. — τὰ δὲ τελευταῖα = κατὰ δὲ τοὺς τελευταίους χρόνους. — πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου, τίνος; — ὁ δῆμος... τοὺς δυνατοὺς=οἱ δημοκρατικοί... τοὺς ἀριστοκρατικούς. — οἱ δὲ=οὗτοι δέ.— ὡς μητρόπολιν οὔσαν=θεωροῦντες αὐτὴν ὡς μητρόπολιν. — μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρ.= νὰ μὴ βλέπωσι μετ' ἀδιαφορίας αὐτοὺς νὰ καταστρέφονται. — τοὺς φεύγοντας=τοὺς φυγάδας (δηλ. τοὺς ἀριστοκρατικούς, οὓς εἶχεν ἐκδιώξει ὁ δῆμος). — ξυναλλάξαι (= νὰ συμφιλιώσωσι)... καταλῦσαι, τὰ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ δεόμενοι. — σφίσι, δηλ. τοῖς ἐν τῇ πόλει Ἐπιδαμνίοις. — τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον=τὸν πρὸς τοὺς βαρβάρους πόλεμον. — ταῦτα, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ ἐδέοντο = ταύτας τὺς δεήσεις ἐδέοντο = περὶ τούτων παρεκάλουν. — Ἡραϊον = ναὸν τῆς Ἥρας. — ἰκετεῖαν = ἰκεσίαν. — ἀπράκτους = χωρὶς νὰ κατορθώσωσι τι.

Κεφ. 25.

§ 1-2. σφίσιν = ἑαυτοῖς. — οὐδεμίαν... τιμωρίαν οὔσαν = ὅτι οὐδεμία βοήθεια ὑπῆρχε. — ἐν ἀλόρῳ εἶχοντο = ἐν ἀλόρῳ ἦσαν = εὕρισκοντο εἰς ἀπορίαν. — θέσθαι τὸ παρὸν, κατ' ἔννοιαν = ὅπως θεῖντο τὸ παρὸν = πῶς νὰ διευθετήσωσι τὴν παρούσαν κατάστασιν. — τὸν θεόν, δηλ. τὸν Ἀπόλλωνα. — εἰ παραδοῖεν... καὶ... πειρῶντο, πλαγία ἐρωτηματ. πρότασις προερχομένη ἐξ ἀπορηματικῆς ὑποτακτ. τῆς εὐθείας ἐρωτήσεως (παραδῶμεν... πειρῶμεθα;) = ἐὰν ἔπρεπε νὰ παραδώσωσι... καὶ... νὰ προσπαθῶσι. — τιμωρίαν... ἀπ' αὐτῶν ποιεῖσθαι, ἐνταῦθα = τιμωρίαν πορίζεσθαι = νὰ λαμβάνωσι βοήθειαν. — ἀνεῖλε = ἐχρησιμοδότησεν. — αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Ἐπιδαμνίοις. — παραδοῦναι, δηλ. τὴν πόλιν Κορινθίοις. — ἡγεμόνας ποιεῖσθαι, δηλ. τοὺς Κορινθίους. — κατὰ τὸ μαντεῖον = κατὰ τὸν χρησμόν. — παρέδοσαν, τῷ 436 π. Χ. — τὸν τε οἰκιστὴν... σφῶν = τὸν τε ἑαυτῶν οἰκιστὴν (δηλ. τὸν Φαλίον). — ἀπο-

δεικνύντες... δηλοῦντες, μετχ. τροπικαί. — τὸ χρηστήριον = τὸν χρησμόν. — ἐπαμῦναι = βοηθῆσαι.

§ 3-4. κατὰ τε τὸ δίκαιον = ὡσπερ δίκαιον ἦν· αἰτιολογεῖται διὰ τῆς μετχ. νομίζοντες. — ὑπεδέξαντο = ὑπέσχοντο. — τὴν... τιμωρίαν = τὴν αἰτηθεῖσαν βοήθειαν. — μίσει τῶν Κερκυρ. = διὰ τὸ πρὸς τοὺς Κερκυρ. μίσος. — ὅτι = διότι. — ὄντες ἄποικοι, ἢ μετχ. ἐνδοτικῆ. — οὔτε γὰρ... διδόντες... πολεμεῖν, ἀνακόλουθον, διότι αἱ μετχ. δὲν ἀποδίδονται εἰς ῥῆμα· τοῦτο ἐγένετο διὰ τὸ μῆκος τῆς περιόδου καὶ διὰ τὴν παρενθετικὴν πρότασιν (ἢ... πολεμεῖν) ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ αἱ μετχ. διδόντες... προκαταρχόμενοι... περιφρονοῦντες... ἄς ἀποδοθῶσι διὰ παρτατκ. = ἐδίδουσαν... προκατήρχοντο... περιεφρόνου. — ἐν πανηγύρεσι (= ἑορταῖς) ταῖς κοιναῖς, ἄς ἐτέλουν ἀπὸ κοινοῦ ἢ Κέρκυρα καὶ ἢ Κόρινθος. — γέρα τὰ νομιζ. = τὰς συνήθεις τιμὰς (ὡς προεδρίας καὶ σφάγια). — οὔτε Κορινθ. ἄνδρῖ προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν = οὔτε εἰς Κορίνθιον ἄνδρα ἀπένεμον πρότερον τὰς ἀπαρχὰς τῶν θυσιῶν· ἀπαρχαὶ δὲ = αἱ προκαταρκτικαὶ τῆς θυσίας πράξεις, ἦτοι ἡ ἀποκοπὴ τῶν τριχῶν ἐκ τοῦ μετώπου τοῦ θύματος καὶ ἡ διανομὴ αὐτῶν εἰς τοὺς ἐν τῇ θυσίᾳ παρόντας (ἵνα ταύτας καύσωσιν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν). — ὡσπερ αἱ ἄλλαι ἀποικίαι, δηλ. προκατήρχοντο τῶν ἱερῶν ἄνδρῖ τῆς μητροπόλεως. — περιφρονοῦντες αὐτοὺς = καταφρονοῦντες αὐτῶν. — ἐν χρημάτων δυνάμει = κατὰ τὴν δύναμιν τῶν χρημάτων = κατὰ τὸν πλοῦτον. — ὄντες... ἐπαιρόμενοι, μετχ. αἰτιολογικῶς προσδιορίζουσαι τὴν μετχ. περιφρονοῦντες = διότι ἦσαν... διότι ὑπερηφανεύοντο. — ὁμοῖα = ὁμοίως. — τῇ ἕς πόλ. παρασκευῇ = κατὰ τὴν πολεμικὴν προετοιμασίαν. — δυνατώτεροι, δηλ. τῶν Κορινθίων. — ναυτικῷ δὲ... ἐπαιρόμενοι = πρὸς τούτοις διότι ἐνίοτε (= ἔστιν ὅτε) ὑπερηφανεύοντο ὅτι παρὰ πολὺ ὑπερεῖχον (πάντων) κατὰ τὸ ναυτικόν. — καὶ κατὰ τὴν τῶν Φαιάκ. (γενκ. ὑποκμν.) προενοίκαον τῆς Κερκ. (γενκ. ἀντικειμ.) = καὶ διότι οἱ Φαίαικες πρότερον κατόκησαν τὴν Κέρκυραν. — κλέος ἐχόντων = οἱ ὅποιοι εἶχον φήμην. — τὰ περὶ τὰς ναῦς, αἰτιατκ. τῆς ἀναφορᾶς = εἰς τὰ ναυτικά. — ἢ = δι' ἣν αἰτίαν. — καὶ μᾶλλον, παρὰ ἔαν δὲν ἦσαν ἀπόγονοι τῶν Φαιάκ. — ἐξηρτύοντο = παρεσκευάζον, ἐτελειοποιῶν. — καὶ ἦσαν = καὶ πράγματι ἦσαν. — οὐκ ἀδύνατοι = δυνατοί. — πολεμεῖν, κατὰ τῶν Κορινθίων.

Κεφ. 26.

§ 1-2. πάντων... τούτων, γενκ. τῆς αἰτίας=δι' ἕλα ταῦτα.— ἐγκλήματα = ἀφορμὰς παραπόνων. — ἔχοντες, μετχ. αἰτλγκ. — ἔπεμπον, ὁ παρτκ. ἵνα δηλωθῆ ἢ ἀποστολῆ διαρκουσα. — ἄσμενοι = ἄσμένως = μετὰ χαρᾶς, προθύμως. — τ ἢ ν... ὠφελίαν = τ ἢ ν... τιμορίαν (κεφ. 25, § 3) = τὴν αἰτηθεῖσαν βοήθειαν. — οἰκήτορα, κατγρμ.=ὡς ἄποικον.— Ἀμπρακιωτῶν=κατοίκων τῆς Ἀμβρακίας ἢ (κατὰ Θουκυδ.) Ἀμπρακίας· Ἀμβρακία δὲ πόλις ἐν Ἡπειρῷ παρὰ τῷ Ἀράχθῳ ποταμῷ (νῦν Ἄρτα). — φρουρούς, ἐκ τοῦ κελεύοντες ἵεναι = προτρέποντες νὰ πορεύωνται φρουροί.— Ἀπολλωνίαν, πόλιν τῆς Ἰλλυρίας πρὸς Ν. τῆς Ἐπιδάμνου, ἔχουσαν ὡς ἐπίνειον τὸν Αὐλῶνα· νῦν ἐρείπια τῆς πόλεως σφίζονται παρὰ τὴν σημερινὴν θέσιν Πόλλινα.— δέει τῶν Κερκ., μὴ κωλ. ὑπ' αὐτῶν = φοβούμενοι τοὺς Κερκ. μήπως ἐμποδίζωνται ὑπ' αὐτῶν ἢ γενκ. τῶν Κερκ. ἐτέθη κατὰ πρόληψιν ἐκ τῆς δευτερευούσης προτάσεως εἰς τὴν κυρίαν ἀντὶ τοῦ: δέει, μὴ κωλύονται ὑπὸ Κερκ.: τοῦτο ἐγένετο πρὸς ἕξαρσιν τῆς γενκ. Κερκυραίων. — περαιούμενοι = ἐὰν διεπεραιούντο.

§ 3. ἐπειδὴ=ὅτε.— ἦκοντας (=ἐληλυθότας) ... δεδομένην, μετχ. κατγρμτ. ἐκ τοῦ ἦσθοντο = ὅτι εἶχον ἔλθει... ὅτι: εἶχε δοθῆ.— ἐτέρῳ στόλῳ, αὐτὸς συνέκειτο ἐκ 15 πλοίων, διότι ἕλαι αἱ νῆες ἦσαν 40, ὡς λέγεται κατωτέρω ἐν § 4. — τοὺς φεύγοντας = τοὺς φυγάδας. — κατ' ἐπήρειαν = ἀπειλητικῶς· συναπτέον τῷ ἐκέλευον. — αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἐπιδαμνίους), ἀντικμ. τοῦ ἐκέλευον καὶ ὑποκμ. τοῦ δέχεσθαι. — ἦλθον γάρ... διὰ τῆς παρενθετικῆς προτάσεως ὁ συγγραφεὺς αἰτιολογεῖ τὴν ἀπειλητικὴν διαταγὴν τῶν Κερκ. — τύφους, δηλ. τῶν ἐκυτῶν προγόνων τῶν τεθαμμένων ἐν Κερκύρᾳ. — ξυγγένειαν, διὰ τὸ εἶναι τὴν Ἐπιδάμνον ἀποικίαν τῶν Κερκ. — προῖσχύομενοι = προβάλλοντες. — ἐδέοντο, δηλ. τῶν Κερκ. — σφᾶς κατάγειν = νὰ ἐπαναφέρωσιν αὐτοὺς (δηλ. τοὺς φυγάδας Ἐπιδαμνίους) εἰς τὴν πατρίδα. — ἀποπέμπειν, δηλ. ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου· τὸ ἀπρμφ. πόθεν ἕξαρτ.;

§ 4-5. οὐδὲν αὐτῶν ὑπήκουσαν = εἰς οὐδὲν ἐξ αὐτῶν (δηλ. τῶν κελευσμάτων) ὑπήκουσαν. — οἱ Ἐπιδ... οὐδὲν... ὑπήκουσαν, ἀλλὰ στρατεύουσιν... οἱ Κερκ., ἢ σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντὶ

καθ' ὑπόταξιν (ἐπεὶ οἱ Ἕπιδ. οὐδὲν ὑπήκουσαν, στρατεύουσι οἱ Κερκ.) πρὸς ἔξαρσιν τῆς ἀποφάσεως καὶ τῶν δύο: οὐδὲν ὑπήκουσαν—στρατεύουσι· ἐὰν ἢ σύνταξις ἦτο καθ' ὑπόταξιν, θὰ ἐξήρματο μόνον τὸ στρατεύουσι οὐχί· δὲ καὶ τὸ οὐδὲν ὑπήκουσαν. — τριασάρκοντα ναυσί, πρβλ. § 3 «ἐτέρω στόλῳ». — ὡς κατάξοντες, δηλ. τοὺς φυγάδας=ἵνα ἐπαναφέρωσιν εἰς τὴν πατρίδα τοὺς φυγάδας. — καὶ τοὺς Ἴλλ. προσλαβόντες=λαβόντες προσέτι (ὡς συμμάχους) καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς (δηλ. τοὺς Ταυλαντίους βαρβάρους, μεθ' ὧν οἱ φυγάδες ἐλγίζοντο τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ· πρβλ. κεφ. 24, § 5). — προσκαθεζόμενοι τὴν πόλιν (= τῇ πόλει) = ἀφ' οὗ ἐστρατοπέδευσαν πλησίον τῆς πόλεως. — προεἶπον = προεκήρυξαν. — τὸν βουλόμενον καὶ τοὺς ξένους, ὑποκμ. τοῦ ἀπιέναι=ν' ἀπέρχηται ὁ ἐπιθυμῶν ἐκ τῶν Ἐπιδαμνίων καὶ οἱ ξένοι. — ἀπαθῆεις=ἀδλαθεῖς. — εἰ δὲ μή, δηλ. βούλονται ἀπιέναι. — ὡς πολεμίους χρήσεσθαι, δηλ. οἱ Κερκ. αὐτοῖς=(προεκήρυξαν οἱ Κερκ.) ἔτι θὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἐπιδ.) ὡς πολεμίους. — ὡς δ' οὐκ..., τὸ ὡς αἰτιολογκ. = ἐπειδὴ. — ἔστι δ' ἰσθμὸς τὸ χωρίον (= ὁ τόπος, ἡ τοποθεσία), αἰτιολογεῖ τὴν εὐκολίαν τῆς πολιορκίας τῆς Ἐπιδάμνου· ἢ ἔννοια: ἐπειδὴ ὁ τόπος ἀπετέλει ἰσθμὸν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἦτο μεταξὺ δύο θαλασσῶν, ἢ πολιορκία ἦτο εὐκολος, ἀφ' οὗ οἱ Κερκ. ἴσχυον κατὰ θάλασσαν. — ἐπολιόρκουν = ἤρχισαν νὰ πολιορκῶσιν.

Κεφ. 27.

ὡς = ὅτε. — πολιορκοῦνται, δηλ. οἱ Ἐπιδάμνιοι. — ἐπὶ τῇ ἴσῃ... ἵέναι, ἀκριθέστερος προσδιορισμὸς τοῦ ἀποικίαν· τούτο δὲ ὡς καὶ τὸ ἵέναι ἀντικμ. τοῦ ἐκήρυσσον=ἐκήρυσσον ἀποικίαν, νὰ πορεύηται· δηλ. κτλ. — ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ, δηλ. μοῖρα = μεῖσα καὶ ὅμοια δικαιοῦματα (δηλ. πρὸς τὰ τῶν ἀρχαίων ἀποίκων). — εἰ δὲ τις ἐθέλοι... βούλεται = ἐὰν δὲ τις δὲν εἶναι ἔτοιμος... ἀλλ' ἐπιθυμῆ νὰ μετέχη τῆς ἀποικίας. — τὸ παραινῆτικα μὲν = ἐν τῷ παρόντι μὲν. — ξυμπλεῖν = πλεῖν σὺν τοῖς ἄλλοις, τοῖς ἐς Ἐπ. πλέουσι. — δραχμάς... Κορινθίας, ἢ Κορινθιακῆ δραχμῇ εἶχεν ἀξίαν 10 ὀβολῶν ἢ Ἀττικῇ 6. — καταθέντα = ἀφ' οὗ καταβάλλῃ (δηλ. εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον)· τὸ κατατεθὲν ποσὸν ἐχρησίμευεν ὡς ἐγγύησις τοῦ ἔτι ὁ καταθέτων θὰ μετέχε τῆς ἀποικίας· διότι ἄλλως, ἂν ὁ καταθέτων ἀπεχώρει, ἐχάνετο τὸ ποσὸν τῶν 50 δραχμ. — μένειν, ἐκ τοῦ ἐκήρυσσον. —

πολλοί, κοινὸν κατγρμ. τοῦ οἱ πλέοντες καὶ οἱ... καταβάλλοντες.— τῶν Μεγαρ., οὗτοι ἦσαν Δωριεῖς καὶ ὡς τοιοῦτοι σύμμαχοι τῶν Κορινθ. — ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι = νὰ συνοδεύσωσιν αὐτοὺς με πλοῖα. — εἰ ἄρα... , πλαγία ἐρωτημ. πρότασις ἐκ τοῦ νοουμένου φοβηθέντες = μὴ τυχὸν κωλύωνται. — Παλῆς (-εῖς) = κάτοικοι τῆς Πάλης, πόλεως τῆς Κεφαλληνίας. — Κεφαλ., γενκ. διαιρετικὴ τοῦ Παλῆς. — Ἐπιδ. ἐδεήθησαν, δηλ. ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι. — Ἐρμιονῆς (-εῖς) = κάτοικοι τῆς Ἐρμιόνης, πόλεως τῆς Ἀργολίδος. — Ἐρμιονῆς δὲ κτλ., ποῖον τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως; — Θηβαίους χρήματα ἤτησαν, παρατηρητέα ἢ μετὰ διπλῆς αἰτιατικ. σύνταξις τοῦ αἰτεῖν. — Ἡλείους ναῦς... καὶ χρήματα, ποῖον τὸ ῥ. τῆς προτάσεως; — κενάς, δηλ. ἀνδρῶν τὸ ἀντίθετον πλήρεις (πρβλ. κεφ. 29, § 1). — αὐτῶν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς συμμάχους. — τρισχίλιοι ὀπλίται, ὁ ἀριθμὸς ὑπερβολικὸς ἐπὶ 30 πλοίων ἠδύνατο νὰ εἶναι μόνον 900 ὀπλίται, ἀφ' οὗ 30 ὀπλίται ἐπέβαινον ἐκάστου πλοίου (πρβλ. καὶ κεφ. 29, § 1, ἐνθα ἀναφέρονται μόνον δισχίλιοι ὀπλίται).

Κεφ. 28.

§ 1-3. ἐπειδὴ, χρονκ. — τὴν παρασκευὴν, τίνων; — παφέλαβον = ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν (ἵνα οὗτοι ὡς σύμμαχοι τῶν Κορινθ. μεσιτεύσωσι παρ' αὐτοῖς πρὸς εἰρηνικὴν λύσιν τῶν διαφορῶν των). — ὡς οὐ μετόν, αἰτιατικ. ἀπόλυτος αἰτιλγκ. = ἐπεὶ οὐ μειεῖη (= μετοχὴ εἴη) = ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει μετοχὴ. — εἰ δέ τι (αἰτικ. σύστοιχος) ἀντιποιοῦνται, δηλ. τῆς Ἐπιδάμνου = ἐὰν δ' ἐγείρωσιν ἀξιώσεις τινὰς ἐπὶ τῆς Ἐπιδάμνου. — δίκας... δοῦναι = νὰ δικασθῶσι, νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς δικαστικὴν κρίσιν. — παρὰ πόλεσιν, αἱ τοιαῦται πόλεις ἐκαλοῦντο ἔκκλητοι. — αἶς (= παρ' αἶς) ἄν... ξυμβῶσι (= ἤθελον συμφωνήσει), δηλ. δίκας δοῦναι. — κρατεῖν, δηλ. αὐτῆς τὸ ἀπρμψ. ἐκ τοῦ ἤθελον = ἤθελον νὰ εἶναι κύριοι αὐτῆς (δηλ. τῆς ἀποικίας). — ἤθελον... ἤθελον δέ, ἢ ἐπαναφορὰ ἐνταῦθα, ἵνα καταδειχθῇ μετ' ἐμφάσεως ἢ προθυμίας τῶν Κερκ. διὰ τὴν εἰρηνικὴν λύσιν τῆς διαφορᾶς. — καὶ τῶ ἐν Δελφοῖς μαντεῖω, αἱ Κερκ. ἦσαν πρόθυμοι νὰ ἐπιτρέψωσι τὴν λύσιν τῆς περὶ Ἐπιδ. διαφορᾶς των ἢ εἰς τινὰς τῶν ἐν Πελ. πόλεων ἢ εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον. — ἐπιτρέψαι, δηλ. τὴν δίκην. — πόλε-

μον... ποιεῖν = ἐγείρειν πόλεμον, γίγνεσθαι αἰτίους πολέμου ἐν ᾧ πόλεμον ποιεῖσθαι = πολεμεῖν. — οὐκ εἶων (= ἠμπόδιζον), δηλ. τοὺς Κορινθ. — εἰ δὲ μή, μετ' ἀρνητικὴν πρότασιν = ἄλλως. — ἐκείνων βιαζομένων (= βία χρωμένων) = ἐὰν ἐκεῖνοι (οἱ Κορ.) μεταχειρίζονται βίαν. — οὓς (= τούτους, οὓς) οὐ βούλονται, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους ὡς ἑτεροφύλους· διότι οἱ Κερκ. ὡς ἄποικοι τῶν Κορ. ἦσαν τοῦ Δωρικοῦ φύλου. — τῶν νῦν ὄντων = ἢ τοὺς νῦν ὄντας (δηλ. τοὺς Πελοπον.)· ἢ γενκ. ἐκ τοῦ ἑτέρου ὡς διαφορικοῦ. — μᾶλλον, ἀποδοτέον τῷ φίλους ποιεῖσθαι. — ὠφελίας = βοηθείας.

§ 4-5. πρότερον, δηλ. πρὸ τοῦ ν' ἀπασύρωσιν ἀπὸ τῆς Ἐπιδ. οἱ Κερκ. τὰς ναὺς καὶ τοὺς βαρβάρους. — οὐ καλῶς ἔχειν, ἐκ τοῦ νοσημένου ἔφασαν = ἔλεγον ὅτι δὲν ἦτο ἔντιμον. — τοὺς μὲν (δηλ. τοὺς Ἐπιδαμνίους) πολ., τοὺς δὲ (δηλ. τοὺς Κερκ. καὶ Κορινθ.) δικάζεσθαι, ἢ σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν (= τῶν Ἐπιδ. πολιορκουμένων αὐτοὺς δικάζεσθαι = ἐν ᾧ οἱ Ἐπιδ. πολιορκοῦνται, αὐτοὶ γὰρ δικάζονται) πρὸς ἕξαρσιν τῶν πολιορκιῶσθαι - δικάζεσθαι ἐπιτεινομένων καὶ διὰ τῆς ἀντιθέσεως. — τοὺς ἐν Ἐπιδαμνίῳ, δηλ. φρουροὺς καὶ οἰκήτορας. — ἀντέλεγον... ποιήσιν = τὸναντίον ἔλεγον ὅτι θὰ πράξωσι ταῦτα (τίνα;). — ἐτοιμοὶ (= πρόθυμοι) δὲ εἶναι, δηλ. δικάζεσθαι τὸ ἀπρμφ. εἶναι ἐκ τοῦ νοσημένου ἔλεγον. — καὶ ὥστε μένειν = καὶ ἐπὶ τῷ ὄρω γὰρ μένωσι. — κατὰ χώραν = εἰς τὰς θέσεις των. — σπονδὰς δὲ ποιήσασθαι, ἐκ τοῦ ὥστε.

Κεφ. 29.

§ 1-2. οὐδὲν τούτων ὑπήκουον = εἰς οὐδὲν ἐκ τούτων (τῶν ὑπὸ τῶν Κερκ. προτεινομένων) ἤθελον γὰρ ὑπακούωσι (πρὸβλ. κεφ. 26, § 4). — πλήρεις, δηλ. ἀνδρῶν. — προπέμφαντες... πρότερον, πλεονασμός. — προεροῦντα = ἵνα κηρύξῃ. — ἄραντες, ἀμτθ. = ἀποκλείουσιν, ἐκκινήσαντες· ἢ μετχ. ἄραντες διατί δὲν συνδέεται τῇ μετχ. προπέμφαντες; — ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε, ἐν τῷ κεφ. 27, § 2 αἱ νῆες ἀριθμοῦμαι γίνονται 68· εἰς ταύτας ὅμως προσθετέον καὶ τὰς κενὰς τῶν Ἠλείων, αἵτινες θὰ ἦσαν 7. — δισχιλίους ὀπλίταις, πρὸβλ. κεφ. 27, § 2. — ἐπὶ τὴν Ἐπίδ., ἢ ἐπὶ ἐνταῦθα δηλοῖ διευθύνουσιν = εἰς. — ἐναντία, ἐπίρ. = ἐναντίον.

§ 3-5. ἐγένοντο ἐν = ἔφθασαν εἰς. — Ἄκτιον, ἀκρωτήριον εἰς

τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου (νῦν Ποῦντα)· περίφημον διότι περὶ αὐτὸ μετὰ ταῦτα (τῷ 31 π. X.) ὁ Αὐγουστος κατενίκησε τὸν στόλον τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Κλεοπάτρας. — τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπ. = τὸ ὀνομαστὸν ἱερὸν τοῦ Ἀπ.: ἐνταῦθα ἐτελοῦντο ἀγῶνες πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀκτίου Ἀπόλλωνος. — ἐπὶ τῷ στόματι = εἰς τὴν εἴσοδον. — τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, τοῦ νῦν κόλπου τῆς Ἄρτης. — ἀκατίῳ = μικρῷ πλοίῳ. — ἀπεροῦντα μὴ πλεῖν = ἵνα ἀπαγορεύσῃ νὰ πλέωσιν. — ζεύξαντες τὰς παλαιὰς = στερεώσαντες τὰ ζυγώματα τῶν παλαιῶν ζυγώματα δὲ = τὰ ξύλα τὰ διήκοντα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς τοίχου εἰς τὸν ἕτερον τῆς νεῶς. — ὥστε πλοῖμους εἶναι = ὥστε νὰ εἶναι ἱκαναὶ πρὸς πλοῦν. — καὶ τὰς ἄλλας, δηλ. τὰς μὴ παλαιὰς. — εἰρηναῖον = εἰρηνικόν. — αὐτοῖς, ποιητικ. αἴτιον τοῦ ἐπεπλήρωντο διατί κατὰ δοκ.; — τεσσαράκοντα γάρ... αἰτιολογεῖ διατί ἐνταῦθα ἀναφέρονται 80 πλοῖα, ἐν ᾧ εἰς τὸ τέλος τοῦ 25 κεφ. λέγεται ὅτι οἱ Κερκ. εἶχον 120 πλοῖα. — ἀνταναγαγόμενοι = ἐξελθόντες εἰς τὸ πέλαγος ἐναντίον αὐτῶν. — ἐναυμάχησαν, ἐν ἔτει 434 π. X. — ἐνίκησαν... παρὰ πολὺ = κατήγαγον σημαντικὴν νίκη. — αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Κερκυραίοις καθ' ὄλου καὶ οὐχὶ τοῖς νικηταῖς τοῦ Ἀκτίου. — παρασημάσθαι = καταστρέφασθαι = νὰ ὑποτάξωσι (τὴν Ἐπίδαμνον). — ὁμολογία, ὥστε... ἀποδόσθαι = μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ πωλήσωσι. — τοὺς ἐπήλυδας = τοὺς νεωστὶ ἐλθόντας (δηλ. τοὺς οἰκήτορας). — Κορινθίους, δηλ. τοὺς φρουροὺς. — δήσαντας ἔχειν = νὰ κρατῶσι δεσμίους. — ἕως ἄν... δόξη = ἕως ὅτου ἀποφασισθῇ ἄλλο τι (περὶ αὐτῶν).

Κεφ. 30.

§ 1-2. τροπαῖον, τὸ μετὰ νίκη. ἐν μάχῃ ἢ ναυμαχίᾳ ἰδρυόμενον ἀναμνηστικὸν μνημεῖον· ἀπηρτίζετο δὲ τοῦτο ἐν μὲν πεζομαχίᾳ ἐξ ὅπλων τοῦ ἠττηθέντος ἐχθροῦ, ἀναρτωμένων εἰς δένδρον ἢ στηγνομένων ἐπὶ ξυλίνου στόλου, ἐν δὲ ναυμαχίᾳ ἐξ ὅπλων, ἀκροστολίων καὶ ἄλλων ναυτικῶν ἀντικειμένων. — οὓς ἔλαβον, δηλ. ἐν τῇ ναυμαχίᾳ (καὶ οὐχὶ τοὺς ἐν Ἐπίδαμνον ληφθέντας ὁμολογία πρὸβλ. κεφ. 29, § 5). — δήσαντες εἶχον = ἐκράτουν δεσμίους. — ταῖς ναυσὶν (= ταῖς ἑαυτῶν ναυσί), δοκ. τῆς συνοδείας· συναπτέα τῷ ἀνεχώρησαν. — ἐπ' οἴκου = εἰς τὰς πατρίδας. — ἐκράτουν = ἦσαν κύριοι. — τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία,

δηλ. οὔσης = τῆς εὐρισκομένης εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη (δηλ. τοῦ Ἴονίου πελάγους). — τῆς γῆς, γενκ. διαιρητ. τῆς ἐννοουμένης αἰτκ. μέρος τι. — ἔτεμον = ἐλεηλάτουν. — ὄτι = διότι. — ναῦς ... παρέσχον Κορινθίοις, πρβλ. κεφ. 27, § 2.

§ 3-4. τοῦ τε χρόνου τὸν πλεῖστον = καὶ οὕτω (= τε) τὸ πλεῖστον (μέρος) τοῦ χρόνου. — ἔφθειρον = ἔβλαπτον. — περιόντι τῷ θέρει = τελειῶντι τῷ θέρει = περὶ τὸ τέλος τοῦ θέρους. — σφῶν = αὐτῶν οὕτω καὶ κατωτέρω σφίσι = αὐτοῖς. — ἐπόνον = ἐπιέζοντο (ὕπὸ τῶν Κερκ.). — ἐπὶ Ἄκτιφ = παρὰ τὸ Ἄκτιον. — Χειμέριον, ἀκριβῆ περιγραφὴν αὐτοῦ βλ. ἐν κεφ. 46, § 3. — φυλακῆς ἕνεκα τῆς Λευκ. καὶ τῶν ἄλλ. πόλεων = ἵνα προφυλάττωσι τὴν Λευκ. καὶ τὰς ἄλλας πόλεις (ἀπὸ τῶν ἐχθρικών ἐπιδρομῶν). — φίλια = φιλικαί, συμμαχίδες. — ἀντιστρατοπεδεύοντο = ἐστρατοπεδεύοντο ἀντικρὺ (τῶν Κορινθίων). — τὸ θέρος τοῦτο, αἰτιατκ. τοῦ χρόνου = κατὰ τὸ ὑπολειπόμενον μέρος τοῦ θέρους. — ἀντικαιθεζόμενοι = ὄντες ἐστρατοπεδευμένοι ἀπέναντι ἀλλήλων. — χειμῶνος ἤδη, δηλ. ὄντος = ἐπειδὴ πλέον ἦτο χειμῶν.

Κεφ. 31.

τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα (= καθ' ὅλον δὲ τὸν χρόνον)... καὶ τὸν ὑστερον, ἡ ναυμαχία ἐγένετο κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 434 ὥστε αἱ παρασκευαὶ γίνονται ἐντὸς τοῦ ὑπολοίπου τοῦ ἔτους τούτου καὶ ἐντὸς τοῦ ἐπομένου 433· τῷ δὲ 432 ἀποστέλλονται αἱ πρεσβεῖαι εἰς Ἀθήνας. — ὄργῃ φέροντες = μετὰ παραφόρου ὀργμῆς ἀναλαμβάνοντες. — ἐναυπηγοῦντο = κατεσκευάζον πλοῖα. — παρεσκευάζοντο = παρεσκευάζον. — τὰ κράτιστα, ἐπιρρημ. = προθυμότετα· συναπτέον τῷ παρεσκευάζοντο. — νεῶν στόλον = ναυτικὸν στρατόν. — καὶ τῆς ἄλλης = καὶ ἐκ τῆς ἄλλης. — πείθοντες, δηλ. αὐτοὺς (τοὺς ἐρέτας) ἢ μετχ. προσδιορίζει τροπικῶς τὴν μετχ. ἀγείροντες. — ἦσαν γάρ, ὁ γάρ ἐνταῦθα = ἐπεὶ (= ἐπειδὴ). — ἐς τὰς... σπονδίας, δηλ. τὰς τριακοντούτεις, τὰς γενομένας μετὰ Εὐβοίας ἄλωσιν μεταξύ Ἀθην. καὶ Λακεδ. (445). — ἔλθοῦσι = ἐπὰν (= ἀφ' οὗ) ἔλθωσι. — ὡς τοὺς Ἀθην. = πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. — ξυμμάχους, παρατηρητέα ἢ αἰτιατκ. μετὰ τὴν δοτκ. αὐτοῖς ἔλθοῦσι. — ὠφελίαν = βοήθειαν. — εὐρίσκεισθαι = τυγχάνειν. — ἦλθον... πρεσβευσόμενοι = ἦλθον, ἵνα κατορθώσωσι διὰ

τῆς πρεσβείας. — ὅπως μὴ... γένηται, ἢ φυσικὴ σειρά τῶν λέξεων: ὅπως μὴ τὸ Ἰατρικὸν ναυτικὸν προσγενόμενον πρὸς τῷ ναυτικῷ τῶν Κερκυραίων γένηται ἐμπόδιον σφίσι. — θέσθαι = νὰ διευθετήσῃσι (πρὸβλ. κεφ. 25, § 1 «θέσθαι τὸ παρόν»). — ἢ = ὅπως. — καταστάσις (= γενομένης) ἐκκλησίας, δηλ. συγκλήτου (= ἐκτάκτου), ἣτις ἐγένετο, ἵνα ἀκούσῃ τὰς πρεσβείας τῶν Κορ. καὶ Κερκυραίων. Αἱ ἐκκλησίαι ἐν Ἀθήναις ἦσαν τακτικαὶ (αἱ τεταγμέναι ὑπὸ τῶν νόμων) καὶ ἔκτακτοι (σύγκλητοι ἢ κατάκλητοι καλούμεναι). Καὶ τακτικαὶ μὲν συνήγοντο τέσσαρες ἐν ἐκάστῃ πρυτανείᾳ, ὧν ἡ μία ἐλέγετο κυρία· ἔκτακτοι δὲ ὁσάκις παρουσιάζετο ἐξαίφνης ἐπείγουσά τις ἀνάγκη (ὅπως ἐνταῦθα). — ἐς ἀντιλογίαν = εἰς λογομαχίαν. — ἦλθον, οἱ Κερκ. καὶ οἱ Κορ. — τοιαῦτα περίτου), καὶ οὐχὶ τάδε (= τὰ ἐξῆς ἀκριβῶς), διότι ὁ Θεουκῦδ. δὲν μεταχειρίζεται αὐτὰς τὰς λέξεις τῶν ἀγορευσάντων (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 63).

II. Δημηγορία τῶν Κερκυραίων πρέσβων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.

(Κεφ. 32-36)

Κεφ. 32.

§ 1-2. δίκαιον, δηλ. ἐστίν. — τοὺς... ἤκοντας, ὑποκμ. τοῦ ἀναδιδάξαι (= σαφῶς διδάξαι), ὅπερ ἐκ τοῦ δίκαιόν (ἐστίν) = εἶναι δίκαιον ὅσοι ἔρχονται... νὰ διδάξῃσι σαφῶς. — μήτε εὐερ. μ. μήτε ξυμ. προυφειλομένης = χωρὶς προηγούμενως μήτε εὐεργεσία νὰ ἀφείληται μεγάλη μήτε συμμαχία νὰ ὑπάρχη· ἢ ἔννοια: χωρὶς οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν νὰ ὑπάρχη οὔτε δι' εὐεργεσίαν οὔτε διὰ συμμαχίαν. — παρὰ τοὺς πέλας = πρὸς τοὺς ἄλλους. — ἐπικουρίας... δεησόμενους = ἵνα ζητήσῃσι βοήθειαν. — ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν, δηλ. ἤκομεν παρ' ὑμῶν ἐπικουρίας δεησόμενοι. — πρῶτον, ὑποδιακρίεται εἰς τὸ μάλιστα μὲν καὶ εἰ δὲ μή· ἢ ἀντίθεσις: ἔπειτα δέ. — μάλιστα = κατ' ἐξοχήν. — καὶ ξύμφορα, οὐ μόνον δηλ. ἐπικουρίας δέονται· ἢ αἰτιατικ. ξύμφορα, ὡς καὶ ἡ κατωτέρω ἐπιζήμια,

σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ δέονται. — εἰ δὲ μή, δηλ. ξύμφορα δέονται. — ὅτι γε, ὁ γε = τοῦλάχιστον. — τὴν χάριν = τὴν εὐγνωμοσύνην. — βέβαιον = σταθεράν, αἰώνιαν. — καταστήσουσι = ποιήσουσι. — μὴ ὀργίζεσθαι, ἐκ τοῦ δίκαιόν (ἔστιν). — ἀτυχῶσι = μὴ τυγχάνωσι (δηλ. τούτου, ὃ βούλονται). — Κερκ. δέ, ὁ δὲ εἰσάγει μερικὴν περίπτωσιν ὑπαγομένην εἰς τὴν γενικὴν ὥστε = οἷν. — μετὰ τῆς ξυμ. τῆς αἰτήσεως = μετὰ τῆς αἰτήσεως τῆς ξυμμαχίας. — καὶ ταῦτα, δηλ. ὡς καὶ ξύμφορα δέονται καὶ τὴν χάριν βέβαιον ἔξουσιν. — ἐχυρά = βέβαια.

§ 3-4. τετύχηκε δέ, δηλ. ὄν = βεβαίως συνέπεσε νὰ εἶναι. — τὸ αὐτὸ = συγχρόνως ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἄλλογον καὶ ἀξύμφορον. — ἐπιτήδευμα = ὅτι πράττει τις καθ' ὄρισμένας ἀρχάς = τὸ (πολιτικόν) σύστημα. — πρὸς τε ὑμᾶς = καὶ κατὰ τὴν κρίσιν ὑμῶν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐς τὰ ἡμέτερα αὐτῶν = διὰ τὸ συμφέρον ἡμῶν. — ἐς τὴν χρεῖαν = ὡς πρὸς τὴν παροῦσαν ἀνάγκην. — ἡμῶν (= πρὸς δυστυχίαν μας), δοκτ. ἀντιπεριπονητικὴ εἰς τὸ τετύχηκε. — ἄλλογον = παράλογον, ἀντιφατικόν ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ξύμμαχό τε... ἤκομεν. — ἐν τῷ παρόντι = κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν. — ἀξύμφορον, ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ καὶ ἅμα... καθέσταμεν. — ἐν τῷ πρὸ τοῦ, δηλ. χρόνῳ τὸ δὲ πρὸ τοῦ = πρότερον. — Κορινθίων, γενκ. ἀντικμνικ. τοῦ πόλεμον. — ἐρῆμοι, δηλ. συμμάχων. — δι' αὐτό, δηλ. διὰ τὸ οὐδενός ποω γενέσθαι ξυμμάχους. — καθέσταμεν = ἤδη ἐσμέν. — καὶ περιέστηκε = ὥστε κατήντησεν. — ἡ δοκοῦσα = ἡ νομιζομένη ἀντιτίθεται πρὸς τὸ φαινομένη (= φανερά). — σωφροσύνη = ἔμφρων, συνετὴ σὺδετερότης. — τὸ μὴ... ἐπεξήγησις τοῦ σωφροσύνη. — τῇ... γνώμη = κατὰ τὴν θέλησιν. — ἀβουλία (= ἀπερισκεψία), ἀναφέρεται εἰς τὸ ἄλλογον. — ἀσθένεια (= ἀδυναμία), ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀξύμφορον.

§ 5. τὴν μὲν γεν. ναυμαχίαν = ὡς πρὸς τὴν γενομένην ναυμαχίαν. — κατὰ μόνας, δηλ. μοίρας ἢ δυνάμεις = μόνα. — ὄρμηται = εἶναι ἔτοιμοι νὰ ἐπέλθωσιν. — περιγενέσθαι, δηλ. αὐτῶν = νὰ νικήσωμεν αὐτούς. — καὶ ἅμα = καὶ πρὸς τούτους. — ὁ κίνδυνος, δηλ. ἔσται. — εἰ ἐσόμεθα ὑπ' αὐτοῖς = ἐὰν θὰ περιέλθωμεν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν. Οἱ Κερκ. φοβοῦνται ἀντεκδικήσεις διὰ τὴν διαγωγὴν, ἣν ἔδειξαν οὗτοι πρὸς τοὺς συμμάχους τῶν Κορινθ. μετὰ τὴν παρὰ τὸ Ἄκτιον ναυμαχίαν, καὶ διὰ τὴν ἀγνω-

μοσύνην πρὸς τὴν μητρόπολιν των Κόρινθον. — ἀνάγκη, δηλ. ἐστίν.—ξυγγνώμη, δηλ. ἐστίν=εἶναι ἄξιον συγγνώμης· ὡς ὑποκμ. τούτου ἢ ἐπομένη πρότασις: εἰ...τολμῶμεν. — εἰ μὴ...τολμῶμεν, ἢ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: εἰ τολμῶμεν ἐναντία τῇ πρότερον ἀπραγμοσύνη (γενομένη) μὴ μετὰ κακίας, δόξης δὲ μᾶλλον ἁμαρτία = ἐὰν ἀποφασίζωμεν ἐναντία τῆς πρότερον οὐδετερότητος (ἡμῶν), ἤτις προῆλθεν ὄχι ἀπὸ κακὸν σκοπὸν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ ἐσφαλμένην γνώμην.

Κεφ. 33.

§ 1-2. πειθομένοις, μετχ. ὑποθετικ. = ἐὰν πείθησθε ἢ ἀπόδοσις γενήσεται. — καλὴ = ὠφέλιμος. — ἡ ξυντυχία...τῆς ἡμετέρας = ἡ σύμπτωσις τοῦ νὰ ἔχωμεν ἡμεῖς χρεῖαν ὑμῶν. — κατὰ πολλὰ (= διὰ πολλοὺς λόγους), ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ 1) πρῶτον μὲν...2) ἔπειτα...3) ναυτικόν τε. — ὅτι ἀδικουμένοις...ποιήσεσθε = ὅτι θὰ βοηθήσητε ἀδικουμένους καὶ οὐχὶ βλάπτοντας ἄλλους· τοῦτο περιποιεῖ τοῖς Ἀθην. δόξαν μεγαλοψυχίας, ὅτι βοηθοῦσιν ἀνθρώπους ἀδικουμένους. — ἔπειτα...ναυτικόν τε..., παρατηρητέον ὅτι, ἐν ᾧ τὸ α' κῶλον ἐκφέρεται διὰ τοῦ ὅτι (πρῶτον μὲν ὅτι...ποιήσεσθε), τὰ δύο τελευταῖα ἔπονται ἀνεξάρτητα (ἔπειτα...καταθήσεσθε ναυτικόν τε κεντήμεθα). — περὶ τῶν μεγίστων, δηλ. περὶ τῆς αὐτονομίας καὶ τῆς ἐλευθερίας. — δεξάμενοι, μετχ. ὑποθετικ. = ἐὰν δέξησθε (= δεχθῆτε [ἡμᾶς]): ἢ ἀπόδοσις καταθήσεσθε. — ὡς ἂν μάλιστα (δηλ. καταθεῖσθε) = ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο=εἰς μέγιστον βαθμόν.—μετ' αἰμινήστου μαρτ. τὴν καταθήσεσθε = θὰ καταθέσητε ὡς παρακαταθήκην (πρὸς μέλλουσαν χρῆσιν) τὴν εὐεργεσίαν μετὰ μαρτυρίου, τὸ ὅποιον αἰωνίως θὰ μνημονεύηται· ἢ σωτηρία δηλ. τῆς Κερκύρας θὰ εἶναι μαρτύριον τῆς εὐεργεσίας τῶν Ἀθηναίων. Τὸ καταθεῖσθαι λέγεται κυρίως ἐπὶ καταθέσεως ἀργυρίου παρά τινι τραπέζῃ ἢ πραγμάτων πρὸς μέλλουσαν χρῆσιν· ἐνταῦθα μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ τῆς εὐεργεσίας. — τοῦ παρ' ὑμῖν = τοῦ ὑμετέρου. — τίς εὐπραξία...λυπηροτέρα, δηλ. ταύτης, εἰς ᾗ ἐπεξήγησις ἢ ὑποθετικ. πρότασις: εἰ ἦν κτλ. — εἰ, ἦν...αὐτεπάγγελτος, ἢ σύνταξις: εἰ (= ὅτι) αὐτὴ ἢ δύναμις, ἦν ὑμεῖς ἂν...ἐτιμήσατε ὑμῖν προσγενέσθαι, πάρεστιν αὐτεπάγγελτος = τοῦ ὅτι δηλ. αὕτη ἢ δύναμις, τὴν ὅποιαν

σεῖς ἠθέλετε προτιμήσει ἀντὶ πολλῶν χρημάτων καὶ χάριτος νὰ προστεθῆ εἰς ὑμᾶς, παρουσιάζεται αὐθόρμητος (= ἄφ' ἑαυτῆς, χωρὶς νὰ τὴν προσκαλέσῃ τις).—ἐς μὲν τοὺς πολλοὺς=κατὰ τὴν κρίσιν μὲν τῶν πολλῶν.—ἀρετὴν=δόξαν ἀρετῆς (διότι δεικνύετε μεγαλοψυχίαν ὡς βοηθοῦντες ἀσθενεστέρους καὶ ἀδικουμένους· πρβλ. § 1 «πρῶτον μὲν ἀδικουμένοις... ποιήσεσθε»).—οἷς δὲ ἐπαμυνεῖτε = εἰς τούτους δέ, τοὺς ὁποίους θὰ βοηθήσητε (δηλ. εἰς ἡμᾶς).—χάριν = εὐγνωμοσύνην (διὰ τὴν εὐεργεσίαν· πρβλ. § 1 «ἔπειτα περὶ... κινδ...»).—ἰσχύν, διὰ τὸ ναυτικόν, ὃ κέκτηνται οἱ Κερκ. (πρβλ. § 1 «ναυτικόν τε...»).—ἄ (=ταῦτα δὲ)... ἅμα πάντα, δηλ. ἡ ἀρετὴ, ἡ χάρις καὶ ἡ ἰσχύς.—ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ = καθ' ἕλρον τὸν μέχρι τοῦδε χρόνον.—ἄ... συνέβη καὶ ὀλίγοι, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν: ἄ... συνέβη ἔπει (= ἐπειδὴ) ὀλίγοι.—οἷς ἐπικαλοῦνται = τούτοις, οὓς ἐπικαλοῦνται ἢ δοτκ. συναπτέα τῷ διδόντες = δίδοντες εἰς τούτοις, ὧν τὴν βοήθειαν ζητοῦσιν.—ἀσφάλειαν καὶ κόσμον, τὸ μὲν α' ἀναφέρεται εἰς τὸ ἰσχύν καὶ χάριν, τὸ δὲ β' εἰς τὸ ἀρετὴν.—ἢ ληψόμενοι, δηλ. ταῦτα (= ἀσφάλειαν καὶ κόσμον) παρὰ τούτων, οὓς ἐπικαλοῦνται.—παραγίγνονται = προσέρχονται.

§ 3-4. τὸν δὲ πόλεμον... ἔσεσθαι, ἡ φυσικὴ σειρά: εἰ δέ τις ὑμῶν οἶεται οὐκ ἔσεσθαι τὸν πόλεμον, δι' ὄνπερ χρήσιμοι ἂν εἶμεν.—γνώμης (δηλ. τῆς ὀρθῆς) ἀμαρτάνει=δὲν κρίνει ὀρθῶς.—φόβῳ τῷ ὑμετέρῳ = φόβῳ ὑμῶν = διὰ τὸν πρὸς ὑμᾶς φόβον· οἱ Λακ. ἐφοβοῦντο τοὺς Ἀθην. διὰ τὴν ἀύξεισιν αὐτῶν.—πολεμησιόντας=ὅτι ἐπιθυμοῦσι νὰ πολεμήσωσιν ἢ μετχ. ἐκ τοῦ αἰσθάνεται.—δυναμένους (δηλ. μέγα)... καὶ... ὄντας = ἐπειδὴ ἔχουσι μεγάλην δύναμιν πλησίον αὐτῶν καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἐχθροὶ ὑμῶν. Οἱ Κορ. ἦσαν ἐχθροὶ τῶν Ἀθ., διότι εἶχον βοηθήσει τοὺς συμμάχους τῶν Ἀθην. Μεγαρεῖς κατὰ τὴν ἀποστασίαν αὐτῶν ἀπὸ τῶν Ἀθην.—προκαταλαμβάνοντας, ἀποπειρικ. ἐνεστῶς = ὅτι ζητοῦσι νὰ προκαταλάβωσιν ἢ μετχ. ἐκ τοῦ αἰσθάνεται.—ἐς τὴν ὑμετέραν ἐπιχείρησιν=ἵνα ἐπέλθωσι (μετὰ ταῦτα) καθ' ὑμῶν.—ἵνα μὴ... στῶμεν = ἵνα μὴ συμπαραταχθῶμεν ἀπέναντι αὐτῶν.—τῷ κοινῷ ἔχθει = ἔνεκα τῆς κοινῆς ἐχθρας.—μηδὲ δυοῖν (= δυοῖν θάτερον) φθίσει ἀμάρτωσι = μηδὲ ἐκ τῶν δύο ἀποτύχωσι νὰ προφθάσωσι τὸ ἔν.—ἢ κακῶσαι... ἢ... βεβαιοῦσασθαι = ἢ νὰ βλά-

ψωσιν ἡμᾶς (ἴτε δὲν θὰ δυνάμεθα νὰ σᾶς βοηθήσωμεν) ἢ νὰ ἐξα-
σφαλίσωσιν ἑαυτοὺς (διὰ τῆς ὑποταγῆς τῶν Κερκ.). — ἡμέτερον,
δηλ. τῶν Κερκ. καὶ Ἀθην. — αὖ = ἀφ' ἑτέρου. — ἔργον, δηλ.
ἔστιν. — προτεροῖσαι = νὰ προλάβωμεν. — τῶν μὲν (= ἡμῶν μὲν)
διδόντων, ὑμῶν δὲ δεξαμένων τὴν ξυμ. = ἀφ' οὗ ἡμεῖς μὲν προσ-
φέρωμεν τὴν συμμαχίαν, σεις δὲ δεχθῆτε αὐτήν. — καὶ προεπι-
βουλεύειν αὐτοῖς μ. ἢ ἀντεπιβουλεύειν, παρονομασία =
καὶ μᾶλλον νὰ κακοποιῶμεν ἡμεῖς πρότερον αὐτοὺς παρὰ κακο-
ποιηθέντες νὰ φροντίζωμεν περὶ ἀντεκδικήσεως.

Κεφ. 34.

ἦν δὲ λέγωσι... μαθόντων (= ἄς μάθωσι), ὑποφορά. — οὐ
δίκαιον, δηλ. ἔστιν ἐντεῦθεν ἄρχεται ἢ ἀπὸ τοῦ δικαίου ἀπόδει-
ξις. — τοὺς σφετέρους = τοὺς ἑαυτῶν. — ὑμᾶς, ὑποκμ. τοῦ δέχε-
σθαι. — εὖ... πάσχουσα = ἐὰν εὐεργετήται. — ἀλλοτριοῦται =
γίνεται ἀλλοτρία, ἀποξενοῦται (αὐτῆς, δηλ. τῆς μητροπόλεως). —
ἐπὶ τῷ δοῦλοι... εἶναι = ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ εἶναι δοῦλοι. — τοῖς
λειπομένοις, δηλ. ἐν τῇ μητροπόλει. — ἐκπέμπονται, δηλ. οἱ ἄποι-
κοι. — ἠδίκουν, δηλ. οἱ Κορίνθιοι. — προκληθέντες (= ὅτε προσε-
κλήθησαν) γὰρ κτλ., οἱ Κερκ. εἶχον προτείνειν διὰ πρέσβειων τοῖς
Κορινθ., ὅπως καθυποβάλλωσι τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἐπιδ. εἰς δίκην
παρὰ πόλει, ἦν ἀμφοτέρω ἠθελον δεχθῆ (πρόβλ. κεφ. 28, § 2). —
περὶ Ἐπιδ., συναπτέος ὁ προσδιορισμὸς τῷ ἐς κρίσιν = εἰς δίκην
περὶ τῆς Ἐπιδάμνου. — ἢ τῷ ἴσῳ = παρὰ διὰ τοῦ δικαίου (ἐν ᾧ
ἢ ἰσότης). — τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν = νὰ διεκδικήσωσι τὰ παρά-
πονά των. — ἔστω, ὑποκμ. τούτου εἶναι ἢ ἐπομένῃ ἀναφρκ. πρότασις
(ἄ... δρωσιν), κατηγρμ. δὲ τὸ τεκμήριον· τὸ δὲ τι αἰτιατικ. τοῦ κατὰ
τι = ἄς εἶναι κάπως ὡς (παραινετικὸν) παράδειγμα, ὅσα... πράτ-
τουσι. — πρὸς ἡμᾶς τοὺς ξυγγ., οἱ Κερκ. ὡς ἄποικοι εἶναι συγγε-
νεῖς τῶν Κορ. — ἀπάτη τε μὴ... δεομένοις τε... μὴ, ἀντὶ τοῦ: μῆτε
ἀπάτη... μῆτε δεομένοις· ἐτέθησαν ὅμως αἱ λέξεις ἀπάτη — δεο-
μένοις ἐν ἀρχῇ χάριν τῆς ἐμφάσεως, μεθ' ἧς οἱ Κερκ. ἐξαίρουσι
τὰ δύο μέσα τῆς ἀποπλανήσεως. — ὥστε ἀπάτη τε μὴ παράγε-
σθαι = ὥστε μῆτε νὰ ἀπατάσθε δι' ἀπατηλῶν λόγων. — δεομέ-
νοις τε... ὑπουργεῖν (δηλ. αὐτοῖς) = μῆτε νὰ βοηθήτε αὐτοὺς καὶ
εἰλικρινῶς παρακαλοῦντας. — ὁ ἐλαχίστας τὰς μεταμελείας... λαμβά-

νων = ὁ ἐλάχιστος μεταμελόμενος (= μετανοῶν). — ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις = διὰ τὸ καλόν, τὸ ὁποῖον κάμνει εἰς τοὺς ἐναντίους. — ἂν διατελοίη, δηλ. ὦν = μέχρι τέλους ἤθελεν εἶσθαι. — ὁ γὰρ ἐλάχιστος κτλ., ὁ Θουκυδίδης συνειθίζει νὰ παρεμβάλλῃ εἰς τοὺς λόγους τοῦ γνώμας ὡς μέσα ἀποδεικτικά. Ἡ ἔννοια: ἐκεῖνος ζῆ ἀσφαλέστατα, ὅστις εἰς τοὺς ἐχθρούς τοῦ ἐλάχιστος εὐεργεσίας παρέχει· διότι αὐταὶ προξενούσιν αὐτῷ μόνον μεταμέλειαν.

Κεφ. 35.

§ 1-3. οὐδέ, δηλ. οὐ μόνον δὲν θὰ παραβῆτε τὰ δίκαια τῆς μητροπόλεως, ἀλλ' οὐδὲ θὰ λύσητε τὰς σπονδάς. — τὰς Λακ. σπονδάς, δηλ. τὰς τριακοντούτεις, τὰς γενομένας μεταξὺ Λακ. καὶ Ἀθ. τῷ 445 π. X. (πρβλ. κεφ. 31, § 2). Κατὰ ταύτας πᾶσα ἐκτὸς τῆς συμμαχίας πόλις ἠδύνατο νὰ προσέλθῃ εἰς ὁπότερον τῶν συμμαχῶν θέλει· δὲν ἐπετρέπετο ἕως εἰς σύμμαχον πόλιν νὰ δεχθῆ πόλιν οὐδετέραν εὐρισκομένην εἰς πόλεμον πρὸς τινὰ ἔνσπονδον. — δεχόμενοι = ἐὰν δέχησθε. — μηδετέρων ὄντας ξυμ. = οἱ ὅποιοι οὐδετέρων (οὔτε δηλ. ὑμῶν οὔτε τῶν Λακ.) εἴμεθα σύμμαχοι. — εἴρηται = ὠρίσται, γέγραπται. — ἐν αὐταῖς, δηλ. ταῖς σπονδαῖς. — τῶν Ἑλλ. πόλεων... ἐλθεῖν, ἢ σύνταξις: ἐξεῖναι τῶν Ἑλλην. πόλεων (ταύτη), ἥτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ, ἐλθεῖν παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται (= βούληται, δηλ. ἐλθεῖν). — δεινόν, δηλ. ἂν εἴη. — εἰ τοῖσδε μὲν... ἔσται (= ἐξέσται)... ἡμᾶς δέ... δεόμεθα, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν (εἰ τοῖσδε [δηλ. τοῖς Κορινθ.] ἐξόν [= ἐν ᾧ εἶναι ἐπιτετραμμένον]... ἡμᾶς... δεόμεθα) χάριν ἐμφάσεως καὶ ἀντιθέσεως τοῦ: τοῖσδε μὲν πρὸς τό: ἡμᾶς δέ. — ἀπὸ τῶν ἔνσπονδων = ἀπὸ τῶν περιλαμβανομένων ἐν ταῖς σπονδαῖς. — καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλ. = καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Ἑλλάδος (αἵτινες δὲν μετέσχον τῶν σπονδῶν). — οὐχ ἥκιστα = μάλιστα. — ἀπὸ τῶν ὑμ. ὑπηκόων, ἐννοοῦνται οἱ Πελεῖς τῆς Κεφαλληνίας, οἵτινες ἀποικοὶ ὄντες τῶν Ἀθην. συνεμάχουν τοῖς Κορ. — ἀπὸ τῆς προκειμένης = ἀπὸ τῆς προσιτῆς εἰς πάντας (λόγω τῶν 30ετῶν σπονδῶν). — εἴρξουσιν = κωλύσουσιν. — ἀπὸ τῆς ἄλλοθεν... ὠφελίας, δηλ. δυναμένης γενέσθαι = καὶ ἀπὸ τῆς ἐξ ἄλλου τινὸς μέρους δυναμένης νὰ πορισθῆ (εἰς ἡμᾶς) βοήθειας. — εἶτα ἐν ἀδικίῃματι θήσονται, ἀσύνδετον ἀντί: κἄτα ἢ εἶτα δέ: τὸ εἶτα ἐκφράζει

ἀγανάκτησιν, ἥτις καθίσταται ζωηροτέρα διὰ τοῦ ἀσυνδέτου τὸ δὲ ἐν ἀδικίᾳ θήσονται = θὰ θεωρήσωσιν ὡς ἀδίκημα. — πεισθέντων ὑμῶν ἃ = (τὸ) ἐὰν σεῖς πεισθῆτε (εἰς ταῦτα), τὰ ὅποια.

§ 4. πολὺ δὲ... ἔξομεν, ἢ σύνταξις: ἐν πολὺ δὲ πλείονι αἰτία ἡμεῖς ὑμᾶς ἔξομεν = τὸναντίον πολὺ περισσότερον ἡμεῖς θὰ κατηγορήσωμεν ὑμᾶς. — μὴ πείσαντες = ἐὰν μὴ πείσωμεν (δηλ. ὑμᾶς). — κινδυν. καὶ οὐκ ἐχθροὺς ὄντας (δηλ. ὑμῖν) = ἐν ᾧ κινδυνεύομεν καὶ δὲν εἴμεθα ἐχθροὶ ὑμῶν. — ἀπώσεσθε, δηλ. τῆς συμμαχίας. — τῶνδε δὲ... γενήσεσθε = τούσδε δὲ ἐχθροὺς ὄντας (ὑμῖν) καὶ ἐπιόντας (ἡμῖν) οὐχ ὅπως (= οὐ μόνον οὐ) κωλύσετε = τούτους δέ, ἐν ᾧ εἶναι ἐχθροὶ σας καὶ μέλλουσι νὰ ἐπέλθωσι καθ' ἡμῶν, ὅχι μόνον δὲν θὰ ἐμποδίσγητε (δηλ. τῶν ἐπιθετικῶν σκοπῶν τῶν). — προσλαβεῖν περιόψεσθε (= εἰάσετε) = θ' ἀφήσγητε (αὐτοὺς) νὰ προσλάβωσιν. — ἦν οὐ δίκαιον, τὸ πλήρες: ἦν δύναμιν οὐ δίκαιόν (ἔστι) περιδεῖν (= εἶσαι) αὐτοὺς προσλαβεῖν. — ἀλλ', δηλ. δίκαιόν (ἔστι). — ἢ... κωλύειν... ἢ... πέμπειν... μάλιστα δὲ... βοηθεῖν, τὰ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ δίκαιόν (ἔστι). — κἀκείνων τοὺς... μισθοφόρους, ἢ γενκ. (κἀκείνων) ὑποκμκ. = τοὺς μισθοφόρους, τοὺς ὁποίους καὶ ἐκεῖνοι λαμβάνουσι. — ἐκ τῆς ὑμετέρας, δηλ. ἀρχῆς. — καθ' ὅτι ἂν πεισθῆτε = καθ' ὄντινα τρόπον ἠθέλετε πεισθῆ. — ἀπὸ τοῦ προφανοῦς = προφανῶς = φανερά. — δεξιμ. βοηθεῖν, δηλ. ἡμῖν = νὰ βοηθῆτε ἡμᾶς δεχθέντες (εἰς τὴν συμμαχίαν σας).

§ 5. πολλὰ δὲ... τὰ ξυμ. ἀποδείκνυμεν = πολλὰ δ' ἔστι τὰ ξυμφέροντα, ἃ ἀποδείκνυμεν. Ἐπανελημμένως ὁ Κερκ. ῥήτωρ τονίζει τὰ συμφέροντα, ἃ παρέχουσιν οἱ Κερκ. τοῖς Ἀθην. — ἐν ἀρχῇ, ἐν κεφ. 33, § 1-2. — ὑπέιομεν = ὑπεδηλώσαμεν. — καὶ μέγιστον, δηλ. ἔστι τῶν ξυμφερόντων = καὶ τὸ μέγιστον εἶναι. — οἱ τε αὐτοί, ὁ τε ἔχει τὴν ἀπόδοσίν του εἰς τὸ καὶ ναυτικῆς. — πολέμοι ἡμῖν (δηλ. Κερκ. καὶ Ἀθην.), οἱ Κορ. ἦσαν ἐχθροὶ πρὸς τοὺς Ἀθην. διὰ τὰ Μέγαρα (πρβλ. κεφ. 33, § 3-4, ἐν σελ. 77). — ἦσαν, ὁ παρτακ. ἐνταῦθα ἀντι ἔνεστ. (εἰσί), διότι ὁ λαλῶν μετατίθεται εἰς τὸ παρελθόν, ἐν ᾧ ἐγένετο λόγος περὶ τῆς πράξεως: ὥστε = εἶναι, ὡς εἴπομεν πρὸ ὀλίγου (ἐν κεφ. 33, § 3). — σαφεστάτη πίστις = ἀσφαλέστατον ἐχέγγυον πίστεως (ὅτι δηλ. θὰ διαμείνωμεν πιστοὶ εἰς τὴν συμμαχίαν). — καὶ οὗτοι = καὶ μάλιστα. — τοὺς μεταστάντας, δηλ. ἡμᾶς (τοὺς Κερκ.) ἂν ἀποστατήσωμεν (τῆς μητροπόλεως) καὶ

προσέλθωμεν (πρὸς ὑμᾶς). Ἡ ἔννοια: ἐὰν οἱ Κερκ. ἀποστατήσωσιν ἀπὸ τῆς γενησομένης πρὸς τοὺς Ἀθην. συμμαχίας των, πρέπει οὗτοι νὰ φοβῶνται τὴν παρὰ τῶν Κορινθ. τιμωρίαν διὰ τὴν μέχρι τοῦδε διαγωγὴν των ὡς ἐκ τούτου οὗτοι θὰ διαμένωσι πιστοὶ εἰς τὴν μετὰ τῶν Ἀθηναίων συμμαχίαν. — καὶ ναυτικῆς... διδομένης = καὶ ναυτικῆς καὶ οὐκ ἠπειρώτιδος οὔσης τῆς ξυμ., ἣν δίδομεν ὑμῖν = καὶ ἐπειδὴ ἡ συμμαχία, τὴν ὁποίαν προσφέρομεν εἰς ὑμᾶς, εἶναι ναυτικὴ καὶ ὄχι ἠπειρωτικὴ. — οὐχ ὁμοία (ἔστι) ἡ ἀλλοτριώσις (= ἡ ἀπόκρουσις), δηλ. ὡς εἰ ἦν ἠπειρώτις = ἡ ἀπόκρουσις αὐτῆς (δηλ. τῆς ναυτικῆς δυνάμεως) δὲν εἶναι τὸ ἴδιον πρᾶγμα (πρὸς τὴν ἀπόκρουσιν ἠπειρωτικῆς δυνάμεως), δὲν ἔχει δηλ. τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα (ἃ θὰ εἶχεν, ἐὰν ἦτο ἠπειρωτικὴ). — ἐὰν... ἔχειν, τὰ ἀπρμφ. ἀπολύτως ἀντὶ προστακτ. = εἶατε... ἔχετε. — εἰ δὲ μὴ, δηλ. δύνασθε εἶαν. — ὅστις ἐχυρώτατος (= ἰσχυρώτατος), δηλ. ἐστὶν ἐννοοῦνται οἱ Κερκυραῖοι.

Κεφ. 36.

§ 1-2. τάδε (= ταῦτα) ξυμ. δοκεῖ λέγεσθαι = ταῦτα, ἃ λέγεται, δοκεῖ ξυμφέροντα εἶναι. — φοβεῖται δέ, ὡς ὑποκμ. ἐκ τοῦ ὅτι νοητέον τὸ ὅστις. — δι' αὐτὰ πειθόμενος (= ἂν πείθηται) κτλ., ὁ ῥήτωρ τοὺς νέους ἐνδοιασμοὺς ὅτι ἡ συμμαχία τῶν Ἀθην. μετὰ τῶν Κερκ. παρὰ πᾶσαν τὴν ἀναγνώρισιν τῶν συμφερόντων καὶ τῆς μὴ λύσεως τῶν σπονδῶν θὰ ἐπιφέρῃ περιπλοκὰς καὶ ἐχθροπραξίας δὲν ἀνασκευάζει, ἀλλὰ προσάγει τοῖς Ἀθην. καὶ ἄλλο τι πρὸς σκέψιν. — γνῶτω = ἄς μάθῃ: ἐκ τούτου ἔξαπτ. αἰ μετχ. φοβῆσον, ἐσόμενον, βουλευόμενος, προνοῶν. — τὸ δεδιὸς... τὸ θαρσοῦν, τὰ οὐδέτερα τῶν μετχ. ἀντὶ ἀφηρημένων οὐσιαστ. = ὁ φόβος... τὸ θάρρος (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 64). — ἰσχὺν ἔχον = ἐὰν ἔχῃ ἰσχύν (ἐκ τῆς μετὰ τῶν Κερκ. συμμαχίας). — μᾶλλον, δηλ. ἢ εἰ μὴ εἶχεν ἰσχύν. — τὸ θαρσοῦν (αὐτοῦ) μὴ δεξαμένου (ἡμᾶς) = τὸ θάρρος αὐτοῦ ἐὰν δὲν δεχθῇ ἡμᾶς. — ἀσθενὲς ὄν = ἐπειδὴ εἶναι ἀσθενές. — ἀδεέστερον (= ἦτιον ἐπίφοβον [δηλ. ἢ εἰ μὴ ἀσθενές ἦν]) ἐσόμενον = ὅτι θὰ εἶναι ὀλιγώτερον ἐπίφοβον. — καὶ ἅμα = καὶ προσέτι. — τὸ πλέον = μᾶλλον. — τὰ κράτιστα = τὰ ὠφελιμώτατα. — αὐταῖς = δι' αὐτάς, δηλ. τὰς Ἀθήνας. — ἐς τὸν μέλλοντα... πόλεμον = διὰ τὸν μέλλοντα... πόλεμον συναπτέον τῷ προσλαβεῖν. —

ὅσον οὐ = σχεδόν. — τὸ αὐτίκα περισοκῶν = ἀποβλέπων εἰς τὴν παρούσαν στιγμήν, φοβούμενος δηλ. μὴ λύσῃ τὰς σπονδὰς. — ἐνδοιάζῃ = διαστάζῃ. — χωρίον, δηλ. τὴν Κέρκυραν. — ὁ μεία μεγ. καιρῶν οἶκ. τε καὶ πολεμοῦται = τὸ ὅποιον γίνεται οἰκεῖον καὶ πολέμιον συνοδευόμενον μὲ σπουδαιότατα ἀποτελέσματα (εὐνοϊκὰ ἢ δυσάρεστα), τοῦ ὁποίου δηλ. ἡ φιλία καὶ ἡ ἔχθρα παρακολουθεῖται ὑπὸ σπουδαιότατων ἀποτελεσμάτων. — τῆς Ἰταλ. καὶ Σικ., ἔξαρτ. ἐκ τοῦ παράπλου, ὅπερ ἐκ τοῦ καλῶς κείται = κείται εἰς κατάλληλον θέσιν ὡς πρὸς τὸν παράπλου (= ὡς πρὸς τὸν παραπλέοντα) εἰς Ἰταλ. καὶ Σικελ. — ἐκεῖθεν, δηλ. ἐκ τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας. — Πελοποννησίους ἐπελθεῖν = νὰ ἔλθῃ πρὸς βοήθειαν τῶν Πελοπον. (εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν ὁποίων ἀνήκουσιν οἱ Κορ.). — τό τε ἐνθένδε πρὸς τὰκει, δηλ. τὸ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. — ἐς τὰλλα = κατὰ τὰ ἄλλα.

§ 3. βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφ. . . τῷδ' ἂν . . . μάθοιτε = τότε δὲ βραχυτάτον κεφάλαιόν ἐστιν, ᾧ ἂν μάθοιτε = ἡ ἐξῆς δὲ εἶναι συντομωτάτη περίληψις (τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων), δι' ἧς δύνασθε νὰ μάθητε. — βραχ. δ' ἂν . . . ἂν μάθοιτε, παρατηρητέα ἢ ἐπανάληψις τοῦ ἂν. — τοῖς τε ξύμπασι καὶ καθ' ἕκαστον = καὶ καθόλου καὶ ἐν μέρει. — μὴ προσέσθαι ἡμᾶς = νὰ μὴ ἐγκαταλίπητε ἡμᾶς. — τρία μὲν τὰ λόγου . . . ναυτικά, δηλ. ἐστίν. — τούτων δ' εἰ, προτάσσεται ἡ γενκ. τούτων τοῦ εἰ δι' ἔμφρασιν. — ἐς ταυτὸν ἐλθεῖν = νὰ ἐνωθῶσιν. — καὶ Κορ. ἡμᾶς προκαταλήψονται, ἐπεξήγησις = δηλ. ἐὰν οἱ Κορ. ὑποτάξωσιν ἡμᾶς πρότερον. — Πελοπον., εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν ὁποίων ἀνήκουσιν οἱ Κορ. — ἔξετε, τὸ ἔχειν μετ' ἀπρμφ. = δύνασθαι. — ταῖς ἡμετέραις, δοτκ. τοῦ μέτρου εἰς τὸ πλείοσι = μὲ πλοῖα περισσότερα κατὰ τὰ ἡμέτερα = μὲ ναυτικὸν ἡῤῥημένον καὶ διὰ τοῦ ἰδικοῦ μας.

III. Δημηγορία τῶν Κορινθίων πρέσβεων
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.

(Κεφ. 37 - 43)

Κεφ. 37.

§ 1. ἀναγκαῖον, δηλ. ἐστίν. — Κερκ. τῶνδε... τὸν λόγον ποιησαμένων (= εἰπόντων) = ἐπειδὴ οἱ Κερκ. οὗτοι ἐδῶ εἶπον. — περὶ τοῦ δέξ. ... ἀλλ' ὡς καὶ (= ἀλλὰ καὶ ὡς), παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως· τὸ α' ἐξηγέθη κατ' ἐμπράθετον ἀπρμψ., τὸ β' δι' εἰδικῆς προτάσεως. — σφᾶς = αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Κερκ.). — οὐκ εἰκότως = ἀδίκως. — μνησθέντας πρῶτον... οὕτω καὶ κτλ., ἐν τούτῳ δηλοῦται ἢ πρόθεσις μετὰ τῆς προκατασκευῆς. — μνησθέντας... καὶ ἡμᾶς = ἐπὶ (= ἀφ' οὗ) μνησθῶμεν (= εἰπωμεν) καὶ ἡμεῖς. — περὶ ἀμφοτέρων, τίνων; — οὕτω, ἐξαιρεῖ τὴν σημασίαν τῆς προηγηθείσης μετοχῆς (μνησθέντας) = τότε. — ἵνα, ἐκ τοῦ ἀναγκαῖόν (ἐστίν). — τὴν ἀφ' ἡμῶν ἀξίωσιν = τὴν ἐκ μέρους ἡμῶν δικαίαν ἀπαίτησιν. — ἀσφαλέστερον, δηλ. κάλλιον ἠσφαλισμένοι ἀπὸ τῶν ἀπατηλῶν λόγων τῶν Κερκ. — προειδήτε = γνωρίζετε ἐκ τῶν προτέρων (πρὸ τοῦ δηλ. ἀποφασίσσητέ τι). — τὴν... χρεῖαν = τὴν ἐξ ἀνάγκης γενομένην αἴτησιν συμμαχίας. — μὴ ἀλογίστως, λιτότης = μετὰ περισκέψεως.

§ 2 - 5. φασὶ δὲ (δηλ. οἱ Κερκ.), διὰ τοῦ δὲ εἰσάγεται μερικὴ περίπτωσις ὑπαγομένη εἰς τὴν γενικήν. Ἐνταῦθα εἰς τὴν γενικήν δήλωσιν τῆς ἀνασκευῆς τῶν δισχυρισμῶν τῶν Κερκ. ὑπάγεται ἢ ἀνάπτυξις τῶν καθ' ἕκαστα δισχυρισμῶν· κατὰ ταῦτα ὁ δὲ = οὖν (πρὸ βλ. κεφ. 32, § 2). — διὰ τὸ σῶφρον = διὰ τὴν σωφροσύνην (πρὸ βλ. κεφ. 32, § 4 «ἢ δοκοῦσα ἡμῶν σωφροσύνη» — § 5 «μὴ μετὰ κακίας»). — οὐδενός πω = οὐδενός μέχρι τοῦδε. — τὸ δὲ = τοῦτο ὅμως. — ἐπὶ κακουργία καὶ οὐκ (ἐπὶ) ἀρετῇ = ἵνα κακουργῶσι καὶ ὄχι ἀπὸ καλὸν σκοπόν. Ἡ ἐκ παραλλήλου αὕτη ἀντίθεσις ἐξαιρεῖ τὴν ἔννοιαν. — ἐπετήδευσαν = ἐπραξαν. — βουλόμενοι, μετχ. αἰτιλγκ. — πρὸς τὰδικήματα, δηλ. τὰς ληστρικός αὐτῶν ἐπιχειρήσεις καὶ καταπιέσεις τῶν γειτόνων. — μίσητα, δηλ. εἰς

αὐτὰ (τάδικήματα). — παρακαλοῦντες αἰσχύνεσθαι = νὰ ἐντρέπωνται προσκαλοῦντες. Ἡ πρόσκλησις πρὸς ἀδικίαν φέρεi ὄνειδος καὶ αἰσχύνην. — αὐτάρκη θέσιν, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ κειμένη = κειμένη εἰς θέσιν ἐπαρκοῦσαν ἑαυτῇ, μὴ ἔχουσαν δηλ. ἀνάγκην ἄλλων μερῶν πρὸς πορισμὸν τῶν ἀναγκαιούτων διὰ τὴν συντήρησιν τῶν κατοίκων ἐπομένως = εἰς θέσιν ἀνεξάρτητον. — δικαστὰς ὧν βλάβη. = δικαστὰς τούτων, ἃ βλάπτουσι. — μᾶλλον ἢ κατὰ ξυν. γίνεσθαι, ἢ σύγκρισις γίνεται μεταξὺ τοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ κατὰ ξυνθήκας = ἢ πόλις αὐτῶν ἕνεκα τῆς αὐτάρκους θέσεώς της παρέχει εἰς αὐτοὺς τὴν ἐξουσίαν νὰ γίνωνται αὐτοὶ μᾶλλον δικασταὶ ἢ νὰ γίνωνται ἄλλοι κατὰ συνθήκας. Ἡ ἔννοια: οἱ Κερκ. ἀπέφευγον τὴν μετ' ἄλλων συμμαχίαν, ἵνα ἀδικοῦντές τινες γίνωνται αὐτοὶ οἱ ἴδιοι καὶ δικασταί, ἐν ᾧ, ἂν ἀνήκωσιν εἰς μίαν συμμαχίαν, θὰ ἐπιτρέπηται εἰς ἄλλα μέλη τῆς συμμαχίας νὰ δικάζωσι τὰς διαφοράς. — διὰ τὸ ἦκιστα... ἐκπλέοντας (δηλ. αὐτοὺς τοὺς Κερκ.)... δέχεσθαι = διότι, ἐν ᾧ αὐτοὶ (οἱ Κερκ.) σπανιώτατα (= οὐδόλως) ἐκπλέουσι πρὸς τοὺς ἄλλους, συνηθέστατα δέχονται τοὺς ἄλλους ἐξ ἀνάγκης προσορμιζομένους εἰς τὸν λιμένα των. — ἀνάγκη, δηλ. ἕνεκα τῆς βίας τῶν ἀνέμων ἢ τοῦ ἐπιτηδείου τῆς θέσεως. — κἂν (= καὶ ἐν) τούτῳ = καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιτηδεύσει = καὶ ἐν ᾧ ταῦτα πράττουσιν. — τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον = τὴν εὐσχημον ἀπὸ τῶν σπονδῶν οὐδετερότητα· εἰρωνικῶς λέγεται τοῦτο. — οὐχ ἵνα μὴ ξυναδικήσωσι, παρατηρητέον ὅτι οἱ μὲν Κερκ. περὶ κινδύνου εἶπον (κεφ. 32, § 5 «τὸ μὴ... ξυγκινδυνεύσαι»), οἱ δὲ Κορ. ἀποδίδουσιν αὐτοῖς ἄλλην ἔννοιαν (ἀδικίαν). — προβέβληνται = φέρουσιν ὡς πρόφασιν. — κατὰ μόνας = μόνοι (πρβλ. 32, § 5). — καὶ ὅπως κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ ἀδικῶσι παρατηρητέον τὸ ὁμοιοτέλευτον — ωσι. — ἐν ᾧ = ἐνθα. — βιάζονται = μεταχειρίζονται βίαν. — οὐ δ' ἂν λάθωσι = ἔπου δὲ μείνωσιν ἀπαρατήρητοι. — πλέον ἔχωσι = πλεονεκτῶσι. — ἦν δὲ... προσλάβωσι, ἢ διὰ τῆς βίας ἢ δι' ἀπάτης. — ἀναισχυντιῶσι = ἀναισχύντως κρατῶσιν (ὡς οὐδένα σύμμαχον ἢ μάρτυρα ἔχοντες). — καίτοι = καὶ ὅμως· διὰ τούτου εἰσάγεται ἕμμεσος ἀπόδειξις τοῦ κακουργεῖν τῶν Κερκ. — ὡσπερ φασί, οἱ Κερκ. εἶπον ὅτι διὰ σωφροσύνην οὐδεὶς ἐγένοντο σύμμαχοι (§ 2). — ἀληπιότεροι = ἀπροσβλητότεροι. — ἦσαν, ἀντὶ εἰσὶ διὰ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ προη-

γυμμένου ἦσαν (ἄνδρες). — τόσῳ δέ, ὁ δὲ πλεονάζει. — ἐξῆν αὐτοῖς τὴν ἀρ. διδ. καὶ δεχ. τὰ δ. δεικνύναι = ἦτο δυνατόν εἰς αὐτοὺς νὰ δεικνύωσι τὴν ἀρετὴν των συναλλαττόμενοι κατὰ τὸ δίκαιον (ἀκολουθοῦντες δηλ. τὴν νόμιμον ὁδὸν τοῦ δικαίου).

Κεφ. 38.

οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους οὔτε ἐς ἡμᾶς, τὸ πρὸς τοὺς ἄλλους ἐτέθη πρὸς ἐντονωτέραν ἔμφασιν τοῦ ἡμᾶς· διότι κατωτέρω ἀποδεικνύεται ἢ ἀσεβῆς διαγωγὴ τῶν Κερκ. ἢ πρὸς τοὺς Κορ. μόνον καὶ οὐχὶ καὶ ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους. — τοιοῖδε = τοιοῦτοι (δηλ. ἄνδρες ἀγαθοί). — ὄντες, μετχ. ἐνδοτική. — ἀφρεσιᾶσι = ἠλλοτριῶνται = ἔχουσι ἀποξενωθῆ (ἀπὸ ἡμᾶς). — διὰ παντός = παντελῶς. — λέγοντες, ὡς κτλ., περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. κεφ. 34, § 1. — οὐκ ἐπὶ τῷ κακῶς πάσχειν = οὐχὶ ἵνα κακοποιῶνται. — ἐπὶ τῷ ὑπὸ τούτων ὑβρίζεσθαι = ἵνα καταφρονώμεθα ὑπὸ τούτων. — ἡμεῖς δὲ οὐδ' αὐτοὶ φραμεν... κατοικίσαι (δηλ. αὐτοὺς) = καὶ ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ λέγομεν ὅτι δὲν κατωκίσαμεν αὐτούς. — καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι = καὶ πρεπόντως (ὡς ἀρμόζει τῇ μητροπόλει) τιμᾶσθαι. Περὶ τῆς ἀμελείας τῶν Κερκ. ὁ Θουκ. εἶπεν (ἐν κεφ. 25, § 4), ὅτι οἱ Κερκ. οὔτε τὰ εἰθισμένα ἱερεῖα ἔπεμπον εἰς τὰς κοινὰς ἑορτὰς τῆς μητροπόλεως οὔτε τὰς ἀπαρχὰς τῶν θυσιῶν ἔδιδον εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τῶν Κορινθ. — γοῦν = τοῦλάχιστον. — μάλιστα = κατ' ἐξοχήν. — στεργόμεθα = ἀγαπώμεθα. — δῆλον, δηλ. ἐστίν. — τοῖς πλείουσιν, εἰς πάσας δηλ. τὰς ἀποικίας πλὴν τῆς Κερκύρας· ὥστε = ταῖς πλείσταῖς (ἀποικίαις). — ἀρέσκοντές ἐσμεν, ἐμφαντικώτερον τοῦ ἀρέσκομεν. — ἂν... οὐκ ὀρθῶς ἀπαρέσκοιμεν = οὐκ ἂν ὀρθῶς ἔχοι, εἰ ἀπαρέσκοιμεν. — ἐλεστρατεύομεν, δηλ. τοῖσδ' ἂν. — ἐκπρεπῶς = ἔξω τοῦ πρέποντος· τὸ πρέπον ἦτο νὰ διαγῆ ἢ μητρόπολις εἰρηνικῶς πρὸς τὰς ἀποικίας. — μὴ καὶ διαφερόντως τι ἀδικούμενοι = ἐὰν μὴ καὶ ὑπερβολικῶς κατὰ τι ἠδικούμεθα. — εἰ καὶ ἡμ. = καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἡμαρτάνομεν. — τοῖσδε μὲν εἶξαι = εἰς τούτους μὲν νὰ ὑποχωρήσωσιν. — ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιάσασθαι (= νὰ παραδιάσωμεν) ἀντί: ἡμῖν δὲ μὴ βιάσασθαι ἀλλ' ἵνα καταστήσῃ ζωηροτέραν τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ καλὸν μετέβαλεν ὁ Θουκ. τὴν σύνταξιν. — μετριότητα = ἐπιείκειαν. — ὕβρει δὲ καὶ ἔξ. πλούτου = ἀλλ' ὅμως διὰ τὴν ἐκ τοῦ πλούτου προερχομένην ἀλαζονεῖαν καὶ

δύναμιν. — πολλά... ἄλλα, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ ἡμαρτήκασι = πολλά ἄλλα ἀδικήματα ἔχουσι πράξει. — ἡμετέραν οὖσαν, ἡ Ἐπίδαμνος ἦτο κυρίως ἀποικία τῶν Κερκ.: ἀλλ' ἐπειδὴ οἰκιστὴς ἦτο Κορίνθιος οἰκειοποιοῦνται αὐτήν οἱ Κορ. — κακουμένην = ὅτε ἐκακοποιεῖτο (ὑπὸ τῶν Ταυλαντίων βαρβάρων καὶ τῶν Ἐπίδαμνίων φυγάδων). — οὐ προσεποιοῦντο = δὲν ὠκειοποιοῦντο. — ἐλθόντων δ' ἡμῶν = ὅτε δὲ ἡμεῖς ἦλθομεν. — ἐπὶ τιμωρία = πρὸς βοήθειαν. — ἐλόντες βία ἔχουσιν = εἶλον βία καὶ (νῦν ἔτι) ἔχουσι.

Κεφ. 39.

φασὶ δὴ = διασχυρίζονται δὲ (ἐν κεφ. 34, § 2). — ἦν γε... δοκεῖν δεῖ, ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: ἦν γε προκαλούμενον τὸν προύχοντα καὶ (τὸν) ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς (ὄντα) οὐ δεῖ δοκεῖν λέγειν τι = ἀλλ' ὅταν προκαλῆ ταύτην (τὴν δίκην) ὁ ὑπερέχων καὶ ἐξ ἀσφαλοῦς θέσεως ὀρμώμενος, δὲν πρέπει νὰ φαίνεται ὅτι λέγει τι ἄξιον λόγου. Ἦσαν δὲ προύχοντες οἱ Κερκ., διότι κατεῖχον τὴν Ἐπίδαμνον. — ἀλλὰ τὸν... καθιστάντα = ἀλλὰ (δεῖ δοκεῖν λέγειν τι) τὸν καθιστάντα ἐς ἴσον (τῷ ἐναντίῳ) τὰ τε ἔργα ὁμοίως καὶ τοὺς λόγους πρὶν διαγωνίζεσθαι (=δικασθῆναι) = ἀλλὰ πρέπει νὰ φαίνεται, ὅτι λέγει τι ἄξιον λόγου οὗτος, ὅστις ἐξισοῦται καὶ διὰ τῶν ἔργων ὁμοίως καὶ διὰ τῶν λόγων πρὸς τὸν ἀντίπαλόν του πρὸ τοῦ δικασθῆ. Ἡ ἔννοια: οἱ Κερκ. ἔλεγον μὲν ὅτι ἐπεθύμουν νὰ δικασθῶσι περὶ τῆς Ἐπιδάμνου, ἀλλὰ τὰ ἔργα αὐτῶν δὲν συνεφώνουν πρὸς ὅ,τι ἔλεγον διότι οὗτοι κατεῖχον τὴν Ἐπίδαμνον καὶ ὥς ἐκ τούτου δὲν ἐπλήρουν τοὺς ὄρους τοὺς ἀπαιτούμενους διὰ τὴν δίκην. Ὁφείλον λοιπὸν πρῶτον νὰ καταλίπωσι τὴν Ἐπίδαμνον καὶ εἶτα νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς δίκην. — πρὶν πολιορκεῖν, τὸ πρὶν συνετάχθη ἀπρμφ. καὶ μετὰ προηγουμένην ἄρνησιν, διότι = πρὸ. — τὸ χωρίον, δηλ. τὴν Ἐπίδαμνον. — ἠγήσαντο = ἤρχισαν νὰ νομίζωσιν. — οὐ περιόψεσθαι, δηλ. τὸ πολιορκεῖν ἢ αὐτοὺς πολιορκοῦντας τὸ χωρίον. — τὸ εὐπρεπὲς τῆς δίκης = τὴν εὐπρεπῆ δίκην εἰρωνικῶς λέγει τοῦτο. — παρέσχοντο = προέτειναν. — δεῦρο, δηλ. εἰς Ἀθήνας. — τὰκεῖ, δηλ. τὰ ἐν Ἐπιδάμνῳ. — ξυμμαχεῖν... ξυναδικεῖν, παρήχησις. — διαφόρους ὄντας ἡμῖν, συναπτέον τῷ σφᾶς = αὐτούς, οἱ ὅποιοι εἶναι ἐχθροὶ ἡμῶν. — οὓς = ἀλλὰ τούτους. — προσιέναι, δηλ. ὑμῖν (πρὸς συμμαχίαν). — μή...

μηδέ, δηλ. προσιέναι. — ἐν ᾧ = καθ' ἣν περίστασιν. — ἠδικήμεθα, διὰ τῆς κατοχῆς τῆς Ἐπιδαμνίου. — τῆς δυνάμεως αὐτῶν... οὐ μεταλαβόντες = ἐν ᾧ δὲν μετέσχετε τῆς δυνάμεως αὐτῶν τότε (ἴτε δηλ. ἦσαν ἀσφαλέστατοι). — τῆς ὀφελείας = τῆς βοηθείας (ὕμων). — τῶν ἁμαρτημάτων ἀπογενόμενοι = ἐν ᾧ ἦσθε μακρὰν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν. — τῆς ἀφ' ἡμῶν αἰτίας τὸ ἴσον ἔχετε = ἐξ ἴσου θὰ καταγγε-
ρηθῆτε ὑφ' ἡμῶν. — πάλαι δὲ κοιν. τὴν δ. κοινὰ καὶ τὰ ἀπ. ἔχειν = ἄλλ' (ἔπρεπε αὐτοὶ) πρὸ πολλοῦ καταστήσαντες ὑμᾶς μετόχους τῆς δυνάμεώς των νὰ ἔχωσι: (νῦν) κοινὰ καὶ τὰ ἀποτελέσματα.

Κεφ. 40.

§ 1-3. ὡς μὲν οὖν... δεδήλωται, διὰ τούτων ὁ ῥήτωρ συγκε-
φαλαίῃ τὰ ἐν τῷ Α. μέρει τῆς πίστεως λεχθέντα· διὰ δὲ τοῦ ὡς
δὲ οὐκ ἂν κτλ. δηλοῖ τὴν πρόθεσιν τοῦ Β. μέρους τῆς πίστεως.
Ὁῦτω ἐν τῇ § 1 ὁ ῥήτωρ ἀναφέρει καὶ πάλιν ἀμφότερα τὰ μέρη
τῆς προθέσεως τὰ δηλωθέντα ἐν κεφ. 37, § 1. — μετὰ προση-
κόντων ἐγκλημάτων = μετὰ δικαίων παραπόνων. — ἐρχόμεθα =
ἤκομεν (δεῦρο). — οὐκ ἂν... δέχοισθε, δηλ. εἰ δέχοισθε. — μαθεῖν
χρῆ, δηλ. ὑμᾶς. — εἰ γὰρ εἴρηται κτλ., πρβλ. κεφ. 35, § 2. — ἔξει-
ναι... ἔλθειν = ἔξειναί τι (= ἐκάστη) τῶν ἀγραφῶν πόλεων ἔλθειν
παρ' ὁποτέρους βούλεται (ἔλθειν) = ὅτι ἐπιτρέπεται εἰς ἐκάστην
τῶν μὴ ἐγγεγραμμένων ἐν ταῖς σπονδαῖς πόλεων νὰ προσέλθῃ εἰς
ὅποιον ἐκ τῶν δύο μερῶν καὶ ἂν θέλῃ. — οὐ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἐτέ-
ρων ἰοῦσιν ἢ ἔ. ἐστίν = τὸ ἄρθρον τοῦτο τῆς συνθήκης (= ἡ ξυν-
θήκη) δὲν ἔχει κύρος δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἔρχονται εἰς ἄλλους,
ἵνα βλάβῃ αὐτούς. — ἀλλ' ὅστις = ἀλλὰ ἐκεῖνος (= δι' ἐκεῖ-
νον), ὅστις. — μὴ ἄλλου αὐτὸν ἀποστερῶν = χωρὶς ν' ἀποστερῆ
ἑαυτὸν ἀπὸ ἄλλου = χωρὶς ν' ἀποστατῆ ἀπὸ ἄλλου. — καὶ ὅστις
μὴ... ποιήσει = καὶ δι' ἐκεῖνον, ὅστις δὲν θὰ προξενήσῃ πόλεμον
ἀντὶ τῆς εἰρήνης εἰς τοὺς δεχθέντας αὐτὸν (οἱ ὅποιοι δὲν θὰ
δεχθῶσιν αὐτόν, ἐὰν εἶναι φρόνιμοι ἄνθρωποι). — ὅ, δηλ. τὸ ἔχειν
πόλεμον ἀντ' εἰρήνης. — μὴ πειθόμενοι ἡμῖν = εἰ μὴ πείθοισθε
ἡμῖν. — οὐ γὰρ... ἂν γένοισθε = οὐ γὰρ γενήσεσθε. — ἐπίκουροι =
βοηθοί. — ἀνάγκης γάρ, δηλ. ἐστίν. — εἰ ἴτε μετ' αὐτῶν καὶ ἀμύ-
νεσθαι μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτους, παρατηρητέα ἢ φειδῶ καὶ εὐλά-
βεια τῶν Κορινθίων ἀποφευγόντων ἐπίτηδες πᾶσαν τραχυτέραν διὰ

τοὺς Ἀθ. ἔκφρασιν: δὲν λέγουσιν ἵτε ἐφ' ἡμᾶς ἢ ἔπιτε, ἀλλ' ἀπλῶς ἵτε ὡσαύτως ἀποσιωπᾶται τὸ ὑποκμ. τοῦ ἀμύνεσθαι τὸ ἡμᾶς καὶ διὰ τοῦ μὴ ἄνευ ὑμῶν συνυποδηλοῦται ὅτι οἱ Κορίνθ. δὲν ἐπιθυμοῦσι νὰ γίνῃ τοῦτο.

§ 4-6. δίκαιοί γ' ἔστέ = δίκαιόν γέ (= τοῦλάχιστον) ἔστιν ὑμᾶς. — μάλιστα = κατ' ἐξοχήν. — ἐκποδῶν στήναι ἀμφοτέροις = νὰ σταθῆτε μακρὰν ἀμφοτέρων (δηλ. ἡμῶν καὶ τῶν Κερκ.) = νὰ μείνητε οὐδέτεροι. — εἰ δὲ μή, δηλ. βούλεσθε ἐκποδῶν στήναι ἀμφοτέροις. — ἰέναι, τὸ ἀπρμφ. πόθεν ἐξαρτᾶται; — γε = ὡς γνωστόν. — Κερκ. ... δι' ἀνοκωχῆς ... ἐγένεσθε = ἀνοκωχὴν ἐποιήσατε μετὰ τῶν Κερκυραίων ἀνοκωχὴ δὲ = πρόσκαιρος εἰρήνη, συνθηκολόσεις. — τὸν νόμον μὴ καθιστάναι = νὰ μὴ καθιερώνητε τὴν συνθήθειαν (= τὴν ἀρχήν). — ὥστε ... δέχεσθαι = τοῦ δέχεσθαι τὸ ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. εἶναι γενικὸν καὶ ἀόριστον (τινά). — Σαμίων ἀποσιάντων (δηλ. ἀφ' ὑμῶν) = ὅτε οἱ Σάμιοι ἀπεστατήσαν ἀφ' ὑμῶν (τῷ 440 π. Χ.). — τῶν ἄλλων Πελοπον. δίχα ἐψηφισμένων, εἰ χρῆ = ἂν καὶ οἱ ἄλλοι Πελοπον. ἦσαν διηρημένοι κατὰ τὰς ψήφους περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν πρέπει. — αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Σαμίοις. — ἀμύνειν = βοηθεῖν. — ἀντείπομεν = ἐναντιωθέντες εἶπομεν. — τοὺς προσήκοντας (= τοὺς ἑαυτῶν) ... κολάζειν = νὰ τιμωρῇ ἕκαστος ὁ ἴδιος τοὺς ἰδικούς του συμμάχους. — τοὺς κακόν τι δρωῶντας, δηλ. τοὺς ἀφισταμένους ἐτέρων. — τιμωρήσετε (= βοηθήσετε), δηλ. αὐτοῖς (= τοῖς κακόν τι δρωῶσι). — φανεῖται καὶ ἂ (= οἱ [πρβλ. τὸ Ἑλληνικὸν = οἱ Ἕλληνες]) τῶν ὑμετέρων ... πρόσσεισι = φανεῖται οὐκ ἐλάσσω, ἂ τῶν ὑμετέρων ἡμῖν πρόσσεισι = φανοῦνται καὶ τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐλάσσους (δηλ. τῶν ὑμῖν προσιόντων) ἡμῖν προσιόντες = θὰ φανῶσι καὶ ἐκ τῶν ἰδικῶν σας (συμμάχων) ὅχι ὀλιγώτεροι ὅτι θὰ προσέλθωσι πρὸς ἡμᾶς. Ἡ ἔννοια: ἂν σεῖς δεχθῆτε τοὺς ἀποστατήσαντας ἀφ' ἡμῶν Κερκ., τότε καὶ ἡμεῖς θὰ δεχθῶμεν πλειοτέρους ἐκ τῶν ἰδικῶν σας συμμάχων ἀποστατούντων. — τὸν νόμον ... θήσετε = τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος συνθήθειαν (δηλ. τοῦ δέχεσθαι τοὺς ἐτέρων ἀφισταμένους) θὰ καθιερώσητε. — ἐφ' ὑμῖν ... ἐφ' ἡμῖν = καθ' ὑμῶν ... καθ' ἡμῶν.

Κεφ. 41.

δικαιώματα ... ἔχομεν = τάδε (= ταῦτα) ἔστι τὰ δικαιώματα, ἂ πρὸς ὑμᾶς (= ἀπέναντι ὑμῶν) ἔχομεν δικαιώματα δὲ = ἐπι-

χειρήματα στηριζόμενα ἐπὶ τοῦ δικαίου. — παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος τοιάνδε, δηλ. ἔχομεν = παραινῶμεν δὲ καὶ ἀξιοῦμεν ὑμᾶς χάριν ἡμῖν ἀντιδοῦναι τοιάνδε (ἐπεξηγεῖται: διὰ τοῦ νεῶν γὰρ μακρῶν κτλ.). — ἦν οὐκ ἐχθροὶ... χρῆναι = ἦν (χάριν) φαμέν χρῆναι ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι, οὐκ ἐχθροὶ ὄντες ὥστε βλάπτειν, οὐδ' αὖ φίλοι ὥστ' ἐπιχρησθῆναι = περὶ τῆς ὁποίας λέγομεν ὅτι πρέπει ν' ἀνταποδοθῆναι εἰς ἡμᾶς κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν, διότι δὲν εἴμεθα ἐχθροί, ὥστε νὰ σᾶς βλάπτωμεν, οὐδὲ πάλιν φίλοι, ὥστε νὰ κάμωμεν κατὰχρησιν αὐτῆς. Ἡ ἔννοια: ἀξιοῦμεν παρ' ὑμῶν ἀνταπόδοσιν χάριτος, διότι α') δὲν εἴμεθα ἐχθροί, ὥστε νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὴν χάριν πρὸς βλάβην σας, δηλ. τὴν δύναμιν, ἣν θὰ πορισθῶμεν ἐκ τῶν Κερκ., νὰ στρέψωμεν καθ' ὑμῶν, καὶ β') δὲν εἴμεθα φίλοι, ὥστε κατ' ἐπανάληψιν νὰ σᾶς ζητῶμεν χάριν. — νεῶν γὰρ μακρῶν, ὁ γὰρ διασαφητικός: νῆες δὲ μακραι = πολεμικὰ πλοῖα (κατεσκευασμένα μακρὰ καὶ στενὰ κατὰ τὰ ἄκρα χάριν ταχύτητος: ἐν ᾧ τὰ ἐμπορικὰ ἦσαν στρογγύλα [νῆες στρογγύλαι, ὀλκίδες]). — σπανίσαντες = ὅτε ἔσχετε ἔλλειψιν. — πρὸς τὸν Αἴγιον. πόλεμον = πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ κατὰ τῶν Αἴγιον. πολέμου (ὅστις διήρκεσεν ἀπὸ τοῦ 505 - 491 π. X.). — ὑπὲρ τὰ Μηδικὰ = πρὸ τῶν Μηδικῶν. — καὶ ἢ ἐς Σαμίους = καὶ ἢ γενομένη εἰς τὸν κατὰ τῶν Σαμίων πόλεμον (πρβλ. κεφ. 40, § 5). — τὸ... μὴ βοηθῆσαι, ἐπεξήγησις τοῦ: ἢ ἐς Σαμίους (εὐεργεσία) = τὸ νὰ μὴ βοηθήσῃσι δηλ. οἱ Πελοπον. αὐτοὺς ἐξ αἰτίας ἡμῶν. — παρέσχεν ὑμῖν... ἐπικράτησιν... κόλασιν = κατέστησε δυνατόν εἰς ὑμᾶς (= συνετέλεσεν ὥστε) τοὺς μὲν Αἴγιον. νὰ νικήσητε, τοὺς δὲ Σαμίους νὰ τιμωρήσητε. — οἷς = ἐν οἷς. — τῶν πάντων ἀπερίοπτοί εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν = τὰ πάντα παραμελοῦσιν ἀπέναντι τῆς νίκης. — τὸν ὑπουργοῦντα = τὸν ὑπηρετοῦντα. — ἦν καὶ... ἦ, τὸ ἦ ἀντι παρτακ. ἦν = καὶ πρότερον ἐχθρὸς ἐὰν ἦτο. — τὰ οἰκεῖα = τὰς ἰδίας τῶν ὑποθέσεις. — χεῖρον τίθενται (= ἀπερίοπτοί εἰσι) = ἀμελοῦσι. — φιλονικίας ἕνεκα τῆς αὐτίκα (= παρὰ τὸ νικᾶν) = ἕνεκα τοῦ στιγμιαίου πόθου τῆς νίκης. Ὁ ῥήτωρ ἐπαναλαμβάνει μετὰ πλείονος ἐμφάσεως τὴν ἔννοιαν, ἣν καὶ ἀνωτέρω ἐδήλωσε διὰ τῶν «τῶν πάντων ἀπερίοπτοί εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν».

Κεφ. 42.

ὧν (δηλ. εὐεργεσιῶν) ἐνθυμηθέντες καί... αὐτά, μετὰ τὸ ὧν ἢ ἀντωνυμία αὐτὰ ἀντὶ τῆς ἀναφρκ. ἃ τὸ δ' ἀνακόλουθον ἐνθυμηθέντες καί... αὐτὰ μαθὼν ἀξιούτω διὰ τὸν ἐξῆς λόγον: ὁ ῥήτωρ ἀποτείνεται τὸ πρῶτον πρὸς ἔλους τοὺς Ἀθην., εἶτα ὅμως σκεφθεὶς ὅτι ἦτο δυνατόν οἱ νεώτεροι ν' ἀγνοῶσι τὰς χάριτας προσθέτει τό: καὶ νεώτερός τις... μαθὼν.— ἀξιούτω = ὡς θεωρῆ καθήκον.— τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι (= ἀμείβεσθαι) = ν' ἀναποδίδῃ εἰς ἡμᾶς τὰ ὅμοια.— δίκαια μὲν τάδε... ξύμφορα δὲ κτλ., μετάβασις ἀπὸ τοῦ δικαίου εἰς τὸ συμφέρον· ἀλλὰ τοῦτο ὁ ῥήτωρ γενικῶς καὶ ἀορίστως ὑποδηλοῖ ἐξετάζων ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως ὡς συναισθανόμενος ὅτι δὲν δύναται νὰ παράσχω συμφέρον ὑλικόν, ὡς οἱ Κερκ.— δίκαια μὲν τάδε λέγεσθαι = δίκαια μὲν τάδε (= ταῦτα) εἶναι, ἃ λέγεται.— εἰ πολεμήσει, δηλ. τις.— ἐν ᾧ ἄν = ἔπου ἄν.— ἁμαρτάνῃ = ἀδικῆ.— τὸ μέλλον τοῦ πολέμου = ὁ μέλλων πόλεμος.— ᾧ φοβούμεντες... ἀδικεῖν, πρὸλ. κεφ. 33, § 3.— οὐκ ἄξιον, δηλ. ἐστίν.— ἐπαρθένας (δηλ. ὑμᾶς) αὐτῶ... κτήσασθαι = παρακινήθέντες ὑπ' αὐτοῦ ν' ἀναλάβητε.— ἦδη = τώρα πλέον.— τῆς δὲ ὑπαρχούσης... μᾶλλον, ἢ φυσικῆ σειρά τῶν λέξεων: μᾶλλον δὲ σῶφρόν (ἐστίν) ὑφέλειν (τι) τῆς ὑπαρχούσης πρότερον διὰ Μεγ. ὑποψίας = μᾶλλον δὲ φρόνιμον εἶναι νὰ ἐλαττώσῃτε τὴν ὑπάρχουσαν ἀπὸ πρότερον ἐξ αἰτίας τῶν Μεγαρ. ὑποψίαν.— διὰ Μεγαρέας, μεταξὺ Ἀθ. καὶ Κορινθ. ὑπῆρχε δυσαρέσκειά τις λόγῳ τῆς διαγωγῆς τῶν τελευταίων πρὸς τοὺς Μεγαρεῖς, τοὺς συμμάχους τῶν Ἀθ. οἱ Κορ. δηλ. ἐβουλήθησαν τοὺς Μεγ. ἀποστατήσαντας τῶν Ἀθην.— ἡ τελευταία χάρις κτλ., ἂν καὶ ἐκφέρεται ὡς πρότασις ἔχουσα γενικὸν κῶρος, ἰδίᾳ ὅμως ἀναφέρεται εἰς τὴν χάριν, ἣν ἔκαμαν οἱ Κορίνθιοι εἰς τοὺς Ἀθ. κατὰ τὰ Σαμιακά. Τὸ δὲ μείζον ἐγκλημα ἀναφέρεται εἰς τὴν ὑποψίαν, ἣν εἶχον οἱ Ἀθ. πρὸς τοὺς Κορ. διὰ τοὺς Μεγαρεῖς.— καιρὸν ἔχουσα = γινομένη ἐν καταλλήλῳ περιστάσει.— ἐλάσσων, δηλ. τῶν προτέρων.— ἐγκλημα = παράπονον, δυσαρέσκειαν.— λῦσαι = νὰ ἐξαλείψῃ.— μηδ' ὅτι... ἐφέλκεσθε = μηδ' ἐφέλκεσθε τούτῳ, ὅτι διδώσι μεγάλην ξυμ. ναυτικοῦ = μηδὲ ἀπατάσθε ὑπὸ τούτου, ὅτι δηλ. προσφέρουσι μεγάλην συμμαχίαν ναυτικοῦ· τὸ δὲ «ξυμμαχίαν μεγάλην» μετ' εἰρωνείας λέγει ὁ ῥήτωρ.—

ἢ τῷ αὐτίκα... ἔχειν = ἢ τὸ πλέον ἔχειν διὰ κινδύνων ἐπαρθένας τῷ αὐτίκα φανερωῖ = ἦ νὰ πλεονεκτῆτε μετὰ κινδύνων παρασυρθέντες ὑπὸ τῆς φανεραῦς νῦν ὠφελίας (δηλ. τῆς ὑπὸ τῶν Κερκ. προσφερομένης μεγάλης συμμαχίας ναυτικοῦ).

Κεφ. 43.

περιπεπωκότες = ἐπειδὴ ἔχομεν περιπέσει. — οἷς... προείπομεν = τούτοις, ἃ προείπομεν (= ἐκηρύξαμεν). — ἐν τῇ Λακ., ἔνθα ἐγένετο τὸ συνέδριον τῶν Πελοπον. περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς Σάμου (πρβλ. κεφ. 40, § 5). — τοὺς σφ. ξ. αὐτόν τινα κολάζειν, ἐπεξήγησις τοῦ οἷς... προείπομεν = δηλ. νὰ τιμωρῇ ἕκαστος ὁ ἴδιος τοὺς ἰδικούς του συμμάχους. — σφετέρους, ἀναφέρεται εἰς τὸ τινά, ὅπερ περιληπτικόν. — τὸ αὐτό... κομίζεσθαι (= λαμβάνειν), δηλ. νὰ τιμωρήσωμεν ἡμεῖς αὐτοὶ τοὺς ἀποστατήσαντας ἀπ' ἡμῶν Κερκ. — καὶ μὴ... βλάψαι = καὶ νὰ μὴ βλάβητε ἡμᾶς διὰ τῆς ἰδικῆς σας ψήφου, ἐν ᾧ ὠφελήθητε διὰ τῆς ἰδικῆς μας (κατὰ τὰ Σαμιακά). — γνόντες = νομίσαντες· δι' αὐτὸ καὶ ἡ μετ' ἀπρμφ. (εἶναι) σύνταξις. — τοῦτον ἐκ. εἶναι τὸν καιρὸν = ὅτι αὕτη ἡ περίστασις εἶναι ἐκεῖνη. — ἐν ᾧ ὃ τε κτλ. (δηλ. ἐστίν), τὴν γενικὴν γνώμην τὴν ἐκφρασθεῖσαν ἐν κεφ. 41, § 3 ἐφαρμόζει ὁ ῥήτωρ ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει. — μάλιστα, ἀποδοτέον καὶ εἰς τὸ φίλος καὶ εἰς τὸ ἐχθρός. — βία ἡμῶν = ἀκόντων ἡμῶν. — ἀμύνετε αὐτοῖς ἀδικουσι = βοηθεῖτε αὐτούς, ἐν ᾧ ἀδικουσι. — ποιοῦντες, μετχ. ὑποθτκ. — τὰ ἄριστα = τὰ ὠφελιμώτατα. — ὑμῖν αὐτοῖς = δι' ὑμᾶς αὐτούς.

IV. Τὰ Περαιτέρω συμβάντα.

(Κεφ. 44 - 55)

Κεφ. 44.

τοιαῦτα δέ, ὃ δὲ ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐν κεφ. 37, § 1 «τοιαῦτα μὲν». — καὶ δῖς, ἔνεκα τῆς σπουδαιότητος τοῦ ζητήματος. — τῇ μὲν προτέρῳ, δηλ. ἐκκλησίᾳ· ἡ δὲ οὐκ ἦσαν (= μάλ-
λον), ὃ ε' ἕρος τῆς συγκρίσεως· ἢ τῶν Κερκ. τοὺς λόγους. —

τῶν Κορ., ἢ γενκ. συναπτέα τῷ: «τοὺς λόγους». — ἐν δὲ τῇ ὑστεραία, δηλ. ἐκκλησία = κατὰ δὲ τὴν ἐκκλησίαν, ἢ ὁποία ἐγένετο τὴν ἐπομένην ἡμέραν. — μετέγνωσαν = μεταβαλόντες γνώμην ἔγνωσαν (= ἀπεφάσισαν). — ξυμμαχίαν... ἐπιμαχίαν, τὸ μὲν α' = σύμπραξις πρὸς ἐπιθετικὸν καὶ ἀμυντικὸν πόλεμον, τὸ δὲ β' = σύμπραξις πρὸς ἀμυντικὸν πόλεμον μόνον. — ὥστε (= ἐφ' ᾧ)... νομίζειν = ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ νομίζωσιν. — τοὺς αὐτοὺς (ἀντικμ.), δηλ. τοῖς Κερκυραίοις. — ἐκέλευον, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — σφίσιιν, δηλ. τοῖς Κερκυραίοις ἢ δοτκ. συναπτέα τῷ ξυμπλεῖν. — ἐλύοντο ἄν, οὐχὶ βεβαίως «εἰ ἐκέλευον... ξυμπλεῖν», ἀλλ' ἐὰν οἱ Ἀθ. ἐξετέλουν τὴν προτροπὴν αὐτῆν τῶν Κερκ. ὀμαλώτερον θὰ ἦτο: εἰ κελευόντων τῶν Κερκ. ἐπὶ Κόρινθον ξυνέπλεον, ἐλύοντο ἄν κτλ. — αὐτοῖς = ὑπ' αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἀθην.). — ἐπιμαχίαν δ' ἐποιήσαντο, τὸ κανονικὸν θὰ ἦτο ἐπιμαχίαν δὲ ποιήσασθαι ἀλλὰ διὰ τὸν παρενθετικὸν λόγον ἐλησμονήθη ἢ ἐκ τοῦ μετέγνωσαν ἐξάρτησις καὶ ἐγένετο ὁ λόγος ὀρθός. — τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν = ὥστε (= ἐφ' ᾧ) τῇ ἀλλήλων (γῆ) βοηθεῖν. — τούτων, δηλ. τῶν Κερκ. καὶ Ἀθην. — καὶ ὡς = καὶ οὕτως (δηλ. καὶ ἄνευ τῆς ἐπιμαχίας τῶν Κερκ.). — καὶ... ἐβούλοντο, ὁ καὶ = καὶ διὰ τοῦτο. — μὴ προέσθαι Κορ. = νὰ μὴ ἀφήσωσιν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Κορινθίων. — ναυτικὸν ἔχουσαν (= ἐν ᾧ εἶχε) τοσοῦτον, δηλ. 120 πλοῖα (πρβλ. κεφ. 25, § 4). — ξυγκρούειν = νὰ παροξύνωσιν εἰς πόλεμον. — ὅτι μάλιστα = ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον. — ἵνα ἀσθενεστέροις... καθιστῶνται = ἵνα ἔρχωνται εἰς πόλεμον πρὸς τοὺς Κορ. καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ναυτικοὺς ὄντας ἀσθενεστέρους (παρ' ὅσον δηλ. θὰ ἦσαν μὴ συγκρούμενοι πρὸς ἀλλήλους). — ἦν τι δέη, δηλ. πολεμεῖν τοὺς Ἀθ. τοῖς Κορινθ., κατ' ἔννοιαν = ἐν περιπτώσει πολέμου πρὸς τοὺς Κορινθ. — τῆς τε Ἰταλίας... κεῖσθαι, ἢ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: ἡ νῆσος ἐφαίνετο (= ἐδόκει) αὐτοῖς κεῖσθαι καλῶς ἐν παράπλῳ (= παράπλου = ὡς πρὸς τὸν παράπλου) τῆς τε Ἰταλίας καὶ Σικελίας (πρβλ. κεφ. 36, § 2).

Κεφ. 45.

τοιαύτη γνώμη = μετ' αὐτὴν σκέψιν. — τῶν Κορ. ἀπελθόντων, ἢ μετχ. χρονκ. — οὐ πολὺ ὕστερον (= ὀλίγῳ ὕστερον = μετ' ὀλίγον), προσδιορίζει τὸ ἀπελθόντων. — Λακεδ. ὁ Κίμωνος, ὁ Κίμων,

ὁ ἔνδοξος νικητὴς τῶν Περσῶν, πρόξενος ὧν τῆς Σπάρτης εἶχε δώσει εἰς τὸν πρεσβύτερον υἱὸν τοῦ τὸ ὄνομα Λακεδαιμόνιος. — προεῖπον = ἔδωκαν διαταγὰς. — ἦν μὴ... πλέωσι, δηλ. οἱ Κορινθιοί. — ἀποβαίνειν, δηλ. ἐς Κέρκυραν. — ἢ ἐς τῶν... χωρίων = ἢ ἐς τι τῶν χωρίων ἐκείνων (τῶν Κερκ.), δηλ. πλείοντες μέλλουσιν ἀποβαίνειν ὑπονοεῖται δὲ ἢ Ἐπίδαμνος καὶ ἄλλαι μικραὶ περὶ τὴν Κέρκ. νῆσοι. — οὕτω δὲ = ἐὰν δὲ οἱ Κορ. τοῦτο (ποῖον;) ποιήσωσι. — κωλύειν, ἐκ τοῦ προεῖπον = ἔδωκαν διαταγὰς (εἰς τοὺς στρατηγούς) νὰ ἐμποδίζωσι (τοὺς Κορινθίους). — κατὰ δύναμιν = ὅσον δύνανται.

Κεφ. 46.

ἐπειδὴ, χρονκ. — αὐτοῖς, ποιητικὸν αἷτιον διατὶ κατὰ δοτκ.; — παρεσκεύαστο = ἐγεγένητο ἢ παρασκευή. — Ἡλείων μὲν κτλ., οἱ μὲν Ἡλείοι καὶ οἱ Μεγαρεῖς ἦσαν σύμμαχοι τῶν Κορ., οἱ δ' ἄλλοι ἄποικοι αὐτῶν (πρβλ. καὶ κεφ. 27, § 2). — ἦσαν μὲν... Κορινθίων δέ, διὰ τῆς ἀντιθέσεως καὶ ἀποσιωπήσεως τῶν ὀνομάτων τῶν στρατηγῶν ἐκάστης πόλεως ἐμφαίνεται ὅτι οἱ Κορ. στρατηγοὶ εἶχον τὴν ἀνωτάτην ἀρχηγίαν ἔλου τοῦ στόλου, ὧν ἐπιφανέστερος ἦτο ὁ Ξενοκλείδης. — κατὰ πόλεις = χωριστὰ κατὰ πόλεις. — πέμπτος αὐτὸς = αὐτὸς κατ' ἐξοχὴν μεταξὺ τεσσάρων ἄλλων. — προσέμειξαν τῇ κατὰ Κ. ἡλείρω = ἐπλησίασαν εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς Κερκ. (χειμένην) ἡπειρον. — ἀπὸ Λευκάδος, ἣτις εἶχεν ὀρισθῆ ὡς τόπος συναθροίσεως ἔλου τοῦ στόλου. — Χειμέριον, ἀκρωτήριον (πρβλ. κατωτέρω § 4) καὶ λιμὴν (βλ. γεωγρ. πίν.). Σήμερον τὸ μὲν ἀκρωτήριον καλεῖται Βαρωῶς, ὁ δὲ λιμὴν Σπλάντιζα. — ἔστι, δηλ. τὸ Χειμέριον. — ἀπὸ θαλίσεως = μακρὰν τῆς θαλάσσης. — Ἐλαιάτιδι, ὀνομασθεῖσθαι οὕτως ἐκ τῆς πόλεως «Ἐλαίας». — ἐξήισι, ἀμετβ. = ἐκβάλλει. — παρ' αὐτὴν = παραλλήλως αὐτῆς (δηλ. τῆς Ἐφύρης). — Ἀχέρων, νῦν «ποτάμι τοῦ Σουλίου» ὡς διερχόμενος διὰ τοῦ ἱστορικοῦ Σουλίου. — ἐσβάλλει, ἀμετβ. — ῥεῖ δέ, δηλ. ἐνταῦθα. — Θύαμις, νῦν «Καλαμῶς». — ὀρίζων = χωρίζων. — ὧν ἐντὸς = μεταξὺ τῶν ὁποίων (δηλ. τοῦ Θυάμιδος καὶ τοῦ Ἀχέροντος). — ἢ ἄκρα... τὸ Χειμέριον = τὸ ἀκρωτήριον τὸ καλούμενον Χειμέριον. — ἀνέχει = ἀνυψοῦται. — τῆς ἡλείρου, ἐκ τοῦ ἐνταῦθα = εἰς τοῦτο τὸ μέρος τῆς ἡλείρου.

Κεφ. 47.

προσπλέοντας = ἐπιπλέοντας: πόθεν ἔξαρτ. ἢ μετχ.; — Σύβοτα, νησιδες κείμεναι πρὸ τοῦ νοτίου πέρατος τῆς Κερκύρας, ἀπέναντι τῆς ἠπειρωτικῆς ἀκτῆς: καὶ σήμερον οὕτω καλοῦνται. — καὶ αἱ ἼΑττ. δέκα (νῆες) παρῆσαν = καὶ εὐθὺς ἔφθασαν (ἐκεῖ) καὶ τὰ 10 ἼΑττικὰ πλοῖα (τὰ ὅποια ἤδη εἶχον ἀποστείλει οἱ ἼΑθην.: πρβλ. κεφ. 45, § 1). — ἐπὶ τῇ Λευκ., πρβλ. κεφ. 30, § 1. — αὐτοῖς... ὁ πεζὸς = ὁ πεζὸς (στρατὸς) αὐτῶν. — τῷ ἀκρωτηρίῳ, παράθεσις εἰς τὸ ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ. — ἦν, δηλ. βεβοηθηκῶς = ἐβεβοηθήκει = εἶχεν ἔλθει πρὸς βοήθειαν. — Ζακυνθίων, ὧν τὴν συμμαχίαν νεωστὶ ἐκτίσαντο οἱ Κερκ. — βεβοηθηκότες, δηλ. ἦσαν = ἐβεβοηθήκεσαν = εἶχον ἔλθει πρὸς βοήθειαν. — ἦσαν δὲ καὶ τοῖς Κορ. ... παραβεβοηθηκότες = παρεβεβοηθήκεσαν δὲ καὶ τοῖς Κορ. = εἶχον δ' ἔλθει πρὸς βοήθειαν καὶ τῶν Κορ. — ἐν τῇ ἠπειρῳ, γεωγραφικὴ ἀντίθεσις πρὸς τὸ «ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ». Ἡ ἔννοια: ὁ πεζὸς στρατὸς τῶν Κερκ. μετὰ τῶν χιλίων Ζακυνθίων εὐρίσκετο ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Λευκίμμης, ἐν ᾧ οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων, οἱ ἐλθόντες πρὸς βοήθειαν τῶν Κορ., ἦσαν παρατεταγμένοι ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Θεσπρωτίδος, τῇ κειμένῃ ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Λευκίμμης. — ταύτη = ἐνταῦθα (δηλ. ἐν τοῖς πέριξ τοῦ λιμένος Χειμερίου). — αἰί ποτε = ἀνέκαθεν.

Κεφ. 48.

παρεσκευάστο τοῖς Κορ., πρβλ. κεφ. 46, § 1 «αὐτοῖς παρεσκευάστο». — τριῶν ἡμερῶν σιτία = τροφὰς τριῶν ἡμερῶν. — ἀνήγοντο, κυρίως τὸ ἀνάγομαι = ἐκπλέω ἐκ τοῦ λιμένος εἰς τὸ πέλαγος: ποῖον τὸ ἀντίθετον; — ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν = ὡς ναυμαχῆσοντες. — ἅμα ἔφ = κατὰ τὰ ἐξημερώματα: συναπτέον τῷ καθορῶσι = διακρίνουσι καλῶς. — μετεώρους τε (δηλ. οὔσας) καὶ ... πλεούσας = ὅτι οὐ μόνον ἦσαν ἐν ἀνοικτῷ πελάγει, ἀλλὰ καὶ ἔπλεον ἐναντίον αὐτῶν. — ἀντιπαρετάσσοντο, δηλ. οἱ Κερκ. καὶ οἱ Κορ.: ἢ δὲ ἀντὶ = ἀπέναντι (ἀλλήλων). — αἱ ἼΑττ. νῆες, δηλ. παρετάσσοντο. — τὸ δὲ ἄλλο = τὸ δὲ λοιπὸν διάστημα (δηλ. οὐ μόνον τὸ κέντρον καὶ τὸ ἀριστερόν, ἀλλὰ καὶ μέρος τοῦ δεξιοῦ). — αὐτοί, δηλ. οἱ Κερκ. — ἐπεῖχον = κατεῖχον. — τέλη = μοίρας,

τήματα. — ὧν ἦρχε... εἰς, ἡ φυσικὴ σειρά τῶν λέξεων: ἐκάστου ὧν ἦρχεν εἰς τῶν τριῶν στρατηγῶν (τῶν ὀνομασθέντων ἐν κεφ. 47, § 1). — Κορινθίοις δὲ = Κορινθίων δὲ (πρβλ. κεφ. 47, § 2 «αὐτοῖς... ὁ πεζός»). — κατὰ δὲ τὸ μέσον, δηλ. ἦσαν. — ὡς ἕκαστοι, δηλ. ἔτυχον. — εὐώνυμον δὲ κέρας = τὸ εὐώνυμον δὲ κέρας. — κατὰ τοὺς Ἀθ. καὶ (κατὰ) τὸ δεξιὸν = ἀπέναντι τῶν Ἀθην. καὶ τοῦ δεξιοῦ.

Κεφ. 49.

§ 1 - 3. Συμμείξαντες... ἐπειδὴ... ἦρθη = ἐπειδὴ... ἦρθη, ξυν-
 έμειξαν καὶ ἐναυμάχουν = ὅτε δὲ τὰ σημεῖα (τῆς μάχης) ὑπὸ
 ἐκατέρων ὑψώθησαν, συνεπλάκησαν καὶ ἐναυμάχουν (τίνες); — τὰ
 σημεῖα, τὸ σημεῖον ἦτο εἶδος σημαίας, ἣτις ὑψοῦτο ἐπὶ τοῦ ἴστου
 τοῦ πλοίου κατὰ τὴν ἑναρξιν τῆς ναυμαχίας. — ἐκατέροις, ποιητικ.
 αἰτιον. — ἦρθη, τὸ ἀντίθετον κατεσπάσθη (πρβλ. κεφ. 63, § 2). —
 πολλοὺς μὲν... πολλοὺς δέ, ἐπαναφορὰ πρὸς ἔμφασιν τῆς ἐννοίας.
 Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιβατῶν ἡλαττοῦτο, ὅσῳ μᾶλλον προήγετο ἡ
 τέχνη τῆς ναυμαχίας: ἐν ᾧ ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις ἐκάστη ναὺς
 εἶχε 30 ἐπιβάτας (πρβλ. κεφ. 27, § 2), κατὰ τὸν Πελοπον. πόλε-
 μον ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν τριήρων ὑπῆρχον μόνον 10. — ἀπειρότερον
 = κάπως ἀπείρωτος. — ἔτι (= τότε ἀκόμη), ἀποδοτέον τῷ παρε-
 σκευασμένῳ. — ἦν τε = καὶ οὕτως ἦτο. — καρτερὰ = πεισματώδης. —
 τῇ μὲν τέχνῃ οὐχ ὁμοίως (= ἦσον) πεζομαχίᾳ δὲ τὸ πλ. προσφ. οὔσα
 = ὅχι: τόσον διὰ τὴν (ναυτικὴν) τέχνην, ὅσον διότι ὁμοίαζε μᾶλλον
 (= τὸ πλεον) πρὸς πεζομαχίαν. — ἐπειδὴ... προσβάλλοιεν ἀλ. = ὁσάνκις
 προσέβηκον ἀλλήλους = ὁσάνκις συνεπλέκοντο. — ἀπελύοντο = ἀπε-
 χωρίζοντο. — ὑπὸ τε πλήθους... καὶ... πιστεύοντες, παρατηρητέα
 ἢ ἐκφορὰ τῶν δύο αἰτίων κατὰ διάφορον τρόπον: τὸ μὲν α' ἐκφέ-
 ρεται ἐμπροσθέντως, τὸ δὲ β' κατὰ μετχ. = καὶ ἕνεκα τοῦ πλήθους
 καὶ τοῦ ὄθιζμοῦ τῶν πλοίων καὶ διότι ἐπίστευον. — μᾶλλον τι
 (= πολὺ περισσότερον) τοῖς... ὀπλίταις, ἐ β' ἕρος τῆς συγκρίσεως:
 ἢ τῇ τῶν ναυτῶν τέχνῃ. — ἔς τὴν νίκην = ὡς πρὸς τὴν νίκην. —
 καταστάντες = λαβόντες στερεὰν θέσιν (ὡς ἐν πεζομαχίᾳ). — ἦσυχ-
 ζουσῶν τῶν νεῶν, ἢ μετχ. αἰτιολογικ. — διέκπλοι, ὁ διέκπλους ἦτο
 ναυτικὸν στρατήγημα, καθ' ὃ διασχίζων τις μεθ' ὀρμῆς διὰ τῆς
 νεῶς τὴν τάξιν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου ἐπληττε τὴν ἐχθρικὴν ναὺν

Παρά τὰ εἰρη-
 ναυμαχία.

εἰς τὰ πλάγια διὰ τοῦ ἐμβόλου καὶ εἶτα ταχέως ἐπιστρέφων προσέβαλλεν αὐτὴν ὀπισθεν. — θυμῶ = μετὰ θάρρους. — τὸ πλεόν = μᾶλλον. — ἐπιστήμη = τέχνη.

§ 4-6. πανταχῆ = πανταχοῦ. — θόρυβος, δηλ. ἦν (= ἐπεκράτει). — ἐν ἧ = κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας. — παραγιγνόμεναι τοῖς Κ. = παρευρισκόμεναι πλησίον τῶν Κερκ. — εἴ πη πιέζοιτο = ὁσάκις που ἐπιέζοντο (οἱ Κερκ.). — οὐκ ἦρχον, δηλ. αἱ νῆες τὸ δὲ δεδιότες οἱ στρατηγοὶ = δεδιότων τῶν στρατηγῶν = ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο οἱ στρατηγοί. — τὴν πρόρρησιν τῶν Ἀθ. = ὅ, τι προεῖπον οἱ Ἀθ. (πρβλ. κεφ. 45, § 3: «προεῖπον δ' αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορ...») = τὴν προκηρυχθεῖσαν διαταγὴν τῶν Ἀθ. — μάλιστα δέ, ἀπόδοσις τοῦ «πανταχῆ μὲν». — ἐπόνει = μὲ πολὺν κόπον ἐμάχετο. — τρεψάμενοι καὶ καταδιώξαντες, προσδιορίζουσι χρονικῶς τὰς μετχ. πλεύσαντες καὶ ἐκβάντες δι' αὐτὸ καὶ δὲν συνδέονται. — σποράδας = ὥστε αὐτοὺς διεσπαρμένους εἶναι. — αὐτῶν, συναπτέα ἢ γενκ. τῷ «τοῦ στρατοπέδου». — ἐλεκβάντες = ἐκβάντες εἰς τὴν ξηρὰν μετὰ τοὺς φεύγοντας Κορ. — ἐρήμους, δηλ. οὐσας. — τὰ χρήματα = τὰ πράγματα. — ταύτη = ἐνταῦθα (δηλ. ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι). — οἱ Κορ. καὶ οἱ ξύμ., κατ' ἔννοιαν = τῶν Κορ. οἱ ξύμμαχοι. — ἧ δὲ = ἔπου ἕμως ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ «ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ». — αὐτοὶ = μόνοι (ἄνευ δηλ. τῶν συμμάχων). — τοῖς Κερκ. τῶν... οὐ παρουσῶν = ἐπειδὴ εἰς τοὺς Κερκ. δὲν παρευρίσκοντο ἕνεκα τῆς διώξεως τὰ εἴκοσι πλοῖα, τὰ ὅποια εἶχον ληφθῆ ἐκ μικροτέρου πλήθους. Ὁ ἀριθμὸς τῶν πλοίων τῶν Κερκ. ἐξ ἀρχῆς ἦτο κατώτερος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πλοίων τῶν Κορ. διότι οἱ μὲν Κερκ. εἶχον 110 πλοῖα (πρβλ. κεφ. 47, § 1), οἱ δὲ Κορ. 150 (πρβλ. κεφ. 46, § 1).

§ 7. μᾶλλον ἤδη ἀπροφασίστως ἐπεκούρουν = τώρα πλεόν μᾶλλον (ἢ πρότερον § 4) ἀνευδοιάστως, ἄνευ δισταγμοῦ ἐβόηθουν. — τὸ μὲν πρῶτον = κατ' ἀρχὰς μὲν. — ἀλεχόμενοι, ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τινὶ = ἀπέχοντες (τόσον μόνον), ὥστε νὰ μὴ προσβάλωσί τινα. — ἡ τροπὴ ἐγένετο λαμπρῶς = ἡ τροπὴ τῶν Κερκ. ἤρchiσε νὰ γίνηται φανερά. — ἐνέκειντο = ἐστενοχώρουν. — τότε διη = τότε δά. — ἔργου πᾶς εἶχετο ἤδη = ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς (= ἤδη) πᾶς ἐπελαμβότανε τοῦ ἔργου (= τοῦ ἀγῶνος). — διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι = οὐδεμίαν διάκρισιν εἶχε γίνεαι πλέον. — ξυνέπεσε, δηλ.

τὰ πράγματα = τὰ πράγματα κατήντησαν. — ἐς τοῦτο ἀνάγκης = εἰς ταύτην τὴν ἀνάγκην. — ὥστε ἐπιχειρηθῆσαι ἀλλήλοις = ὥστε νὰ συγκρουσθῶσι πρὸς ἀλλήλους.

Κεφ. 50.

§ 1 - 2. τῆς τροπῆς γενομένης = ἀφ' οὗ ἐγένετο ἢ εἰς φυγὴν τροπὴ τῶν Κερκ. — τὰ σκάφη... τῶν νεῶν, κυρίως = τὰ κοιλώματα τῶν νεῶν· εἶτα = τὰς ναῖς. — οὐχ εἴλικον ἀναδούμενοι (δηλ. ἐκ τῶν ἑαυτῶν νεῶν = δένοντες ἐκ τῶν πλοίων των), ὡς συνήθως ἔπραττον. — ἄς καταδύσειαν = ἔσας καθίστων ἀχρήστους. — φονεύειν... ζῶγοεῖν, καθαρῶς τελκ. ἀπαρμφ. ἐξαρτώμενα ἐκ τοῦ ἐτράποντο = ἐτράπησαν, ἵνα φονεύωσι μᾶλλον ἢ ἵνα συλλαμβάνωσι ζῶντας. — διεκπλέοντες, προσδιορίζει τροπικῶς τὸ φονεύειν τὸ δὲ διεκπλέοντες δὲν σημαίνει τοὺς τεχνικοὺς διέκπλους (διότι τούτων δὲν ἐγένετο χρῆσις ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίᾳ [πρβλ. κεφ. 49, § 3]), ἀλλὰ = διατρέχοντες διὰ μέσου αὐτῶν (τῶν πλοίων). — τοὺς τε αὐτῶν φίλους, συναπτέον τῷ «ἀγνοοῦντες ἔκτεινον». Ἐγνοοῦνται οἱ Μεγαρεῖς καὶ Ἀμπρακίωται, οἱ τεταγμένοι ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι τῶν Κορ. (πρβλ. κεφ. 48, § 4). — ἀγνοοῦντες, τροπκ. μετχ. = ἐξ ἀγνοίας. — πολλῶν γὰρ νεῶν οὐσῶν ἀμφοτέρων = διότι ἐπειδὴ πολλὰ πλοῖα εἶχον ἀμφοτέρω. — καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς θ. ἐπεχουσῶν = καὶ ἐπειδὴ ἐξετείνοντο εἰς μέγα μέρος τῆς θαλάσσης. — ἐπειδὴ ξυνέμειξαν ἀλ. = εὐθὺς ὡς συνεπλάκησαν πρὸς ἀλλήλους. — τὴν διάγνωσιν ἐποιοῦντο = διεγίνωσκον = διέκρινον. — ὁποῖοι = ὁποίας ιδιότητος ἄνθρωποι (δηλ. φίλοι ἢ ἐχθροί). — Ἕλληοι, ἀντί: Ἑλλήνων (πρβλ. κεφ. 47, § 2 «αὐτοῖς... ὁ πεζὸς» — κεφ. 48, § 4 «Κορινθίους... τὸ δ. κέρας»). — πρὸς Ἕλληνας, ἐτέθη ὁ προσδιορισμὸς οὗτος, ἵνα μὴ παραβάλλῃ τις τὰς ναυμαχίας τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Πέρσας καὶ ἰδίᾳ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἔνθα οἱ Ἕλ. εἶχον μείζονα ἀριθμὸν νεῶν. — νεῶν πλήθει, προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι, ἀποδοτέος τῷ μεγίστη = μεγίστη ὡς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν νεῶν. — δῆ, ἐπιτείνει τὸ ὑπερβτκ. μεγίστη = ἐντελῶς μεγίστη.

§ 3 - 5. ἐς τὴν γῆν = μέχρι τῆς ξηρᾶς (δηλ. τῆς Λευκίμης· πρβλ. κεφ. 47, § 2 καὶ κεφ. 51, § 4). — τὰ ναυάγια = τὰ βεβλαμμένα πλοῖα καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ἀνθρώπους. — τοὺς νεκροὺς τοὺς

σφετέρους, οί ἀρχαίοι ἐκ παντός τρόπου ἐφρόντιζον νὰ θάπτωσι τοὺς νεκρούς· διότι ἐπίστευον ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀτάφων δὲν ἠδύναντο νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν Ἄδην, ἀλλ' ἐπλανῶντο ταλαιπωρούμεναι.—τῶν πλείστων, διότι τινὰ ὁ ἄνεμος τῆ Κερκύρα προσέριψε. —ἐκράτησαν—ἐγένοντο κύριοι.—τὰ Σύβοτα, λιμὴν τῆς Θεσπρωτίδος γῆς ὁμώνυμος ταῖς πρὸ μικροῦ (ἐν κεφ. 47, § 1) λεχθείσαις νήσοις πρὸ τῆς Κερκύρας.—οἱ—ἔπου.—αὐτοῖς... προσεβεβηθηθήκει, πρὸλ. κεφ. 47, § 3.—τοῦτο ποιήσαντες, δηλ. προσκομίσαντες τὰ νεκάρια καὶ τοὺς νεκρούς.—ἄθροισθέντες, διατὶ ἡ μετχ. αὕτη δὲν συνδέεται μετὰ τῆς προηγουμένης (ποιήσαντες);—ταῖς πλοῖμοις, δηλ. ναυσὶ—μὲ τὰς ναῦς τὰς ἱκανὰς (ἀκόμη) πρὸς πλοῦν.—καὶ ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ—καὶ ταύταις, ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ—καὶ μὲ ταύτας, ὅσαι ὑπελείποντο εἰς αὐτούς. Ἐννοοῦνται αἱ νῆες ἐκεῖναι, αἵτινες δι' ἰσάνδηποτε αἰτίαν δὲν μετέσχον τῆς ναυμαχίας· διότι οἱ Κερκ. εἶχον 120 ναῦς (πρὸλ. κεφ. 25, § 4), μετέσχον δὲ τῆς ναυμαχίας 110 (πρὸλ. κεφ. 47, § 1) ὥστε ὑπελείποντο νῆες μὴ μετασχοῦσαι τῆς ναυμαχίας 10.—ἀντεπέπλεον = ἐπέπλεον ὡσαύτως (= ἀντί). —δείσαντες, μετχ. αἰτιλγκ.—πειρῶσιν = πειρῶνται.—ἤδη δὲ ἦν... καὶ οἱ Κορ., κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν: ἤδη δὲ ἦν... ὅτε οἱ Κορ. πρὸλ. κεφ. 28, § 4.—ὄψῃ = ἀργά.—ἐπελαιάνιστο αὐτοῖς, ὡς ὑποκμ. «ὁ παιᾶν» = εἶχε ψαλῆ ὑπ' αὐτῶν ὁ παιᾶν. Οἱ Ἕλληνες ἤδον δύο παιᾶνας, πρὸ μὲν τοῦ πολέμου τῷ Ἄρει, μετὰ δὲ τὸν πόλεμον τῷ Ἀπόλλωνι.—ὡς ἐς ἐπίπλουν = ὡς δι' ἐπίπλουν.—ἐξαπίνης = ἐξαίφνης.—πρύμναν κρούομαι ἢ ἀνακρούομαι = ὀπισθοχωρῶ χωρὶς νὰ στρέψω τὸ πλοῖον.—τῶν δέκα, ἐκ τοῦ ὕστερον = μετὰ τὰς (πρώτας) δέκα ναῦς.—βοηθούς, κατγρμ.—ἐξέλεμψαν = ἐξελεπόμψεσαν.—ὄπερ ἐγένετο, ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐπόμενον: μὴ νικηθῶσιν... ὦσιν.—ὀλίγαι ἀμύνειν = ὀλίγαι εἰς τὸ νὰ βοηθῶσιν (αὐτούς, δηλ. τοὺς Κερκ.).

Κεφ. 51.

ταύτας, δηλ. τὰς 20 ναῦς τῶν Ἀθην.—προϊδόντες = ἰδόντες μακρόθεν.—ὑποτοπήσαντες = ὑποπετεύσαντες.—ὑπανεχώρουν = ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνεχώρουν.—τοῖς Κερκ. (= ὑπὸ τῶν Κερκ.), ποιητκ. αἴτιον τοῦ οὐχ ἐωρῶντο.—ἐπέπλεον, δηλ. αἱ 20 νῆες Ἀθηναίων.—μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς (= ἀφανῶς) = περισσό-

τερον ἀφανῶς (δηλ. τοῖς Κερκ. ἢ τοῖς Κορινθίοις) = ὀλιγώτερον ἐφαίνοντο εἰς τοὺς Κερκ. ἢ εἰς τοὺς Κορ. — καὶ ἐθαύμαζον, δηλ. οἱ Κερκ. — πρύμναν κρουομένους = ὅτι πρύμναν ἐκρούοντο (πρβλ. κεφ. 50, § 5). — πρὶν... εἶπον = ἔως, μέχρις ὅτου εἶπον. — ἰδόντες, δηλ. τὰς Ἀττικὰς ναῦς. — νῆες ἐκεῖναι = νῆες ἐκεῖ. — καὶ αὐτοί, ὡς καὶ οἱ Κορ. — ξυνεσκοτίαζε = ἐσκοτείνιαζε. — ἀποτραπόμενοι = στραφέντες πρὸς τὰ ὀπίσω (ἐν ᾧ πρότερον ἀνεχώρουν πρύμναν κρουόμενοι). — τὴν διάλυσιν ἐποίησαντο = διέλυσαν τὴν τάξιν τῶν πλοίων. Τοῦτο ἔπραξαν, ἵνα εἰσέλθωσιν εἰς τὸν λιμένα, ὅπου καὶ εὐρίσκονται ἐν κεφ. 52, § 1. — ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλ. = ἀπηλλάγησαν ἀλλήλων. — ἐτελεύτα ἐς νύκτα = ἔληγε μὲ τὴν ἐμπάνεισιν τῆς νυκτός. — τοῖς δὲ Κερκ., συναπτέα ἢ δοτκ. τῷ προσκομισθεῖσαι = προσελθοῦσαι. — στρατοπεδευομένοις, ἢ μετχ. χρονκ. — διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων, δηλ. τῶν Κερκυραϊκῶν· διότι οἱ Κορ. τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς καὶ ναυάγια εἶχον συλλέξει (πρβλ. κεφ. 50, § 3). — ἦν γὰρ νύξ, ἐὰν ἦτο ἡμέρα, ἠδύναντο νὰ διακρίνωσιν, ὅτι αἱ νῆες ἦσαν συμμαχίδες. — ἔγνωσαν, δηλ. αὐτὰς (τὰς 20 Ἀττικὰς ναῦς). — ὤρμίσαντο, δηλ. αἱ εἴκοσι νῆες ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν αὐται.

Κεφ. 52.

τῶν Κερκ. ὅσαι = τῶν Κερκ. τосαῦται, ὅσαι. — πλοῖμοι, πρβλ. κεφ. 50, § 4. — ἐπὶ τὸν ἐν τοῖς Συβ. λιμένα = ἐπὶ τὰ Σύβοτα, τὸν λιμένα (πρβλ. κεφ. 50, § 3). — ὤρμουν = ἦσαν προσωρμισμένοι. — βουλόμενοι, ἀποδίδεται εἰς τὸ «αἱ Ἀττικαὶ νῆες καὶ τῶν Κερκ. ὅσαι» κατὰ ὄνυσην. — εἰ ναυμαχήσουσι, δηλ. οἱ Κορινθιοί. — τὰς μὲν ναῦς, ἢ ἀντίθεσις: τοῦ δὲ οἴκαδε πλοῦ. — τὰς ναῦς ἄραντες, τὸ αἶρω συνηθέστατα τίθεται ἀπολύτως ἄνευ ἀντικμ. ἢ μετὰ δοτκ. (πρβλ. κεφ. 29, § 1)· ἅπαξ δ' ἐνταῦθα παρὰ Θουκυδ. μετ' αἰτιατκ. = μὲ τὰ πλοῖα ἀποπλεύσαντες. — παραταξάμενοι, νοητέα ἢ αἰτιατκ.: τὰς ναῦς, ἦς κατγρμ. τό: μετεώρους (= ἐν ἀνοικτῷ πελάγει). Συνήθως τὸ παρατάττομαι τίθεται ἄνευ ἀντικμ. — ναυμαχίας οὐ δ. ἄρχειν ἐκ. = οὐ διανοούμενοι ἄρχειν ἐκόντες (= ἐκούσιως) ναυμαχίας. — ὀρῶντες, μετχ. αἰτιατκ. τοῦ οὐ διανοούμενοι. — προσγεγενημένας ναῦς = ὅτι εἶχον προσεθετῆ νῆες. — ἀκραφνεῖς = ἀβλαβεῖς (ὡς μὴ μετασχοῦσαι τῆς ναυμαχίας). — καὶ

σφίσι πολ. . . . ξυμβεβηκότα = καὶ τὰ ἄπορα (= αἱ δυσκολίαι), ἃ ξυμβεβήκει σφίσι, ὄντα (= ὅτι ἦσαν) πολλὰ τούτου ἐπεξήγησις εἶναι τὰ ἐπόμεια: αἰχμαλώτων περὶ φ. . . . καὶ (ὄρωντες) ἐπισκευὴν οὐκ οὖσαν. . . ἐρήμῳ = δηλ. ὅχι μόνον ἔνεκα τῆς φυλακῆς τῶν αἰχμαλώτων. . . ἀλλὰ καὶ διότι ἔβλεπον ὅτι τὰ μέσα πρὸς ἐπισκευὴν τῶν πλοίων δὲν ὑπῆρχον ἐν τόπῳ ἐρήμῳ. — αἰχμαλώτων, 1050 τὸν ἀριθμὸν (πρβλ. κεφ. 54, § 2 καὶ κεφ. 55, § 1). — τοῦ οἴκαδε πλοῦ. . . διεσκόπουν = περὶ τοῦ οἴκαδε πλοῦ διενεσοῦντο. — μᾶλλον, ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως: ἢ ἄρχειν ναυμαχίας. — ὅπη κοιμισθήσονται (δηλ. οἴκαδε), ἐπεξήγησις τοῦ: οἴκαδε πλοῦ = πῶς δηλ. θὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των. — δεδιότες, μετχ. αἰτιολγκ. — τὰς σπονδάς, τὰς τρικκοτούτεις (πρβλ. κεφ. 35, § 1). — ἔς χειρας ἦλθον = συνεπλάκησαν.

Κεφ. 53.

κελήτιον = μικρὸν καὶ ταχὺ πλοῖον ὑποκοριστικὸν τοῦ κέλης. — ἐσβιβάσαντας, ἢ αἰτιατικ. μετὰ τὴν δοτικ. (αὐτοῖς), ὅπερ σύνθετες (πρβλ. κεφ. 31, § 2 «ἔδοξεν αὐτοῖς ἐλθ οὐσι. . . ξυμμάχους γενέσθαι»). — ἄνευ κηρυκείου, τὸ κηρύκειον ἦτο βράβδος ἔχουσα ἐκατέρωθεν δύο ὄφεις περιπεπλεγμένους καὶ ἀντιπροσώπους πρὸς ἀλλήλους κειμένους. Οἱ φέροντες τοῦτο δὲν ἠδικοῦντο καὶ ὑπὸ τῶν ἀσπονδοτέρων ἐχθρῶν. Οἱ Κορ. στέλλουσι τοὺς ἄνδρας ἄνευ κηρυκείου, διότι ἤθελον νὰ δεῖξωσιν εἰς τοὺς Ἄθην., ὅτι θεωροῦσιν αὐτοὺς ὡς φίλους καὶ οὐχὶ ὡς πολεμίους (ὅτε ἀναγκαῖον θὰ ἦτο τὸ κηρύκειον πρὸς προστασίαν αὐτῶν). — πειραν ποιήσασθαι = πειραθῆναι (αὐτῶν, δηλ. τῶν Ἄθ.) = νὰ δοκιμάσωσιν αὐτοὺς (δηλ. εἰ ἔωσι σφᾶς ἀποπλεῖν ἢ μὴ). — ἔλεγον, δηλ. διὰ τῶν πεμφθέντων ἀνδρῶν ἐπομένως = διετάσσον νὰ λέγωσιν. — ἀδικεῖτε, ἀμτῶτ. = ἀδικον ποιεῖτε. — ἄρχοντες. . . λύοντες, μετχ. αἰτιολγκ. τὸ δὲ ἄρχω πολέμου = κάμνω ἀρχὴν τοῦ πολέμου. — ἡμῖν, συναπτέον τῷ ὄπλῳ ἀνταιρόμενοι = σηκώνοντες ὄπλα ἐναντίον ἡμῶν. — ἐμποδῶν ἴστασθε = ἐμπόδιον ἴστασθε = ὡς πρόσκομμα εἰσθε. — εἰ ὑμῖν γνώμη ἐστί, ἀσυνήθης ἔκφρασις ἀντί: εἰ ὑμεῖς γνώμην ἔχετε. — ἢ ἄλλοσε, τὸ σπουδαιότερον μέρος τοῦ λόγου των οἱ Κορ. λέγουσιν ἀορίστως, ὅπως μὴ ὑποδηλώσωσι τὸν σκοπὸν αὐτῶν. Ποῖος ὁ σκοπὸς τῶν Κορ.; — καὶ (εἰ) λύετε,

ἀλλαγὴ συντάξεως· μετὰ τὸ κωλύειν ἀνεμένετο ἀπαρμφ. (καὶ λύειν)· ἀλλ' ἢ εἰς ὀρθὴν ἐγκλισιν τροπὴ τοῦ ἀπαρμφ. καθιστᾷ τὴν φράσιν ζωηροτέραν. — ἡμᾶς τοῦσδε = ἡμᾶς ἐδῶ. — λαβόντες = συλλαβόντες. — χρήσασθε, δηλ. ἡμῖν. Ἦτο δυνατόν νὰ συλλάβωσιν οἱ Ἀθ. τοὺς Κορ. καὶ νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτοὺς ὡς πολεμίουσ, διότι οὗτοι εἶχον ἔλθει ἀνευ κηρυκείου. — τῶν δὲ Κερκ. (γενκ. διαιρτκ.), ἐννοεῖ οὐ μόνον τοὺς Κερκ., ἀλλὰ καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν, τοὺς Ἀθην. — τὸ στρατόπεδον = τὸ στρατεύμα. — ἐπήκουσεν = ἤκουσεν (ὅ,τι οἱ Κορ. εἶπον). — βοηθοί, κτηγρμ. — ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίων = ἐς τι τῶν χωρίων ἐκείνων (δγλ. τῶν Κερκ.: πρβλ. κεφ. 45, § 3). — οὐ περιοφόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν = οὐκ ἐάσομεν κατὰ δύναμιν = θὰ ἐμποδίσωμεν ὅσον δυνάμεθα.

Κεφ. 54.

§ 1. ἀποκριναμένων, ἀπόλυτος χρονκ. μετχ. — τὸν ἐπ' οἴκου = τὸν οἴκαδε. — παρεσκευάζοντο... ἔστησαν, διατί τὸ α' β. κατὰ παρτκ., τὸ δὲ β' κατ' ἀόριστον; — τροπαῖον, πρβλ. κεφ. 30, § 1. — ἐν τοῖς ἐν τῇ ἠλείρῳ Συβότοις = ἐν τοῖς Συβότοις τοῖς οὖσιν ἐν τῇ ἠλείρῳ. Ἐννοεῖται ὁ λιμὴν τῆς Θεσπρωτίδος, τὰ Σύβοτα (πρβλ. κεφ. 50, § 3), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις, δι' οὗ ἐννοοῦνται αἱ νησίδες, τὰ Σύβοτα, αἱ ἔναντι τοῦ λιμένος τούτου (πρβλ. κεφ. 47, § 1). — τὰ τε ναυάγια καὶ νεκρούς, εἰς τὸν τε ἀποδίδεται ὁ καὶ ὁ πρὸ τοῦ: τροπαῖον. Δὲν ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἄρθρον εἰς τὸ νεκρούς (τὰ τε ναυάγια καὶ τοὺς νεκρούς), διότι ἀμφοτέρω ἀποτελοῦσι μίαν ἔννοιαν = τὰ ναυάγια μετὰ τῶν νεκρῶν· διὰ τοῦτο καὶ ὁ μετοχικὸς προσδιορισμὸς (ἐξενεχθέντα) ἐτέθη κατ' οὐδέτερον γένος. — ἀνείλοντο, ἢ ἀναίρεις τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων ἀνευ τῆς ἀδείας τῶν ἐχθρῶν ἦτο σημεῖον νίκης· ἐν ᾧ τὸ ἀνελέσθαι τοὺς νεκρούς ὑποσπόνδους ἦτο σημεῖον ἥττης (πρβλ. καὶ κεφ. 50, § 3). — τὰ κατὰ σφᾶς ἐξενεχθέντα = τὰ ῥιφθέντα εἰς τὸ μέρος των. — γενόμενος = συμβᾶς. — διεσκέδασε = διεσκόρπισεν. — αὐτᾶ, δηλ. τὰ ναυάγια καὶ νεκρούς. — ἀντέστησαν = καὶ αὐτοὶ ἔστησαν. — ὡς νενικηκότες = νομίζοντες ἑαυτοὺς νενικηκέναι.

§ 2. γνώμη... τοῖσδε = μετὰ τὴν ἐξῆς σκέψιν· κατ' ἔννοιαν = διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους. — προσεποιήσαντο = ᾤκειοποιήθησαν. — κρατήσαντες (= ὑπερισχύσαντες)... ἔχοντες... καταδύσαντες, μετχ.

αιτιολογ. — τῇ ναυμαχίᾳ = ἐν τῇ ναυμαχίᾳ. — μέχρι νυκτός, πρβλ. κεφ. 50, § 5 «ἤδη δὲ ἦν ὄψε». — προσκομίσασθαι = προσκομίσαι πρὸς ἑαυτούς. — οὐκ ἐλάσσους (= πλείους) χιλίων, ἀκριθέστερον 1.050 (πρβλ. κεφ. 55, § 1). — τριάκοντα... μάλιστα, τὸ μάλιστα = περίπου. — διαφθειράντες καὶ... ἀνελόμενοι... καὶ ὅτι (=διότι), παρατηρητέα ἢ σύνδεσις αιτιολογ. μετοχῶν μετὰ αιτιολογ. προτάσεως. — ἐπειδή, χρονκ. — αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Κερκ.: συναπτέα ἢ δοτκ. τῷ ὑπεχώρησαν. — πρῦμναν κρουόμενοι, πρβλ. κεφ. 50, § 5. — ἰδόντες, μετχ. χρονκ.: διατί δὲν συνδέεται τῇ μετοχῇ: κρουόμενοι; — καὶ... οὐκ ἀντεπέπλεον = καὶ ὅτι (=διότι) οὐκ ἀντεπέπλεον. — διὰ ταῦτα = διὰ ταύτας τὰς αἰτίας. — νικᾶν = εἶναι νικηταί.

Κεφ. 55.

ἀποπλέοντες, μετχ. χρονκ. — Ἀνακτόριον, πόλις κειμένη κατὰ τὰ βόρεια τῆς Ἀκαρνανίας περὶ τὴν μίαν ὥραν πρὸς δυσμὰς τῆς σημερινῆς Βονίτσης (βλ. γεωγρ. πίν.). Ταύτην ᾤκισαν οἱ Κορ. κοινή μετὰ τῶν Κερκ. — ἐπὶ τῷ σι. τοῦ Ἀμπερ. κόλπου, πρβλ. κεφ. 29, § 3. — ἀπάτη = δι' ἀπάτης. — κοινόν, δηλ. κτήμα. Λοιπὸν οἱ Κορ. κατέλαβον τὸ Ἀνακτόριον ὡς ἀντιστάθμισμα τῆς Ἐπιδάμνου. — οἰκήτορας, κτγρμ. — δοῦλοι, οὗτοι ἦσαν ὡς ἐρέται τῶν ληφθειῶν Κερκυραϊκῶν νεῶν οἱ δὲ 250 ἐπιφανεῖς Κερκ., οὓς δῆσαντες οἱ Κορ. ἐφύλασσαν, ἦσαν ἐπιβάται. — ἀπέδοντο = ἐπώλησαν. — δ. ἐφύλασσαν, δηλ. ἐν Κορίνθῳ. — ἐν θεραλείᾳ εἶχον πολλῇ = πολὺ ἐθεράπευσον (= περιεποιούησαν). — ὅπως αὐτοῖς... προσποίησειαν = ὅπως εἰς αὐτούς (δηλ. τοὺς Κορ.) παραχωρήσωσιν. — ἀναχωρήσαντες (δηλ. οἴκαδε) = ὅταν ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν πατρίδα των. — ἐτύγχανον δὲ... πόλεως, ἢ σύνταξις: οἱ πλείους δὲ αὐτῶν ἐτύγχανον ὄντες πρῶτοι τῆς πόλεως (δηλ. τῆς Κερκ.) καὶ δυνάμει (= καὶ κατὰ τὴν δύναμιν, τὴν πολιτικὴν δηλ.). — περιγίγνεται τῷ π. τῶν Κορ. = ὑπερισχύει τῶν Κορ. ἐν τῷ πολέμῳ (καθ' ὅσον ἢ Κέρκ. κατέχει τὴν Ἐπίδαμνον, δι' ἣν ἐγένετο ὁ πόλεμος). — αἰτία δὲ αὕτη πρ. ἐγένετο = αὕτη (= τοῦτο) δὲ πρώτη αἰτία ἐγένετο. — τοῦ πολέμου, ὃν μέλλει ὁ Θουκυδ. νὰ περιγράψῃ. — ἐς τοὺς Ἀθ. = κατὰ τῶν Ἀθηναίων. — τοῖς Κορ., συναπτέον τῷ ἐγένετο. — ὅτι σφίσιον κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ αὕτη (= τοῦτο). — σφίσιον (δηλ. τοῖς Κορ.)

... ἐναυμάχουν (δηλ. οἱ Ἄθην.) = ἐναυμάχουν πρὸς αὐτούς. — ἐν σπονδαῖς = ἐν ᾧ ὑπῆρχον σπονδαί (τίνας);).

2. Ἡ ἀποστασία ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων τῆς Ποτειδαίας καὶ ἡ ὑποστήριξις αὐτῆς ὑπὸ τῶν Κορινθίων.

(Κεφ. 56 - 66)

Κεφ. 56.

καὶ τάδε ξυν. γενέσθαι.. διάφορα ἔς τὸ π. = καὶ τὰ ἐπόμενα (γεγονότα) συνέβη νὰ γίνωσι διαφοραί, ἵνα προβῶσιν εἰς πόλεμον. — τῶν γὰρ Κορ. πρᾶσσόντων = ἐν ᾧ δηλ. οἱ Κορ. ἐνήργουν — ὅπως τιμωρήσονται αὐτούς = πῶς νὰ ἐκδικηθῶσιν αὐτούς (τίνας);. — ὑποτοπήσαντες = ὑποπεύσαντες. — αὐτῶν, δηλ. τῶν Κορινθίων. — Ποτειδαίατας = κατοίκους τῆς Ποτειδαίας (πόλεως τῆς Μακεδονίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ ἐπὶ τοῦ στενοῦ ἰσθμοῦ τοῦ συνδέοντος τὴν χερσονήσον Παλλήνην μετὰ τῆς Μακεδονικῆς ἡπείρου· βλ. γεωγρ. πίν.). — τῆς Παλλήνης, χερσονήσου τῆς Μακεδονίας μετὰ τὸ Ἐσθρινεῖο κόλπου καὶ Ἐσθρινεῖο (βλ. γεωγρ. πίν.). — φόρου ὑποτελεῖς = ὑποκειμένους εἰς πληρωμὴν φόρου. — τὸ ἔς Παλλήνην τείχος καθελεῖν = τὸ τείχος τὸ βλέπον εἰς τὴν Παλλήνην νὰ κατακρημνίσωσι (ἵνα ἐν ἀνάγκῃ δύνανται οἱ Ἄθ. νὰ προσβάλωσιν εὐκόλως τὴν πόλιν ἐκ τῆς θαλάσσης). Ἡ Ποτειδ. ἐκτὸς τοῦ ἔς Παλλήνην τείχους εἶχε καὶ ἕτερον πρὸς Β., ἐστραμμένον εἰς τὸν ἰσθμὸν (πρβλ. κεφ. 64, § 1 «τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τείχος»), ὅπερ προσεφύλαττεν αὐτὴν ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν Θρακῶν. — ὀμίρους δοῦναι, ὡς ἐχέγγυον τῆς πίστεώς των. — τοὺς ἐπιδημιουργούς, οἱ ἐπιδημιουργοὶ ἦσαν ἄρχοντες κατ' ἔτος ἀποστελλόμενοι ὑπὸ τῶν Δωρικῶν πολιτειῶν εἰς τὰς ἀποικίας αὐτῶν. — ἐκπέμπειν = ν' ἀποστέλλωσιν ὀπίσω (δηλ. εἰς τὴν Κόρινθον). — τὸ λοιπὸν = εἰς τὸ ἔξης. — οὓς = τούτους (δηλ. τοὺς ἐπιδημιουργούς), οὓς. — δεῖσαντες, μετχ. αἰτιλγκ. τοῦ ἐκέλευον (οἱ Ἄθ.). — ὑπὸ Περδίκκου, τοῦ βασιλέως τῶν Μακεδόνων (πρβλ. κεφ. 57, § 1). — ἐπὶ Θράκης (= πλησίον τῆς Θράκης), συνήθης ὀνο-

μασία τῶν παραλίων τῆς Θράκης, ἐφ' ὅσον αὕτη κατείχετο ὑπὸ Ἑλλ. ἀποικίων ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἑβρου πρὸς Α. μέχρι τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου πρὸς Δ., ἰδίως δὲ ἡ Χαλκιδικὴ χερσονήσος μέχρι τῆς Ἀμφιπόλεως· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν ταῖς φράσεσι: τὰ ἐπὶ Θράκης καὶ οἱ ἐπὶ Θράκης ξύμμαχοι. — ξυναποστήσωσι = διὰ τοῦ ἑαυτῶν παραδείγματος παρακινήσωσιν εἰς ἀποστασίαν.

Κεφ. 57.

§ 1-5. ταῦτα... προπαρεσκευάζοντο = ταῦτα (τὰ μέτρα) ἤδη πρότερον ἐλάβδανον (ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅ,τι νῦν οἱ Ἀθ. πράττουσιν § 6).—εὐθὺς μετὰ... , ἀκριθέστερος προσδιορισμὸς τῆς προθέσεως προ- τῆς ὑπαρχούσης ἐν τῷ β. προπαρεσκευάζοντο.—μετὰ τὴν ἐν Κ. ναυμ., δηλ. τὴν παρὰ τὰ Σύβοτα. — διάφοροι (=ἐχθροί), δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις. — ὁ Ἀλεξάνδρου, τοῦ Φιλέλληνος ἐπικαλουμένου.—Μακεδ. βασιλεὺς, ὁ Περδίκκας ἐβασίλευε μόνον τῆς παραθαλασσίου Μακεδονίας· διότι τῆς ὑπεράνω Μακεδ. ἤρχεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Φίλιππος.—ἐπεπολέμωτο (δηλ. τοῖς Ἀθην.) ὑπερσυντλ. τοῦ β. πολεμοῦμαι = γίνομαι πολέμιος. — ὦν, μετχ. ἐνδοτική. — ὅτι = διότι. — Δέρδας, ὁ Δέρδας ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀριδαίου, ἐξ ἀδελφῶν τοῦ Περδίκκου καὶ Φιλίππου. — πρὸς αὐτόν, ἀντὶ τῆς συνηθεστέρως δοτκ. αὐτῶ, ἣν ἀπέφυγεν ὁ Θουκυδ. ἕνεκα τῶν προηγουμένων δοτικῶν.—δεδιώξ, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους.—ἔπρασεν=ἐνήργει. — ἐς τε... πέμπων... καὶ... προσελοιοῖτο, παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως· μετὰ τὴν μετχ. πέμπων ἀνεμένετο ἢ μετχ. προσποιούμενος. — αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις. — τοὺς Κ. προσελοιοῖτο = προσεπάθει νὰ κερδήσῃ μὲ τὸ μέρος του τοὺς Κορ. — τῆς Ποτ. ἕνεκα ἀποστάσεως = ἕνεκα ἀποστάσεως τῆς Ποτ. = ἕνα διεγείρωσιν οὗτοι (οἱ Κορ.) εἰς ἀποστασίαν τὴν Ποτεΐδαϊαν. — προσέφερε λόγους = πρότεινεν. — τοῖς ἐπὶ Θράκης Χαλκ., τοῖς ἀποίκιοις τῶν ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδέων. — Βοττιαίοις, κατοικοῖς τῆς Βοττιαίας ἢ Βοττικῆς (πρβλ. κεφ. 65, § 3), χώρας τῆς Μακεδονίας.—ταῦτα... χωρία, δηλ. τοὺς ἐπὶ Θράκης Χαλκιδεῖς καὶ Βοττιαίους.— ῥᾶον ἂν... ποιεῖσθαι = ὅτι εὐκολώτερον ἤθελε κάμει.— τὸν πόλεμον = τὸν πόλεμον, ὃν διενόητο (δηλ. τὸν κατὰ Φιλίππου καὶ τῶν Ἀθηναίων): — μετ' αὐτῶν, δηλ. τῶν ὁμόρων χωρίων.

§ 6. ὦν (=τούτων) αἰσθόμενοι=ταῦτα μαθόντες.—ἔτυχον γάρ,

ὁ γὰρ ἐνταῦθα = ἐπεὶ = ἐπειδὴ (πρβλ. κεφ. 31, § 2). — ἔτυχον .. ἀποστέλλοντες = κατὰ τύχην ἦσαν ἔτοιμοι ν' ἀποστείλωσιν. — αὐτοῦ, δηλ. τοῦ Περδίκκου. — ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσι τῶν νεῶν = διατάττουσι τοὺς ἄρχοντας τῶν νεῶν (δηλ. τὸν Ἀρχέστρατον καὶ τοὺς συστρατῆγους αὐτοῦ). — Ποτ. ὁμήρους λαβεῖν, ὥστε οἱ Ἄθ. δὲν περιέμειναν νὰ ἴδωσι τὴν εὐπίθειαν τῶν Ποτ. εἰς ἔ,τι οὗτοι ἐκέλευσαν αὐτοὺς (πρβλ. κεφ. 56, § 2). — τὸ τεῖχος καθελεῖν, δηλ. τὸ ἐς Παλλήνην (πρβλ. κεφ. 56, § 2). — τῶν .. πόλειον ... ὅπως μὴ ἀποστήσονται, κατὰ πρόληψιν ἀντί: φυλακὴν τε ἔχειν (= φυλάττειν) ὅπως μὴ αἱ πλησίον πόλεις ἀποστήσονται = καὶ νὰ προσέχῃσι πῶς νὰ μὴ ἀποστατήσωσιν αἱ πλησίον πόλεις.

Κεφ. 58.

§ 1. εἴ πως πείσειαν = (ἵνα ἴδωσιν) ἂν ἴσως πείσωσιν (αὐτούς). — μὴ σφῶν πέρι (= περὶ σφῶν) νεωτερίζειν μηδὲν = νὰ μὴ λαμβάνωσι βίαια μέτρα κατ' αὐτῶν (πρβλ. κεφ. 56, § 5). — ὅπως ἐτοιμάσαιντο τιμωρίαν = ἵνα ἐτοιμάσωσι δι' ἑαυτοὺς βοήθειαν. — ἦν δέη = ἂν παραστῇ ἀνάγκη (βοηθείας). — ἐπειδή, χρονκ. — ἔκ τε Ἄθην ... οὐδὲν ἠῦροντο ἐπιτήδειον = καὶ ἐκ μέρους τῶν Ἄθ. οὐδὲν ὠφέλιμον εὔρον. Ἡ ἀπόδοσις τοῦ τε κατωτέρω: καὶ τὰ τέλη. — ἐκ πολλοῦ (δηλ. χρόνου) πράσσοντες = ἂν καὶ ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐνήργουν. — αἱ ἐπὶ Μακ., δηλ. πεμφθεῖσαι. Νοοῦνται αἱ ἐν κεφ. 57, § 6 μνημονευθεῖσαι 30 νῆες. — καὶ ἐπὶ σφῶς ὁμοίως, ὡς δηλ. καὶ ἐπὶ Μακεδονίαν. — καὶ τὰ τέλη, ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἐπειδή: τὰ τέλη δὲ = οἱ ἄρχοντες (δηλ. οἱ ἔφοροι). — ἐσβαλεῖν, μέλλοντος χρόνου: τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ ὑπέσχετο. — τότε δὴ, ἢ ἀπόδοσις τοῦ ἐπειδή. — κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, προσδιορίζει ἀκριβέστερον τὸ τότε δὴ = κατὰ ταύτην τὴν εὐνοϊκὴν περίστασιν. — Χαλκ. καὶ Βοττ., περὶ τούτων βλ. ἀνωτέρω ἐν κεφ. 55, § 5.

§ 2. ἐκλιπόντας καὶ καταβαλόντας = ἐπὴν (= ἀφ' οὗ) ἐκλίπωσι καὶ καταβάλωσι (= κρημνίσωσιν). — ἀνοικίσασθαι = νὰ μετοικήσωσιν. — Ὀλυνθον, πόλιν ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς τῆς Μακεδονίας (βλ. γεωγρ. πίν.). — μίαν πόλιν ... ἰσχυράν, κτηγρμ. — ταύτην, δηλ. τὴν Ὀλυνθον. — τοῖς ἐκλιποῦσι τούτοις, δηλ. τὰς ἐπὶ θαλάσῃ πόλεις. — τῆς ἑαυτοῦ γῆς, γενκ. διαίρετκ. τῆς ἐννοουμένης αἰτιατκ. «μέρος τι» (πρβλ. κεφ. 30, § 2 «τῆς γῆς ἔτεμον»). — τῆς Μυγδονίας, χώρας ἐν τῷ

ἀνατολικῷ μέρει τῆς Μακεδονίας.—περὶ τὴν Βόλβην λ.=πλησίον τῆς Βόλβης λίμνης (κειμένης πρὸς β. τῆς Χαλκιδικῆς· βλ. γεωγρ. πίν.).—νέμεσθαι, καθαρῶς τελκ. ἀπαρμφ.=ἵνα καρπῶνται.—ἕως ἂν .. ἧ̄ = ἔφ' ὅσον διαρκεῖ. — καθαιροῦντες = κρημνίζοντες.

Κεφ. 59.

τὰ ἐπὶ Θράκης, τί ἐννοεῖται διὰ τῆς φράσεως ταύτης βλ. κεφ. 56, § 2, ἐν σελ. 102. — καταλαμβάνουσι τὴν Π. καὶ τὰλλα ἀφρονηκότηα = εὐρίσκουσιν ὅτι ἡ Ποτεΐδαία καὶ τὰ ἄλλα μέρη εἶχον ἀποστατήρησι. — νομίσαντες, μετχ. αἰτλγκ. — ἀδύνατα εἶναι = ἀδύνατον εἶναι. — καὶ (πρὸς) τὰ ξυναφρονηκότηα χωρία = καὶ κατὰ τῶν μερῶν, τὰ ὅποια ὁμοῦ (δηλ. μετὰ τῆς Ποτεΐδαίας· πρβλ. κεφ. 58, § 1) εἶχον ἀποστατήρησι. — ἔφ' ὅπερ = δι' ὃν ἀκριβῶς σκοπὸν (δηλ. πρὸς πόλεμον κατὰ τῆς Μακεδονίας). — τὸ πρότερον (= πρότερον) ἐξελέμποντο, πρβλ. κεφ. 57, § 6 («ἔτυχον... ἀποπέλλοντες... ἐπιστέλλονσι»), ἐνθα καταφαίνεται ὅτι ἡ περὶ Ποτεΐδαίας ἐντολὴ κατόπιν ἐδόθη. — καταστάντες = φθάσαντες (δηλ. εἰς Μακεδονίαν). — ἐπολέμου, δηλ. πρὸς Περδικαν. — μετὰ Φ. καὶ τῶν Δ. ἀδελ. = ἔχοντες συμμάχους τὸν Φίλ. καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Δέρδου· ὥστε οὐ μόνον ὁ Φίλ. καὶ ὁ Δέρδας ἠγαντιοῦντο τῷ Περδικᾷ (ὡς ἐλέχθη ἐν κεφ. 57, § 3), ἀλλὰ καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Δέρδου, ὧν εἰς πιθανῶς εἶναι ὁ ἐν κεφ. 61, § 4 μνημονευόμενος Πανσανίας. — ἄνωθεν στρατιᾷ ἐσβεβληκότηων = οἱ ὅποιοι εἶχον εἰσβάλει (εἰς τὴν Μακεδονίαν) μετὰ στρατοῦ ἄνωθεν (δηλ. ἐκ τῆς μεσογαίας). Κατὰ ταῦτα οἱ μὲν Ἀθ. ἐπολέμου κατὰ τοῦ Περδ. διὰ θαλάσσης, ὁ δὲ Φίλ. καὶ οἱ Δέρδου ἀδελφοὶ ἐκ τῆς μεσογαίας.

Κεφ. 60.

ἐν τούτῳ, δηλ. τῷ χρόνῳ. — τῆς Π. ἀφρονηκότηας καὶ .. οὐσῶν, ἐπεξήγησις τοῦ ἐν τούτῳ = ὅτε δηλ. ἡ Ποτ. εἶχεν ἀποστατήρησι καὶ αἱ Ἀττικαὶ νῆες εὐρίσκοντο περὶ τὴν Μ. — δεδιότες περὶ τῷ χωρίῳ = ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο περὶ τοῦ χωρίου (δηλ. τῆς Ποτεΐδ.). — καὶ οἰκείον τὸν κ. ἡγούμενοι = καὶ ἐπειδὴ ἐνόμιζον τὸν κίνδυνον (αὐτῆς, δηλ. τῆς Ποτεΐδ.) ἰδικόν των. — ἑαυτῶν, γενκ. διαιρετικῆ, ὡς καὶ ἡ ἐπομένη τῶν... Πελοπον. — μισθῷ πείσαντες, ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ ἐθέλοντάς· ὥστε = μισθῷ πελειομένους = μισθοφόρους. — τοὺς πάντας (= ἐν ὄλφ), ἀποδοτέον καὶ εἰς τὸ : καὶ ψιλοὺς τετρακοσίους. — ὁ

Ἄδειμάντου, τοῦ γνωστοῦ στρατηγοῦ τῶν Κορινθ. τοῦ ἐρίσαντος πρὸς τὸν Θεμιστοκλ. ἐν Σαλαμῖνι. — κατὰ φιλίαν τε αὐτοῦ = καὶ ἔνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας. — οὐχ ἤκιστα = μάλιστα = πρὸ πάντων. — ἐθέλονται = ὡς ἐθέλονται (καὶ οὐχὶ ὡς μισθοφόροι). — ξυνέσποντο = συνηκολούθησαν. — ἦν γάρ, ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἔστρατήγει· τὸ δὲ κατὰ φιλίαν... ξυνέσποντο ἐτέθη παρενθετικῶς. — τοῖς Ποτ. αἰεὶ ποτε ἐπιτήδειος = ἀνέκαθεν φίλος τῶν Ποτειδ. — ὕστερον... ἢ Ποτ. ἀπέστη = μετὰ τὴν ἀποστασίαν τῆς Ποτειδαίας. — ἐπὶ Θράκης = ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία (πρβλ. κεφ. 56, § 2).

Κεφ. 61.

§ 1 - 2. ἦλθε... καὶ πέμπουσι, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν: ἐλθούσης (= ἐπειδὴ ἦλθε)... πέμπουσι. — τῶν πόλεων, ὅτι ἀφρεσιᾶσι, κατὰ πρόληψιν = ὅτι αἱ πόλεις ἀφρεσιᾶσι (πρβλ. κεφ. 26, § 2: «δέει τῶν Κερκ. μὴ κωλύονται ὑπ' αὐτῶν»). — καὶ τοὺς μετ' Ἄρ. ἐπιπαριόντας = ὅτι καὶ οἱ μετὰ τοῦ Ἄριστ. πορεύονται πρὸς βοήθειαν αὐτῶν (τῶν πόλεων δηλ., αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀποστατήσει). — ἑαυτῶν, δηλ. τῶν Ἀθ. ἢ γενκ. διαιρηκ. — πέμπτον αὐτὸν = αὐτὸν κατ' ἐξοχὴν μετὰ τῶν τεσσάρων ἄλλων (πρβλ. κεφ. 46, § 2). — οἱ = οὗτοι δέ. — ἀφικόμενοι... πρῶτον, πρὶν δηλ. φθάσῃ πρὸς τὰ ἀφρεσιῶτα (§ 1). — καταλαμβάνουσι = εὐρίσκουσι. — τοὺς προτέρους (= τοὺς πρότερον πεμφθέντας) χιλίους, τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν ἀνέφερεν ὁ Θουκ. ἐν κεφ. 57, § 6, τὴν δ' ἄφιξιν αὐτῶν εἰς Μακεδονίαν ἐν κεφ. 59, § 2. — Θέρμην, τὴν νῦν Θεσσαλονίκην. — ἡρηκότας... πολιορκούοντας, κτηγρμτ. μετχ.· πόθεν ἐξαρτῶνται; — Πύδναν, πόλιν ἐν τῇ Μακεδονικῇ Πιερίᾳ παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.

§ 3 - 5. καὶ αὐτοί, ὡς δηλ. καὶ οἱ πρότεροι χίλιοι. — ἐπολιόρησαν, ὑποκμ. τούτου καὶ τῶν ἐπομένων β. οὐχὶ τὸ καὶ αὐτοί, ἀλλὰ οἱ συνηνωμένοι στρατοί, οἱ δισχίλιοι δηλ. μετὰ τῶν προτέρων χιλίων. — ἀναγκαίαν = ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τῆς ἀνάγκης. — ὡς αὐτοὺς κατήπειγεν κτλ., αἰτιολογεῖ τὸ ἀναγκαίαν = διότι ἡνάγκαζεν αὐτοὺς σφόδρα (νὰ σπεύσωσιν). — ἢ Ποτ. καὶ ὁ Ἄριστεὺς παρεληλυθὼς = ἢ κατάστασις τῆς Ποτ. καὶ ἢ ἀφίξις τοῦ Ἄριστέως. — ἀπανίστανται = ἀποχωροῦσιν. — Στρέψαν, πόλιν ἐν τῇ Μυγδονίᾳ πρὸς Β. τῆς Θέρμης. — πειράσαντες... τοῦ χωρίου = δοκιμάσαντες νὰ ἐκπορθήσῃσι τὸ χωρίον (δηλ. τὴν Στρέψαν). —

οὐχ ἐλόντες, δηλ. αὐτὸ (τὸ χωρίον). — ἑαυτῶν, γενν. διαιρηκ. — χωρὶς δὲ = πρὸς τούτοις δέ. — τῶν ξυμμάχων (δηλ. τῶν μεινάντων πιστῶν τοῖς Ἀθ.), γενν. διαιρηκ. τοῦ πολλοῖς (δηλ. ὀπλίταις). — Πανσανίου, ἀδελφοῦ τοῦ Δέρδου (πρβλ. κεφ. 59, § 2). — νῆες... ἑβδομήκοντα, δηλ. αἱ 40 τοῦ Καλλίου (§ 1) καὶ αἱ 30 τοῦ Ἀρχεστράτου (κεφ. 57, § 6). — κατ' ὀλίγον = βραδέως. — τριταῖοι = κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν. — Γίγωνον, λιμένα τῆς Χαλκιδικῆς ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου.

Κεφ. 62.

§ 1-3. προσδεχόμενοι = περιμένοντες. — πρὸς Ὀλύνθου = πρὸς τὸ μέρος τῆς Ὀλύνθου. — ἐν τῷ ἰσθμῷ, ἐνθα ἔκειτο ἡ Ποτειδαία. — ἀγοράν... ἐπεποιήντο, πρὸς εὐκολίαν τῶν στρατιωτῶν, ἵνα οὗτοι ἔχωσι πρόχειρα τὰ τρόφιμα καὶ μὴ πλανῶνται ἀνά τὴν πόλιν πρὸς προμήθειαν αὐτῶν. — τῆς πόλεως, δηλ. τῆς Ποτειδαίας. — στρατηγὸν μὲν, προετάχθη ὁ μὲν ἀντὶ νὰ τεθῆ μεταξὺ τοῦ τοῦ καὶ πεζοῦ, ἀφ' οὗ ἡ ἀπόδοσις τούτου κεῖται ἐν τῷ: τῆς δὲ ἵππου (= τοῦ δὲ ἱππικοῦ). — ἦρηντο, ὑπερσυντλ. τοῦ αἰροῦμαι = ἐκλέγω. — ἀπέστη = ἀφειστήκει = εἶχεν ἀποστατήσει (πρβλ. κεφ. 61, § 3). — ἄρχοντα, δηλ. τῆς Μακεδονίας. — τό... στρατόπεδον = τὸ στρατεύμα. — ἔχοντι, ἢ δοτκ. μετὰ προηγουμένην γενν. (Ἀριστέως), διότι τό: ἦν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἀρ. = ἔδοξε τῷ Ἀριστεῖ. — ἦν ἐπίωσι = ἂν ἐπέλθωσι. — Χαλκιδέας δὲ κτλ., ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἦν ἡ γνώμη τοῦ Ἀρ. — καὶ τοὺς ἔξω ἰσθμοῦ ξυμμάχους, ἐννοοῦνται οἱ σύμμαχοι, οἱ μένοντες (οὐχὶ καὶ οἱ κατοικοῦντες) ἔξω τοῦ ἰσθμοῦ: μέρος αὐτῶν ἦσαν καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν ἀναφερόμενοι Χαλκιδεῖς. Παρατηρητέα ἢ διὰ τοῦ καὶ σύνδεσις τοῦ μέρους μετὰ τοῦ ἔλου: διὰ τοῦτο ὁ καὶ = καὶ ἐν γένει. — τὴν... διακοσίαν ἵππων = τοὺς διακοσίους ἵππείας. — ἐπὶ σφᾶς, δηλ. ἐπ' αὐτὸν (τὸν Ἀριστέα) καὶ τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ. — κατὰ νότου β... τοὺς πολεμίους = ἐρχόμενοι εἰς βοήθειαν (τοῦ Ἀριστέως) ὀπισθεν αὐτῶν (τῶν Ἀθ.) νὰ θέσωσι τοὺς πολεμίους (δηλ. τοὺς Ἀθ.) ἐν μέσφ αὐτῶν (διότι ὀπισθεν μὲν θὰ ἦτο ὁ Περδίκκας μετὰ τῶν Χαλκιδέων καὶ ἄλλων συμμάχων, ἔμπροσθεν δὲ ὁ Ἀριστεὺς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ).

§ 4-6. τοὺς μὲν Μακεδόνας ἵππείας, δηλ. τοὺς 600 τοῦ Φιλίππου καὶ Πανσανίου (πρβλ. κεφ. 61, § 4) τὸ Μακεδόνας κεῖται

ἐπιθετικῶς, ὡς καὶ ἐν κεφ. 63, § 2. — ἐπὶ Ὀλύμπῳ = ἐς Ὀλυμπιον. — εἴρωσι = κωλύσι. — τοὺς ἐκεῖθεν ἐπιβοηθεῖν, βραχυλογικῶς ἀντί: τοὺς ἐκεῖ ὄντας (δηλ. Χαλκιδίεις καὶ λαιπούς) ἐπιβοηθεῖν (= βοηθεῖν) ἐκεῖθεν. — αὐτοὶ δέ, δηλ. ὁ Καλλίας καὶ οἱ ξυνάρχοντες κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τό: τοὺς μὲν Μακ. ἱππέας. — ἀναστήσαντες = σηκώσαντες (ἀπὸ τὴν Γίγωνον δηλ., ἔνθα [κατὰ τὸ κεφ. 61, § 4] εἶχον στρατοπεδεύσει). — ἐπειδὴ πρὸς τῷ ἰσθμῷ ἐγ. = ἀφ' οὗ ἐφθασαν πλησίον τοῦ ἰσθμοῦ. — ἀντικαθίσταντο = παρετάσσοντο ὡσαύτως (= ἀντί). — ξυνέμιγον (= συνεπλέκοντο), [δηλ. οἱ Ἄθ. καὶ οἱ ἐναντίοι αὐτῶν. — καὶ ὅσοι κτλ., ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ οἱ λογάδες (= οἱ ἐκλεκτοὶ) Κορινθίων τε καὶ τῶν ἄλλων, οἱ περὶ ἐκεῖνον ἦσαν. — τὸ καθ' ἑαυτοὺς = τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν. — ἐπεξῆλθον = ἐξῆλθον τῆς τάξεως αὐτῶν πρὸς ἐπίθεσιν = προεχώρησαν. — ἐπὶ πολὺ = πολὺ μακρὰν. — ἐς τὸ τεῖχος, δηλ. τῆς Πποτείδαιας — Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ παρὰ τὴν Ποτείδαιαν, τῇ γενομένῃ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 432, ὁ φιλόσοφος Σωκράτης ἔσωσε τὴν ζωὴν τοῦ νεαροῦ Ἀλκιβιάδου κινδυνεύσαντος.

Κεφ. 63.

§ 1. ἐπαναχωρῶν = ἐν ᾧ ἐπέστρεφεν. — ὡς = ὅτε. — τὸ ἄλλο στρατεύμα, δηλ. τὸ ἐκ τῶν Ποτείδ. καὶ Πελοπον. συγκείμενον. — ἡσομημένον, μετχ. κτηγρμ. ἐξαρτωμένη πόθεν; Περὶ τοῦ πράγματος βλ. κεφ. 62, § 6. — ὀποτέρωσε διακινδ. χωρήσας = ὀποτέρωσε χωρήσας διακινδυνεύσῃ = εἰς ὅποιον ἐκ τῶν δύο μερῶν προχωρήσας νὰ κάμῃ ἐπικίνδυνον ἐπιχείρησιν. — ἢ ἐπὶ τῆς Ὀλ. (= ἐς Ὀλυμπιον) ἢ ἐς τὴν Π., ἐπεξήγησις τοῦ ὀποτέρωσε. — ἔδοξε, δηλ. αὐτῷ (τίμῃ);. — ξυναγαγόντι = ἀφ' οὗ συμπυκνώσῃ. — ὡς ἐς ἐλάχιστον χωρίον = ἐς ὡς (ἐπιτατικόν) ἐλάχιστον χ. = εἰς ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον τόπον. Ἡ πυκνὴ παράταξις τοῦ στρατοῦ θὰ διηυκόλυνε πολὺ τὴν διάσπασιν τῆς ἐχθρικῆς γραμμῆς. — δρόμῳ = ὁρμαίως. — βιάσασθαι = βία εἰσελθεῖν. — καὶ παρήλθε παρὰ τὴν χιλήν = καὶ ἐπέρασε πλησίον τῆς χιλής: χιλή δὲ = οἱ ἔμπροσθεν τοῦ πρὸς θάλασσαν τείχους προβεβλημένοι λίθοι. Ὁ Ἄριστεὺς προτίμησε νὰ ἔλθῃ εἰς Ποτ. δι' αὐτῆς τῆς ὁδοῦ, διότι τὸ ἀνοιγμα τῶν πυλῶν ἦτο ἐπικίνδυνον, καθ' ὅσον πρὸ αὐτῶν ἦσαν οἱ Ἄθ. καὶ ἠδύνατο καὶ οὗτοι νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν,

εὐθὺς ὡς ἠνοίγοντο αἱ πύλαι.—βαλλόμενός τε καὶ χαλεπῶς, παρατηρητέα ἢ σύνδεσις μετοχῆς μετὰ ἐπιρρ.—ὄχι μόνον (=τε) προσβαλλόμενος (ὑπὸ τῶν ἐπικλυζόντων τὴν χηλὴν κυμάτων καὶ τῶν τοξευμάτων τοῦ πολιορκούντος τὴν Ποτ. Ἀττικοῦ στόλου), ἀλλὰ καὶ (=καὶ) μετὰ μεγίστης δυσκολίας (δηλ. παρηλίθε).

§ 2-3. οἱ δ' ἀπὸ τῆς Ὀλ... βοηθοί, πρβλ. κεφ. 62, § 4. — ἀπέιχε (=ἀπέχει), δηλ. ἡ Ὀλυνθος τῆς Ποτειδαίας. — μάλιστα = περίπου. — ἔστι καταφανές, δηλ. τὸ μεταξὺ τῆς Ὀλύνθου καὶ Ποτ. διάστημα. — τὰ σημεῖα ἦρθη (=ὑψώθησαν), πρβλ. κεφ. 49, § 1' τὸ ἀντίθετον κατωτέρω: τὰ σημεῖα κατεσπίασθη (=κατεδιθάσθησαν). — βραχὺ τι = εἰς μικρὰν ἀπόστασιν. — ὡς βοηθήσοντες, τελικ. μετχ. — ἀντιπαρετάξαντο, δηλ. τοῖς ἀπὸ τῆς Ὀλύνθου τοῖς Π. βοηθοῖς. — ὡς κωλύσοντες, κατὰ τὴν ἐντολήν, ἣν εἶχον λάβει παρὰ τοῦ Καλλίου (πρβλ. κεφ. 62, § 4). — διὰ τάχους = ταχέως. — τῶν Ἀθ., γενκ. κατηγορητικὴ κτητικὴ. — πάλιν = ὀπίσω. — ἐς τὸ τεῖχος, δηλ. τῆς Ὀλύνθου. — οὐδετέροις = οὔτε εἰς τοὺς μὲν οὔτε εἰς τοὺς δέ. — παρεγένοντο, δηλ. ἐν τῇ μάχῃ. — τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους (=μετὰ σπονδῶν) ἀπέδοσαν, οἱ Ποτ. ζήτησαντες σπονδὰς πρὸς ταφὴν τῶν νεκρῶν ὠμολόγησαν τὴν ἑαυτῶν ἦταν. — τροπαῖον ἔστησαν, πρβλ. κεφ. 54, § 1. — Ἀθ. δὲ αὐτῶν, ἐξαιρέσει δηλ. τῶν συμμάχων, ὧν αἱ ἀπώλεια δὲν ἐγένοντο γνωσταὶ τῷ Θουκυδ. — Πρὸς τιμὴν τῶν πεσόντων ἐνταῦθα ἀνηγέρθη ὑπὸ τῶν Ἀθ. ἐν τῷ Κεραμεικῷ μνημεῖον καὶ ἐχαράχθη ἐπιγραφὴ διατηρηθεῖσα μέχρις ἡμῶν καὶ ὑπάρχουσα ἐν τῷ Βρεττανικῷ μουσεῖῳ.

Κεφ. 64.

τὸ ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος = τὸ ἐς τὸν ἰσθμὸν τ. = τὸ ἀποβλέπον πρὸς τὸν ἰσθμὸν τεῖχος. Ἡ Ποτεῖδ. εἶχε δύο τείχη· ἓν πρὸς Β. ἀποβλέπον εἰς τὸν ἰσθμὸν καὶ ἕτερον πρὸς Ν. ἐστραμμένον εἰς τὴν Παλλήνην (πρβλ. κεφ. 56, § 2). — ἀποτειχίσαντες = ἀποκλείσαντες διὰ τείχους (νέου, ἕπερ ἀνήγειραν οἱ Ἀθ. ὀλίγον μακρὰν τοῦ πρώτου τείχους τῆς Ποτειδ. ἕνεκα στενῆς πολιορκίας). — τὸ δ' ἐς τὴν Παλ. = τὸ δ' ἐστραμμένον πρὸς τὴν Παλλήνην. — ἀτειχιστον ἦν = οὐκ ἀπετειχιστο (ὑπὸ τῶν Ἀθ.) = δὲν εἶχεν ἀποκλεισθῆ ὑπὸ τῶν Ἀθ. διὰ (νέου) τείχους (ὡς τὸ πρὸς τὸν ἰσθμὸν βλέπον)· ἢ ἀποτειχίσις τοῦ ἐς Παλλήνην τείχους γίνεται τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ

Φορμίωνος (βλ. κατωτέρω § 3). — διαβάντες, δηλ. διὰ τῶν νεῶν, διότι ἐν τῷ μεταξὺ ἔκειτο ἡ Ποτειδαία. — τειχιῖεν = ἀποτειχιῖεν. — δεδιότες = ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο. — σφίσιον... γιγνομένοις δίχα = κατ' αὐτῶν ἐὰν διηροῦντο εἰς δύο (ἐὰν δηλ. οἱ μὲν εἰργάζοντο πρὸς Β., οἱ δὲ πρὸς Ν. τῆς Ποτειδαίας). — οἱ ἐν τῇ πόλει = οἱ ἐν Ἀθήναις. — τὴν Παλλήνην, βραχυλογικῶς ἀντί: τὸ ἐς τὴν Παλλήνην (§1). — χρόνον ὕστερον = μετ' ὀλίγον. — ἑαυτῶν, γενν. διαιρητ. — Φορμίωνα, ὅστις ἀνέλαβε τὴν ἀρχιστρατηγίαν ἀντί τοῦ πεσόντος Καλλίου. — ἔξ Ἀφύτιος ὁρμώμενος = ἔχων τὴν Ἀφυτιν ὡς ὁρμητήριον. Ἡ Ἀφυτις ἦτο πόλις τῆς Παλλήνης παρὰ τὸν Τορωναῖον κόλπον ἢ κατάληξιν τῆς γενν. -ιος Ἰωνική. — προσήγαγε τῇ Ποτ. = ἐπλησίασεν εἰς τὴν Ποτείδ. — κατὰ βραχὺ = κατ' ὀλίγον (κεφ. 61, § 4). — κείρων = δηῶν = λεηλατῶν. — ἐπεξήει = ἐξήρχετο ἐκ τῆς πόλεως. — τὸ ἐκ τῆς Παλ. τείχος = τὸ ἐς τὴν Παλ. τείχος. — κατὰ κράτος = μετ' ἐλθὼν τὴν δύναμιν = ἰσχυρῶς. — ἀμφοτέρωθεν = ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ (ὑπὸ τίνων;) καὶ ἐκ τῆς Παλλήνης (ὑπὸ τίνων;). — καὶ ἐκ θαλάσσης... ἅμα = συγχρόνως καὶ ἐκ θαλάσσης. — ναυσὶν ἐφορομούσαις = μετ' (Ἀττικᾶς) ναῦς προσωρμισμένας (ἐν αὐτῇ).

Κεφ. 65.

ἀποτειχισθείσης αὐτῆς (δηλ. τῆς Ποτειδαίας) καὶ... ἔχων, αἱ μετχ. αἰτιολογ. παρατηρητέα ἢ σύνδεσις ἀπολύτου μετοχῆς μετὰ μετοχῆς κατ' ὄνομα. πτώσιν. — σωτηρίας, δηλ. τῆς Ποτειδαίας. — ἦν μὴ τι... γίγνηται = ἐὰν δὲν συμβαίῃ τι (δηλ. βοήθεια) ἐκ μέρους τῆς Πελοπον. — ἢ ἄλλο, δηλ. τι. — παρὰ λόγον = παρὰ προσδοκίαν. — πλὴν πεντακοσίων, συναπτέον τῷ τοῖς ἄλλοις, ὅπερ ἀντικμ. τοῦ ξυμβούλευε = ξυμβούλευε τοῖς ἄλλοις πλὴν πεντακοσίων. — ἄνεμον (δηλ. οὖριον) τηρήσασι ἐκπλεῦσαι = ἀφ' οὗ περιμείνωσιν εὐνοϊκὸν ἄνεμον ν' ἀποπλεύσωσι (δηλ. τῆς Ποτειδαίας). — ὅπως... ἀντίσχη = ὅπως διαρκέσῃ. — ἐπὶ πλεόν = πλείονα (= περισσότερον) χρόνον. — ἦθελεν = ἦτο πρόθυμος. — τῶν μενόντων εἶναι = νὰ εἶναι (εἰς) ἐκ τῶν μενόντων = ν' ἀνήκῃ εἰς τοὺς μένοντας (δηλ. εἰς τοὺς πεντακοσίους). — ὡς, χρον. — οὐκ ἔπειθε, δηλ. τοὺς Ποτειδαίτας. — βουλόμενος, μετχ. αἰτιολογ. — τὰ ἐπὶ τούτοις = τὰ ἀπαιτούμενα ἐν ταιαύταις περιστάσεσιν. — καὶ ὅπως

τὰ ἔξωθεν (= ἔξω) ἔξει ὡς ἄριστα, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ παρασκευάζειν (= ἐπιμελεῖσθαι) = καὶ νὰ φροντίζη πῶς τὰ ἔξω (τῆς πόλεως) νὰ ἔχωσιν ὅσον τὸ δυνατόν ἄριστα· ἢ ἔννοια: νὰ φροντίσῃ τίνι τρόπῳ νὰ πορισθῇ ἔξω τῆς πόλεως βοήθεια. — ἔκπλουν ποιεῖται = ἐκπλεῖ. — λαθῶν, μετχ. τροπκ. — τὰ τε ἄλλα ξυνεπολέμει, δηλ. τοῖς Χαλκιδεῦσι = καὶ ἄλλας πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις ἔκαμνε μετὰ τῶν Χαλκ. — Σερμυλιῶν, συναπτόεν τῷ πολλοῦς· ἢ γενκ. νοητέα καὶ εἰς τὸ τῇ πόλει Σερμυλιεῖς δὲ = οἱ κάτοικοι τῆς Σερμύλης, πόλεως ἐπὶ τῆς χερσονήσου Σιθωνίας ἀντικρὺ τῆς Ποτειδαίας ἐπὶ τῆς ἄλλης ἀκτῆς τοῦ Ἰορωναίου κόλπου (βλ. γεωγρ. πίν.)· αὕτη ἦτο σύμμαχος τῶν Ἀθην. — λοχήσας πρὸς τῇ πόλει = ἐνεδρεύσας πλησίον τῆς πόλεως. — καὶ Σερμυλιῶν... διέφθειρεν, ἢ φυσικῇ σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ πολλοὺς (τῶν) Σερμυλιῶν διέφθειρε λοχήσας πρὸς τῇ πόλει (τῶν Σερμυλιῶν). — ἔς τε τὴν Πελ. ἔπρασεν, βραχυλογία: ἔς τε τὴν Πελ. ἔπεμπε (ἀγγέλους) καὶ ἔπρασε (= ἐνήργει). — ὄπη (= ὄπως)... γενήσεται = πῶς νὰ γείνη. — μετὰ δὲ τῆς Ποτ. τὴν ἀποτείχισιν, ὑπερβατὸν σχῆμα = μετὰ δὲ τὴν ἀποτείχισιν τῆς Ποτειδ. — τοὺς ἔξ. καὶ χιλίους, τοὺς ἀναφερομένους ἐν κεφ. 64, § 2· οἱ δὲ λοιποὶ τρισχίλιοι ἐξηκολούθουν πολιορκοῦντες τὴν Ποτείδ., ἣτις ἐπὶ τέλους συνθηκολογεῖ τὸν χειμῶνα τοῦ 430/429. — Βοττικὴν, πρβλ. κεφ. 57, § 5. — ἔστιν ἄ = τινά. — πολίσματα = μικρὰς πόλεις.

Κεφ. 66.

αἰτίαι μὲν αὗται... ἐς ἀλλήλους = ὡς αἰτίαι μὲν τοῦ πολέμου ἐναντίον ἀλλήλων ταῦτα (δηλ. τὰ ἐπόμενα: ὅτι τὴν Ποτείδαϊαν κτλ.)· ἢ ἀπόδοσις τοῦ μὲν ἐν τέλει τοῦ κεφ. οὐ μὲν τοι... ξυνερωῶγει. — προσεγεγέννητο = εἶχον προστεθῆ (δηλ. εἰς τὴν αἰτίαν τὴν ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου, περὶ ἧς πρβλ. κεφ. 55, § 2). — τοῖς μὲν Κορ., δηλ. ἐς τοὺς Ἀθηναίους (= ἐναντίον τῶν Ἀθ.). — ἑαυτῶν, δηλ. τῶν Κορινθίων. — οὔσαν... ὄντας, μετχ. ἐνδοτικαί. — καὶ Πελοπον., διότι οἱ Κορ. εἶχον πέμψει καὶ Πελοπον. μισθοφόρους· πρβλ. κεφ. 60. — τοῖς δ' Ἀθ. ἐς τοὺς Πελ., δηλ. αἰτίαι προσεγεγέννητο. — ἐς τοὺς Πελ., ἐπεκτείνει τὰς ἐχθροπραξίας εἰς ὄλους τοὺς Πελοπον., διότι δ' Ἀριστεὺς ἐν κεφ. 60, § 1 καὶ ἐν κεφ. 62, § 1 εἶχεν οὐ μόνον Κορ., ἀλλὰ καὶ Πελοπ. πρὸς ὑποστήριξιν τῆς Ποτειδαίας. —

ἐαυτῶν, δηλ. τῶν Ἀθην. — ἀπέστησαν = ἐκίνησαν εἰς ἀποστασίαν. — ἐλθόντες = ἐκστρατεύσαντες. — σφίσιν... ἐμάχοντο = ἐμάχοντο κατ' αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἀθην.). — ἀπὸ τοῦ προφανοῦς = φανερά (οὐχὶ πλέον μὲ μυστικὰς ὑποκινήσεις πρὸς ἀπόστασιν). — οὐ... πῶ ξυνερωῶγει (ὑπερσντλ. τοῦ β. ξυροήγγυμαι) = δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐκπραγῆ. — ὁ πόλεμος, δηλ. ὁ Πελοποννησιακός. — ἀνοκοχή, πρβλ. κεφ. 40, § 4. — ἰδία = ἰδιαιτέρως (ἄνευ δηλ. τῆς ἐγκρίσεως τῶν συμμάχων αὐτῶν).

B. ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΕΝ Τῇ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΤΩΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ

(Κεφ. 67 - 87).

1. Αἱ ἐνέργειαι τῶν Κορινθίων πρὸς σύγκλησιν
ἐν Σπάρτῃ ἐκκλησίας καὶ δημηγορία αὐτῶν.

(Κεφ. 67 - 71)

Κεφ. 67.

§ 1-2. πολιορκουμένης τῆς Ποτειδ. = ἐν ᾧ ἐπολιορκεῖτο ἡ Ποτειδαία. — οὐχ ἠσούχαζον, οἱ Κορίνθιοι. — ἀνδρῶν σφίσιν ἐνότων καὶ ἅμα περὶ τῷ χ. δειδίτες = διότι ἐνουπήρχον (ἐν τῇ Ποτειδ.) ἄνδρες αὐτῶν (τῶν Κορ.) καὶ συγχρόνως διότι ἐφοδοῦντο περὶ τοῦ χωρίου (δηλ. τῆς Ποτειδ.). Περὶ τῆς συνδέσεως τῶν μετχ. (ἐνότων καὶ... δειδίτες) πρβλ. κεφ. 65, § 1. — παρεκάλουν τε = διὰ τοῦτο (= τε) προσεκάλουν (οἱ Κορ.). — τοὺς ξυμμάχους, τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Πελοπον. συμμαχίαν. — κατεβόων... τῶν Ἀθ. = βοῶντες κατηγοροῦν τῶν Ἀθ. — τὴν Πελοπόν., καὶ οὐχὶ μόνον τὴν Κόρινθον, ἵνα ἐξεγείρωσιν ἔτι μᾶλλον τὴν ἀγανάκτησιν τῶν συμμάχων. — Αἰγινῆταί τε = πρὸς τούτοις καὶ οἱ Αἴγ. (οὐχὶ ὡς σύμμαχοι, διότι οὗτοι ἀπὸ τοῦ 456 π. Χ. ἦσαν ὑποτελεῖς τῶν Ἀθην.). — πρεσβευόμενοι = Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

πέμποντες πρέσβεις. — δεδιότες, μετχ. αιτιολογούσα τὸ οὐ φανερώως. — κρύφα δέ, δηλ. πρεσβευόμενοι. — οὐχ ἥκιστα = μάλιστα = κατ' ἐξοχήν. — μετ' αὐτῶν, τῶν Κορινθ. — ἐνήγον τὸν πόλεμον = ἠρέθιζον τοὺς συμμάχους εἰς τὸν πόλεμον. — κατὰ τὰς σπονδίας, τὰς τριακοντούτεις τὰς συνομολογηθείσας τῷ 445 π. Χ.

§ 3-5. προσπαρακαλέσαντες = πρὸς τούτοις (ἐκτὸς δηλ. τῶν ὑπὸ τῶν Κορινθ. προσκληθέντων) προσκαλέσαντες. — τῶν ξυμμάχων, γενκ. διαιρετικ. τοῦ εἶ τις = ἐκ τῶν συμμάχων (πάντα) ὅστις. — τι ἄλλο ἔφη ἠδίκησθαι = ἔλεγεν ὅτι ἔχει ἀδικηθῆ κατὰ τι ἄλλο. — ξύλλογον σφῶν αὐτῶν π. τὸν εἰωθότα = συγκαλέσαντες τὴν συνήθη ἐκκλησίαν αὐτῶν (ἦς μετεῖχον πάντες οἱ ἔχοντες ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν 30 ἐτῶν). — ἐκέλευον, δηλ. τὸν βουλόμενον τῶν παρόντων. — παριόντες = ἀναβαίνοντες εἰς τὸ βῆμα. — ἐγκλήματα ἐποιοῦντο, δηλ. πρὸς τοὺς Ἄθ. = κατηγοροῦν τοὺς Ἄθ. — ὡς ἕκαστοι = κατὰ σειρὰν. — καὶ ἕτερα οὐκ ὄλ. διάφορα = καὶ ἄλλας ὅχι ὀλίγας διαφοράς. — μάλιστα δὲ = κατ' ἐξοχήν δέ. — λιμένων τε εἶργεσθαι... καί... ἀγορᾶς, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ δηλοῦντες = ὅτι ἀπεκλείοντο τῶν λιμένων τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἄθ. καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς. Εἰς τὸ ψήφισμα τοῦτο προέβησαν οἱ Ἄθ. πιθανῶς τὸ θέρος τοῦ 432 π. Χ. ἀμέσως μετὰ τὴν παρὰ τὰ Σύδοτα μάχην, εἰσηγούμενου αὐτοῦ τοῦ Περικλέους, ὅστις μετὰ τὴν φανερὰν μετὰ τῶν Κορινθίων σύμπραξιν τῶν Μεγαρέων ἐθεώρει προσήκουσαν τὴν τιμωρίαν καὶ ταπεινώσιν αὐτῶν. — παρελθόντες = ἀναβάντες εἰς τὸ βῆμα. — καί... εἰσάντες, ὁ καὶ συνδέει τὸ τελευταῖοι μετὰ τῆς μετχ. εἰσάντες = τελευταῖοι καὶ ἀφ' οὗ ἀφῆκαν. — τοὺς ἄλλους, δηλ. συμμάχους. — ἐπεῖπον = κατόπιν (μετὰ τοὺς ἄλλους) εἶπον. — τοιαῦδε = τοιαῦτα περίπου.

Κεφ. 68.

§ 1-2. τὸ πιστόν, τὸ οὐδέτ. ἀντὶ τοῦ ἀφηρημένου = ἡ πίστις = ἡ εὐλικρίνεια. Οἱ Κορ. ἐπαινοῦντες τοὺς Λακεδ. θηρεύουσι τὴν εὐνοίαν αὐτῶν (captatio benevolentiae). — ὑμᾶς, ὑπερβατόν. — τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοῦς (= τῆς ὑμετέρας) πολιτείας καὶ ὁμιλίας, ἐκ τοῦ τὸ πιστόν = ἡ εὐλικρίνεια τοῦ πολιτικοῦ καὶ ἰδιωτικοῦ σας βίου· κατ' ἔννοιαν = ἡ εὐλικρίνεια, ἣν ἔχετε εἰς τὰς πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς σχέσεις σας. — ἀπιστοτέρους = ὀλίγον δυσπίστους· ἐν

ἀντιθέσει πρὸς τὸ τὸ πιστόν. — ἐς τοὺς ἄλλους ἦν τι λέγωμεν = ἂν λέγωμεν κακόν τι κατὰ τῶν ἄλλων (δηλ. τῶν Ἀθ.). Ἡ ἔννοια τῶν ἡγουμένων ἢ ἐξῆς: ἐπειδὴ σεῖς εἰσθε εἰλικρινεῖς εἰς τὰς πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς σχέσεις ὑμῶν, νομίζετε ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι εἶναι τοιοῦτοι (ὡς καὶ ὑμεῖς) καὶ δὲν πιστεύετε εἰς τὰς κατ' αὐτῶν κατηγορίας ἡμῶν. — καὶ ἀπ' αὐτοῦ = καὶ ἔνεκα αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πιστοῦ καὶ ἀπίστου). — σωφροσύνην = σύνεσιν (διότι δὲν παραδέχεσθε ἀνεξετάστως καὶ ἀπερισκέπτως τὰς γνώμας τῶν ἄλλων). — ἀμαθία δὲ πλέονι (δηλ. ἢ σωφροσύνη). . χρῆσθε = ἀπειρίαν ὅμως ἔχετε μεγαλύτεραν. — πρὸς τὰ ἔξω πράγματα = πρὸς τὰ ἔξω τῆς Λακωνικῆς συμβαίνοντα = πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν. — προαγορευόντων ἡμῶν = ἐν ᾧ ἡμεῖς προελέγομεν. — περὶ ὧν = περὶ τούτων, ἄ. — τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε = ἐμανθάνετε ἢ περιφρασις καθιστᾷ τὴν ἔννοιαν ἐντονωτέραν. — τῶν λεγόντων . . ὑπεννοεῖτε, ὡς, πρόληψις = ὑπεννοεῖτε ὡς οἱ λέγοντες. — ἔνεκα τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων = ἔνεκα τῶν ἰδιωτικῶν αὐτῶν συμφερόντων τὰ διάφορα, ἐνταῦθα = συμφέροντα (ἐκ τοῦ ἐνεργητ. διαφέρειν) ἀλλαχοῦ (πρβλ. κεφ. 56, § 1 — κεφ. 67, § 4) = αἱ διαφοραὶ (ἐκ τοῦ μέσου διαφέρεισθαι). — καὶ δι' αὐτό, ἐπειδὴ δηλ. οὕτω ὑπεννοεῖτε. — πάσχειν, δηλ. ἡμᾶς. — ἐπειδὴ, χρονκ. — ἐν τῷ ἔργῳ = ἐν τῷ πάσχειν αὐτῷ. — παρεκαλέσατε = προσεκαλέσατε· περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 67, § 3. — ἐν οἷς, συναπτέον τῷ οὐχ ἥκιστα (= μάλιστα) = μεταξὺ τῶν ὁποίων κατ' ἐξοχὴν. — ὄσφ καὶ . . ἀμελούμενοι, ἐν αὐτοῖς κεῖται ἡ πρόθεσις τοῦ λόγου. — ὄσφ = καθ' ὅσον. — ἐγκλήματα = παράπονα. — ὑπὸ μὲν Ἀθ. ὑβριζόμενοι . . ἀμελούμενοι = διότι ὑπὸ μὲν τῶν Ἀθ. ἀδικούμεθα, ὑφ' ὑμῶν δὲ ἀμελούμεθα. Παρατηρητέα ἐν τῷ προοιμίῳ ἢ ῥητορικῇ τέχνῃ, μεθ' ἧς ὁ Κορ. ῥήτωρ ἐλέγχει πικρῶς, ἀλλὰ καὶ περιποιεῖται τὸν ἐλεγχόμενον (πιστόν — ἀπίστους, σωφροσύνην — ἀμαθία, ἀμελούμενοι).

§ 3-4. ἀφανεῖς που = κάπου ἐν κρυπτῷ. — ὄντες, οἱ Ἀθηναῖοι. — ὡς οὐκ εἰδόσι, δηλ. ὑμῖν, ἔπερ ἐκ τοῦ προσέδει = θὰ εἶχετε σεῖς ἀνάγκην καὶ ἄλλης (=προσ) διδασκαλίας ὡς ἀγνοοῦντες. — νῦν δὲ, διὰ τοῦ δὲ γίνεται ἀντίθεσις τοῦ ἀπραγματοποιήτου πρὸς τὸ πραγματικόν. — τί δεῖ = τίς ἢ ἀνάγκη. — μακρηγορεῖν, δηλ. ἡμᾶς τοὺς ξυμμαχούς, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται ἢ γενκ. ὧν = νὰ μακρηγορῶμεν ἡμεῖς οἱ σύμμαχοι ἐκ τῶν ὁποίων. — τοὺς μὲν

δεδουλωμένους ὁρᾶτε = ἄλλους μὲν βλέπετε ὅτι ἔχουσιν ὑποδουλωθῆ. Ἐννοῦνται οἱ Αἰγινῆται, εἰς οὓς οἱ Ἄθ. δὲν παρεῖχον τὴν διὰ τῶν σπονδῶν ἐπηγγελμένην αὐτονομίαν (πρβλ. κεφ. 67, § 2). — τοῖς δ' ἐπιβουλεύοντας αὐτούς, ἢ μετχ. ἐκ τοῦ ὁρᾶτε = κατ' ἄλλων δὲ (βλέπετε) αὐτούς (τοὺς Ἄθ.) ἔχοντας ἐχθρικούς σκοπούς. Ἐννοῦνται οἱ Μεγαρεῖς, οὓς οἱ Ἄθ. ἐκώλυον τῶν λιμένων τῶν ἐν τῇ Ἀθην. ἀρχῇ καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς (πρβλ. κεφ. 67, § 4). — δεδουλωμένους... ἐπιβουλεύοντας, παρκτηρητέα ἢ μεταδάσις ἐκ τοῦ παθητ. β. εἰς τὸ ἐνεργητικόν. — οὐχ ἤκιστα = μάλιστα. — τοῖς ἡμετέροις ξυμ., ἢ δοτκ. ἐκ τοῦ ἐπιβουλεύοντας. Ἐννοῦνται ἰδίᾳ οἱ Κερκυραῖοι καὶ οἱ Ποτειδαῖται, αἵτινες ὡς ἄποικοι τῶν Κορ. ἦσαν οἱ φυσικοὶ συγγενεῖς καὶ σύμμαχοι αὐτῶν. — καὶ ἐκ πολλοῦ (δηλ. χρόνου) προπαρεσκευασμένους = καὶ ὅτι πρὸ πολλοῦ αὐτοὶ (οἱ Ἄθ.) εἶναι προπαρεσκευασμένοι ἢ μετχ. ἂν καὶ συνδέεται ταῖς ἡγουμέναις μετχ. οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μετὰ τοῦ ὄν. — εἴ ποτε πολεμήσονται (= πολεμηθῆσονται) = ἂν ποτε πολεμηθῶσιν κατ' ἔννοιαν = διὰ τὸν ἐνδεχόμενον πόλεμον (κατὰ τῶν Πελοπ.). — οὐ γὰρ ἂν... εἶχον... καὶ... ἐπολιόρκουν, δηλ. εἰ μὴ προπαρεσκευασμένοι ἦσαν = διότι ἄλλως δὲν θὰ κατεῖχον καὶ δὲν θὰ ἐπολιόρκουν. — ὑπολαβόντες = λάθρα (= ὑπο) καταλαβόντες. — βία ἡμῶν = παρὰ τὴν θέλησιν ἡμῶν. — τὸ μὲν, καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ ἐπικαιρότατον, ἀντί: ἢ μὲν, δηλ. ἢ Ποτεῖδαϊα. — ἐπικ. χωρίον, δηλ. ἐστὶ = εἶναι καταλληλοτάτη θέσις. — πρὸς τὰ ἐπὶ Θράκης ἀποχωρῆσθαι, δηλ. αὐτῶ (τῷ χωρίῳ) = ὥστε νὰ ὠφελῆται τις ἐξ αὐτῆς (τῆς θέσεως) ὡς πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις του κατὰ τῶν παραλίων τῆς Θράκης. Ἡ ἔννοια: Ἡ Ποτεῖδαϊα κεῖται ἐν οὕτῳ καταλλήλῳ θέσει, ὥστε ἔχων τις αὐτὴν ὡς ὀρμητήριον δύναται νὰ ὠφελῆθῃ εἰς μέλλοντα πόλεμον κατὰ τῶν παραλίων τῆς Θράκης. — ἢ δέ, δηλ. ἢ Κέρκυρα. — ἂν... παρέσχε, δηλ. ἐάν δὲν ἐδοθήθουν αὐτὴν οἱ Ἄθην. — τοῖς Πελοπον., οὐχὶ μόνον τοῖς Κορ. Τοῦτο ἐπίτηδες λέγει ὁ ῥήτωρ, ἵνα διεγείρῃ τὴν εὐνοίαν τῶν Πελοπον.

Κεφ. 69.

§ 1. τῶνδε = τούτων (δηλ. τῶν εἰρημένων κακῶν). — ὑμεῖς, δηλ. ἐστέ. — τό τε πρῶτον ἐάσαντες = διότι καὶ κατ' ἀρχὰς ἀφῆκατε. — αὐτούς, δηλ. τοὺς Ἄθην. — μετὰ τὰ Μηδικὰ = μετὰ τοὺς

Περσικοὺς πολέμους. — κρατῦναι = νὰ ὀχυρώσωσιν. Ἡ ὀχύρωσις τῶν Ἀθηνῶν ἐγένετο τῷ 479 π. Χ. — στῆσαι = νὰ ἀνεγείρωσιν. Ἡ ἀνεγερσις τῶν μακρῶν τειχῶν ἐγένετο τῷ 459 π. Χ. — ἐς τότε τε αἰὲ ἀποστεροῦντες = καὶ διότι μέχρι τοῦδε ἀδιαλείπτως ἀποστερεῖτε. — τοὺς ὑπ' ἐκείνων δεδουλωμένους, εἰρωνικῶς ἀντί: τοὺς ἐκείνων ξυμμάχους. — τοὺς. ὑμετέροισι ξυμ., δηλ. τοὺς Αἰγυπνῆτας, Μεγαρεῖς καὶ Ποτειδαίάτας. — ἤδη = τώρα πλέον. — οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος κτλ., ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ διατί εἶπεν ὁ ῥήτωρ ἀποστεροῦντες καὶ οὐχὶ ἐῶντες ἀποστερεῖν, ἕπερ ἀνέμενέ τις. — παῦσαι, δηλ. τινὰ τοῦ δουλοῦσθαι. — περιορῶν δὲ = ἀδιαφορῶν δέ. — αὐτό, δηλ. τὸ δουλοῦσθαι. — εἴπερ καὶ τὴν ἀξ. τῆς ἀρ. ὡς ἐλ. τὴν Ἑλ. φέρεται = καὶ μάλιστα ἐὰν ἔχη τὸν ἔπαινον τῆς ἀρετῆς ὡς ἐλευθερωτῆς τῆς Ἑλλάδος. Ταῦτα λέγων ὑπονοεῖ τοὺς Λακεδ., οἵτινες συνέθιζον νὰ καυχῶνται ὅτι εἶναι ἐλευθερωταὶ τῆς Ἑλλάδος.

§ 2 - 3. νῦν γε = τώρα τέλος πάντων. — ξυνήλθομεν, εἰς ἐκκλησίαν πρὸς σύσκεψιν. — ἐπὶ φανεροῖς = διὰ φανερὸν σκοπόν. — χρῆν γὰρ κτλ., δηλ. εἰ ἐπὶ φανεροῖς ξυνήλθομεν = διότι ἄλλως ἔπρεπε κτλ. — οὐκ εἰ ἀδ. ἔτι σκολεῖν = νὰ σκεπτόμεθα ὅχι πλέον ἐὰν ἀδικούμεθα. — καθ' ὅ,τι ἀμυνόμεθα, δηλ. αὐτοὺς (τοὺς Ἀθ.) = τίνι τρόπῳ θὰ ἀποκρούσωμεν αὐτούς. — δρῶντες. οὐ μέλλοντες, βεβουλευμένοι πρὸς οὐ διεγν. ἤδη, ἀντιθέσεις = ἐνεργοῦντες. . . καὶ οὐχὶ βραδύνοντες, ἀποφασισμένοι πρὸς μὴ ἀποφασίσαντας ἀκόμη. — οἷα ὀδῶ (= τίνι τρόπῳ) οἱ Ἀθην., δηλ. χωροῦσιν. — κατ' ὀλίγον = ὀλίγον κατ' ὀλίγον. — ἐπὶ τοὺς πέλας = ἐναντίον τῶν ἄλλων. — λανθάνειν μὲν οἰόμενοι = ἐν ὅσῳ μὲν νομίζουσιν ὅτι μένουσιν ἀπρατήρητοι. — διὰ τὸ ἀναίσθητον ὑμῶν = διὰ τὸ μὴ αἰσθάνεσθαι ὑμᾶς = διότι σεῖς δὲν ἐννοεῖτε (τοὺς κρυφίους σκοποὺς αὐτῶν). — ἦσσαν θαρσοῦσι = ὀλιγώτερον θάρρος ἔχουσι (διὰ τὸν φόβον μὴ νοηθῶσιν) ὁ ὅ' ἕρος: εἰ ἐγνωσαν ὑμᾶς εἰδότης περιορᾶν. — γνόντες δὲ (δηλ. ὑμᾶς) εἰδότης περιορᾶν = εἴταν ὁμοῦς νομίσωσιν ὅτι σεῖς ἐν ᾧ γνωρίζετε (τοὺς σκοποὺς αὐτῶν) ἀδιαφορεῖτε. — ἰσχυρῶς ἐγκείσονται = μετὰ δυνάμει θὰ ἐπιτεθῶσιν.

§ 4 - 6. οὐ τῇ δυνάμει... ἀλλὰ τῇ μελλήσει = οὐχὶ διὰ τῆς (στρατιωτικῆς) δυνάμει... ἀλλὰ διὰ τῆς ἀπειλῆς ὅτι ἐν τῇ μέλλοντι θὰ ἐνεργήσῃτε. — ἀμυνόμενοι... καταλύοντες (= πειρῶμενοι καταλύειν), μετχ. τροπκ. = ἀποκρούοντες... προσπαθοῦντες νὰ

καταλύγτε.— οὐκ ἀρχομένην . . . διπλασιουμένην (=διπλασιαζομένην) δὲ = ὄχι ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῆς, ἀλλ' ὅταν διπλασιάζεται. — τὴν αὖξιν τῶν ἐχθρῶν, δηλ. τῶν Ἀθ. τοῦτο λέγει, ἵνα μᾶλλον ἐξερεθίσῃ τοὺς Λακ. κατ' αὐτῶν. — διπλασιουμένην, κατὰ ζεύγμα νοητέον ἐκ τοῦ αὖξιν τὸ δύναμιν. — καίτοι = καὶ ὅμως. — ἀσφαλεῖς, ἐνταῦθα = προνοητικοί. — ὦν (= ἀλλ' ὑμῶν) ἄρα ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει = ἀλλ' ἢ περὶ ὑμῶν φήμη, ὡς ἐφάνη ἐκ τῶν ὑστέρων (= ἄρα), ἦτο ἀνωτέρα τῆς πραγματικότητος. Ἡ ἔννοια: ἐφημίξεσθε ὡς προνοητικοί, ἔσον πράγματι δὲν εἴσθε. Ὁ πρτακ. μετὰ τοῦ ἄρα σημαίνει ὅτι ἡ νῦν ἀναγνωριζομένη ἀλήθεια πρότερον ἠγνοεῖτο. — τὸν Μῆδον = τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν, δηλ. τὸν Ξέρξην· οὕτω καὶ κατωτέρω τὸν βάρβαρον. — ἐπὶ τὴν Πελ. ἐλθόντα = ὅτι ἦλθε μέχρι τῶν ὀρίων τῆς Πελ. — πρότερον . . . ἢ . . . προαπαντῆσαι = πρὶν προαπαντῆσαι (δηλ. αὐτῶ) = προτοῦ ἐξέλθωσιν εἰς προὔπαντησιν αὐτοῦ. — τὰ παρ' ὑμῶν, δηλ. ἐλθόντα = τοὺς ὑμετέρους στρατιώτας· ἢ αἰτιατκ. ὑποκειμ. τοῦ ἀπρμφ. προαπαντῆσαι. Ἴσως ἔννοεῖ ἐνταῦθα τὸν Λεωνίδα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ. — ἀξίως, δηλ. ὑμῶν. — οὐχ ἐκάς . . . ἀλλ' ἐγγὺς ὄντας = ἐν ᾧ δὲν εἶναι μακρὰν . . . ἀλλὰ πλησίον. — ὥσπερ ἐκείνον, ἢ αἰτιατκ. καθ' ἕλξιν ἀντι ὀνομστ.: ὥσπερ ἐκείνός (ἔστι). — περιορᾶτε = παραβλέπετε. — ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν αὐτοῖς = ἀντὶ τοῦ νὰ ἐπέλθῃτε σεῖς αὐτοὶ (κατὰ τῶν Ἀθ.). — ἀμύνεσθαι βούλεσθε μᾶλλον ἐπιόντας = προτιμᾶτε νὰ ἀποκρούγητε αὐτοὺς ἐπερχομένους. — καὶ ἐς τύχας . . . καταστῆναι = καὶ νὰ περιέλθῃτε εἰς τὰς ἀδῆλους περιπετείας τοῦ πολέμου. — πρὸς πολλῶν δυνατωτέρους, σκοπίμως ὑπερβάλλει τὴν τῶν Ἀθ. δύναμιν, ἵνα ἐρεθίσῃ τοὺς Λακεδ. — ἀγωνιζόμενοι, μετχ. τροπκ. — ἐπιστάμενοι = ἂν καὶ γνωρίζητε. — καὶ τὸν βάρβαρον αὐτόν . . . τὰ πλείω σφαλέντα καὶ . . . ἡμᾶς περιγεγενημένους = ὅτι καὶ ὁ βάρβαρος αὐτὸς περιέπεσεν εἰς πλείω σφάλματα καὶ . . . ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν δειχθῆ ὑπέρτεροι. — περὶ αὐτῶ = ἐξ αἰτίας αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Τοιοῦτον σφάλμα ἦτο τὸ ναυμαχῆσαι ἐν τῷ στενῷ τῆς Σαλαμίνας. — πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθ. = ἀπέναντι αὐτῶν τῶν Ἀθ. — πολλὰ ἤδη = πολλάκις μέχρι τοῦδε. — τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν = ἕνεκα τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῶν. — ἢ τῇ ἀφ' ὑμῶν τιμωρία = παρὰ ἕνεκα τῆς ἐκ μέρους ὑμῶν βοήθειας. — αἱ γε ὑμέτεροι (= ὑμῶν) ἐλπίδες = αἱ πρὸς ὑμᾶς ἐλπί-
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

δες τοῦλάχιστον. — που = δήπου = βεβαίως. — τινας, ἐννοεῖ τοὺς Θασίους καὶ Εὐβοεῖς. — καὶ ἀπαρασκεύους διὰ τὸ πιστεῦσαι, δηλ. ὑμῖν = οἵτινες ἀκόμη καὶ ἀπαρασκευοὶ ἔμειναν, διότι ἐπίστευσαν (εἰς ὑμᾶς). Δεινώνει ἐπίτηδες τὰ σφάλματα τῶν Λακ., ἵνα ἐξερεθίσῃ ἔτι μᾶλλον αὐτούς. — καὶ μηδεὶς κτλ., ἀναγκαῖα ἢ παρατήρησις αὐτῆ, ἵνα μὴ διεγερθῇ ἡ ἀγανάκτησις τῶν Λακ. διὰ τὴν τραχύτητα τῶν φράσεων. — ἐπ' ἔχθρα τὸ πλέον (= μᾶλλον) ἢ (ἐπ') αἰτία = ἀπὸ ἔχθραν μᾶλλον παρὰ ἀπὸ φιλικὸν παράπονον. — τάδε = ταῦτα. — αἰτία... φίλων... ἁμαρτανόντων, κατηγορία... ἀδικησάντων (δηλ. ἐστὶ) = τὸ μὲν φιλικὸν παράπονον ἀπευθύνεται κατὰ ἀνδρῶν φίλων οὐχὶ ὀρθῶς σκεπτομένων, ἡ δὲ κατηγορία κατ' ἀνδρῶν ἐχθρῶν ἀδικησάντων.

Κεφ. 70.

§ 1. καὶ ἅμα (=καὶ συγχρόνως), ἐκτὸς τοῦ ὅτι δηλ. ὡς φίλοι παραπονούμεθα καθ' ὑμῶν εἶναι δευτέρα αἰτιολογία τῆς τραχείας αὐτῶν ἐκφράσεως. — εἴπερ τινὲς καὶ ἄλλοι, δηλ. ἄξιοί εἰσιν = ἡμεῖς ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους. — ἄξιοι... εἶναι... τοῖς π. ψόγον ἐπενεγκεῖν = ὅτι δικαιούμεθα νὰ ἐκφράσωμεν μομφὴν κατὰ τῶν ἄλλων (δηλ. τῶν Λακ.). — ἄλλως τε καὶ μεγάλων τῶν διαφορ. καθεστῶτων (= ὄντων) = καὶ μάλιστα ἐπειδὴ ὑπάρχουσι μεγάλαι διαφοραὶ (τοῦ χαρακτῆρος ὑμῶν καὶ τῶν Ἀθ.). — ἡμῖν γε δοκεῖτε = εἰς ἡμᾶς τοῦλάχιστον φαίνεσθε· ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὰ ἀπρμφ. οὐκ αἰσθάνεσθαι οὐδ' ἐκλογίσασθαι (= καλῶς σκέψασθαι) = ὅτι δὲν ἔχετε γνῶσιν οὐδὲ ἐσκέφθητε καλῶς. — πώποτε = ποτὲ ἕως τώρα. — πρὸς οἴους... καὶ ὅσον... καὶ ὡς πᾶν... ἔσται = οἴοι εἰσιν οἱ Ἀθ., πρὸς οὓς ὁ ἀγὼν ὑμῖν ἔσται, καὶ ὅσον διαφέρουσιν ὑμῶν καὶ ὡς πᾶν (διαφέρουσιν ὑμῶν) = ποῖοι εἶναι οἱ Ἀθ., πρὸς οὓς σεῖς θ' ἀγωνισθῆτε, καὶ πόσον διαφέρουσιν ὑμῶν καὶ ὅτι παντελῶς διαφέρουσιν ὑμῶν· παρατηρητέα ἢ σύνδεσις πλαγίων ἐρωτηματ. προτάσεων (οἴοι... καὶ ὅσον...) μετὰ εἰδικῆς προτάσεως (ὡς πᾶν διαφ.)· πρβλ. καὶ κεφ. 69, § 3 «οἶα ὀδῶ καὶ ὅτι... χωροῦσιν».

§ 2-5. οἱ μὲν γε κτλ. = οὗτοι μὲν βεβαίως· ἀσύνδετον ὡς ἐπεξήγησις· τὰ διαφέροντα (§ 1 = αἱ διαφοραὶ) ἀπαριθμοῦνται διὰ τῶν: οἱ μὲν γε κτλ. (§ 2), αὐθις δὲ (§ 3), καὶ μὴν (§ 4), ἔτι δὲ

(§ 6). — νεωτεροποιοί, δηλ. εἰσι = εἶναι νεωτερισταί = ἐπιθυμηταί νέων πραγμάτων. — ἐπινοῆσαι ὄξεις = ταχεῖς εἰς τὸ νὰ ἐφεύρωσι σχέδια. — καὶ ἐπιτελέσαι ἔργω = καὶ δι' ἔργου νὰ ἐκτελέσωσιν. — ὁ ἄν γνῶσιν = ὅ,τι ἄν ἀποφασίσωσιν. — ὑμεῖς δέ, ἐκ τοῦ ὄξεις νοητέον τό: οἱοί τ' ἔστέ (= εἴσθε ἱκανοί). — ἐπιγνῶναι = ἐπινοῆσαι. — ἐξικέσθαι = ἐπιτελέσαι. Παρατηρητέαι αἱ ἀντιθέσεις: νεωτεροποιοί — τὰ ὑπάρχοντα σφίζειν, ἐπινοῆσαι ὄξεις — ἐπιγνῶναι μηδέν, ἐπιτελέσαι ἔργω, ὁ ἄν γνῶσιν — ἔργω οὐδὲ τἀναγκαῖα ἐξικέσθαι. — αὐθις δέ, ἐνταῦθα = πρὸς τούτοις δέ. — παρὰ δύναμιν = παρ' ὅσον δύνανται. — τολμηταί... κινδυνευταί, περὶ τῶν ἐν -της οὐσιαστ. παρὰ Θουκυδ., καθὼς καὶ περὶ τοῦ ὁμοιοτελεύτου βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 64. — παρὰ γνώμην κινδ. = ῥιψοκίνδυνοι παρὰ τὴν ἀρχικὴν τῶν ἀπόφασιν. — ἐπὶ τοῖς δεινοῖς = ἐν τοῖς φοβεραῖς = πρὸ τῶν κινδύνων. — τὸ δ' ὑμέτερον, δηλ. ἔστι = συνήθεια δ' ὑμῶν εἶναι ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὰ ἀπαρμψ. πράξει, πιστεῦσαι, οἶεσθαι. — τῆς δυνάμεως ἐνδεᾶ πράξει = νὰ πράξῃτε κατώτερα τῆς δυνάμεώς σας: τούτο εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ: παρὰ δύναμιν τολμηταί. — τῆς γνώμης μηδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι = μηδὲ εἰς τὰ ἀσφαλῆ τῆς ἀποφάσεώς σας νὰ ἔχῃτε πεποιθήσιν: τούτω ἀντιτίθεται πρὸς τό: παρὰ γνώμην κινδυνευταί. — τῶν τε δεινῶν μηδ. οἶεσθαι ἀπολ. = καὶ νὰ νομίζῃτε ὅτι οὐδέποτε θ' ἀπαλλαγῆτε τῶν δεινῶν: τούτω ἀντιτίθεται πρὸς τό: ἐπὶ τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες. — καὶ μὴν = πρὸς τούτοις δέ. — ἄοκνοι πρὸς ὑμᾶς μελλήτας = προθυμότετοι (παρὰβαλλόμενοι) πρὸς ὑμᾶς ὄντας βραδεῖς. — τῆ ἀπουσίᾳ = διὰ τῆς ἀπομακρύνσεώς των ἐκ τῆς πατρίδος. — ἄν τι κτᾶσθαι = ὅτι δύνανται ν' ἀποκτήσωσι τι. — τῷ ἐξελεθεῖν = διὰ τῶν ἀποδημιῶν σας εἰς ἐκστρατείας. — τὰ ἐτοῖμα = τὰ ὑπάρχοντα. — κραιουῖντές τε τῶν ἐχθρῶν = καὶ ὅταν νικῶσι τοὺς ἐχθρούς. — ἐπὶ πλεῖστον, δηλ. χρόνον. — ἐξέρχονται = κάμνουσιν ἐκστρατείαν. — ἐπ' ἐλάχιστον, δηλ. χρόνον. — ἀναλίπτουσιν = ἀθυμοῦσιν.

§ 6-9. τοῖς μὲν σώμασιν ἀλλοτριωτάτοις (δηλ. οὐσί τῆς πόλεως) χρῶνται = τὰ μὲν σώματα, ἐν ᾧ εἶναι ὅλως ἕνα τῆς πόλεως, μεταχειρίζονται ὑπὲρ αὐτῆς. — τῆ γνώμη δὲ οἰκειοτάτῃ (δηλ. οὐσίᾳ ἑαυτοῖς) χρῶνται ἐς τὸ πρῶσ. τι ὑπὲρ αὐτῆς = τὴν δὲ διάνοιαν, ἐν ᾧ εἶναι ἰδική των, μεταχειρίζονται, ἕνα πράττωσι τι ὑπὲρ αὐτῆς (δηλ. τῆς πόλεως). Ἡ ἔννοια: οἱ Ἄθ. καὶ τὰ σώματα καὶ τὴν διάνοιαν προθύμως

διαθέτουσιν ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἂν καὶ δὲν ἔχουσι τοὺς νόμους τῶν Σπαρτιατῶν, αἵτινες ὄφειλον ν' ἀνήκωσι γνώμη (= ψυχῇ) τε καὶ σώμασιν εἰς τὴν πολιτείαν. — ἃ μὲν ἂν... μὴ ἐξέλθωσιν = εἰάν μὲν τινα μὴ ἐξέλθωσιν (= ἐκτελέσωσιν). — οἰκειὰ στέρεσθαι = ὅτι ἰδικὰ τῶν στεροῦνται. — ἃ δ' ἂν... κτήσονται = εἰάν δέ τινα κτήσονται. — ἐπελθόντες, δηλ. ταῖς πολεμίαις. — ὀλίγα πρὸς τὰ μέλλοντα = ὀλίγα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ μέλλοντα (= πρὸς τὰς ἐκ τοῦ μέλλοντος προσδοκίας τῶν). — τυχεῖν προὔξαντες = προὔξαι ἐκ τοῦ ἡγοῦνται. — ἦν δ' ἄρα του (= τινός) καὶ πείρα σφαλ. = εἰάν δὲ τυχόν καὶ ἀποπειρώμενοί τινος ἀποτύχωσιν (αὐτοῦ). — ἀντελπίσαντες = ἀντὶ αὐτῶν (τὰ ὅποια δὲν κατώρθωσαν) ἐλπίσαντες. — ἐπλήρωσαν, γνωμικὸς ἀόρ. = ἀναπληροῦσι. — τὴν χρεῖαν = τὴν ἔλλειψιν. — μόνοι ἔχουσι... καὶ ἐλπίζουσι, πρωθύστερον. — μόνοι ἔχουσι... γνῶσι, ἡ ἔννοια: ἐλπίς καὶ κτήσις διὰ τοὺς Ἀθ. ἦσαν ἐν καὶ τὸ αὐτό, διότι καὶ πρόθεσις καὶ ἐκτέλεσις συνέπιπτον εἰς ἓν. — διὰ τὸ... ποιῆσθαι ὧν ἂν γνῶσι = διότι ταχέως ἐπιχειροῦσιν ὁσαδῆποτε ἀποφασίσωσιν. — τοῦ αἰῶνος = τοῦ βίου. — καὶ (διὰ τὸ) μῆτε ἐορτὴν ἄλλο τι ἡγεῖσθαι = καὶ διότι οὐδὲν ἄλλο θεωροῦσιν ὡς ἐορτήν. Ῥητορικὴ ὑπερβολή. — ξυμφορὰν, κατγρμ. = ὡς δυστυχίαν. — οὐχ ἦσσαν = μᾶλλον. — εἰ... φαίη = εἰάν ἤθελεν εἶπει. — ξυνελών = τὸ πᾶν ἐν ὀλίγοις συγκεφαλαιώσας = ἐν συντόμῳ. — πεφυκέναι ἐπὶ τῷ κτλ. = ὅτι ἐκ φύσεως ἔχουσι πλασθῆ ἐπὶ τῷ σκοπῷ μῆτε αὐτοὶ νὰ ἔχωσιν ἡσυχίαν μῆτε τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ν' ἀφίνωσι (δηλ. νὰ ἔχωσιν ἡσυχίαν).

Κεφ. 71.

§ 1 - 3. ταύτης... τοιαύτης ἀντικ. πόλεως = ἂν καὶ αὕτη, τοιαύτη (δηλ. ἐπικίνδυνος) οὕσα πόλις, εἶναι ἀντίπαλος. — διαμέλλετε = πάντοτε βραδύνετε. — οἶσθε... οὐ = οὐκ οἶσθε. — τὴν ἡσυχίαν τούτοις τῶν ἀνθ... ἀρκεῖν = ὅτι ἡ ἡσυχία διαμένει ἐπὶ πλεῖστον χρόνον εἰς τούτους ἐκ τῶν ἀνθρώπων. — οἱ ἂν... πράσωσι = αἵτινες κατὰ μὲν τὴν παρασκευὴν δίκαια πράττουσι κατ' ἔννοιαν: αἵτινες δὲν παρακινῶνται ὑπὸ τῶν προετοιμασιῶν νὰ ἀδικῶσι. — τῇ δὲ γνώμῃ... δῆλοι ὧσι μὴ ἐπιτρέψοντες = κατὰ δὲ τὴν ἀπόφασιν εἶναι φανεροὶ ὅτι, ἂν ἀδικῶνται, δὲν θὰ ἐπιτρέψωσι τοῦτο (δηλ. τὸ ἀδικεῖσθαι). — ἀλλ' ἐπὶ τῷ... τὸ ἴσον νέμετε = ἀλλὰ θεο-

ρεῖτε ὅτι τὸ δίκαιον ἔγκειται εἰς τοῦτο, εἰς τὸ νὰ μὴ λυπηθεῖτε τοὺς ἄλλους καὶ σεῖς αὐτοὶ νὰ μὴ βλάβησθε ἀμυνόμενοι. — πόλει ὁμοίᾳ παροικοῦντες = ἐὰν κατοικήτε πλησίον πόλεως ὁμόφρονος. — ἂν... ἐτυγχάνετε τούτου = ἠθέλετε τυγχάνει τούτου (δηλ. τοῦ μὴ λυπεῖν καὶ βλάπτεσθαι). — ἄρτι = πρὸ ὀλίγου (ἐν κεφ. 70, § 2). — ἀρχαιοτρόπα = ἀρχαϊκά. — τὰ ἐπιτηδεύματα = αἱ συνήθειαι, ἡ πολιτικὴ (πρὸβλ. κεφ. 32, § 3). — πρὸς αὐτοὺς, βραχυλογ. ἀντί: πρὸς τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν (τῶν Ἀθ.) ἢ πρὸς = ἐν συγκρίσει. — ἀνάγκη δὲ... κρατεῖν, τὸ πλήρες: ἀνάγκη δ' (ἐστὶ) (καὶ) τὰ ἐπιγιγνόμενα (τῶν ἐπιτηδευμάτων) αἰὲν κρατεῖν (τῶν ἀρχαιοτρόπων), ὥσπερ καὶ τὰ ἐπιγιγνόμενα τέχνης αἰὲν κρατεῖ = εἶναι δὲ ἀνάγκη καὶ οἱ νεωτερισμοὶ (ἐν τῇ πολιτικῇ) πάντοτε νὰ ἐπικρατῶσι, καθὼς οἱ νεωτερισμοὶ ἐν πάσῃ τέχνῃ ἐπικρατοῦσι. — νόμιμα = ἐπιτηδεύματα = ἔθιμα, πολιτικὰ ἀρχαῖα. — ἄριστα, δηλ. ἐστίν. — ἀναγκαζομένοις, δηλ. ἀνθρώποις: ἐκ τούτου τό: ἵνα πρὸς πολλὰ (= πολλοῖς ἐπιχειρεῖν) = εἰς ἀνθρώπους ἀναγκαζομένους νὰ ἐπιχειρῶσι πολλὰ. — πολλῆς, ἀναφορικῶς πρὸς τὸ προηγούμενον πολλὰ μετ' ἐμφάσεως προτάσσεται τοῦ καὶ ἀντί νὰ ἐπιταχθῆ τούτου (καὶ πολλῆς). — ἐπιτεχνήσεως = ἐπινοήσεως, καινοτομίας. — δεῖ = εἶναι ἀνάγκη. — διόπερ = διὰ τοῦτο ἀκριβῶς. — τὰ τῶν Ἀθ. (δηλ. νόμιμα)... ἐπὶ πλέον ὑμῶν (= μᾶλλον ἢ τὰ ὑμέτερα, δηλ. νόμιμα) κεκαίνωται = ἡ πολιτικὴ τῶν Ἀθ. μᾶλλον ἢ ἡ ἰδική σας ἔχει νεωτερισμούς. — ἀπὸ τῆς πολυπειρίας = ἕνεκα τῆς πολλῆς (αὐτῶν) πείρας.

§ 4-7. μέχρι... τοῦδε = μέχρι τούτου τοῦ σημείου. — ὠρίσθω ὑμῶν ἢ βρ. = ἄς περιορισθῆ, ἄς σταματήσῃ ἡ βραδύτης ὑμῶν. — ὥσπερ ὑπεδέξασθε (= ὑπεσχέθητε), πρὸβλ. κεφ. 58, § 1. — κατὰ τάχος = ταχέως: συναπτέον τῷ βοηθήσατε. — ἵνα μὴ... τοῖς ἐχθίστοις προῆσθε = ἵνα μὴ καταλίπητε εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐχθίστων. — ξυγγενεῖς = ὁμοφύλους (καθ' ἕσσαν οἱ Ποτ. ὡς ἄποικοι τῶν Κορ. ἦσαν Δωριεῖς). — ἀθυμία = ἕνεκα δυσαρρεσκείας (διὰ τὴν ἀδράνειάν σας). — πρὸς ἑτέραν τινὰ ξυμ., δηλ. τὴν τῶν Ἀργείων, οἵτινες ἦσαν ἐχθροὶ τῶν Λακ. — δρῶμεν δ' ἂν = ἠθέλομεν δὲ πράττει (ἐὰν δηλ. ἠθέλομεν τραπῆ πρὸς ἄλλην τινὰ συμμαχίαν). — πρὸς θεῶν τῶν... ἀνθρώπων τῶν..., ἡ τοιαύτη θέσις τῶν οὐσιαστ. πρὸ τῶν ἐνάρθρων ἐπιθέτων (ἀντί: πρὸς τῶν ὀρκίων θεῶν... πρὸς

τῶν αἰσθ. ἀνθρώπων) χάριν ἐμφάσεως τῶν οὐσιαστ. — πρὸς θεῶν τῶν ὀρκίων = κατὰ τὴν κρίσιν τῶν θεῶν τῶν ἐφόρων τῶν ὄρκων. — πρὸς ἀνθ. τῶν αἰσθ. = κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἀνθρώπων τῶν φρονίμων. — δι' ἐρημίαν = δι' ἐγκατάλειψιν (παρὰ τῶν συμμάχων των) = διότι αὐτοὶ δὲν τυγχάνουσι βοηθείας παρὰ τῶν συμμάχων των. — οἷς (= τούτοις, οἷς) ἂν ξυνομόσωσι = τούτους, μεθ' ὧν δι' ὄρκου ἔχουσι συνδεθῆ. — βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύμων εἶναι = ἂν δὲ σεῖς θέλητε νὰ εἰσθε πρόθυμοι (δηλ. εἰς τὸ νὰ βοηθῆτε ἡμᾶς). — μενοῦμεν, δηλ. παρ' ὑμῖν. — μεταβαλλόμενοι = εἰ μεταβαλλοίμεθα = ἂν ἠθέλωμεν μεταβάλλει (δηλ. συμμαχίαν). — ξυνηθεστέρους (= οἰκειοτέρους), δηλ. ἢ ὑμᾶς. — πρὸς τάδε = ἀναφορικῶς πρὸς ταῦτα. — μὴ ἐλάσσω ἐξηγεῖσθαι = νὰ μὴ καταστήσητε διὰ τῆς ἡγεμονίας σας ἀσθενεστέραν. — παρέδοσαν, δηλ. αὐτήν.

2. Ἀπόφαισις τῶν Ἀθηναίων πρέσβων καὶ δημηγορία αὐτῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης.

(Κεφ. 72 - 78)

Κεφ. 72.

τῶν δὲ Ἀθ., ἡ γενν. ἐκ τοῦ πρεσβεία. — ἔτυχε γὰρ (= ἐπεὶ παροῦσα = ἐπειδὴ κατὰ τύχην παρευρίσκετο. — πρότερον, πρὶν δηλ. συγκληθῆ ἢ ἐκκλησίᾳ, ἐν τῇ ὁποῖα ὠμίλησαν οἱ Κορ. — περὶ ἄλλων, δηλ. ὑποθέσεων (καὶ οὐχὶ περὶ τῶν ὑποθέσεων, περὶ ὧν ἐπραγματεύοντο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ). — ὡς ἦσθοντο (δηλ. οἱ πρέσβεις) τῶν λόγων (δηλ. τῶν Κορ.) = ὅτε ἔμαθον τοὺς λόγους τῶν Κορ. Οἱ Ἀθ. πρέσβεις δὲν παρευρίσκοντο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· τὰ κατ' αὐτῶν παρὰ τῶν συμμάχων λεχθέντα ἐξωδίκως ἤκουσαν. — παριτητέα... εἶναι, ὁ πληθ. τῶν εἰς -τέον ῥήγμ. ἐπιθ. ἀντὶ τοῦ ἐνκ. συνήθης παρὰ Θουκυδ. = δεῖν σφᾶς παριέναι = ὅτι ἔπρεπεν αὐτοὶ νὰ προσέλθωσι πρὸ τῶν Λακ. — τῶν μὲν ἐγκλ. πέρι, ἀναστροφῆ = Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

περὶ μὲν τῶν ἐγκλημάτων (= αἰτιάσεων). — μηδὲν ἀπολογησομένους (= ἵνα μηδὲλως ἀπολογηθῶσιν), ἢ μετχ. κατ' αἰτιατκ. καὶ οὐχὶ κατὰ δοτκ., ὡς ἀνεμένετο μετὰ τὴν προηγουμένην δοτκ. (αὐτοῖς), διότι συνεφώνησε πρὸς τὴν αἰτιατκ. σφᾶς, τὸ ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. τοῦ ἀναφαινομένου ἐν τῇ ἀναλύσει τοῦ ῥήμτκ. ἐπιθ. (παριτηέα... εἶναι = δεῖν σ φ ᾶς παριένα). — ὦν... ἐνεκάλουν, καθ' ἔλξιν ἀντί: ᾶ... ἐνεκάλουν (= κατηγοροῦν)· περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. κεφ. 67, § 4. — δηλώσαι, ἀντί τελκ. μετχ. (δηλώσοντας), ἥτις ἀνεμένετο μετὰ τὴν προηγουμένην (ἀπολογησομένου), ἐτέθη τελικὸν ἀπρμφ. Τὰ κινήσεως σημαντικὰ ῥ. συντάσσονται πρὸς τῇ τελικῇ μετχ. καὶ μετὰ τελικοῦ ἀπρμφ. — περὶ τοῦ παντός = καθ' ἔλου. — οὐ... αὐτοῖς βουλ. εἶναι = ὅτι αὐτοὶ (οἱ Λακ.) δὲν πρέπει νὰ σκέπτονται ταχέως. — ἐν πλείονι, δηλ. χρόνῳ = ἐν μακροτέρῳ χρόνῳ. — σκεπτεόν (= βουλευτέον), δηλ. αὐτοῖς εἶη. — τὴν σφ. πόλιν... σημηῖναι, ὅση εἶη, πρόληψις: σημηῖναι, ὅση ἢ σφ. πόλις εἶη = νὰ δηλώσωσι πόσῃ ἦτο ἡ ἰδική των πόλις. — δύναμιν, αἰτ. τοῦ κατὰ τι = κατὰ τὴν δύναμιν. — ὑπόμνησιν ποιήσασθαι = ὑπομνησαι = νὰ ὑπενθυμίσωσιν. — τοῖς τε πρεσβυτέροις... καὶ τοῖς νεωτέροις, ἢ γραμματικὴ συμμετρία ἀπῆγει τὸ ὑπόμνησιν νὰ ἦτο μετὰ τὸ πρεσβυτέροις (= τοῖς τε πρεσβυτέροις ὑπόμνησιν). — ὦν (= τούτων, ᾶ) ἤδεσαν = ταῦτα, τὰ ὅποια ἐγνώριζον. Ἐννοεῖ τὰ ἐν τοῖς Μηδικοῖς κατορθώματα τῶν Ἀθην. — ἐξήγησιν, δηλ. ποιήσασθαι (= ἐξηγήσασθαι) = νὰ ἐξιστορήσωσιν. — ὦν ἄπειροι ἦσαν = ὅσα δὲν ἐγνώριζον (ἐνεκα τῆς νεανικῆς των ἡλικίας). — νομίζοντες, μετχ. αἰτιολγκ. — ἂν αὐτοὺς... τραπέσθαι = ὅτι αὐτοὶ (οἱ Λακ.) ἤθελον τραπῆ. — ἐκ τῶν λόγων = ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῶν λόγων των. — νομίζοντες... πολεμεῖν, ἢ ἔννοια: οἱ Ἀθ. πρέσβεις ἐνόμιζον ὅτι οἱ λόγοι των ἠδύναντο νὰ συντελέσωσιν, ὥστε οἱ Λακ. νὰ μὴ ἀποφασίσωσι τὸν πόλεμον. — τοῖς Λακεδ., ἐνταῦθα = τοῖς ἀρχουσι τῶν Λακ., δηλ. τοῖς ἐφόροις. — ἐς τὸ πλῆθος = πρὸ τῆς ἐκκλησίας. — εἴ τι μὴ ἀποκωλύει = ἂν δὲν ὑπάρχη κώλυμά τι. — οἱ δέ, δηλ. οἱ ἔφοροι. — ἐπιέναι = νὰ παρουσιασθῶσιν (ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ). — παρελθόντες = ἀναδάντες εἰς τὸ βῆμα. — οἱ Ἀθ. ἔλεγον, οὗτοι ἦσαν ἄνδρες μεμυημένοι τὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ παραγράμματος τοῦ Περικλέους καὶ θεωρήσαντες τότε καθήκον των νὰ λαλήσωσιν εὐθαρσῶς καὶ σοβαρῶς.

Κεφ. 73.

§ 1. πρέσβευσις = ἀποστολή. — οὐκ ἐξ ἀντιλογίαν τοῖς ὑμ. ξημιμάχοις = ὅχι ἵνα ἀντεῖπωμεν πρὸς τοὺς ἰδικούς σας συμμάχους. — περὶ ὧν (= περὶ τούτων, περὶ ὧν) ἡ πόλις ἔπεμψε, περὶ τίνων ὑποθέσεων ἀπέστειλαν αἱ Ἀθηναίαι τοὺς πρέσβεις εἰς Λακ., δὲν εἶναι γνωστόν· πάντως ὅμως οὐχὶ περὶ τῶν ὑποθέσεων, περὶ ὧν ἐπραγματεύοντο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (πρβλ. κεφ. 72, § 1 «περὶ ἄλλων»). — αἰσθόμενοι = ἐπειδὴ ἐμάθομεν. — καταβοήν... οὔσαν ἡμῶν = ὅτι πολλή κατακραυγή ὑπάρχει καθ' ἡμῶν. — παρήλθομεν = παρεληλύθαμεν. Περὶ τοῦ παριέναι πρβλ. κεφ. 72, § 2 «παρελθόντες». — οὐ... ἀντιροῦντες... ἀλλ' ὅπως... καὶ ἅμα βουλόμενοι κτλ., ἐν τούτοις ἡ πρόθεσις τοῦ λόγου αὐτῆ δηλοῦται ἀρνητικῶς (οὐ... ἀντιροῦντες) καὶ θετικῶς: 1) ἀλλ' ὅπως... βουλευθήσθε καὶ 2) καὶ ἅμα βουλόμενοι κτλ. Τὸ 2) περιλαμβάνει δύο τινά: α') ὡς οὔτε... κεκτήμεθα καὶ β') ἢ τε πόλις... ἔστιν. Καὶ τὸ μὲν α') ἀναπτύσσεται ἐν τοῖς κεφ. 75 - 77 καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ κεφ. 78, τὸ δὲ β') ἐν τοῖς κεφ. 73, § 2 - 5 καὶ 74. — οὐ τοῖς ἐγκλ. τῶν πόλεων ἀντιροῦντες = ὅχι ἵνα ἀντεῖπωμεν εἰς τὰς (καθ' ἡμῶν) κατηγορίας τῶν πόλεων (δηλ. τῶν συμμαχικῶν πρβλ. κεφ. 67). — οὐ γάρ... ἂν γίνοντο = διότι δὲν ἠθέλομεν ὁμιλήσει ἐνώπιον ὑμῶν ὡς δικαστῶν ἡμῶν καὶ τούτων (δηλ. τῶν πόλεων). Ἡ ἔννοια: δὲν ἀναγνωρίζομεν ὑμᾶς ὡς ἀρμοδίους νὰ κρίνητε τὰς μεταξὺ ὑμῶν καὶ τῶν συμμάχων διαφοράς. Ἐνταῦθα ὁμιλεῖ ὁ βῆτωρ μετὰ τινος ἀλαζονικοῦ φρονήματος, ὑπερ κολάζεται πως διὰ τῆς δυνητικῆς ἐγκλίσεως. — ὅπως μὴ... βουλευθήσθε (= σκεψθήτε), παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως μετὰ τὴν τελκ. μετχ. (ἀντιροῦντες) ἔπεται τελικ. πρότασις (ὅπως μὴ...) καὶ κατωτέρω πάλιν μετχ.: καὶ ἅμα βουλόμενοι. Τοιαύτας μεταβολὰς συντάξεων ἐπιδιώκει ὁ Θουκυδ. — ὁφδίως, συναπτέον τῷ πειθόμενοι. — περὶ μεγάλων πραγμάτων, ἐννοεῖ τὸν πόλεμον, εἰς ὃν παρακινούσι τοὺς Λακ. οἱ Κορίνθιοι. — χεῖρον, ἐνταῦθα = κακῶς. — καὶ ἅμα βουλόμενοι = καὶ συγχρόνως διότι θέλομεν. — περὶ τοῦ παντός λόγου τοῦ... καθ. = ἀναφορικῶς πρὸς τὴν καθολικὴν κρίσιν, ἣτις πρὸ πολλοῦ ἐπικρατεῖ καθ' ἡμῶν. — ὡς = ὅτι. — οὔτε ἀπεικίτως, λιτότης = πάνυ κατὰ τὸ εἶδος = δικαιοτάτα. — ἃ κεκτήμεθα, δηλ. ἡγεμονίαν.

§ 2-3. τὰ...πάνυ παλαιά, δηλ. ἔργα τῶν Ἀθηνησῶν. Νοοῦνται τὰ κατὰ Ἀμαζόνια καὶ Θρακίας καὶ Ἡρακλείδας, ἅτινα συνέδησαν ἐν τοῖς μυθικοῖς χρόνοις. — τί δεῖ λέγειν = τίς ἢ ἀνάγκη νὰ λέγωμεν. — ὧν ἀκοαὶ...μάρτυρες..., ἢ σύνταξις: ὧν μάρτυρες μᾶλλον ἀκοαὶ λόγων (δηλ. εἰσὶν) ἢ ὄψις τῶν ἀκουσομένων = τῶν ὁποίων μάρτυρες εἶναι μᾶλλον ἀκουσθέντες λόγοι (= παραδόσεις, φῆμαι) ἢ αὐτοψία τῶν ἀκροατῶν. Ἡ ἔννοια: τὰ πολὺ παλαιὰ ἔργα εἶναι γνωστὰ ἐκ φήμης μόνον καὶ οὐχὶ ἐξ αὐτοψίας. — τὰ Μηδικὰ = τοὺς Περσικοὺς πολέμους. — καὶ ὅσα αὐτοὶ ξύνιστε = καὶ (πάντα) ὅσα οἱ ἴδιοι ἐκ πείρας γνωρίζετε. Οἱ Ἀθ. καὶ μετὰ τὰ Μηδικὰ ἔπραξαν γενναῖα ἔργα, τὰ ὁποῖα καὶ οἱ ἀκροαταὶ ὡς σύγχρονοι γνωρίζουσιν. — εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον ἔσται (δηλ. ἡμῖν) ἀεὶ προβαλλομένοις = ἂν καὶ μᾶλλον ὀχληρὸν (παρὰ εὐχάριστον) θὰ εἶναι εἰς ἡμᾶς προβάλλοντας πάντοτε ταῦτα (δηλ. τὰ Μηδικὰ καὶ τὰ ἄλλα κατορθώματα ἡμῶν) πρὸς ὑποστήριξιν. Ἡ ἐνόχλησις κεῖται ἐν τῇ ἀνάγκῃ τοῦ νὰ περιαυτολογῶσιν οἱ Ἀθ. — ἀνάγκῃ, δηλ. ἐστί. — καὶ γὰρ, ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀνάγκῃ λέγειν. — ὅτε ἐδρωμέν = ὅτε ἤμεθα ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις = ὅτε ἐπολεμοῦμεν κατὰ τῶν Περσῶν. — ἐπ' ὠφελίᾳ = πρὸς ὠφέλειαν (δηλ. πάσης τῆς Ἑλλάδος). — ἐκινδυνεύετο (ἀπρὸς παθητ.), δηλ. ὑφ' ἡμῶν = ἐκινδυνεύετο κίνδυνος ὑφ' ἡμῶν = διετρέχομεν κίνδυνον. — ἧς τοῦ μὲν ἔργου μέρος μετέσχετε = τῆς ὁποίας (δηλ. ὠφελείας) μέρος τῶν μὲν καρπῶν μετέσχετε. — (ἧς...) τοῦ δὲ λόγου μὴ παντός...στερισκώμεθα = (τῆς ὁποίας) τὴν μείαν ὁμῶς ἄς μὴ στερώμεθα ὅλως διόλου. Ἡ ἔννοια: ἐν ᾧ ὠφελήθητε ἐκ τῶν κινδύνων ἡμῶν ἐν τοῖς Μηδικοῖς, δὲν πρέπει νὰ ἐμποδίζητε ἡμᾶς νὰ κάμνωμεν λόγον περὶ αὐτῶν. Παρατηρητέαι αἱ ἀντιθέσεις τοῦ μὲν ἔργου — τοῦ δὲ λόγου, μέρος — παντός. — εἴ τι ὠφελεῖ = ἐὰν κατὰ τι ὠφελῆ (δηλ. ὁ περὶ αὐτῶν λόγος). — δηθήσεται, δηλ. τὰ Μηδικὰ. — οὐ...μᾶλλον...ἢ = ὅχι τόσον...ὅσον. — παραιτήσεως ἔνεκα = ἵνα δικαιολογηθῶμεν (πρὸς τὰς καθ' ἡμῶν κατηγορίας τῶν συμμάχων). Παρατηρητέον τὸ φρόνημα καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια, μεθ' ἧς ὁμιλοῦσιν οἱ πρέσβεις τῶν Ἀθην. (πρβλ. κεφ. 72, § 2 — κεφ. 73, § 1). — μαρτυρίου καὶ δηλώσεως, δηλ. ἔνεκα = ἵνα ἀποδείξωμεν καὶ δηλώσωμεν. — πρὸς οἶαν...πόλιν = οἶα (= ποῖα) ἐστὶν ἡ πόλις, πρὸς ἣν (πρβλ. κεφ. 70, § 1). —

ὑμῖν... ὁ ἀγὼν καταστήσεται (= ἔσται) = ὑμεῖς θ' ἀγωνισθῆτε — μὴ εὖ βουλευομένοις = ἐὰν δὲν σκέπτησθε καλῶς.

§ 4-5. γάρ, διασαφητικός. — Μαραθῶνί τε = καὶ ἐν Μαραθῶνι ἢ ἀπόδοσις τοῦ τε κατωτέρω καὶ ἰ, ὅτε τὸ ὕστερον... — μόνοι προκινδυνεύσαι τῷ βαρβάρῳ = ὅτι μόνοι πρὸ τῶν ἄλλων ἀνελάθουσι τὸν κατὰ βαρβάρου (δηλ. τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν) κίνδυνον. Ἐν Μαραθῶνι ἐπολέμησαν μετὰ τῶν Ἀθ. καὶ 1,000 Πλαταιεῖς· δὲν ἀναφέρονται ἕμως οὗτοι διὰ τὸν μικρὸν ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ διὰ τὸ μὴ αὐτοτελεῖς. — ὅτε τὸ ὕστερον, μετὰ 10 ἔτη. — ἦλθεν, ὁ βάρβαρος (= ὁ Ξέρξης). — ὄντες, μετχ. αἰτιολογκ. — κατὰ γῆν ἀμύνεσθαι = ν' ἀποκρούωμεν αὐτὸν κατὰ ξηράν. — ἐσβάντες, μετχ. χρονκ. μετὰ τούτου συναπτέον τὸ πανδημί. — ξυνναυμαχῆσαι, δηλ. τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ φαιμέν = ὅτι ἐναυμαχῆσαμεν μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. — ὅπερ ἔσχε (= ἐκόλυσε) μὴ... πορθεῖν = καὶ τοῦτο ἀκριβῶς (δηλ. τὸ ἐν Σαλ. ναυμαχῆσαι) ἠμπόδισε νὰ λεηλατήσῃ. — αὐτόν, τὸν βάρβαρον. — ἀδυναίων ἂν ὄντων (δηλ. τῶν Πελοποννησίων) = ὁπότε (ἂν δηλ. ὁ βάρβαρος ἐπέπλεεν) δὲν θὰ ἠδύναντο οἱ Πελ. — πρὸς ναῦς πολλὰς = ἐναντίον πολλῶν πλοίων. — ἀλλήλοισ ἐπιβοηθεῖν = νὰ βοηθῶσιν ἀλλήλους. — τεκμήριον = ἀπόδειξις (τούτου, ὅτι δηλ. ἢ ἐν Σαλ. ναυμαχία ἠμπόδισεν αὐτὸν ἐπιπλέοντα εἰς τὰς Πελ. πόλεις νὰ λεηλατήσῃ αὐτάς). — αὐτός, δηλ. ὁ βάρβαρος. — νικηθεῖς, μετχ. χρονκ. — ταῖς ναοῖ = ἐν τῇ ναυμαχίᾳ. — ὡς οὐκέτι... τῆς δυνάμεως = ἐπειδὴ ἐνόμιζεν ὅτι ἡ δύναμις του δὲν ἦτο πλέον ἀξιόμαχος. — κατὰ τάχος = ταχέως. — τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ = μὲ τὸ περισσότερον μέρος τοῦ στρατοῦ του. Μετὰ τοῦ ὀλιγωτέρου μέρους τοῦ στρατοῦ κατελείφθη ὁ Μαρδόνιος ἐν τῇ Ἑλλάδι.

Κεφ. 74.

§ 1-2. τοιούτου (κτγρμ.)... ξυμβάντος τούτου (ὕπκμ.) = ἀφ' οὗ τοῦτο (δηλ. τὸ νὰ ναυμαχῆσωμεν ἐν Σαλ.) συνέβη τοιοῦτον κατ' ἔννοιαν: ἀφ' οὗ τοῦτο τοιαύτας συνεπέας ἔσχε. — μέντοι, ἐνταῦθα = λοιπόν. — καὶ σαφῶς δηλωθέντος = καὶ ἀφ' οὗ σαφῶς ἐδηλώθη ὡς ὕπκμ. ἢ ἐπομένη πρότασις: ὅτι κτλ. — ἐν ταῖς ναοῖ τῶν Ἑλ. τὰ πράγματα ἐγένετο = ἡ σωτηρία τῶν Ἑλ. ἐξηρητήθη ἐκ τῶν πλοίων. — τρία τὰ ὠφελ. κτλ., πρὸ τούτου νοητέα ἢ πρότασις:

μαίθετε ὅτι.—ἐς αὐτό, δηλ. πρὸς ἐπίτευξιν τούτου τοῦ ἀποτελέσματος. — ἀριθμὸν τε... ἀοκνοιάτην, ἐπεξήγησις τοῦ τρία. — ἄνδρα, δηλ. τὸν Θεμιστοκλέα· πρὸβλ. κατωτέρω. — ἀοκνοιάτην = ἐνεργητικωτάτην. — ναῦς μὲν... οὐ προετιμωρήσατε, ἐπεξήγησις τοῦ ἀριθμὸν τε... ἀοκνοιάτην. — ναῦς, δηλ. παρεσχόμεθα νοητέον τὸ αὐτὸ ῥ. καὶ εἰς τό: Θεμ. ἄρχοντα. — μὲν γε, ὁ γε = ὡς γνωστόν. — ἐς τὰς τετρακοσίας = ἐκ τῶν τετρακοσίων· αἱ νῆες ἀκριβῶς ἦσαν 378, ἐξ ὧν οἱ Ἄθην. παρέσχον 200· δι' αὐτὸ καὶ ἡ δῆλωσις: ὀλίγῳ ἐλάσσους τῶν δύο μοιρῶν ἀκριβῆς· καθ' ὅσον αἱ δύο μοῖραι (= $\frac{2}{3}$) τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν πλοίων = 260 περίπου. — ἐν τῷ στενωῖ, δηλ. τῆς Σαλαμίνας. — ναυμαχῆσαι = τοῦ ναυμαχῆσαι· ἐκ τοῦ αἰτιώτατος. — ὅπερ, δηλ. τὸ ναυμαχῆσαι ἐν τῷ στενωῖ. — τὰ πράγματα, κατ' ἔννοιαν = ἡμᾶς. — καὶ αὐτοῖ, νοητέον ἐκ τοῦ προηγουμένου ὅς τὸ ὄν = καὶ ὄν αὐτοῖ = καὶ τὸν ὅποιον ὑμεῖς αὐτοῖ. — δὴ = ἀκριβῶς. — ἐτιμήσατε, οἱ Λακ. μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἀπέδωκαν πολλὰς τιμὰς τῷ Θεμ.· ἔδωκαν αὐτῷ στέφανον ἐλαίας, πολυτελῆ ἄμαξαν καὶ τριακόσιοι ἵππεις τῆς Σπάρτης ἠκολούθησαν αὐτὸν ἐπισήμως μέχρι τῶν συνόρων τῆς χώρας. Τοιοῦτων τιμῶν οὐδέποτε εἶχε τύχει ξένος ἐν Σπάρτῃ. — ἄνδρα ξένον = καίπερ ἄνδρα ξένον ὄντα = ἂν καὶ ἦτο ξένος (οὐχὶ Σπαρτιάτης). — ὡς ὑμᾶς = πρὸς ὑμᾶς. — ἐλθόντων, δηλ. ξένων. — καὶ πολὺ, ἐπιτείνει τὸ ὑπερθικ. ιολμηροτάτην. — οἱ γε = διότι ἡμεῖς ὡς γνωστόν. — τῶν ἄλλων ἤδη... δουλευόντων = ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι τότε πλέον ἦσαν ὑπόδουλοι (τῷ βαρβάρῳ). — μέχρι ἡμῶν, κυρίως = μέχρι τῶν ὀρίων ἡμῶν· εἶτα = πάντες πλὴν ἡμῶν. — ἠξιώσαμεν = ἐθεωρήσαμεν καθήκον ἡμῶν· ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὰ ἀπρμψ. προλιπεῖν, γενέσθαι, κινδυνεῦσαι καὶ μὴ ὀργισθῆναι. — τὰ οἰκεία = τὰ ὑπάρχοντα ἡμῶν. — διαφθείραντες = ἀφῆσαντες νὰ καταστραφῶσιν (ὑπὸ τῶν βαρβάρων) = θυσιάσαντες. — μηδ' ὡς = μηδὲ οὕτως, δηλ. ὑπὸ τόσῳ δυσχερεῖς περιστάσεις. — τό... κοινὸν = τὴν κοινὴν σωτηρίαν. — τῶν περιλοιπῶν = τῶν λοιπῶν (τῶν μὴ δεδουλωμένων τῷ βαρβάρῳ). — προλιπεῖν = καταλιπεῖν. — μηδὲ σκεδασθέντες... γενέσθαι = μηδὲ διασπαρέντες νὰ γίνωμεν ἄχρηστοι εἰς αὐτοὺς (τοὺς συμμάχους). — μὴ ὀργισθῆναι = μὴ μνησικακῆσαι. — ὅτι... οὐ προετιμωρήσατε = διότι δὲν ἐδογηθήσατε προηγουμένως (πρὸ τοῦ δηλ. εἰσδάλῃ ὁ βάρβαρος εἰς τὴν Ἀττικὴν) ἡμᾶς.

§ 3-4. οὐχ ἦσσαν = μᾶλλον. — αὐτοὶ ὠφελῆσαι = ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ ὠφελήσαμεν. — ἢ τυχεῖν = ἢ ὅτι ἐτύχομεν. — τούτου, δηλ. τῆς ἐκ μέρους ὑμῶν ὠφελείας. — ἀπὸ οἰκουμένων τῶν πόλεων = (ὀρμώμενοι) ἀπὸ πόλεων, αἵτινες κατοικοῦντο. — ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν νέμεσθαι (= οἰκεῖν), δηλ. τὰς πόλεις = ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ καταικῆτε τὰς πόλεις καὶ εἰς τὸ ἐξῆς. — ὑπὲρ ὑμῶν καὶ οὐχ ἡμῶν τὸ πλεόν = μᾶλλον ὑπὲρ ὑμῶν ἢ ἡμῶν. — ὅτε γοῦν (= τοῦλάχιστον) κτλ., ἢ παρενθετικὴ πρότασις χρησιμεύει ὡς αἰτιολογία τοῦ: οὐχ ἡμῶν τὸ πλεόν = (λέγομεν τοῦτο, διότι) ὅτε κτλ. — σῶοι, ὡς κατέχοντες ἔτι τὴν πόλιν ἡμῶν. — παρεγένεσθε = ἐβοηθήσατε. — ἀπὸ τῆς οὐκ οὔσης ἔτι ὀρμώμενοι = ὀρμώμενοι ἀπὸ πόλεως μὴ ὑπαρχούσης πλεόν· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: ἀπὸ τε οἰκουμένων τῶν πόλεων. — καὶ ὑπὲρ... κινδυνεύοντες = καὶ κινδυνεύοντες ὑπὲρ πόλεως, ἣς ἢ ἀνάκτησις ἐστηρίζετο ἐπὶ μικρᾶς ἐλπίδος· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: ἐπὶ τῷ τὸ λ. νέμεσθαι. — ξυνεσώσαμεν ὑμᾶς τε τὸ μέρος καὶ ἡ. αὐτοὺς = συνετελέσαμεν κατὰ τὰς δυνάμεις ἡμῶν εἰς σωτηρίαν ὑμῶν καὶ ἡμῶν αὐτῶν. — εἰ δὲ προσεχώρησαμεν = ἐὰν δὲ ἠθέλομεν προσχωρήσει. — δέισαντες... περὶ τῆ χώρα = φοβηθέντες διὰ τὴν χώραν μας. — ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι, δηλ. προσεχώρησαν. — ἢ μὴ ἔτολ. = ἢ εἰ μὴ ἔτολμ. = ἢ ἐὰν δὲν ἠθέλομεν τολμήσει. — ὕστερον, δηλ. μετὰ τὴν εἰς τὴν Ἀττικὴν εἰσβολὴν τοῦ βαρβάρου. — ὡς διεφθαρμένοι = θεωροῦντες ἡμᾶς αὐτοὺς ὡς κατεστραμμένους. — οὐδὲν ἂν ἔτι ἔδει (= οὐδεμία πλεόν ἀνάγκη θὰ ἦτο)... ναυμαχεῖν, εἰρωνικῶς, διότι κατὰ θάλασσαν ἢ Σπάρτη ἦτο ἀσθενής. — καθ' ἡσυχίαν = ἡσυχῶς. — ἂν... προσχώρησε τὰ πρ. = ἠθέλον προσχωρήσει τὰ πράγματα. — αὐτῷ, δηλ. τῷ βαρβάρῳ. — ἢ = ὡς = ὅπως.

Κεφ. 75.

ἄρ' = ἄρ' οὐ = ἀρά γε δέν. — τότε, δηλ. κατὰ τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον, ἰδίᾳ κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν. — γνώμης ξυνεσεως, δηλ. ἔνεκα = ἔνεκα τῆς συνέσεως τῆς ἀποφάσεως = ἔνεκα τῆς συνετῆς ἀποφάσεως (δηλ. τοῦ νὰ καταλίπωμεν τὴν πόλιν καὶ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς ναῦς). — ἀρχῆς γε ἣς (= ἣν) ἔχομεν... τοῖς Ἐ. μὴ οὕτως ἄγαν ἐπ. διακεῖσθαι = νὰ μὴ φθονώμεθα τόσον πολὺ ὑπὸ τῶν Ἑλληνῶν διὰ τὴν ἡγεμονίαν τοῦλάχιστον, ἣν ἔχομεν. — αὐτὴν

τήνδε, δηλ. τὴν ἡγεμονίαν. — οὐ βιασάμενοι = οὐ βία. — ὑμῶν μὲν οὐκ ἔθελήσαντων = ἐπειδὴ ὑμεῖς μὲν δὲν ἠθελήσατε. — παραμῆναι πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ β. = νὰ μείνητε μέχρι τέλους πρὸς καταπολέμησιν τῶν λειψάνων τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ. Ἐννοοῦνται αἱ φρουραὶ, αἵτινες εἶχον καταλειφθῆ ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐν Θράκῃ καὶ Ἑλλησπόντῳ. — ἡμῖν δέ, προτάσσεται ἐμφαντικῶς, ὡς καὶ ἡ γενν. αὐτῶν. — προσελθόντων τῶν ξυμ. καὶ αὐτῶν δεηθέντων (δηλ. ἡμῶν) = ἐπειδὴ προσήλθον οἱ σύμμαχοι καὶ αὐτοὶ μόνοι τῶν παρεκάλεσαν ἡμᾶς. — ἡγεμόνας, δηλ. αὐτῶν. — ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου = ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος. — τὸ πρῶτον, ἢ ἀντίθεσις κατωτέρω: καὶ οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι ἐδόκει κτλ. Ἡ ἔννοια: πρῶτον μὲν νὰ προαγάγωμεν τὴν ἡγεμονίαν, ἔπειτα δὲ νὰ μὴ καταλίπωμεν αὐτήν. — προαγαγεῖν αὐτήν = ν' ἀναπτύξωμεν αὐτήν (δηλ. τὴν ἡγεμονίαν). — ἐς τόδε = μέχρις αὐτοῦ τοῦ σημείου (εἰς ὃ εἶναι νῦν). — μάλιστα = κατ' ἐξοχήν. — ὑπὸ δέουσις = ἕνεκα φόβου (δηλ. πρὸς ὑμᾶς καὶ πρὸς τὰς ἀποστάσεις τῶν συμμάχων). Ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν ἐπομένων: οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι κτλ. — τιμῆς, νοητέα ἢ ὑπὸ = ἕνεκα τιμῆς (ἣς ἀπελαύομεν ὡς ἡγεμόνες). — ὠφελείας, καὶ ἐνταῦθα νοητέα: ἢ ὑπὸ = ἕνεκα ὠφελείας (ἣν εἶχομεν ὡς ἀναπτύσσοντες τὴν δύναμιν καὶ τὸν πλοῦτον τῆς πόλεως). — ἔτι, συναπτέον τῷ οὐκ = οὐκέτι. — τοῖς πολλοῖς ἀπληχθιμένους = ἐπειδὴ εἴμεθα μισητοὶ εἰς τοὺς πολλοὺς (τῶν συμμάχων). — καὶ τινῶν καὶ ἤδη ἀπ. κατεστραμμένων = καὶ ἐπειδὴ τινες (σύμμαχοι) ἕνεκα τῆς ἀποστασίας αὐτῶν εἶχον ἤδη ὑποδουλωθῆ. — ὑμῶν τε... φίλων, ἀλλ' ὑπόπτων... ὄντων = καὶ ἐπειδὴ ὑμεῖς δὲν εἰσθε πλέον ὁμοίως (ὡς πρότερον) φίλοι ἡμῶν, ἀλλ' ὑποπτεύομεν ὑμᾶς καὶ εἰσθε ἐναντίοι. — ἀνέντας (δηλ. τὴν ἀρχὴν) κινδυνεύειν, ἐκ τοῦ οὐκ ἀσφαλὲς... εἶναι (δηλ. ἡμᾶς) = δὲν ἐφαίνετο πλέον ὅτι ἦτο ἀσφαλὲς χαλαρώσαντες (= παραιτήσαντες) τὴν ἡγεμονίαν νὰ κινδυνεύωμεν. — καὶ γὰρ ἂν..., δηλ. εἰ ἀνεῖμεν ἐπομένως = διότι ἄλλως αἱ ἀφ' ἡμῶν ἀποστάσεις πρὸς ὑμᾶς θὰ ἐγίνοντο. — πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον (δηλ. ἐστὶ)... εὖ τίθεσθαι, γνωμικόν = εἰς ὄλους δὲ εἶναι ἄμεμπτον νὰ διευθετῶσι καλῶς τὰ συμφέροντά των προκειμένου περὶ τῶν μεγίστων κινδύνων. Ἡ ἔννοια: οὐδεὶς πρέπει νὰ φθονῆ τινα, διότι διευθετεῖ καλῶς τὰ συμφέροντά του, ὅταν διατρέχῃ τὸν μέγιστον κίνδυνον. Μέγιστος

δὲ κίνδυνος διὰ τοὺς Ἀθην. ἀναγκάζων αὐτοὺς νὰ λαμβάνωσι τὰ κατάλληλα μέτρα ἦτο αἱ ἀποστάσεις τῶν συμμάχων.

Κεφ. 76.

§ 1 - 2. ὑμεῖς γοῦν (= παραδείγματος χάριν), ταῦτα ἐπιφέρονται πρὸς διασάφησιν τοῦ λεχθέντος ἐν τέλει τοῦ κεφ. 75, § 4 «πᾶσι ἀνεπίφθονον τὰ ξυμφ. ... εὖ τίθεσθαι». — ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὠφέλιμον καταστησάμενοι = πρὸς τὸ συμφέρον σας τακτοποιήσαντες (δι' ἰδρύσεως δηλ. ἐν ταῖς πόλεσιν ὀλιγαρχιῶν). — ἐξηγηεῖσθε = εἰσθε ἡγεμόνες. — τότε, δηλ. κατὰ τὰ Μηδικά. — ὑπομείναντες διὰ παντός (δηλ. τοῦ χρόνου) = παραμείναντες μέχρι τέλους· ἢ ἀντίθεσις ἐν κεφ. 75, § 2: «ὑμῶν οὐκ ἐβελησάντων παραμείναι». — εἰ ... ἀπήχθησθε = ἂν ... ἠθέλετε γίνεαι μισητοί. — ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ = κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡγεμονίας ὑμῶν. — ὥσπερ ἡμεῖς, δηλ. ἀπηχθήμεθα νῦν. — εὖ ἴσμεν μὴ (= οὐκ) ἂν ... τοῖς ξυμ. = καλῶς γνωρίζομεν ὅτι σεῖς ὄχι ὀλιγώτερον (ἡμῶν) ἠθέλετε γίνεαι ὀχληροὶ εἰς τοὺς συμμάχους (διὰ τῶν βιαίων μέτρων, ἃ θὰ ἐλαμβάνετε κατ' αὐτῶν). — καὶ ἀναγκασθέντας ἂν = καὶ ὅτι ἠθέλετε ἀναγκασθῆ. — ἢ ἄρχειν ἐγκρατῶς = ἢ νὰ ἄρχητε ἰσχυρῶς (ὅπως συγκρατήσητε τοὺς συμμάχους ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ὑμῶν). — ἢ αὐτοὺς κινδυνεύειν = ἢ σεῖς αὐτοὶ νὰ κινδυνεύητε (ἐκ μέρους τῶν συμμάχων). — οὕτως = κατὰ ταῦτα. — ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπέου τρόπου = παρὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. — εἰ ... ἐδεξάμεθα καὶ μὴ ἀνεῖμεν = διότι ἐδέχθημεν καὶ δὲν ἀφήσαμεν. — νικηθέντες, μτφρκ. = ἀναγκασθέντες· ἢ μετχ. αἰτιολογκ. — τιμῆς καὶ δέους καὶ ὠφελ., ἐπανάληψις τῶν αἰτίων τῶν δηλωθέντων ἐν κεφ. 75, § 3. — αὖ = ἄφ' ἑτέρου. — τοῦ τοιοῦτου, δηλ. τοῦ ἄρχειν. — ὑπάρξαντες = ἐπειδὴ ἐκάμαμεν ἀρχὴν. — ἀλλ' ... καθεστῶτος, γενκ. ἀπόλυτος· ὑποκμ. ταύτης τό: τὸν ἥσσω ... κατείργεσθαι = ἀλλὰ ἐπειδὴ ἀνέκαθεν εἶναι καθιερωμένη συνήθεια ὁ κατώτερος νὰ καταπιέζεται ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου. — ἄξιοί τε ἅμα νομίζοντες εἶναι, διὰ τοῦ τε ἐπιφέρεται νέα αἰτία, δι' ἣν οἱ Ἀθ. ἀπεδέχθησαν καὶ διετήρησαν τὴν ἀρχὴν = καὶ ἐπειδὴ συγχρόνως ἐνομίζομεν ὅτι εἴμεθα ἄξιοι (τοῦ ἄρχειν). — καὶ ὑμῖν δοκοῦντες, δηλ. ἄξιοι εἶναι. — μέχρι οὗ ... νῦν = μέχρι τοῦ νῦν, ὅτε. — τὰ ξυμφ. λογιζόμενοι = λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει τὰ συμφέροντα ὑμῶν. — τῷ δικαίῳ λόγῳ ... χρῆσθε = προβάλλετε

τὸ δίκαιον (ἔτι δηλ. οἱ Ἕλλ. πρέπει νὰ μὴ ἡγεμονεύωνται, ἀλλὰ νὰ εἶναι ἐλεύθεροι). — ὄν = ἀλλὰ τοῦτον, δηλ. τὸν δίκαιον λόγον = ἀλλὰ τοῦτο τὸ δίκαιον. — πω = ἕως τώρα ἀκόμη. — παρατυχὸν (αἰτκ. ἀπόλυτος) ἰσχύι τι κτήσασθαι = ἂν ἔτυχε περιστάσις ν' ἀποκτήσῃ τι δι' ἰσχύος. — προθεῖς (= προτιμῆσας), δηλ. τῆς ἰσχύος. — τοῦ μὴ πλέον ἔχειν ἀπετράπετο, ὁ μὴ κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀντίληψιν περιττεύει = ἀπετράπη ἀπὸ τοῦ νὰ πλεονεκτῇ.

§ 3-4. ἐπαινεῖσθαι τε ἄξιοι, δηλ. εἰσὶ = καὶ διὰ τοῦτο (= τε) εἶναι ἀξιέπαινοι ἐκεῖνοι (δηλ. οἱ Ἀθην.). — χρησάμενοι τῇ ἀνθ. φύσει = ἀκολουθήσαντες τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. — ὥστε ἐτέρων ἄρχειν (= ἐτέρων ἄρχειν), ἐπεξήγησις = δηλ. νὰ ἄρχωσιν ἄλλων. — δικαιότεροι... γεγένηνται = ἔχουσι δειχθῆ (πρὸς τοὺς ὑπηκόους) δικαιότεροι. — ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν = παρ' ὅσον ἀπῆται ἢ ὑπάρχουσα (εἰς αὐτοὺς) δύναμις. — ἄλλους γ' ἂν οὖν (= γοῦν ἂν)... δεῖξαι ἂν = ἄλλοι τοὐλάχιστον νομιζόμεν... ὅτι ἤθελον δεῖξει. Ὑπαινίσσεται ὁ ῥήτωρ τοὺς Λακ. Περὶ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ δυνητικοῦ ἂν πρβλ. κεφ. 36, § 3. — τὰ ἡμέτερα λαβόντες = ἔαν εἶχον τὴν ἡμετέραν ἀρχήν. — μάλιστα = κατ' ἐξοχήν. — εἴ τι μετριάζομεν (= ἂν κατὰ τι εἴμεθα ἐπιεικεῖς), λιτότης ἀντί: ὡς μετριάζομεν = πόσον εἴμεθα ἐπιεικεῖς. — καὶ ἐκ τοῦ ἐπιεικοῦς = καὶ διὰ τὴν ἐπιεικειαν ἡμῶν. — ἀδοξία = δυσφῆμιας. — τὸ πλέον = μᾶλλον. — οὐκ εἰκότως = ἀδίκως. — περιέστη = ἐπηκολούθησεν.

Κεφ. 77.

§ 1-3. καὶ (=καίπερ) ἐλασσοῦμενοι = ἂν καὶ καταδικαζόμεθα (καθ' ὅσον οὐδὲλως ποιούμεθα χρῆσιν τῆς ἡμετέρας δυνάμεως πρβλ. κεφ. 76, § 3). — ἐν ταῖς ξυμβολαίαις... δίκαις = ἐν ταῖς δίκαις ταῖς προερχομέναις ἐξ ἰδιωτικῶν συμβολαίων (καὶ δικαζομέναις ἐν δικαστηρίοις τῶν συμμαχίδων πόλεων). — καὶ παρ' ἡμῶν αὐτοῖς... ποιήσαντες τὰς κρίσεις = καὶ ἂν καὶ διετάξαμεν νὰ γίνωνται αἱ δίκαι παρ' ἡμῶν αὐτοῖς (δηλ. εἰς τὰ παρ' ἡμῶν δικαστήρια). — ἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις = κατὰ τοὺς ὁμοίους (ἡμῶν τε καὶ τοῖς συμμαχίαις) νόμους, χωρὶς δηλ. ἡμεῖς ὡς ἡγεμόνες νὰ ἔχωμεν προνόμια τινα. — φιλοδικεῖν δοκοῦμεν = θεωροῦμεθα (παρὰ τῶν συμμαχῶν) ὅτι εἴμεθα φιλόδικοι (= ὅτι ἀγαπῶν-
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μεν τὰς δίκας). — αὐτῶν, δηλ. τῶν συμμάχων. — σκοπεῖ = ἐξετάζει: ἐκ τούτου ἐξαρτ. ἢ πλαγία ἐρωτημητ. πρότασις: διότι τοῦτο οὐκ ὀνειδίζεται = διατί τοῦτο τὸ ὀνειδος (δηλ. τὸ φιλοδι-κεῖν) δὲν ἀποδίδεται. — τοῖς καὶ ἄλλοθί που ἀρχὴν ἔχουσι = εἰς τοὺς ἔχοντας ἀρχὴν καὶ εἰς ἄλλα μέρη. — καὶ ἦσσαν ἡμ. πρὸς τοὺς ὑπ. μετρο. οἷσι = καὶ εἰς τοὺς ὄντας πρὸς τοὺς ὑπηκόους των ἐπιεικείς ὀλιγώτερον ἡμῶν. — βιάζεσθαι γὰρ οἷς ἂν ἐξῆ, δικάζεσθαι οὐδὲν προσδέονται = διότι εἰς ἔσους εἶναι δυνατόν νὰ μεταχειρίζονται τὴν βίαν, οὗτοι οὐδεμίαν ἀνάγκην ἔχουσι νὰ δικάζονται. Ἡ πρότασις αὕτη αἰτιολογεῖ τὴν νοουμένην πρότασιν: εἰκότως τοῦτο οὐκ ὀνειδίζεται αὐτοῖς διὰ τὸ ὁμοιοτέλευτον δὲ (βιάζεσθαι - δικάζεσθαι) λαμβάνει χαρακτηριστὰ παροιμιώδη. — οἱ δὲ = οὗτοι ὅμως (δηλ. οἱ σύμμαχοι ἡμῶν). — πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλεῖν = ν' ἀναστρέφονται πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου (ὡς ἴσοι δηλ. πρὸς ἴσους, οὐχὶ ὡς ὑπήκοοι πρὸς ἄρχοντας). — ἦν τι... καὶ ὀλωσοῦν ἐλασσωθῶσιν = ἐὰν κατὰ τι... καὶ ἐλάχιστον ζημιωθῶσιν. — παρὰ τὸ μὴ οἶεσθαι χρῆναι = παρὰ τὸ οἶεσθαι μὴ χρῆναι (δηλ. ἐλαττωθῆναι) = παρὰ τὴν δοξασίαν αὐτῶν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ζημιωθῶσιν. — ἢ γνώμη ἢ δυνάμει τῆ διὰ τὴν ἀρχὴν = ἢ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ διὰ βιαίου μέτρου ἀπορρέοντος ἐκ τῆς ἀρχῆς ἡμῶν: οἱ προσδιορισμοὶ οὗτοι ἀποδοτέοι τῷ ἐλασσωθῶσιν. — οὐ... χάριν ἔχουσι = δὲν χρεωστοῦσι χάριν. — τοῦ πλέονος μὴ στερισκόμενοι = διότι δὲν στεροῦνται τοῦ περισσοτέρου (δηλ. τῆς ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἐξισώσεως). — τοῦ ἐνδεοῦς χαλεπώτερον φέρουσιν = ἀγανακτοῦσι περισσότερο διὰ τὸ ἐλλείπον (δηλ. τὴν μὴ τελείαν ἐξίσωσιν). — ἢ εἰ... φανερώς ἐπλεον. = παρὰ ἐὰν φανερώς ἐπλεονεκτοῦμεν. — ἀπὸ πρώτης (δηλ. ἀρχῆς) ἀποθέμενοι τὸν νόμον = εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἀφήσαντες κατὰ μέρος πᾶσαν νόμιμον διάταξιν. — ἐκείνως δ' (= γὰρ) = κατ' ἐκεῖνον δηλ. τὸν τρόπον (ἂν δηλ. φανερώς ἐπλεονεκτοῦμεν). — οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀντέλεγον = οὐδὲ αὐτοὶ θὰ ἀντέλεγον. — ὡς οὐ χρεῶν, δηλ. ἐστί = ἐτι δὲν πρέπει. — τὸν ἦσσω τῷ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν = ὁ ἀσθενέστερος νὰ ὑποχωρῇ εἰς τὸν ἔχοντα δύναμιν.

§ 4 - 6. ἀδικούμενοί τε... (= οἷν) μᾶλλον ἢ βιαζόμενοι = κατὰ ταῦτα ὅταν ἀδικῶνται μᾶλλον παρὰ ὅταν ὑπεϊκῶσιν εἰς τὴν βίαν. — ὡς ἔοικεν = καθὼς φαίνεται. — τὸ μὲν = ἐκεῖνο μὲν, δηλ.

τὸ ἀδικεῖσθαι. — ἀπὸ τοῦ ἴσου (ἀρσενκ.) δοκεῖ πλεον. = φαίνεται πλεονεξία προερχομένη ἀπὸ τοῦ ὁμοίου. — τὸ δ' = τοῦτο δέ, δηλ. τὸ βιάζεσθαι. — ἀπὸ τοῦ κρείσσονος (ἀρσενκ.) καταναγκάζ. = ἀνάγκη ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ ἰσχυροτέρου. — γοῦν = παραδείγμα-
τος χάριν. — τούτων, ἃ δηλ. πάσχουσι σήμερον ὑφ' ἡμῶν. —
πάσχοντες = εἰ καὶ ἔπασχον. — ἠνείχοντο = ὑπέμενον (ταῦτα). —
χαλεπὴ = ἀφόρητος. — δοκεῖ, δηλ. αὐτοῖς. — εἰκότως = εὐλόγως·
ἢ ἐν τέλει θέσις τοῦ ἐπιρρήμ. χάριν ἐμφάσεως. — τὸ παρὸν
γὰρ . . . τοῖς ὑπηκόοις (δηλ. ἐστί), γνωμικόν = διότι ἢ παρούσα
ἐξουσία πάντοτε εἶναι βαρεῖα εἰς τοὺς ὑπηκόους. Ἐνταῦθα ἀφι-
νων ὁ ῥήτωρ τὸ φιλοδίκαιον καὶ τὴν ἐπιείκειαν τῶν Ἀθ. δηλοῖ
τὴν αἰτίαν τῆς δυσαρσεκείας τῶν ὑπηκόων. — ὑμεῖς γ' ἂν οὖν
(= γοῦν ἂν) . . . τάχα ἂν τὴν εὐνοίαν μεταβάλοιτε = ὑμεῖς παρα-
δείγμ. χάριν ταχέως ἠθέλετε μεταβάλει τὴν εὐνοίαν (εἰς δυσμένειαν).
Περὶ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ ἂν πρβλ. κεφ. 76, § 4. — εἰ . . . ἄρξαιτε =
ἐὰν ἠθέλετε ἄρξει. — καθελόντες ἡμᾶς = καταδιβάσαντες ἡμᾶς
(ἀπὸ τῆς ἀρχῆς). — ἦν διὰ τὸ ἡμέτερον δέος εἰλήφατε = τὴν
ὁποίαν (εὐνοίαν) ἔχετε λάβει διὰ τὸν πρὸς ἡμᾶς φόβον (τῶν συμ-
μάχων). — εἴπερ . . . ὁμοῖα καὶ νῦν γνώσεσθε = ἐὰν βεβαίως καὶ
τώρα θὰ ἔχητε τὰ αὐτὰ φρονήματα. — οἷα καὶ τότε . . . ὑπεδεί-
ξατε = ὁποῖα καὶ τότε ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐδείξατε. — πρὸς τὸν
Μ. δι' ὀλίγου (δηλ. χρόνου) ἠγησάμενοι = ὅτε ἐλάβετε πρὸς καιρὸν
τὴν ἡγεμονίαν κατὰ τοῦ Μήδου (δηλ. ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν
Περσῶν μέχρι τῆς ἐκδιώξεως τοῦ Πausανίου ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου). —
ἄμεικτα γὰρ τά τε = ἄμεικτά τε γὰρ τὰ κτλ.· τὸ δὲ ἄμεικτα =
ἀσύμφωνα, ἐπομένως ἀκατάλληλα πρὸς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν
ἄλλων. — τὰ καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα = τὰ ἔθιμα ὑμῶν αὐτῶν. —
τοῖς ἄλλοις = τοῖς νομίμοις τῶν ἄλλων = πρὸς τὰ ἔθιμα τῶν ἄλλων.
— εἰς ἕκαστος, ὁ ῥήτωρ ὑπαινίσσεται ἰδίᾳ τὸν Πausανίαν. — εἰς
ἕκαστος, δηλ. ὑμῶν. — ἐξῴων, δηλ. πρὸς πόλεμον. — τούτοις, δηλ. τοῖς
νομίμοις. — οὐθ' οἷς (= τούτοις, οἷς) . . . νομίζει (= χοῖται) =
οὔτε ὅσα ἢ ἄλλη Ἑλλάς μεταχειρίζεται. — ὑμεῖς γ' ἂν οὖν . . .
Ἑλλάς νομίζει, ἢ ἔννοια: ἐὰν ἀνελαμβάνετε σεῖς τὴν ἡγεμονίαν
ἀντὶ ἡμῶν, θὰ ἦσθε ὡσαύτως ὀχληροὶ πρὸς τοὺς ὑπηκόους καὶ
ἔτι μᾶλλον ἢ ἡμεῖς· διότι τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα ὑμῶν δὲν συμβιβάζον-
ται πρὸς τὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων.

Κεφ. 78.

ὥς οὐ περὶ βραχέων = ὥς (βουλευόμενοι) περὶ οὐ βραχέων = διότι: σκέπτεσθε περὶ σπουδαιστάτων πραγμάτων. — βραδέως... βραχέων, παρήχησις. — καὶ μὴ... προσθήσθε = καὶ μὴ ἀναλάβητε. — ἀλλοτρίαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι = εἰς ξένας γνώμας καὶ εἰς (ξένα) παράπονα (δηλ. τῶν Κορινθίων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων). — οἰκτεῖον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἀλλοτρίαις. — πόνον = κακόν. — τοῦ δὲ πολέμου τὸν παράλογον, ὅσος ἐστί, πρόληψις = ὅσος δ' ἐστὶν ὁ παράλογος (= ὁ παραλογισμὸς) τοῦ πολέμου = πόσον δὲ εἶναι τὸ ἀνυπολόγιστον τοῦ πολέμου. — πρὶν ἐν αὐτῷ (δηλ. τῷ πολέμῳ) γενέσθαι = προτοῦ νὰ ἔλθῃτε εἰς αὐτόν. — προδιάγνωτε = σκεψθῆτε προηγουμένως. — ἐς τύχας... περιεσταθῆαι = νὰ κατανατᾷ εἰς περιπετείας. — φιλεῖ (= συνηθίζει), δηλ. ὁ πόλεμος. — τὰ πολλὰ = ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ. — ὦν (δηλ. τυχῶν) ἴσον τε ἀπέχομεν = ἐκ τῶν ὁμοίων περιπετειῶν ἐξ ἴσου εἴμεθα μακρὰν (δηλ. ἡμεῖς οἱ Ἀθ. καὶ σεῖς οἱ Λακ.). — καὶ ὁποτέρως ἔσται (= γενήσεται), δηλ. ὁ πόλεμος = καὶ κατὰ ποῖον ἐκ τῶν δύο τρόπων (εὐτυχῶς ἢ δυστυχῶς) θ' ἀποβῆ: παρατηρητέα ἢ ἐξάρτησις καὶ τοῦ θ' τούτου μέλους ἐκ τοῦ ὦν. — ἐν ἀδήλῳ κινδυνεύεται = ἐν ἀδήλῳ ἐστὶ καὶ κινδυνεύεται = ἀδηλον εἶναι καὶ ἀμφίβολον (τοῦτο, δηλ. τὸ: ὁποτέρως ἔσται). — ἰόντες... ἐς τοὺς πολέμους = ἔταν ἀναλαμβάνωσι: πολέμους. — τῶν ἔργων... ἔχονται = ἀπὸ τὰ ἔργα πιάνονται = ἐπιχειροῦσι τὰς ἐχθροπραξίας. — κακοπαθοῦντες δὲ ἤδη = ἔταν δὲ πλέον περιπίπτωσιν εἰς τὴν δυστυχίαν. — τῶν λόγων ἀπτόνται = (τότε) πιάνονται ἀπὸ τὴν σκέψιν = ἀρχίζουσι νὰ σκέπτονται. — ἐν οὐδεμιᾷ πο... ὄντες = ἐπειδὴ εἰς οὐδὲν τοιοῦτον λάθος περιεπέσαμεν μέχρι τοῦδε. — οὐτ' αὐτοῖ = οὐτε ἡμεῖς αὐτοί. — οὐθ' ὑμᾶς ὀρῶντες, δηλ. ἐν τοιαύτῃ ἁμαρτίᾳ ὄντας. — λέγομεν, ἐνταῦθα = κελεύομεν δι' αὐτὸ καὶ ἢ σύνταξις τοῦ β. μετὰ τελκ. ἀπρμφ: μὴ λύειν μηδὲ παραβαίνειν... λύεσθαι. — ἔως..., δηλ. ἐστὶ = ἐν ὅσῳ εἶναι. — αὐθαίρετος = ἐλευθέρα, μὴ ἐπιβαλλομένη ἐκ τῶν περιστάσεων. — ἢ εὐβουλία = ἢ ὀρθοφροσύνη. — σπονδίας, δηλ. τὰς τριακοντούτεϊς. — τὰ δὲ διάφορα δίκη λύεσθαι = τὰς δὲ πρὸς ἡμᾶς διαφοράς σας νὰ ἐξομαλύνῃτε διὰ δικαστικῆς ὁδοῦ. — κατὰ τὴν ξυνηθήκην, τὴν τριακονταετῆ, ἐν ἣ ἐγγέγραπτο: «δίκας

τῶν διαφόρων ἀλλήλοις διδόναι καὶ δέχεσθαι» (πρβλ. κεφ. 140, § 2) καὶ «ὄπλα μὴ ἐπιφέρειν, ἣν δίκας θέλωσι διδόναι». — εἰ δὲ μὴ = ἄλλως. — τοὺς ὀρκίους, πρβλ. κεφ. 71, § 5. — ἀμύνεσθαι, δηλ. ὑμᾶς, ὅπερ παρελείφθη ἐπίτηδες διὰ τὴν καταστῆναι ἢ πρότασις ὅσον τὸ δυνατόν γενική. — πολέμου ἄρχοντας = κάμνοντας ἀρχὴν τοῦ πολέμου. — ταύτη, ἣ ἂν ὑψηγῆσθε = οὕτως, ὅπως ἂν ὑποδείξητε (εἰς ἡμᾶς).

3. Δημηγορίαι τοῦ Ἀρχιδάμου καὶ Σθενελαΐδου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ἀπόφασις τῶν Λακεδαιμονίων.

(Κεφ. 79 - 87)

Κεφ. 79.

ἐπειδή, χρον. — τῶν συμμαχῶν... τὰ ἐγκλήματα = τὰ παράπονα τῶν συμμαχῶν. — τὰ ἐς τοὺς Ἀθ. = τὰ κατὰ τῶν Ἀθην. — τῶν Ἀθ. ἃ ἔλεξαν = τὸν λόγον τῶν Ἀθ. — μετασθησάμενοι πάντας = κελεύσαντες πάντας (δηλ. τοὺς συμμαχοὺς καὶ τοὺς Ἀθ.) ν' ἀπέλθωσι (τῆς ἐκκλησίας). — κατὰ σφᾶς αὐτοὺς = καθ' ἑαυτούς, μόνοι. — περὶ τῶν παρόντων, δηλ. πραγμάτων = περὶ τῆς παρουσίας καταστάσεως. — ἐπὶ τὸ αὐτό... ἔφερον, κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῆς ὁδοῦ = εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα κατέληγον. — ἀδικεῖν τε... καὶ πολεμητέα (= πολεμητέον) εἶναι, ἐπεξήγησις τοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ = ὅτι δηλ. οἱ Ἀθ. ἀδικοῦσι πλέον καὶ ὅτι πρέπει νὰ πολεμῶσι κατ' αὐτῶν. — ἐν τάχει = ταχέως. — παρελθὼν = ἀναβάς εἰς τὸ βῆμα. — Ἀρχίδαμος, βασιλεὺς τῆς Σπάρτης ἀπὸ τοῦ 469 - 427 π. X. — δοκῶν = ὅστις ἐθεωρεῖτο.

Κεφ. 80.

§ 1 - 2. καὶ αὐτὸς = καὶ ἐγὼ αὐτός. — ἤδη = μέχρι τοῦδε. — ἔμπειρος, ὁ Ἀρχίδ. ἦτο βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ 469· ἐπομένως δὲν ἦτο πλέον νέος. — τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ, δηλ. ἐν ἡλικίᾳ ἐγὼ εἰμι =

τοὺς συνηλικιώτας μου. — ὄρω, δηλ. ὁμοίως ἐμπείρους ὄντας = βλέπω ὅτι ὁμοίως εἶναι ἐμπειροί. — μήτε ἀπειρία... μήτε... νομίσαντα, παρατηρητέα ἢ ἔκφρασις δύο αἰτίων κατὰ διάφορον τρόπον: τοῦ α' κατὰ δοτικ. (ἀπειρία), τοῦ β' διὰ μετχ. αἰτιολογικ. (νομίσαντα) = μήτε ἔνεκα ἀπειρίας... μήτε διότι ἐνόμισε (πρβλ. κεφ. 63, § 1: βαλλόμενος τε καὶ χαλεπῶς). — τινα, δηλ. τῶν συνηλικιωτῶν μου. — τοῦ ἔργου = τοῦ πολέμου. — ὅπερ, δηλ. τὸ ἐπιθυμῆσαι τοῦ πολέμου. — ἄν... πάθειεν = ἤθελον πάθει. — οἱ πολλοί, ἐννοοῦνται οἱ νεώτεροι καὶ ἀπειρότεροι. — ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς (= ἀκίνδυνον), δηλ. εἶναι. — εὔροιτε δ' ἄν κτλ., ἐν τούτῳ περιέχεται ἢ πρόθεσις: διὰ δὲ τοῦ πρὸς μὲν γὰρ κτλ. (§ 3) μεταβαίνει ὁ ῥήτωρ εἰς τὴν πίστιν. — τόνδε (δηλ. τὸν πόλεμον), μετάβασις ἐκ τοῦ γενικοῦ εἰς τὸ μερικόν: ἦτοι ἐκ παντὸς πολέμου εἰς τὸν προκείμενον πρὸς τοὺς Ἀθ. — οὐκ ἄν ἐλ. γεγόμενον = ὅτι οὐκ ἄν γένοιτο ἐλάχιστος = ὅτι μέγιστος ἤθελε γίνεαι. — εἰ... τις (δηλ. ὑμῶν) ἐκλογίζοιτο = εἰ ἐκλογίζοισθε = ἐὰν ἤθέλετε ἐξετάζει. — σωφρόνως = ἀπαθῶς.

§ 3 - 4. πρὸς τοὺς Πελοπ. καὶ ἀστυγείτονας = πρὸς τοὺς Πελοπ. καὶ μάλιστα (ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς μακρὰν οἰκοῦντας Ἀθ.) ὡς γείτονας. — παρόμοιος, δηλ. ἐστὶ τὸ δὲ παρόμοιος = ἐν παραβολῇ ὁμοία. — ἡ ἀλκή = ἡ πολεμικὴ δύναμις. — διὰ ταχέων = ταχέως (πρβλ. κεφ. 63, § 2: διὰ τάχους). — οἷόν τε (δηλ. ἐστὶ) ἔφ' ἑκάστα (= εἰς πάντα τὰ σημεῖα) ἐλθεῖν = εἶναι δυνατὸν νὰ ἔλθωμεν πανταχοῦ (διότι ὁ ἐχθρὸς δὲν ἀπέχει πολὺ). — πρὸς δὲ ἄνδρας, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — ἐκὺς = μακρὰν. — τοῖς ἄλλοις ἅπασιν = καθ' ἕνα τὰ ἄλλα. — ἐξήρουνται = ἔχουσι παρασκευασθῆ. — πλούτῳ τε ἰδίῳ... ὄχλῳ, ἐπεξήγησις τοῦ: τοῖς ἄλλοις ἅπασιν. Παρατηρητέον τὸ πολυσύνθετον σχῆμα. — ὄπλοις = κατὰ τὰ ὄπλα (παντὸς εἶδους). — ὄχλῳ = κατὰ τὸ πλῆθος. — οὐκ ἐν ἄλλῳ ἐνὶ γε χωρίῳ Ἑλ. = ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ τοῦλάχιστον Ἑλλ. χωρίῳ. Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι αἱ Ἀθηναίαι ἦσαν ἢ μεγίστη πόλις τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ Πελοπ. πολέμου. — πῶς χρῆ πρὸς τούτους, ἔντονος ῥητορικῆ ἐπανάληψις τῆς ἀρχῆς τῆς περιόδου (πρὸς δὲ ἄνδρας) διακοπίσεως ὑπὸ τῆς παρεμπεσούσης ἀναφρ. προτάσεως: οἱ γῆν... ἔχουσι. — ῥαδίως, ἐνταῦθα = ἀπερισκέπτως. — πόλεμον ἄρασθαι = ν' ἀναλάβωμεν πόλεμον. — τίνοι πιστεύσαντας (δηλ. ἡμᾶς) ἄπαρ. ἐπειχθῆναι (δηλ.

χορή) = εἰς τί πιστεύσαντες ἡμεῖς πρέπει νὰ σπεύσωμεν ἀπαράσχευσι. — πότερον...; ἀλλά... ἀλλά...; ἀλλά..., ὑποφορά. — ταῖς ναυσί, δηλ. πιστεύσαντας χορή ἐπειχθῆναι. — ἥσσους = κατώτεροι (δηλ. ἐκείνων ὡς πρὸς τὰ πλοῖα). — εἰ δὲ μελετήσομεν καὶ ἀντιπαρ. = ἐὰν δὲ ἀσκηθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἐπίσης παρασκευασθῶμεν. — χρόνος ἐνέσται = θὰ μεσολαβήσῃ χρόνος. — ἀλλὰ τοῖς χρήμασι, δηλ. πιστεύσαντας χορή ἐπειχθῆναι. — πολλῶ ἔτι πλέον = ἔτι πολλῶ πλέον = ἀκόμη πολὺ περισσότερον. — τούτου = τούτων (δηλ. τῶν χρημάτων). — ἐλλείπομεν = ἔχομεν ἐλλείψιν. — ἐν κοινῶ (= ἐν τῷ δημοσίῳ ταμίῳ)... ἐκ τῶν ἰδίων, ὡς ἐν § 3: πλούτω τε ἰδίῳ καὶ δημοσίῳ. — ἔχομεν, δηλ. χρήματα τοῦτο νοητέον καὶ εἰς τὸ φέρομεν (= συνεισφέρομεν). — ἐτοιμῶς = προθύμως.

Κεφ. 81.

§ 1-3. τάχ' ἂν τις θαρσοίη = ἴσως τις ἐκ τούτου ἤθελεν ἀντλήσει θάρρος: ὑποφορά. — τοῖς ὄπλοις (= τοῖς ὀπλίταις)... καὶ τῷ πλήθει, ἐν διὰ δυοῖν = κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀπλιτῶν. — αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἀθ.)... ὑπερφέρομεν = ὑπερέχομεν αὐτῶν. — ἐπιφοιτῶντες = διὰ συχνῶν ἐπιδρομῶν (εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀθ.). — τοῖς δὲ = τούτοις δὲ (δηλ. τοῖς Ἀθ.). — ἄλλη γῆ, δηλ. ἡ Ἰωνία καὶ ἡ Θράκη. — ὦν = ταῦτα ὦν. — ἐπὶ θαλάσσης = διὰ θαλάσσης. — ἐπάξονται = θὰ εἰσάγωσιν ἔξωθεν. — εἰ δ' αὖ, διὰ τούτου εἰσάγεται νέον τι. — τοὺς ξυμμάχους, δηλ. τῶν Ἀθ. — δεήσει = θὰ ὑπάρξῃ ἀνάγκη. — τούτοις (δηλ. τοῖς ξυμμάχοις), ἀντικμ. τοῦ βοηθεῖν. — ναυσί, δοτκ. ὄργνη. — τὸ πλέον οὔσι νησιώταις = διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι νησιῶται.

§ 4-6. τίς (= ποῖος) οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πόλ.; = λοιπὸν πῶς θὰ πολεμήσωμεν ἡμεῖς; — εἰ μὴ γάρ... κρατήσομεν ἢ... ἀφαιρήσομεν (δηλ. αὐτούς) = διότι ἐὰν δὲν νικήσωμεν αὐτούς ἢ ἐὰν δὲν ἀφαιρέσωμεν ἀπ' αὐτούς. — ναυσί, δοτκ. ὄργνη. — τὰς προσόδους, τὰς προερχομένας ἀπὸ τῶν συμμάχων τῶν φόρου ὑποτελῶν. — ἀφ' ὧν = διὰ τῶν ὀπίων. — τρέφουσι = συντηροῦσι. — βλαψόμεθα τὰ πλείω (= πλείονας βλάβας [ἢ οἱ Ἀθηναῖοι]) = θὰ ὑποστῶμεν περισσότερας βλάβας ἢ οἱ Ἀθην. — κὰν (= καὶ ἐν) τούτῳ = καὶ ἐν ταιαύτῃ περιπτώσει, καὶ ἂν δηλ. περισσότερον βλαβῶμεν. — οὐδὲ καταλύεσθαι = οὐδὲ νὰ διαλλαττώμεθα. — ἔτι καλόν,

δηλ. ἐστὶ = εἶναι πλέον ἔντιμον. — ἄλλως τε καὶ = καὶ μάλιστα. — εἰ δόξομεν = ἐὰν φανῶμεν. — ἄρξει... τῆς διαφορᾶς = ὅτι ἐγενόμεθα πρωταίτιοι τῶν ἐχθροπραξιῶν. — μάλλον, δηλ. τῶν Ἀθηναίων. — μή... δὴ... ἐπαιρώμεθα = ἄς μὴ παρακινώμεθα βεβαίως. — ἐκείνη γε τῇ ἐλπίδι = ὑπ' ἐκείνης τοῦλάχιστον τῆς ἐλπίδος. — ὡς κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ: ἐκείνη τῇ ἐλπίδι. — ἦν... τέμνομεν = ἂν λεηλατῶμεν. — δέδοικα δὲ = τοῦναντίον φοβοῦμαι. — μή... ὑπολίπωμεν = μήπως ἀφήσωμεν κληρονομίαν. — αὐτόν, δηλ. τὸν πόλεμον. — οὕτως εἰκὸς = τόσον πιθανὸν εἶναι. — φρονήματι = διὰ τὴν ὑπερηφάνειαν. — μήτε τῇ γῆ δουλεῦσαι = μήτε νὰ γίνωσι δούλοι (νὰ ἐξαρτηθῶσιν ἐκ) τῆς πατρῖου τῶν χώρας· κατ' ἔννοιαν: μήτε νὰ ὑποκύψωσιν εἰς ἡμᾶς, ἵνα σώσωσι τὴν πατρίδα τῶν ἀπὸ τῆς δηλώσεως ἡμῶν. — μήτε ὥσπερ ἀπ. κατ. τῷ πολέμῳ = μήτε ὡς ἀπειροὶ νὰ καταπλαγῶσιν ὑπὸ τοῦ πολέμου.

Κεφ. 82.

§ 1-3. οὐ μὴν οὐδὲ = ἀλλ' ὅμως οὐδὲ· συναπτέον τῷ κελεύω. — ἀναισθητῶς = ἀπαθῶς· ἀποδοτέον τῷ εἶναι καὶ μὴ καταφωρᾶν. — αὐτοὺς κελεύω.. βλάπτειν, ἢ σύνταξις: κελεύω (ἡμᾶς) εἶναι αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἀθηναίους) βλάπτειν τοὺς ξυμ. ἡμῶν = συμβουλεύω νὰ ἀφήνωμεν ἡμεῖς αὐτοὺς νὰ βλάπτωσι τοὺς συμμάχους ἡμῶν. — καὶ ἐπιβουλεύοντας (δηλ. ἡμῶν) μὴ καταφωρᾶν = καὶ νὰ μὴ ἐξελέγχωμεν (αὐτοὺς) ὅτι ἐπιβουλεύουσιν ἡμᾶς (= ὅτι ἔχουσιν ἐχθρικοὺς σκοποὺς καθ' ἡμῶν). — ἀλλά, δηλ. κελεύω ἡμᾶς. — ὅπλα μὲν μίπω κινεῖν = πόλεμον μὲν νὰ μὴ κινῶμεν ἀκόμη. — πέμπειν, δηλ. πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἀθ. — καὶ αἰτιᾶσθαι μῆτε πόλ. ἄγαν δηλοῦντας = καὶ νὰ παραπονώμεθα (κατὰ τῶν Ἀθ.) μῆτε φανερώως κηρύττοντες πόλεμον. — μήθ' ὡς ἐπιτρέψομεν = μῆτε δηλοῦντας ὡς ἐπιτρέψομεν (δηλ. τοῖς Ἀθ. βλάπτειν τοὺς συμμάχους ἡμῶν) = μῆτε δηλοῦντας ὅτι θὰ ἐπιτρέψωμεν εἰς αὐτοὺς (τοὺς Ἀθ.) νὰ βλάπτωσι τοὺς συμμάχους ἡμῶν. — κἂν (= καὶ ἐν) τούτῳ (δηλ. τῷ χρόνῳ) = καὶ ἐν τῷ μεταξὺ (καθ' ὃν δηλ. χρόνον κάμνομεν τὰς διαπραγματεύσεις). — καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαριτέσθαι, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ κελεύω = συμβουλεύω καὶ τὰς ἰδικὰς μας δυνάμεις νὰ παρασκευάζωμεν. — προσαγωγῆ = διὰ τῆς προσελκύσεως. — εἰ... προσληψόμεθα = εἰ... δυνησόμεθα προσλαβεῖν. — ἀνε-

πίφθονον (= ἄμειπτον) δὲ κτλ., διὰ τούτου ζητεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀισχρὰν πράξιν τῆς προσφυγῆς τῶν Λακ. εἰς τοὺς βαρβάρους. — ὅσοι, δηλ. ἐπιβουλευόνται. — προσλαβόντας διασωθῆναι, δηλ. πάντας αὐτοὺς = πάντες αὐτοὶ (ἔσοι κτλ.) νὰ διασωθῶσιν ἀφ' οὗ προσλάβωσι. — καὶ τὰ αὐτῶν (δηλ. τῶν ξυμμαχῶν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: τὰ ἡμέτερα αὐτῶν) ἅμα ἐκποριζώμεθα = καὶ τὰς δυνάμεις τῶν συμμαχῶν ἄς προσπαθῶμεν νὰ ἐτοιμάζωμεν· ἐνταῦθα ἀνεμένετο ἀντὶ ὑποτακτικ. (ἐκποριζώμεθα) ἀπαρμφ. ἐκπορίζεσθαι ἐξαρτώμ. ἐκ τοῦ κελύω (τὰ ἡμέτερα ἐξαρτύεσθαι... καὶ τὰ αὐτῶν ἐκπορίζεσθαι) ἀλλὰ ἡ σύνταξις μετεβλήθη ἕνεκα τῆς μακρᾶς ἐν τῇ μεταξὺ παρενθέσεως. — ἔσακούωσί τι πρσοβ. ἡμῶν = διδῶσιν ἀκρόασίν τινα εἰς ἡμᾶς πέμποντας πρέσβεις, δηλ. παραδέχονται τὰ διὰ τῶν πρσοβειῶν προτεινόμενα εἰς αὐτούς. — ταῦτα ἄριστα, δηλ. ἔστι = τοῦτο εἶναι ἄριστον = ἔχει καλῶς. — ἦν δὲ μή, δηλ. ἔσακούωσί τι. — διελθόντων ἐτῶν καὶ δύο καὶ τριῶν = μετὰ πάροδον ἐτῶν καὶ μάλιστα δύο ἢ τριῶν. — ἄμεινον ἤδη (= καλύτερον τότε πλέον), συναπτέον τῷ πεφραγμένοι, ὅπερ κυρίως = ὄχυρωμένοι· εἶτα μεταφρκ. = παρεσκευασμένοι. — ἦν δοκῆ, δηλ. ἡμῖν ἰέναι ἐπ' αὐτούς. — ἴμεν = θὰ ἐπέλθωμεν. — καὶ ἴσως, συναπτέον τῷ μᾶλλον ἂν εἴκοιεν = καὶ ἴσως εὐκολώτερον (ἢ νῦν) ἤθελον ὑποχωρήσει. — ἡμῶν, προσδιορίζει τὴν παρασκευὴν καὶ τοὺς λόγους· προετάχθη δι' ἔμφασιν. — ἤδη τὴν παρασκευὴν = τὴν παρασκευὴν, τὴν ἤδη γεγεννημένην. — καὶ τοὺς λόγους, δηλ. ἀκούοντες, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ ὀρῶντες. — αὐτῇ ὁμοίᾳ ὑποσημαίνοντας = ὅτι ὑποδεικνύουσι σύμφωνα μὲ αὐτὴν (δηλ. τὴν παρασκευὴν). Ἡ ἔννοια: ἐὰν οἱ Ἀθ. βλέπωσι τὰς πολεμικὰς ἡμῶν παρασκευὰς καὶ ἀκούωσιν ἡμᾶς ἀπειλοῦντας πόλεμον (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν προηγουμένην διαγωγὴν ἡμῶν: μήτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας), ἴσως ἤθελον ὑποχωρήσει. — ἔχοντες καὶ... βουλευόμενοι, αἱ μετχ. προσδιορίζουσι τὸ μᾶλλον ἂν εἴκοιεν αἰτιολογικῶς. — ἄμμητον = ἀλεηλάτητον. — περὶ παρόντων ἀγαθῶν καὶ οὐπω ἐφθαρμένων, ἡ αὐτῇ ἔννοια καταφατικῶς καὶ ἀποφατικῶς: ἀντιθετικὸς παραλληλισμὸς πρὸς ἔξαρσιν τῆς ἔννοιας.

§ 4-6. ἄλλο τι... ἢ ὀμηρον, κτγρμ. τοῦ τὴν γῆν = ὡς ἄλλο τι παρὰ ὡς ἐνέχυρον (παρεχόμενον ὑπὲρ εἰρήνης). — καὶ οὐχ ἦσσαν, ὅσφ = καὶ μάλιστα τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσφ. — ἄμεινον ἐξείο-

γασται = καλύτερον εἶναι καλλιεργημένη. — ἦς = διὰ τοῦτο αὐτῆς. — ὡς ἐπὶ πλεῖστον, δηλ. χρόνον. — καὶ μὴ ἔς ἀπόνοιαν κατ. αὐτοὺς ἄλ. ἔχειν = καὶ νὰ μὴ ἔχωμεν αὐτοὺς ἀπροσβλητοτέρους, ἀφ' οὗ καταστήσωμεν εἰς ἀπόγνωσιν. Ἡ ἔννοια: Δὲν πρέπει δηλοῦντες τὴν χώραν τῶν Ἀθ. νὰ φέρωμεν αὐτοὺς εἰς ἀπόγνωσιν, διότι τότε θὰ ἔχωμεν τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν μᾶλλον ἐπικινδύνους. — τοῖς τῶν ξ. ἐγκλήμασι = ὑπὸ τῶν παραπόνων τῶν συμμάχων. — ἐπειχθέντες = παρακινήθέντες. — ὁρᾶτε = προσέχετε. — ὅπως μὴ... πράξομεν = πῶς νὰ μὴ φέρωμεν τὴν Πελοπ. εἰς θέσιν αἰσχροτέραν καὶ ἀπορωτέραν (τῆς νῦν). Ἄπορος θὰ εἶναι ἡ θέσις τῆς Πελοπ., διότι οἱ Ἀθ. διὰ τοῦ στόλου των ἠθέλον κωλύσει τὰ ἀναγκαῖα τοῖς Πελ., αἰσχρὰ δέ, διότι οἱ Πελ. ἠθέλον αἰτήσῃ εἰρήνην. — οἶόν τε, δηλ. ἔστι. — καταλῦσαι = διαλυσαι. — πόλεμον δὲ ξύμ. ἀραμένους = πόλεμον ὅμως ἀφ' οὗ ὅλοι ὁμοῦ ἀναλάβωμεν. — τῶν ἰδίων, δηλ. συμφερόντων (τῶν Κορινθ. καὶ Μεγαρέων [κεφ. 67, § 4]). — ὃν οὐχ ὑπάρχει (= ἔξεστι)... καθ' ὅτι χωρήσει, πρόληψις = ὅς καθ' ὅτι χωρήσει οὐχ ὑπάρχει εἰδέναι = ὅστις πῶς θὰ ἀποβῇ (= τὴν ἔκβασιν τοῦ ὁποῖου) δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίζωμεν. — εὐπρεπῶς θέσθαι = ἀξιοπρεπῶς νὰ καταπαύσωμεν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: ἐγκλήματα καταλῦσαι.

Κεφ. 83.

καὶ ἀνανδρία κτλ., διὰ τούτου ὁ Ἀρχ. ἀνασκευάζει τὴν κατηγορίαν τῆς ἀνανδρίας, ἣν ἠδύνατό τις νὰ ἐπιρρίψῃ αὐτῷ τᾶνωτέρω συμβουλευόντι. Ἡ σύνταξις τῆς προτ.: καὶ μηδενὶ δοκεῖτω ἀνανδρία εἶναι πολλοὺς μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν μιᾷ πόλει = καὶ κανεὶς ἄς μὴ νομίζῃ ὅτι εἶναι ἀνανδρία τὸ νὰ μὴ ἐπέλθωσι ταχέως πολλοὶ (δηλ. ἡμεῖς) ἐναντίον μιᾶς πόλεως (δηλ. τῶν Ἀθηναίων). — καὶ ἐκεῖνοις, δηλ. τοῖς Ἀθην. — οὐκ ἐλάσσους, δηλ. ἡμῶν. — χρήματα φέροντες = καὶ μάλιστα εἰσφέροντες χρήματα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς Λακ., οἵτινες δὲν εἶχον συμμάχους φόρου ὑποτελεῖς. — οὐχ ὀπλων τὸ πλεόν, ἀλλὰ δαπάνης, αἱ γενκ. κατηγορημτικ. κτητικαὶ τοῦ ἔστιν = ὁ πόλεμος εἶναι ἔργον ὅχι τόσον ὀπλων, ὅσον δαπάνης = ὁ πόλεμος ἐξαρτᾶται ὅχι τόσον ἀπὸ ὀπλα(=ὀπλίτας), ὅσον ἀπὸ δαπάνην (= χρηματικὸς πόρος). — δι' ἣν = δι' ἧς. — ἰὰ ὀπλα ὠφελεῖ = τὰ ὀπλα καθίστανται ὠφέλιμα. — ἄλλως τε καί, δηλ.

ὄν ὁ πόλεμος = καὶ μάλιστα ἐὰν ὁ πόλεμος εἶναι. — πρὸς θαλασσίους, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — πορισώμεθα = ἄς προμηθευθῶμεν. — αὐτήν, δηλ. τὴν δαπάνην (= τοὺς χρηματικούς πόρους). Ἡ ἐν τέλει τῆς προτάσεως θέσις τῆς λέξεως χάριν ἐμφάσεως. — καὶ μὴ... ἐπαιρώμεθα = καὶ ἄς μὴ παρακινώμεθα. — πρότερον, δηλ. πρὶν ἂν πορισώμεθα δαπάνην. — οἵπερ δέ... οὗτοι καὶ... προῖδωμεν, ἢ σύνταξις: ἀλλὰ ἡμεῖς, οἵπερ καὶ τὸ πλεόν τῆς αἰτίας τῶν ἀποβαινόντων ἐπ' ἀμφοτέρα ἔξομεν, οὗτοι (= ἡμεῖς· τὸ ὄλον = ὥσπερ ἡμεῖς — οὕτως ἡμεῖς) καὶ καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν (δηλ. τῶν ἀποβαινόντων) προῖδωμεν = ἀλλὰ καθὼς ἡμεῖς θὰ ἔχωμεν τὴν μεγαλύτεραν εὐθύνην διὰ τὴν ἐκδασιν, τὴν εὐτυχῆ ἢ τὴν δυστυχῆ, οὕτως ἡμεῖς ἄς σκεφθῶμεν ἡσύχως τι περὶ αὐτῆς τῆς ἐκδάσεως.

Κεφ. 84.

§ 1. τὸ βραδὺ καὶ μέλλον, τὰ οὐδ. τῶν μετχ. καὶ ἐπιθέτων συνήθως παρὰ Θουκυδ. ἀντὶ ἀφηρημένων οὐσιαστ. = τὴν βραδυτητα καὶ μέλλησιν (πρβλ. κεφ. 36, § 1 — κεφ. 42, § 3). — μέμφομαι μάλιστα = κατηγοροῦσι κατ' ἐξοχὴν (οἱ σύμμαχοι· πρβλ. περὶ τοῦ πράγματος κεφ. 69, § 4 — κεφ. 70, § 2 — κεφ. 71, § 4). — ἡμῶν, γενκ. κτηκ. τοῦ ὄ = τὸ ὅποιον (ἐλάττωμα) ἡμῶν. — σπεύδοντες τε γάρ... καὶ ἅμα..., τὰ δύο αἰτία, δι' ἃ δὲν πρέπει οἱ Λακ. νὰ αἰσχύνονται διὰ τὴν βραδύτητα καὶ μέλλησιν. — σπεύδοντες = ἐὰν σπεύδητε. — σχολαίτερον ἂν παύσαισθε = βραδύτερον δύνασθε νὰ παύσητε. — διὰ τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν = διότι ἀπαράσκευοι ἐπιχειρεῖτε (τὸν πόλεμον). — καὶ ἅμα... νεμόμεθα, ἐλλιπῆς ἢ φράσις = καὶ συγχρόνως δὲν πρέπει νὰ αἰσχύνησθε τὴν βραδύτητα καὶ μέλλησιν, διότι (δι' αὐτήν) κατοικοῦμεν πόλιν ἐλευθέραν καὶ ἐνδοξοτάτην καθ' ὄλον τὸν χρόνον. Ἄν δηλ. οἱ Λακ. δὲν ἦσαν βραδεῖς καὶ μελληταί, δὲν θὰ εἶχον οὗτοι τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν καὶ τὴν δόξαν.

§ 2-3. δύναται... εἶναι, κυρίως = ἔχει τὴν δύναμιν νὰ εἶναι· εἶτα = οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ. — μάλιστα = ἀκριβῶς. — σωφροσύνη ἔμφρων = φρόνησις λελογισμένη (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἄλογον, τὴν οὐχὶ μετὰ λόγου, φρόνησιν). — τοῦτο (δηλ. τὸ βραδὺ καὶ μέλλον), ὑποκμ. τοῦ δύναται. — δι' αὐτό, δηλ. τὸ βραδὺ καὶ μέλλον. — εὐπραγίαις οὐκ ἐξυβρίζομεν = διὰ τὰς εὐτυχίας δὲν ὑπερηψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

φανευόμεθα. — ξυμφοραῖς ἤσσαν ἐτέρων εἴκομεν = εἰς τὰς δυστυχίας ὀλιγώτερον ἀπὸ ἄλλους ὑποχωροῦμεν. — τῶν ξὺν ἐπαίνῳ ἔσοτρυνόντων ἡμᾶς, γενν. ὑποκειμνκ. τοῦ ἠδονῆ = ἕνεκα τῆς ἠδονῆς (= τῶν ἠδονικῶν λόγων), ἣν παρέχουσιν αἱ μετ' ἐπαίνου προτρέποντες ἡμᾶς. — ἐπὶ τὰ δεινά, δηλ. τοῦ πολέμου. — παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν = παρὰ τὴν δοξασίαν ἡμῶν. — ἦν τις ἄρα ξὺν κατηγορίᾳ παροξύνῃ = ἂν τυχόν τις κατηγορῶν ἡμᾶς ἐρεθίζῃ ὑπαινίσσεται τὰς κατηγορίας τῶν Κορινθ. ἐν κεφ. 67 - 71. — οὐδὲν μᾶλλον . . . ἀνεπεισθήμεν (ἐμπειρικός ἀόριστος) = οὐδόλως περισσότερον μεταβάλλομεν γνώμην. — ἀχθεσθέντες = δυσαρεστηθέντες (διὰ τὰς καθ' ἡμῶν κατηγορίας). — πολεμικοὶ τε, ὁ τε = καὶ οὕτω. — διὰ τὸ εὐκοσμον = διὰ τὴν σωφροσύνην. — τὸ μὲν = πολεμικὸ μὲν (δηλ. γιγνόμεθα): ἡ ἀπόδοσις: εὐβουλοὶ δέ. — ὅτι αἰδῶς . . . εὐψυχία = διότι ἡ αἰδῶς πλεῖστον μετέχει τῆς σωφροσύνης, ἡ δ' εὐτολμία τῆς αἰσχύνης (= αἰδοῦς). Ἡ ἔννοια: ἐκ τῆς σωφροσύνης προέρχεται ἡ αἰδῶς καὶ ἐξ αὐτῆς ἡ εὐτολμία. — εὐβουλοὶ δέ, δηλ. γιγνόμεθα. — ἀμαθέστερον . . . παιδευόμενοι = ὅτι παιδευόμεθα ἀμαθέστερον τῆς ὑπεροφίας τῶν νόμων (= ἢ ὥστε ὑπερορᾶν τοὺς νόμους) = διότι παιδευόμεθα ἀμαθέστερον ἢ ὥστε νὰ καταφρονῶμεν τοὺς νόμους. Ὁ ῥήτωρ εἰρωνεύεται ἐνταῦθα τὴν φράσιν τῶν Κορινθ. ἐν κεφ. 68, § 1 «ἀμαθία δὲ πλέονι πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθε». — καὶ ξὺν χαλεπότητι σωφρονέστερον, δηλ. παιδευόμενοι = καὶ διότι παιδευόμεθα μετ' αὐστηρότητος σωφρονέστερον. — ἢ ὥστε αὐτῶν (δηλ. τῶν νόμων) ἀνηκουσεῖν = ἢ ὥστε νὰ μὴ ὑπακούωμεν εἰς αὐτούς. — καὶ μὴ κτλ., δηλ. παιδευόμενοι, ἐξ οὗ ἐξαρτ. τὰ ἀπρμφ. ἐπεξιέναι καὶ νομίζειν κατ' ἔννοιαν: καὶ ὅτι (= διότι) οὐχ οὕτως παιδευόμεθα, ὥστε κτλ. — τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες = ὡς ὄντες λίαν συνετοὶ εἰς τὰ ἀνωφελεῖα πράγματα: διὰ τοῦ τὰ ἀχρεῖα ὑπαινίσσεται ὁ φῆτωρ πρὸ πάντων τὴν ἐν τοῖς λόγοις εὐστροφίαν καὶ δεξιότητα. — λόγῳ καλῶς μεμφόμενοι = μὲ κομψοὺς λόγους μεμφόμενοι. Ἐννοεῖ τοὺς Κορ., οἵτινες διὰ κομψῶν λόγων κατηγορήσαν τὰς παρασκευὰς τῶν Ἀθ. — ἀνομοίως ἔργῳ ἐπεξιέναι, δηλ. τοῖς πολεμίοις = δι' ἔργου νὰ ἐπεξερχώμεθα κατὰ τῶν πολεμίων ἀνομοίως, δηλ. νὰ πράττωμεν ἔργα ἀνόμοια τοῖς λόγοις. — τὰς τε διανοίας τῶν πέλαις παραπλησίους (δηλ. ταῖς ἡμετέραις διανοίαις) εἶναι = ὅτι τὰ δια-

νοήματα τῶν ἄλλων εἶναι ὅμοια (πρὸς τὰ ἡμέτερα).—καὶ τὰς προσπ. τύχας οὐ λ. διαιρετάς, δηλ. εἶναι = καὶ ὅτι αἱ συμβαίνουσαι μεταβολαὶ τῆς τύχης δὲν δύνανται νὰ ἔρισθῶσι διὰ λόγου (ἂν δηλ. θὰ εἶναι κακαὶ ἢ καλαί).

§ 4. ὡς πρὸς εὖ βουλ. τοὺς ἐναντίους = πρὸς τοὺς ἐναντίους ὡς πρὸς (ἀνθρώπους) εὖ βουλευομένους = κατὰ τῶν ἐναντίων ὡς κατ' ἀνθρώπων ὀρθῶς σκεπτομένων. — παρασκευαζώμεθα = ἄς παρασκευαζώμεθα. — οὐκ ἔξ ἐκείνων (δηλ. τῶν ἐναντίων) ... τὰς ἐλπίδας = δὲν πρέπει νὰ στηρίζωμεν τὰς ἐλπίδας μας εἰς τὰ μέλλοντα σφάλματα ἐκείνων. — ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν ... προνοουμένων = ἀλλ' ἔξ ἡμῶν αὐτῶν ὡς ἀσφ. προνοουμένων = ἀλλ' εἰς τὴν ἀσφαλῆ πρόνοιαν ἡμῶν αὐτῶν. — πολὺ τε διαφέρειν κτλ., διὰ τούτου ἀπακρούει ὁ ῥήτωρ τὴν διαφορὰν τῶν Λακ. πρὸς τοὺς Ἄθ., ἣν ἐποίησαν οἱ Κορ. ἐν κεφ. 70. — κράτιστον δ' εἶναι = ἀλλὰ (πρέπει νὰ νομίζωμεν) ὅτι ἰσχυρότατος εἶναι ἐκεῖνος. — ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις = εἰς τὰ κατ' ἐξοχὴν ἀναγκαῖα (δηλ. τὰ τοῦ πολέμου, καὶ οὐχὶ εἰς τὰ ἀχρεῖα, εἰς ἃ ἐπαιδεύοντο οἱ Ἄθ.).

Κεφ. 85.

§ 1. ταύτας ... ἄς ... μελέτας = ταύτας τὰς μελέτας, ἄς μελέται δὲ = ἀξιώματα, ἀρχαὶ (στηριζόμεναι εἰς τὸ ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεσθαι).—διὰ παντός, δηλ. τοῦ χρόνου = διαρκῶς. — ὠφελούμενοι = πρὸς ὄφελος ἡμῶν. — ἔχομεν = τηροῦμεν. — μὴ παρῶμεν = ἄς μὴ ἀφήσωμεν. — ἐπειχθέντες, τοῦ ῥ. ἐπειγῶμαι = βιάζομαι. — μορίφ = χρόνῳ. — βουλεύσωμεν = βουλευσώμεθα = ἄς ἀποφασίσωμεν. — καθ' ἡσυχίαν = ἡσύχως. — ἔξεστι, δηλ. καθ' ἡσυχίαν βουλεύεσθαι. — μᾶλλον ἐτέρων = μᾶλλον ἢ ἐτέροις. — διὰ ἰσχύν, δηλ. ἦν ἔχομεν.

§ 2. πέμπετε μὲν (δηλ. πρέσβεις) ... πέμπετε δέ, ἐπαναφορά.—περὶ ὧν = περὶ τούτων, ἅ.—ἄλλως τε καὶ ἐτοιμῶν ὄντων αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἄθ.) = καὶ μάλιστα ἐπειδὴ αὐτοὶ εἶναι ἔτοιμοι.—δίκας δοῦναι = νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς δίκην. — ἐπὶ τὸν διδόντα (δηλ. δίκας) = ἐπὶ τὸν βουλόμενον δοῦναι δίκας. — οὐ, συναπτέον τῷ νόμιμον (δηλ. ἐστι). — πρότερον, δηλ. πρὶν ἂν αἱ δίκαι δικασθῶσιν.—ὡς ἐπ' ἀδικοῦντα = καθὼς ἐναντίον ἀνθρώπου ἀδικοῦντος.—ἰέναι = νὰ ἐπέρχηται τις. — κράτιστα ... καὶ ... φοβερώτατα,

κτγρμ. τοῦ ταῦτα = διότι οὕτω (= ἐὰν ταῦτα πράξητε) θὰ λάβητε οὐ μόνον τὰς ἀρίστας (δι' ὑμᾶς αὐτούς), ἀλλὰ καὶ τὰς φοβερωτάτας διὰ τοὺς ἐναντίους ἀποφάσεις.

§ 3. ὁ Ἄρχ. τοιαῦτα εἶπε, ὁ συνετὸς λόγος τοῦ Ἄρχ., τοῦ ἐκπροσωποῦντος τὴν συντηρητικὴν ἀρχὴν τῶν βασιλείων, ἐνεποίησε τὴν προσήκουσαν αἰσθησὶν τοῖς ἀκροαταῖς (πρβλ. κεφ. 87): ἀλλὰ μετὰ μεγάλης ὀρμῆς ἀναστὰς ὁ ἔφορος Σθeneλάδας, ὁ ἐκπροσωπῶν τοὺς πολεμικοὺς ἐν Σπάρτῃ, διὰ βιαίου λόγου διαμαρτύρεται κατὰ πάσης ἀναβολῆς τοῦ πολέμου. — τελευταῖος, κτγρμ. τοῦ παρελθόν. — τῶν ἐφόρων, οἱ ἔφοροι ἐν Σπάρτῃ ἦσαν πέντε ἔχοντες μεγίστην δύναμιν. — ἐν τοῖς Λακ., ἢ ἐν = πρὸ — ὧδε = ὡς ἐξῆς.

Κεφ. 86.

§ 1. τοὺς μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς = τὴν μὲν πολυλογία ἢ θέσις τοῦ ἐπιθ. (πολλοὺς) μετὰ τὸ οὐσιαστ. (λόγους) πρὸς ἔμφασιν. — οὐ γινώσκω = δὲν ἐννοῶ. Οἱ Λακ. ἐθήρευον πάντοτε τὴν βραχυλογία. — ἐπαινέσαντες πολλὰ (σύστοιχ. ἀντικμ. = μῖα) = ἐν ᾧ πολὺ ἐπήνεσαν. — οὐδαμοῦ ἀντεῖπον ὡς οὐκ ἀδικοῦσι, τοῦτο ἀπέφυγον οἱ Ἀθ., διότι δὲν ἤθελον ν' ἀναγνωρίσωσι τοὺς Λακ. ὡς δικαστὰς (πρβλ. κεφ. 73, § 1). — καίτοι = καὶ ὅμως. — ἐγένοντο ἀγαθοί, ὡς συντελέσαντες πολὺ εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος (πρβλ. κεφ. 73, § 2-5). — πρὸς ἡμᾶς κακοὶ νῦν (δηλ. γίνονται), ὡς δουλοῦντες τοὺς Ἑλληνας. — διπλασίας ζημίας, ἂν οἱ Ἀθ. ἦσαν φύσει κακοί, ἦσαν ἄξιαι μιᾶς τιμωρίας, νῦν ὅμως εἶναι διπλῆς, διότι ἔγειναν τοιοῦτοι, ἐν ᾧ δὲν ἦσαν φύσει. — ὅτι = διότι.

§ 2-4. καὶ τότε, δηλ. ἡμεν. — καὶ τοὺς ξυμ. = καὶ διὰ τοῦτο τοὺς συμμάχους. — οὐ περιοψόμεθα ἀδικ. = δὲν θὰ παραβλέψωμεν ν' ἀδικῶνται. — οὐδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν, δηλ. τοῖς ξυμμάχοις = οὐδὲ θὰ βραδύνωμεν νὰ βοηθῶμεν τοὺς συμμάχους. Ἰπαινίσσεται τοὺς λόγους τοῦ Ἄρχ. ἐν κεφ. 82 καὶ 85, § 1 («μηδ' ἐπειχθέντες... βουλευσόμεν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν»). — οἱ γ' οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν = ἐπειδὴ οὗτοι τοῦλάχιστον δὲν μέλλουσι πλεον νὰ βλάπτωνται. Ἡ ἔννοια: Δὲν πρέπει ν' ἀναβάλωμεν τὴν βοήθειαν τῶν συμμάχων, διότι καὶ τὰ παθήματα αὐτῶν γίνονται, δὲν ἔχουσιν ἀναβολήν. Παρατηρητέον τὸ λογοπαίγνιον ἐν τοῖς: μελλήσομεν — μέλλουσι. — ἄλλοις (δηλ. τοῖς Ἀθ.) μὲν γὰρ κτλ., ἀνα-

σχευή τῶν λεχθέντων ὑπὸ τοῦ Ἄρχ. ἐν κεφ. 80, § 3-4. — παραδοτέα, ὁ πληθ. ἀντὶ ἐνικοῦ = παραδοτέον ὡς καὶ κατωτέρω διακριτέα, τιμωρητέα (πρβλ. καὶ κεφ. 72, § 1). — οὐδὲ δίκαις... διακριτέα, ἄνευ γραμματικῆς συνδέσεως μετὰ τοῦ οὗς = οὐδὲ πρέπει ἡμεῖς νὰ λύωμεν τὰς πρὸς τοὺς Ἄθ. διαφορὰς διὰ δικῶν καὶ λόγων. Καὶ ἐνταῦθα ὑπαινιγμὸς κατὰ τῶν λόγων τοῦ Ἄρχ. ἐν κεφ. 85, § 2. — μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτ. = ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ δὲν βλαπτόμεθα διὰ λόγου. Παρατηρητέον τὸ λογοπαίγνιον: λόγοις... λόγῳ. — ἀλλὰ τιμωρητέα (ῥημ. ἐπίθ. τοῦ τιμωρεῖσθαι, οὐχὶ τοῦ τιμωρεῖν) = ἀλλὰ πρέπει νὰ τιμωρῶμεν αὐτοὺς (τοὺς Ἄθ.). — παντὶ σθένει = πάσῃ δυνάμει. — καὶ ὡς ἡμᾶς κτλ., ἢ σύνταξις: καὶ μηδεὶς διδασκέτω ὡς κτλ. Ἀπευθύνεται κατὰ τῶν λεχθέντων ἐν κεφ. 85, § 1-2. — ἀδικουμένους = ἐν ᾧ ἀδικούμεθα.

§ 5. ἀξίως τῆς Σπ. = καθὼς ἀξίζει εἰς τὴν Σπάρτην. — τὸν πόλεμον = τὸν προκείμενον πόλεμον. — μήτε ἔατε... μήτε καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ... ἐπίωμεν, παρατηρητέα ἢ ἐναλλαγὴ τῶν προσώπων. — μήτε... καταπροδιδῶμεν, ἢ κατὰ ἐν τῷ ῥ. πρὸς ἐπίτασιν = καὶ ἄς μὴ προδίδωμεν ἐντελῶς = καὶ ἄς μὴ ἀφίνωμεν ἐντελῶς εἰς τὴν τύχην των. — ἐπίωμεν πρὸς τοὺς ἄδ. = ἄς ἐπερχώμεθα κατὰ τῶν ἀδικούντων.

Κεφ. §87.

§ 1-2. ἐπεψήφισεν = προέτεινε ψηφοφορίαν. — ἔφορος ὢν, ἢ μετχ. αἰτλγκ. τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπιψηφίζειν ἐν Σπάρτῃ εἶχον οἱ ἔφοροι, ἐν Ἀθήναις εἶχον τίνες; — ἐς τὴν ἐκκλ. τῶν Λακ., συναπτέον τῷ ἐπιψηφίζειν. — ὁ δέ, ἂν καὶ τὸ ὑποκμ. εἶναι τὸ αὐτό, ἐτέθη τὸ ὁ δέ, διότι ἐν τῷ ἐπιψηφίζειν... ἐς τὴν ἐκκλ. τῶν Λακ. κεῖται ἡ ἔννοια τοῦ: καὶ ἡ μὲν ἐκκλησία τῶν Λακ. ἐψηφίσαστο. — κρίνουσι γὰρ = ἐπειδὴ (οἱ Λακ.) ἐκφράζουσι τὴν γνώμην των. — βοῆ καὶ οὐ ψήφῳ = διὰ βοῆς καὶ οὐχὶ διὰ ψήφου (οὐδὲ διὰ χειροτονίας, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι). — οὐκ ἔφη διαγιγνώσκειν = ἔφη οὐ διαγιγνώσκειν = εἶπεν ὅτι δὲν διακρίνει. — τὴν βοήν, ὁποῖερα μείζων (ἔστί), πρόληψις = ὁποῖερα βοή μείζων ἐστί = ποία ἐκ τῶν δύο φωνῶν εἶναι μεγαλυτέρα (ἢ τῶν ἀποδεχομένων ὅτι ἔχουσι λυθῆ αἰ σπονδαὶ ἢ ἢ τῶν ἀποκρουόντων τοῦτο). — βουλόμενος, μετχ. αἰτλγκ. — αὐτούς, ἀντικμ. τοῦ ὀρμηῆσαι = νὰ παρορμήσῃ αὐτούς. — φανερώς ἀποδεικνυμένους (μετχ. τροπκ.) τὴν γνώμην = φανερώς

ἐκφράζοντας τὴν γνώμην των. Ἡ ἔννοια: Οἱ φιλοπόλεμοι Λακ. βλέποντας, πόσον πολλοὶ εἶναι, θὰ ἐλάμβανον θάρρος, ἐν ᾧ οἱ ἀποκρούοντες τὸν πόλεμον θὰ κατεπτοῦντο ἐκ τῆς πλειονότητος αὐτῆς τῶν ἀντιπάλων.—ὄτω... δοκοῦσι = εἰς ὄντινα φαίνονται = ὅστις νομίζει. — λελύσθαι αἱ σπονδαὶ καὶ οἱ Ἄθ. ἀδικεῖν, κατὰ τοὺς δισχυρισμοὺς τῶν Κορινθίων (ἐν κεφ. 67, § 1). — ἀναστήτω ἐς, βραχυλογία = ἀναστὰς, ἴτω ἐς. — τὸ χωρίον = τὸν τόπον. — δεῖξας, προσδιορίζει χρονικῶς τὸ ῥ. ἔλεξε.—ὄτω δὲ μὴ δοκοῦσι, δηλ. λελύσθαι αἱ σπονδαὶ = ὅστις δὲ νομίζει ὅτι αἱ σπονδαὶ δὲν ἔχουσι λυθῆ. — ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα = εἰς τὸν ἄλλον (=τὸν ἀπέναντι) τόπον (δηλ. σηκωθεὶς ἄς πορευθῆ).

§ 3 - 6. διέστησαν = διεχωρίσθησαν. — οἷς = οὗτοι, οἷς. — προσκαλέσαντές τε (=οὖν) τοὺς ξυμμάχους, οὓς (καθὼς ἀναφέρεται ἐν κεφ. 79, § 1) οἱ Λακ. εἶχον διατάξει ν' ἀπέλθωσι τῆς ἐκκλησίας, ἕνα μόνον συσχεφθῶσι. — βούλεσθαι δὲ (= ἄλλ' ἔτι ἤθελον), παρατηρητέα ἢ μετὰ δασις ἀπὸ τοῦ εἰδικοῦ λόγου (ὅτι σφίσι δοκοῖεν...) εἰς ἀπρμφ. (βούλεσθαι). — καὶ τοὺς πάντας ξυμ. = καὶ ὅλους ὁμοῦ τοὺς συμμάχους (διότι μέχρι τοῦδε ὑπὸ τῶν Λακ. καὶ Κορινθίων εἶχον προσκληθῆ εἰς Σπάρτην τινὲς μόνον σύμμαχοι [κεφ. 67]). — παρακαλέσαντες = ἀφ' οὗ προσκαλέσωσι. — ψῆφον ἐπαγαγεῖν = ἐπιψηφίσαι. — κοινῇ = ἀπὸ κοινοῦ· ἀποδοτέον τῷ βουλευσάμενῳ καὶ τῷ τὸν πόλεμον ποιῶντι. — ἦν δοκῆ, δηλ. τὸν πόλεμον ποιῆσθαι. — οἱ μὲν = οὗτοι μὲν (δηλ. οἱ σύμμαχοι). — ἐπ' οἴκου = εἰς τὰς πατρίδας των. — διαπραξάμενοι = ἀφ' οὗ κατώρθωσαν. — καὶ οἱ Ἄθ. πρέσβεις, ὁ καὶ = ὡσαύτως καὶ. — ὕστερον, δηλ. ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. — ἐφ' ἅπερ = ταῦτα, ἐφ' ἅπερ. — χρηματίσαντες = ἀφ' οὗ διεπραγματεύθησαν. — διαγνώμη = ἀπόφασις. — τοῦ... λελύσθαι, ἐπεξήγησις τοῦ: ἢ διαγν. αὕτη = τοῦ ὅτι δηλ. αἱ σπονδαὶ ἔχουσι λυθῆ. — ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει καὶ δεκ., συναπτέον τῷ: τῶν τριακ. σπονδῶν προκεχωρηκυῶν, ἀντὶ τοῦ: ἐς τὸ τέταρτον ἔτος καὶ δέκατον προκεχωρηκυῶν καὶ ἐν τούτῳ (τῷ ἔτει) οὐσῶν = ὅτε αἱ τριακοντούτεες σπονδαὶ εἶχον προχωρήσει εἰς τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος καὶ ἦσαν ἐν αὐτῷ. Κατ' ἔννοιαν: κατὰ τὸ 14 ἔτος ἀπὸ τῆς συνομολογήσεως τῶν τριακοντουτίδων σπονδῶν (ἦτοι κατὰ τὸ 432 π. X.). — μετὰ τὰ Εὐβοϊκά, ἦτοι ἐν ἔτει 445 π. X.

Γ. ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
 ΕΝ ΣΠΑΡΤΗ, ΚΑΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
 ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΚΡΗΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
 (Κεφ. 119-128, 139-146).

1. Συνέλευσις τῶν συμμάχων ἐν Σπάρτῃ
 καὶ ἀποτελέσματα αὐτῆς.

(Κεφ. 119-128)

Κεφ. 119.

αὐθις, ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ἐν κεφ. 67, § 1-3 καὶ κεφ. 87, § 4
 λεχθέντα. — παρακαλέσαντες = προσκαλέσαντες. — ψῆφον... ἐπαγα-
 γεῖν (= ἐπιψηφίσαι) = νὰ προτείνωσι ψηφοφορίαν. — πολεμεῖν, δηλ.
 τοῖς Ἀθηναίοις. — ἐλθόντων... γενομένης, μετχ. χρονκ. = ὅτε ἐπα-
 νῆλθον οἱ πρέσβεις... καὶ ἐγένετο συνέλευσις. — ἀπὸ τῆς ξυμμα-
 χίας = ἀπὸ τῶν ξυμμάχων. — οἳ τε ἄλλοι, ἢ ἀπόδοσις: καὶ οἱ Κο-
 ρίνθιοι. — οἱ πλείους, παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν εἰς τό: οἱ ἄλλοι
 — ἀξιούντες = κελεύοντες. — δεηθέντες μὲν... ἰδίᾳ = παρακαλέ-
 σαντες μὲν καὶ πρότερον ἰδιαίτερος (διὰ πρέσβων δηλ., οὓς ἀπέ-
 στειλαν πρὸς αὐτοὺς) ἐκάστους χωριστὰ κατὰ πόλεις. — ὥστε
 ψηφ. τὸν πόλεμον, ἀντὶ ἀπλοῦ ἀπρμφ. = ψηφ. τὸν πόλεμον. —
 δεδιότες, προσδιορίζει αἰτιολογκ. τὸ δεηθέντες. — περὶ τῇ Ποτειδ.
 = περὶ τῆς Ποτειδαίας. — μὴ προδιαφθαρή = μήπως (αὕτη) κατα-
 στραφῇ πρότερον (πρὸ τοῦ δηλ. ἔλθῃ παρὰ τῶν Πελοπ. βοήθεια).
 — παρόντες (= ἤκοντες) δὲ καὶ τότε, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ δεη-
 θέντες μὲν καὶ πρότερον = ἐλθόντες δὲ (δηλ. εἰς Λακεδαίμονα)
 καὶ τότε. Ἡ ἔννοια: οἱ Κορίνθιοι καὶ πρότερον ἤδη εἶχον παρα-
 καλέσει διὰ πρέσβων ἰδιαίτερος ἕνα ἕκαστον τὸν συμμάχων νὰ

ψηφίσῃ ὑπὲρ τοῦ πολέμου καὶ τώρα οὗτοι ἦλθον εἰς τὴν Λακεδ., ἵνα πάντας ὁμοῦ τοὺς συμμάχους παρακαλέσωσι νὰ ψηφίσωσιν ὑπὲρ τοῦ πολέμου. — τελευταῖοι ἐπελθόντες (= παρελθόντες), πρβλ. κεφ. 67, § 5.

Κεφ. 120.

§ 1-2. οὐκ ἂν ἔτι αἰτιασαίμεθα = δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ κατηγορήσωμεν (καθὼς δηλ. κατηγορήσαμεν αὐτοὺς ἐν τῷ προτέρῳ λόγῳ ἡμῶν ἐν κεφ. 68 κ. ἐξ.). — ὡς οὐ καὶ αὐτοὶ... εἰσὶ = ὅτι καὶ αὐτοὶ δὲν ἔχουσιν ἀποφασίσει τὸν πόλεμον. Οἱ Κορίνθ. ἐγνώριζον ὅτι οἱ Λακ. εἶχον ἤδη ἀποφανθῆ ὅτι αἱ σπονδαὶ ἔχουσι λυθῆ παρὰ τῶν Ἀθην. (πρβλ. κεφ. 87, § 3). — καὶ ἡμᾶς... ξυνήγαγον, νοητέον καὶ ἐν ταύτῃ τῇ προτάσει τὸ οὐ = καὶ (ὅτι) δὲν συνεκάλεσαν ἡμᾶς. — ἐς τοῦτο = πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν (δηλ. ἵνα ψηφίσωμεν τὸν πόλεμον). — χρὴ γάρ... προσκοπεῖν, αἰτιολογεῖ 1) τό: καὶ αὐτοὶ ἐπιηφισμένοι τὸν πόλεμον εἰσὶ διὰ τοῦ: τὰ ἴδια ἐξ ἴσου νέμοντας, 2) τό: καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον διὰ τοῦ: τὰ κοινὰ προσκοπεῖν = διότι πρέπει οἱ ἡγεμόνες διαχειριζόμενοι ἀμερολήπτως τὰ ἰδιαίτερα συμφέροντα (ἐκάστου μέλους τῆς συμμαχίας) νὰ προνοῶσι περὶ τῶν κοινῶν συμφερόντων (τῆς ἕλης συμμαχίας). — ἐν ἄλλοις = ἐν ἄλλαις περιστάσεσι (ὡς ἐν ταῖς συνελεύσεσι, ἐν ταῖς ἐορταῖς, ἐν τῇ διοικήσει τοῦ στρατοῦ κτλ.). — ἐκ πάντων = ὑπὲρ πάντα (τὰ ἄλλα μέλη τῆς συμμαχίας). — ἡμῶν, δηλ. τῶν ξυμμάχων ἢ γενκ. προετάχθη τοῦ: ὅσοι κτλ. δι' ἔμφασιν οὕτω καὶ κατωτέρω τό: τοῖς κάτω τοῦ: ἦν κτλ. — Ἀθην... ἐνηλλάγησαν = ἔσχον ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Ἀθηναίων. — οὐχὶ δέονται = δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην. — ὥστε φυλ. αὐτοὺς = ὥστε νὰ προφυλαχθῶσιν ἀπ' αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἀθ.). — τοὺς δέ... καταφικμένους (= κατοικοῦντας), ὑποκμ. τοῦ εἰδέναι, ὅπερ ἐξαρτ. ἐκ τοῦ χρῆ = οἱ δὲ κατοικοῦντες τὰ μεσόγεια μᾶλλον καὶ οὐχὶ ἐν παραλίαις τόποις (= ἐν πόρῳ) πρέπει νὰ γνωρίζωσιν. — τοῖς κάτω ἦν μὴ ἀμύνωσι = ἐὰν δὲν βοηθῶσι τοὺς παραθαλασσίους. — χαλεπωτέραν... δίδωσι = χαλεπωτέρα ἔσται αὐτοῖς ἢ κατακομιδὴ... καὶ (ἢ) πάλιν ἀντίληψις ὧν (= τούτων, ᾧ) ἢ θάλ... δίδωσι = δυσκολωτέρα θὰ εἶναι εἰς αὐτοὺς ἢ καταβίθασις ἐκ τῶν μεσογείων εἰς τὰ παράλια (δηλ. πρὸς ἐξαγωγήν) τῶν προϊόντων τῆς χώρας καὶ ἢ

ἀντὶ τῶν προϊόντων πάλιν παραλαβὴ τούτων, τὰ ὅποια τὸ διὰ θαλάσσης ἐμπόριον δίδει εἰς (τοὺς κατοικοῦντας) τὰ μεσόγεια. Ἡ ἔννοια: θὰ εἶναι δυσκολωτέρα ἢ εἰσαγωγὴ καὶ ἢ ἐξαγωγὴ τῶν προϊόντων τῆς χώρας.— καὶ τῶν νῦν λεγ. μὴ κακ. κριτάς... εἶναι, τὸ ἀπρμφ. εἶναι, καθὼς καὶ τὰ ἐπόμενα προσδέχονται... βουλεύεσθαι, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ χρῆ= καὶ πρέπει νὰ μὴ εἶναι κακοὶ κριταὶ τῶν νῦν (ὕφ' ἡμῶν) λεγομένων.— ὡς μὴ προσηκόντων = νομίζοντες ὅτι (τὰ νῦν λεγόμενα) δὲν ἐνδιαφέρουσιν αὐτοὺς.— ποτε... κἂν μέχρι σφῶν τὸ δ. προσελθεῖν, ἐκ τοῦ προσδέχονται = νὰ προσδοκῶσιν ὅτι ὁ κίνδυνος καὶ μέχρις αὐτῶν δύναται νὰ προχωρήσῃ ποτέ.— εἰ τὰ κάτω προοῖντο = ἐὰν ἤθελον ἀδιαφορήσει διὰ τὰ παράλια.— οὐχ ἦσσαν, δηλ. ἢ περὶ τῶν κάτω.

§ 3-5. διόπερ = διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβῶς.— μὴ ὀκνεῖν δεῖ αὐτοὺς = πρέπει νὰ μὴ διστάζωσιν αὐτοί.— τὸν πόλεμον ἀντ' εἶρ. μεταλαμβάνειν = ν' ἀνταλλάττωσι τὸν πόλεμον μὲ τὴν εἰρήνην.— ἀνδρῶν γάρ... , ὅ τε γάρ... , πολλὰ γάρ... , ἐνθυμεῖται γάρ... , ἢ μακρὰ σειρὰ αὕτη τῶν ἐνθυμημάτων εἰς τὸ στόμα τῶν Κορινθίων, οἵτινες προτίθενται νὰ παροξύνωσι τοὺς συμμάχους εἰς πόλεμον καὶ οὐχὶ νὰ διεγείρωσι σκέψεις περὶ αὐτοῦ, προξενεῖ ἐκπληξίν· θὰ ἤρκει μόνον ἢ ὑπ' αὐτῶν ὑπόδειξις τῶν ὅρων, ὑφ' οὓς συνετοὶ καὶ γενναῖοι ἄνδρες ἀνταλλάττουσι τὴν εἰρήνην μὲ τὸν πόλεμον.— ἀνδρῶν σωφρόνων... ἔστι = ἴδιον ἀνδρῶν φρονίμων εἶναι.— εἰ μὴ ἀδικοῖντο = ἐὰν μὴ ἀδικῶνται.— ἀγαθῶν = ἀνδρείων.— ἀδικουμένους = ἐὰν ἀδικῶνται.— ἐκ μὲν εἰρήνης πολεμεῖν = νὰ μεταπίπτωσιν ἐκ τῆς εἰρήνης εἰς τὸν πόλεμον· κατ' ἔννοιαν: ν' ἀνταλλάττωσι τὴν εἰρήνην μὲ τὸν πόλεμον.— εὐ δὲ παρασχόν, αἰτιατικ. ἀπόλυτος = ὅταν δὲ παρουσιασθῇ κατάλληλος περίστασις.— ἐκ πολέμου πάλιν ξυμβῆναι = ἐκ τοῦ πολέμου νὰ μεταπίπτωσι πάλιν εἰς συμβιβασμόν· κατ' ἔννοιαν = ν' ἀνταλλάττωσι πάλιν τὸν πόλεμον μὲ τὴν εἰρήνην.— μήτε... ἐπαίρεσθαι = μήτε νὰ ὑπερηφανεύωνται.— τῇ κατὰ πόλ. εὐτυχίᾳ = διὰ τὴν ἐν τῷ πολέμῳ εὐτυχίαν.— μήτε... ἀδικεῖσθαι = μήτε ν' ἀνέχηται τις ν' ἀδικῆται.— τῷ ἡσυχίῳ τῆς εἰρήνης ἠδόμενον = εὐχαριστούμενος διὰ τὴν ἡσυχίαν τῆς εἰρήνης. Παρατηρητέα ἢ μετὰβασις ἐκ τοῦ πληθ. ἀγαθῶν δὲ ἀδικουμένους κτλ. εἰς τὸν ἐνικὸν ἠδόμενόν (τινα).— ὅ τε... ὀκνῶν... ὅ τε... πλεονάζων, αἰτιολογία τοῦ ἐπαίρεσθαι—

ἀδικεῖσθαι, ἐν χιαστῷ σχήματι. — ὁ ὀκνῶν = ὁ δισταζών (δηλ. ἐξ εἰρήνης πολεμεῖν). — τάχιστ' ἄν... τὸ τερπνόν = τάχιστα δύναται ν' ἀφαιρεθῇ τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ ἀταράχου βίου. — δι' ὅπερ ὀκνεῖ = διὰ τὴν ὁποίαν εὐχαρίστησιν ἴσια ἴσια δισταζει. — εἰ ἡσυχάζοι = ἐὰν διατελῇ ἡσυχάζων. — ὁ... πλεονάζων = ὁ ἐπαιρούμενος. — ἐν πολέμῳ εὐτυχία = διὰ τὴν ἐν πολέμῳ εὐτυχίαν. — οὐκ ἐντεθύμηται = δὲν ἔχει λογαριάσει. — θράσει ἀπίστω ἐπαιρούμενος = ὅτι ὑπερφηφανεύεται δι' ἀναξιόπιστον πεποιθήσιν (εἰς ἀθέβαιόν τι, οἷον εἶναι ἢ ἐν πολέμῳ εὐτυχία). — πολλά... κατωρθώθη (γνωμκ. ἀόριστος) = πολλά... κατορθοῦται (= ἐπιτυχάνουσι, εὐδοοῦνται). — κακῶς γνωσθέντα = ἂν καὶ κακῶς ἀπεφασίσθησαν. — ἀβουλιότερων τῶν ἐναντίων τυχόντων (= ὄντων) = ἐπειδὴ οἱ ἐναντίοι ἦσαν ἀπερὶσκεπτότεροι (δηλ. ἀπὸ τοῦς ἄλλοις τοῦς κακῶς ἀποφασίσαντας). — ἔτι πλείω, δηλ. ἐστίν. — καλῶς δοκ. βουλευθῆναι = ἂν καὶ ἐφάνησαν ὅτι καλῶς ἀπεφασίσθησαν. — ἐς τοῦναντίον αἰσχροῦς περιέστη (γνωμκ. ἀόριστ.) = καταντῶσι τοῦναντίον εἰς αἰσχρὸν τέλος (= λαμβάνουσι κακὴν ἔκβασιν). — ἐνθυμεῖται (= σχεδιάζει) γὰρ κτλ., αἰτιολογεῖ μόνον τὴν τελευταίαν πρότασιν: καὶ ἔτι πλείω... περιέστη. — ὁμοία τῇ πίστει (= μετὰ τῆς αὐτῆς πεποιθήσεως), συναπτόεν καὶ τῷ: ἐνθυμεῖται καὶ τῷ: ἔργῳ ἐπεξέρχεται (= ἐμπράκτως ἐκτελεῖ). Ἡ ἔννοια: οὐδεὶς ἄνθρωπος συλλαμβάνει τὰ σχέδιά του καὶ τὰ ἐκτελεῖ μετὰ τῆς αὐτῆς πεποιθήσεως· διότι ἢ πεποιθήσεις του κατὰ τὴν σύλληψιν τῶν σχεδίων εἶναι μεγαλυτέρα ἢ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν. — μετ' ἀσφαλείας = μετὰ σταθερᾶς πεποιθήσεως (εἰς τὴν βεβαίαν ἐπιτυχίαν). — δοξάζομεν = ἐνθυμούμεθα = σχεδιάζομεν. — μετὰ δέους δὲ = ἔνεκα δὲ φόβου. — ἐν τῷ ἔργῳ = ἐν τῇ ἐκτελέσει (τῶν σχεδίων). — ἐλλείπομεν = φαίνόμεθα ἐλλείπεις = ἀποτυγχάνομεν.

Κεφ. 121.

§ 1. ἡμεῖς δὲ κτλ., διὰ τοῦ δὲ (= οὖν) ὁ ῥήτωρ τὰς ἐν κεφ. 120, § 3 κ. ἐξ. ἐκφρασθεῖσας γενικὰς ἀρχὰς ἐφαρμόζει νῦν εἰς τοὺς Πελοπον. (πρβλ. κεφ. 32, § 2). Ἐν τῇ § ταύτῃ περιέχεται ἢ πρόθεσις τοῦ λόγου. — καὶ ἀδικούμενοι, ὁ καὶ ἀνήκει τῷ ἐγειρόμεν ἢ ἀπόδοσις δὲ τούτου κατωτέρω: καὶ... καταθησόμεθα. — καὶ ἱκανά, ὁ καὶ συνδέει τὴν μετχ. ἔχοντες μετὰ τῆς μετχ. ἀδικούμενοι

ἀμφότεροι αἱ μετχ. αἰτλγκ. = ἐπειδὴ ἀδικούμεθα καὶ (ἐπειδὴ) ἔχομεν. — ἐγκλήματα = παράπονα. — ὅταν ἀμυνώμεθα (ἀόρστ.) Ἐθ. = ὅταν ἀποκρούσωμεν τοὺς Ἐθ. — καταθησόμεθα = θὰ καταπαύσωμεν. — ἐν καιρῷ = ἐν καταλλήλῳ περιστάσει (= εὖ παρασχὼν [κεφ. 120, § 3]).

§ 2-4. κατὰ πολλὰ = διὰ πολλὰς αἰτίας· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ 1) πρῶτον μὲν, 2) ἔπειτα, 3) τε (ὡς καὶ ἐν κεφ. 33, § 1). — ἡμᾶς εἰκὸς (δηλ. ἔστι) ἐπικρατῆσαι = εἶναι πιθανὸν ἡμεῖς νὰ νικήσωμεν. — πλήθη προύχοντας καὶ ἐμ. πολεμ. = διότι ὑπερέχομεν κατὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν πολεμικὴν ἐμπειρίαν (δηλ. τὴν πεζικὴν). — ὁμοίως πάντας ἔς τὰ παρ. ἴοντας = διότι πάντες ἀνεξαιρέτως ἐκτελοῦμεν τὰς διαταγὰς (τῶν ἀνωτέρων). Διὰ τούτων ἐξαίρεται ἡ Σπαρτιατικὴ πειθαρχία. — ναυτικὸν τε... ἐξαρτυσόμεθα (= θὰ ἐξοπλίσωμεν), παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως (προύχοντας... ἴοντας... ἐξαρτυσόμεθα). — ᾧ ἰσχύουσι = κατὰ τὸ ὅποιον ὑπερισχύουσι (οἱ Ἐθην.). — ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης τε... οὐσίας, ἄλλην γνώμην ἔχει ὁ Ἀρχίδαμος ἐν κεφ. 80, § 4 καὶ ὁ Περικλῆς ἐν κεφ. 141, § 3. — δάνεισμα... ποιησάμενοι = ἀφ' οὗ δανεισθῶμεν (δηλ. τὰ ἐν Δελφοῖς καὶ Ὀλυμπίᾳ χρήματα). — ὑπολαβεῖν = νὰ προσελκύσωμεν εἰς τὸ μέρος μας. — οἷοί τ' ἔσμεν = δυνάμεθα. — τοὺς ξένους αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἐθην.) ναυβίατας = τοὺς ἐπὶ μισθῷ ὑπηρετοῦντας ναύτας αὐτῶν. Νοσοῦνται οἱ ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν πλοίων ἐπὶ μισθῷ ὑπηρετοῦντες ἐκ τῶν συμμαχίδων πόλεων καὶ νήσων ναῦται. — ὦνητή = ἡγορασμένη· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ : οἰκεία (= ἰδική των). Ἡ ἔννοια : ἡ δύναμις τῶν Ἐθην. στηρίζεται ἐπὶ τῶν χρημάτων· ὡς ἐκ τούτου διὰ τῶν χρημάτων δύναται αὕτη νὰ ἐκνικηθῆ. — τοῦτο, δηλ. τὸ ὦνητή εἶναι. — τοῖς σώμασι τὸ πλεον (= μᾶλλον)... χρήμασι, ἢ ἔννοια : ἡ δύναμις τῶν Λακ. στηρίζεται ἐπὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν χρημάτων τῶν διατιθεμένων πρὸς πρόσκτησιν αὐτῶν· κατὰ ταῦτα τὸ : τοῖς σώμασιν ἰσχύουσα ἀντιστοιχεῖ τῷ : οἰκεία, τὸ δὲ : τοῖς χρήμασιν ἰσχύουσα τῷ : ὦνητή. — μιᾶ τε νίκη ναυμαχίας = καὶ οὕτω (= τε) διὰ μιᾶς (μόνης) κατὰ θάλασσαν νίκης (ἡμῶν)· κατ' ἔννοιαν = ἐὰν ἅπαξ ἐν ναυμαχίᾳ νικηθῶσιν (οἱ Ἐθην.) — κατὰ τὸ εἰκὸς = κατὰ πᾶσαν πιθανότητα. — ἀλίσκονται = ἀπολοῦνται = θὰ καταστραφῶσι. — εἰ δ' ἀντίσχοιεν... (= ἀν ὁμοῦς ἤθελον δεῖξει ἀντοχήν), ἀφ' οὗ ἢ ἀπόδοσις (μελετήσομεν) εἶναι κατὰ μέλλ. χρόνον,

τὸ ἡγούμενον ἀνεμένετο καθ' ὑποτακτ. μετὰ τοῦ ἐὰν (ἐὰν δ' ἀντί-
 σχωμεν)· ἐτέθη ὅμως κατ' εὐκτικὴν πρὸς δῆλωσιν τοῦ προβληματώ-
 δους.—μελετήσωμεν... τὰ ναυτικά=θ' ἀσκηθῶμεν εἰς τὰ ναυτικά.
 —ὅταν τὴν ἐπιστήμην ἐς τὸ ἴσον καταστήσωμεν=ὅταν ἐξισώσω-
 μεν τὴν ἐπιστήμην (δηλ. τὴν τῶν ναυτικῶν ἐμπειρίαν) πρὸς τὴν ἐκεί-
 νων (δηλ. τῶν Ἀθην.). Κατ' ἔννοιαν: ὅταν ἐξισωθῶμεν πρὸς τοὺς
 Ἀθ. κατὰ τὴν ναυτικὴν ἐμπειρίαν.—τῇ γε εὐθυχίᾳ=διὰ τῆς γεν-
 ναιότητος τοῦλάχιστον.—δήπου=βεβαίως.—περιεσόμεθα=θὰ
 ὑπερτερήσωμεν (αὐτούς).—ὁ γὰρ κτλ., δηλ. ἡ εὐθυχία.—ὁ δ' ἐκεῖ-
 νοι... προύχουσι (δηλ. ἡμῶν, τοῦτο)=τοῦτο δέ, εἰς τὸ ὅποιον
 ἐκεῖνοι ὑπερέχουσιν ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστήμης των.—καθαιρειέον
 ἡμῶν ἔστι μελέτη=πρέπει ν' ἀποκτήσωμεν διὰ τῆς ἀσκήσεως.

§ 5. ἐς αὐτὰ=πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν (δηλ. διὰ τὴν μακρὰν
 ἐξακολούθησιν τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου). Ἡ ἔννοια: πρὸς κάλυ-
 ψιν τῶν δαπανῶν τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν μακρὰν ἐξακολούθησιν
 τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου θὰ συνεισφέρωμεν ἡμεῖς χρήματα,
 ἐν ᾧ ἢ προσέλκυσις πρὸς τὸ μέρος ἡμῶν τῶν ναυτῶν τῶν Ἀθ.
 θὰ γίνῃ διὰ τοῦ δανείσματος τῶν ἱερῶν χρημάτων (§ 3).—ἢ=
 εἰ δὲ μὴ (πρβλ. κεφ. 140, § 1).—οἴσωμεν=θὰ συνεισφέρωμεν.—
 ἐπὶ δουλείᾳ τῇ αὐτῶν=ἵνα αὐτοὶ εἶναι δοῦλοι τῶν Ἀθ. (διότι
 οἱ φόροι αὐτῶν ἐχρησίμευον πρὸς αὔξησιν τῶν δυνάμεων τῶν
 Ἀθην., δι' ὧν αὐτοὶ ἐδουλοῦντο).—φέροντες οὐκ (ἀντὶ μὴ μετὰ τὸ
 εἶ)=δὲν θ' ἀποκάμωσι νὰ συνεισφέρωσι (χρήματα).—ἐπὶ τῷ
 τιμῶρ... σφίζεσθαι=ἵνα καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ συγχρόνως σωζόμεθα
 τιμωροῦντες τοὺς ἐχθρούς.—οὐκ (καὶ ἐνταῦθα ἀντὶ μὴ) ἄρα (εἰρω-
 νικῶς) δαπανήσωμεν=ἴσως δὲν θὰ δαπανήσωμεν.—ἐπὶ τῷ...
 μὴ κακῶς πάσχειν=ἵνα μὴ κακοποιώμεθα.—αὐτὰ (δηλ. τὰ χρή-
 ματα) ἀφαιρεθέντες=στερηθέντες αὐτῶν.—αὐτοῖς τούτοις=
 δι' αὐτῶν τούτων (τῶν χρημάτων). Ἡ ἔννοια: ἐὰν ἡμεῖς τὰ ἰδικά
 μας χρήματα δὲν χρησιμοποίησωμεν πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν αὐτῶν,
 οἱ Ἀθην. θ' ἀφαιρέσωσιν ἀφ' ἡμῶν τὰ χρήματα ταῦτα καὶ θὰ
 μεταχειρισθῶσιν ὡς μέσα πρὸς κακοποίησιν ἡμῶν.

Κεφ. 122.

§ 1. ὁδοὶ πολέμου=τρόποι πολέμου (= πρὸς ἐπιτυχὴ διεξα-
 γωγὴν τοῦ πολέμου).—ξυμμάχων τε ἀπόστασις, ἐπεξήγησις τοῦ

ὁδοὶ = δηλαδὴ καὶ παρακίνησις τῶν συμμάχων πρὸς ἀποστασίαν (ἀπὸ τῶν Ἀθην.). — μάλιστα παραίρεσις... τῶν προσόδων = ἤτις (ἀποστασία) κατ' ἐξοχὴν εἶναι ἀφαιρέσεις (= μέσον ἀφαιρέσεως) τῶν εἰσοδημάτων. — αἷς = δι' ὧν. — ἰσχύουσι, δηλ. οἱ Ἀθην. — ἐπιτειχισμὸς τῇ χώρᾳ = ἀνέγερσις ὀχυρωμάτων πρὸς βλάβην τῆς χώρας (αὐτῶν). — οὐκ ἂν τις νῦν προῖδοι = δὲν δύναται τις τώρα νὰ προῖδῃ. — πόλεμος... χωρεῖ (= προβαίνει), προσωποποιία, ἣτις ἐξακολουθεῖ μέχρι τέλους τῆς περιόδου. — ἐπὶ ῥητοῖς = κατὰ ὠρισμένους κανόνας. — τὰ πολλά, ἐπιρρηματικῶς = ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. — τεχνᾶται = ἐπινοεῖ σχέδια. — πρὸς τὸ παρατυγχάνον = κατὰ τὴν ἐκάστοτε παρουσιαζομένην περίστασιν. — ἐν ᾧ = ἐν τούτῳ δὲ (δηλ. τῷ πολέμῳ). — ὁ μὲν εὐοργήτως αὐτῷ προσομιλήσας = ὁ μὲν μετριοπαθῶς (= οὐχὶ ἐμπαθῶς) συναναστραφεὶς μετ' αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πολέμου). — βεβαιότερος (= ἀσφαλέστερος), δηλ. ἔστι. — ὁ δὲ ὀργισθεὶς περὶ αὐτὸν = ὁ δὲ μετὰ πάθους προσενεχθεὶς πρὸς αὐτὸν (δηλ. τὸν πόλεμον). — οὐκ ἐλάσσω (= πλείω [πταίσματα]) πταίει = περιπίπτει εἰς περισσότερα σφάλματα ὡς δ' ὄρας τῆς συγκρίσεως νοητέας: ἢ ὁ εὐοργήτως τῷ πολέμῳ προσομιλήσας.

§ 2-4. ἐνθυμώμεθα = ἄς σκεπτώμεθα. — ἀντιπάλους = ἰσοπάλους, ἰσοδυνάμους. — περὶ γῆς ὄρων = περὶ συνόρων γῆς. — οἰστὸν ἂν ἦν = (τοῦτο) θὰ ἦτο ὑποφερτόν. — νῦν δέ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: εἰ μὲν ἦσαν κτλ. — ξύμπαντας = ὅλους ὁμοῦ. — ἱκανοί, δηλ. εἰσὶ. — καὶ κατὰ πόλιν = καὶ πρὸς ἐκάστην χωριστὰ πόλιν. — ἔτι δυνατώτεροι, δηλ. ἢ πρὸς ξύμπαντας. — εἰ μὴ... ἀμυνόμεθα = ἐὰν δὲν θὰ ἀποκρούσωμεν. — καὶ κατὰ ἔθνη καὶ ἕκαστον ἄστν, ἐπεξήγησις τοῦ ἀθροοῦ = ὅλοι ὁμοῦ, δηλ. καὶ ἐκάστη φυλὴ χωριστὰ καὶ ἐκάστη πόλις. — μιᾷ γνώμῃ = ὁμοφώνως. — δίχα γε ὄντας (δηλ. τῇ γνώμῃ), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: μιᾷ γνώμῃ = διχονοοῦντας βεβαίως. — ἀπόνως = ἄνευ κόπου. — χειρώσονται = θὰ καταβά-
δάλωσι. — τὴν ἦσαν... ἴστω (τις) οὐκ ἄλλο τι φ. = ἄς γνωρίζῃ (τις) ὅτι ἡ ἦστα δὲν φέρει ἄλλο τι. — εἰ καὶ δεινόν (ἔστι) τῷ ἀκοῦσαι = ἂν καὶ δεινὸν εἶναι εἰς τινα ν' ἀκούσῃ (τοῦτο). — ἀντικρὺς δουλείαν, τὸ ἐπίρ. μὲ σημασ. ἐπιθέτου = πραγματικὴν δουλείαν. Ἡ ἔννοια τῆς § 2: ἐὰν ἐπολεμοῦμεν πρὸς ἀντιπάλους ἴσους περὶ συνόρων γῆς, ὁ πόλεμος θὰ ἦτο ὑποφερτός· διότι οἱ ἀντίπαλοι

ἡμῶν θὰ ἦσαν ἴσοι καί, ἐὰν ἐνικώμεθα, θὰ ἐχάνομεν ὀλίγον ἔδα-
 φος ἐκ τῶν ἕρων τῆς γῆς· ἀλλὰ τώρα θὰ πολεμήσωμεν πρὸς τοὺς
 Ἄθην., οἵτινες εἶναι πολὺ ὑπέρτεροι ἡμῶν, καί, ἐὰν νικηθῶμεν,
 δὲν θὰ ἀπολέσωμεν ὀλίγον ἔδαφος, ἀλλ' αὐτὴν τὴν ἐλευθερίαν.—
 ὁ = τοῦτο δὲ (δηλ. τὸ δουλεύειν). — καὶ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι =
 καὶ μὲ λέξεις (μόνον) νὰ θεωρηθῆ ὡς δυνατόν (καὶ νὰ μὴ συμβῆ
 πράγματι). — αἰσχρὸν (δηλ. ἔστι) τῇ Πελ. = εἶναι ἐπονείδιστον
 διὰ τὴν Πελοπ.— καὶ πόλεις . . . κακοπαθεῖν, ὁ καὶ συνδέει τό: ὁ
 καὶ τό: πόλεις . . . κακοπαθεῖν ἀμφοτέρα ὑποκμ. εἰς τὸ ἐνδοια-
 σθῆναι = τοῦτο δὲ (δηλ. τὸ δουλεύειν) καὶ τὸ νὰ κακοπαθῶσι
 τόσαι πόλεις (αἱ ἐν Πελ.) ὑπὸ μιᾶς (δηλ. τῶν Ἄθηνων).— ἐν ᾧ =
 καὶ ἐν τούτῳ = καὶ ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει· κατ' ἔννοιαν = καὶ
 ἐὰν τοῦτο συμβῆ.— ἢ δικ. δοκοῖμεν ἄν πάσχειν = ἠθέλομεν φανῆ
 ἢ ἔτι δικαίως πάσχομεν.— ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι = ἢ ἔτι διὰ
 δειλίαν ἀνεχόμεθα (δηλ. τὴν δούλωσιν καὶ τὴν κακοπάθειαν).— καὶ
 . . . φαίνεσθαι (= δεῖκνυσθαι), ἐκ τοῦ δοκοῖμεν ἄν = καὶ ἔτι δει-
 κνύμεθα κατώτεροι τῶν πατέρων.— ἠλευθέρωσαν, δηλ. ἀπὸ τῶν
 Περσῶν.— ἡμεῖς δὲ κτλ., ἐν ζωηρᾷ ἀντιθέσει πρὸς τό: πατέρων . . .
 οἱ τὴν Ἑλ. ἠλευθέρωσαν.— οὐδ' ἡμῖν αὐτοῖς βεβαιοῦμεν = οὐδὲ
 εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς (οὐχὶ πλέον εἰς τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν) ἐξασφαλίζο-
 μεν.— αὐτό, δηλ. τὴν ἐλευθερίαν.— τύραννον δὲ ἔωμεν ἐγκαθε-
 στάναι πόλιν = ἀλλ' ἀφίνομεν νὰ ἐγκατασταθῆ (ἐν τῇ Ἑλλάδι)
 πόλις (δηλ. αἱ Ἀθῆναι) τύραννος.— τοὺς δ' ἐν μιᾷ (δηλ. πόλει)
 μονάρχους ἀξιοῦμεν καταλύειν, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπότα-
 ξιν: εἰ καὶ τοὺς ἐν . . . ἀξιοῦμεν κατ. = ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀξίωσιν
 νὰ καταλύωμεν τοὺς ἐν μιᾷ πόλει τυράννους.— οὐκ ἴσμεν, δηλ.
 ἡμεῖς (οἱ ἀγορεύοντες Κορίνθ.).— ὅπως τάδε . . . ἀπήλλακται =
 πῶς ἢ τοιαύτη διαγωγὴ ἡμῶν (τὸ ν' ἀφίνομεν δηλ. πόλιν τύραννον
 ἐν τῇ Ἑλλάδι) εἶναι ἀπηλλαγμένη.— τριῶν τῶν μ. ξυμφορῶν =
 ἑνὸς τῶν τριῶν μεγίστων ἐλαττωμάτων ἢ ἐπεξήγησις ἀκολουθεῖ:
 ἀξυνεσίας ἢ μαλακίας (= δειλίας) ἢ ἀμελείας.— οὐ γὰρ διὴ πεφευ-
 γότες ταῦτα . . . κερωθήκατε = διότι βεβαίως δὲν ἔχετε προβῆ,
 ἀφ' οὗ ἀπεφύγετε ταῦτα (δηλ. τὰ εἰρημένα ἐλαττώματα).— ἐπὶ
 τὴν . . . καταφρόνησιν, δηλ. τῶν Ἀθην.— ἐκ τοῦ πολλοὺς σφάλλιν
 = ἐπειδὴ ῥίπτει πολλοὺς εἰς σφάλματα.— τὸ ἐναντίον ὄνομα . . .
 μετωνόμασαι = ἔχει μετονομασθῆ (δηλ. ὑπὸ τῶν ὀρθῶς κρινόντων)

μὲ τὸ ἐναντίον ὄνομα. Ἡ ἔννοια τῆς § 4: τὸ ν' ἀφίνωμεν πόλιν τύραννον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐλέγχει ἢ ἀσυνεσίαν ἢ δειλίαν ἢ ἀμέλειαν· διότι ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἔχετε ἀποφύγει τὰ εἰρημμένα ἐλαττώματα καὶ ὅτι ἀφίνετε τὰς Ἀθήνας τύραννον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀπὸ καταφρόνησιν πρὸς τοὺς Ἀθην.· διότι αὐτὸ τὸ ἐλάττωμα—ἢ καταφρόνησις—εἶναι χειρότερον τῶν τριῶν προειρημένων· καθ' ὅσον καταφρόνησις = ἀφροσύνη.

Κεφ. 123.

τὰ... προγεγ... τί δεῖ μακρότερον... αἰτιᾶσθαι; = τίς ἢ ἀνάγκη νὰ κατηγορῶμεν διὰ περισσοτέρων (λόγων) τὰ προγενέστερα· κατ' ἔννοιαν = τίς ἢ ἀνάγκη νὰ ἐνδιατρίβωμεν περισσότερο περὶ τὰ προγενέστερα κατηγοροῦντες αὐτά; — ἢ ἐς ὅσον... ξυμφέρει = παρ' ὅσον συμφέρει. — τοῖς νῦν (= εἰς τὰ παρόντα), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: τὰ προγεγενημένα καὶ πρὸς τὸ: περὶ τῶν... μελλόντων. Ἡ ἔννοια: κατηγοροῦν διὰ τὰ πρότερον γεγόμενα ἐπιτρέπονται μόνον, ἐφ' ὅσον αὐταὶ συντελοῦσι πρὸς βελτίωσιν τῶν παρόντων. — περὶ (= ὑπὲρ) τῶν ἔπειτα μελλόντων, πλεονασμός· ἤρκει μόνον τὸ: περὶ τῶν ἔπειτα ἢ τὸ: περὶ τῶν μελλόντων· ἐτέθησαν ὅμως ἀμφότερα πρὸς ἰσχυροτέραν ἔξαρσιν τῆς ἐννοίας. — τοῖς παρ. βοηθοῦντας χρῆ ἐπιταλαιπωρεῖν = διαφυλάττοντες τὰ παρόντα πρέπει πρὸς ταῖς ὑπαρχούσας ταλαιπωρίας νὰ ὑφιστάμεθα καὶ ἄλλας νέας. — πάτριον (= πατροπαράδοτον), δηλ. ἐστί. — ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρ. κτᾶσθαι = ν' ἀποκτᾶτε διὰ τῶν κόπων τοὺς ἐπαίνους. — τὸ ἔθος, δηλ. τοῦ ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι. — εἰ ἄρα... νῦν... ὀλίγον προφέρετε = ἐκ τυχὸν τώρα ὀλίγον ὑπερέχετε (δηλ. τῶν πατέρων). — πλούτω καὶ ἔξουσίᾳ, ἐν διὰ δυσὶν = ἔξουσία πλούτου = κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐκ τοῦ πλούτου προερχομένην. — δίκαιον, δηλ. ἐστί. — ἅ... ἐκτῆθη... ἀπολέσθαι = ὅσα ἀπεκτῆθησαν ἐν τῇ ἐνδείᾳ (= ὅτι ἦσθε ἐνδεεῖς) νὰ χαθῶσιν (τώρα). — ἀλλὰ θαρσοῦντας... ἰέναι... ἐς τὸν π., τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ δεῖ = ἀλλὰ (πρέπει) μετὰ θάρρους νὰ πορευθῶμεθα εἰς τὸν πόλεμον. — κατὰ πολλὰ = διὰ πολλὰς αἰτίας (ὡς καὶ ἐν κεφ. 121, § 2) ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: 1) τοῦ τε... χρήσαντος καὶ... ξυλλήψεσθαι, 2) καὶ τῆς... ξυναγωνιουμένης, 3) σπονδᾶς τε κτλ. — τοῦ θεοῦ... χρήσαντος = διότι ὁ θεὸς ἐχρησμοδότησε. Οἱ Λακ. πρωτοῦ ἐπιχειρήσωσι τὸν παρόντα πόλεμον

εἶχον ἐρωτήσαι διὰ πρέσβειων τὸν ἐν Δελφοῖς θεόν, ἂν ὁ πόλεμος ἤθελεν ἀποβῆ ὑπὲρ αὐτῶν· ὁ δὲ θεὸς εἶχεν ἀποκριθῆ αὐτοῖς ὅτι θὰ νικήσωσι καὶ ὅτι αὐτὸς θὰ βοηθήσῃ αὐτοὺς καὶ προσκαλούμενος καὶ ἀπρόσκλητος. — καὶ αὐτοῦ ὑποσχομένου ξυλλήψεσθαι (=βοηθήσειν) — καὶ διότι ὑπεσχέθη ὅτι αὐτὸς θὰ βοηθήσῃ (αὐτοὺς). — καὶ τῆς ἄλλ. Ἐλ. πάσης ξυναγωνιουμένης (δηλ. ὑμῖν) = καὶ διότι πᾶσα ἢ ἄλλη Ἑλλάς (καὶ ἢ δούλη τοῖς Ἀθην. καὶ ἢ ἐλευθέρα) θὰ συναγωνισθῆ μεθ' ὑμῶν. — τὰ μὲν φόβῳ = ἐν μέρει μὲν ἕνεκα φόβου (μὴ δηλ. ὑποδουλωθῆ ὑπὸ τῶν Ἀθην.). Τοῦτο λέγεται ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα. — τὰ δὲ ὠφελία (=ἐπ' ὠφελίᾳ) = ἐν μέρει δὲ ἕνεκα ὠφελείας (ἕνα δηλ. ἐλευθερωθῆ). Τοῦτο λέγεται ἀναφορικῶς πρὸς τὴν δούλην Ἑλλάδα. — ἅς γε καὶ ὁ θεὸς... νομίζει παραβεβῆσθαι = τὰς ὁποίας βεβαίως καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς νομίζει ὅτι ἔχουσι παραβαθῆ. — κελύων, μετχ. τροπκ. — ἠδίκημέναις (δηλ. ταῖς σπονδαῖς)... βοηθήσετε = θὰ διαφυλάξῃτε τὰς σπονδὰς, αἵτινες ἀδίκως ἔχουσι παραβαθῆ. — μᾶλλον, ὁ δ' ὄρος: ἢ λύσετε. — λύουσι (δηλ. σπονδὰς) γὰρ κτλ., αἰτιολογεῖ τὴν πρότασιν: σπονδὰς τε οὐ λύσετε πρότεροι.

Κεφ. 124.

πανταχόθεν καλῶς ὑπάρχον (αἰτιτικ. ἀπόλυτος) ὑμῖν = ἐπειδὴ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν παρέχεται εἰς ὑμᾶς εὐκαιρία εὐνοϊκῆ. — καὶ ἡμῶν τάδε (=ταῦτα)... παραινούντων = καὶ ἐπειδὴ ἡμεῖς συμβουλεύομεν τοῦτο (δηλ. τὸ πολεμεῖν). — κοινῇ = πρὸς τὸ συμφέρον πάντων τῶν συμμάχων. — εἴπερ βεβαιότατον (δηλ. ἔστι) κτλ. = ἐὰν βεβαίως ἢ ταυτότης τῶν συμφερόντων εἶναι ἀσφαλέστατος δεσμὸς καὶ διὰ τὰς πόλεις καὶ διὰ τοὺς ἰδιώτας. — μὴ μέλλετε = μὴ βραδύνετε. — Ποι. ποιεῖσθαι τιμωρίαν (=βοηθεῖν) = νὰ βοηθήτε τοὺς Ποτειδαίτας. — οὔσι Δωριεῦσι, οἱ Ποτειδ. ἦσαν ἀποικοὶ τῶν Κορινθίων καὶ ἐπομένως ὁμόφυλοι τοῖς πλείστοις τῶν Πελοπ. — οὐ (δηλ. τοῦ Δωριέας ὑπὸ Ἴωνων πολιορκεῖσθαι) πρότερον ἢν τοῦναντίον, ἢ ἔννοια: πρότερον μόνον Ἴωνες ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ Δωριέων. Ῥητορικὴ ὑπερβολή. — τῶν ἄλλων, μετ' ἐμφάσεως προτάσσεται τοῦ: τὴν ἐλευθερίαν. — μετελθεῖν = νὰ ἐπιδιώξῃτε. — ὡς οὐκέτι ἐνδέχεται = διότι δὲν εἶναι πλέον δίκαιον. — περιμένοντας (δηλ. ἡμᾶς) τοὺς μὲν... βλάπτεσθαι, τοὺς δὲ... μὴ

πολὺ ὕστερον τὸ αὐτὸ πάσχειν = ἐν ᾧ ἡμεῖς ἀναβάλλομεν (καὶ δὲν κηρύττομεν τὸν πόλεμον), ἄλλοι μὲν ἐξ ἡμῶν (δηλ. οἱ Ποτειδαῖαι) νὰ βλάβπτονται ἤδη, ἄλλοι δὲ μετ' ὀλίγον νὰ πάσχωσι τὸ αὐτὸ (δηλ. νὰ βλάβπτονται). — εἰ γνωσθησόμεθα = ἐὰν γνωσθῶμεν (δηλ. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων). — ξυνηλθόντες μὲν, ἀμ. δὲ οὐ τολμῶντες = ὅτι συνήλθομεν μὲν (εἰς σύνοδον ἐν Σπάρτῃ), δὲν τολμῶμεν δὲ νὰ ὑπερασπισθῶμεν (τοὺς βλαπτομένους). — ἀλλὰ κτλ., ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ μὴ μέλλετε κτλ. — ἀφῖχθαι, δηλ. ὑμεῖς = ὅτι ἔχετε φθάσει. — τάδε ἄριστα λέγεσθαι = τάδε (= ταῦτα), ἃ λέγεται (δηλ. ὑφ' ἡμῶν) ἄριστα (= συμφερότατα) εἶναι. — τὸ αὐτίκα δ. = τὸν στιγμιαῖον κίνδυνον. — τῆς δ' ἀπ' αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πολέμου) διὰ πλείονος εἰρήνης ἐπιθ. = ἀλλ' ἐπιθυμήσαντες τὴν ἐξ αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πολέμου) διὰ μακρότερον χρόνον προερχομένην εἰρήνην. — ἐκ πολέμου = διὰ τοῦ πολέμου. — μᾶλλον βεβαιοῦται = ἀσφαλεστέρα γίνεται. — ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι = τὸ δὲ νὰ μὴ ἀναλάβητε τὸν πόλεμον ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν ἡσυχίαν (τῆς εἰρήνης· πρβλ. κεφ. 120, § 3). — οὐχ ὁμοίως, ὡς τὸ ἐκ πολέμου τὴν εἰρήνην βεβαιοῦσθαι. — καὶ τὴν καθ. . . καθεστάναι = καὶ νομίσαντες ὅτι ἡ πόλις (δηλ. αἱ Ἀθηναίαι), ἣτις ἔχει κατασταθῆ ἐν τῇ Ἑλλάδι τύραννος, ἔχει κατασταθῆ τοιαύτη ἐναντίον πάντων ὁμοίως. — τῶν μὲν . . . τῶν δὲ = ἄλλων μὲν . . . ἄλλων δὲ. — διανοεῖσθαι, δηλ. ἄρχειν. — παρασησώμεθα = ἄς ὑποτάξωμεν. — καὶ αὐτοί τε = καὶ οὕτω (= καὶ) καὶ ἡμεῖς αὐτοί. — τὸ λοιπὸν = εἰς τὸ ἐξῆς.

Κεφ. 125.

ἐπειδή, χρον. — ἀφ' ἀπάντων, συναπτόν τῶ: γνώμην = τὴν ἀφ' ἀπάντων (= ἐκ μέρους ὄλων [= ὑπὲρ ὄλων] ἐκφρασθεῖσαν) γνώμην ἀντὶ ἀπλῆς γενκ. = τὴν γνώμην ἀπάντων. — ψῆφον ἐπήγαγον = ἐπεψήφισαν (πρβλ. κεφ. 87, § 4). — ἐξῆς = κατὰ σειράν. — καὶ μείζονι . . . πόλει, ἐπεξεγήγησις τοῦ: ἅπασιν ἐξῆς. — τὸ πλῆθος = ἡ πλειοψηφία. — ἐψηφίσαντο, κατὰ πληθυντ., διότι τὸ ὑποκμ. (τὸ πλῆθος) περιληπτικόν (= οἱ πολλοί). Σχῆμα κατὰ σύνεσιν. — δεδογμένον αὐτοῖς, αἰτιατκ. ἀπόλυτος = ἂν καὶ αὐτοὶ εἶχον ἀποφασίσει (δηλ. τὸν πόλεμον). — ἀδύνατα = ἀδύνατον. — ἐπιχειρεῖν, δηλ. τῶ πολέμῳ. — ἀπαρασκευοῖς οὖσιν = διότι ἦσαν ἀπροετοίμα-

στοι.—ἐκπορίζεσθαι... ἐκάστους = νὰ παρασκευάζωσιν ἕκαστοι.—
 ἐδόκει, δηλ. ἄπασιν = ἐφαίνετο καλὸν εἰς ὄλους.— πρόσφορα, δηλ.
 τῷ πολέμῳ = χρήσιμα διὰ τὸν πόλεμον.— καὶ μὴ εἶναι μέλλησιν =
 καὶ νὰ μὴ βραδύνωσιν.— ὅμως δὲ = ἀλλ' ὅμως (παρὰ τὴν ἀπόφασιν
 δηλ. νὰ μὴ βραδύνωσι).— καθισταμένοις, ὧν ἔδει = παρασκευαζομέ-
 νοις τὰ δέοντα = ἐν ᾧ αὐτοὶ παρεσκευάζον τὰ ἀναγκαῖα.— ἐνιαυ-
 τὸς μὲν οὐ διετίριβη, ἔλασσον δὲ = ὀλόκληρον μὲν ἔτος δὲν κατη-
 ναλώθη, ἀλλ' ὀλιγώτερον (τοῦ ἔτους, ἦται 7-8 μῆνες).— πρὶν
 ἐσβαλεῖν (δηλ. αὐτοὺς) ἐς τὴν Ἄττ. καὶ τὸν πόλ. ἄρρασθαι φανε-
 ρῶς = πρὸ τῆς (πρώτης) εἰσβολῆς (αὐτῶν) εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ
 τῆς ἐπισήμου ἐνάρξεως τοῦ πολέμου.

Κεφ. 126.

§ 1-2. ἐν τούτῳ... τῷ χρόνῳ = κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον
 (καθ' ὃν δηλ. ἐγίνοντο αἱ πολεμικαὶ παρασκευαί).— ἐπρεσβεύοντο
 (= ἔπεμπον πρέσβεις), δηλ. οἱ Λακ. καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν.—
 ἐγγλ. ποιούμενοι = παραπονούμενοι (κατὰ τῶν Ἀθην.).— ὅπως
 σφίσις ὅτι μ. πρόφ. εἴη τοῦ π. = ἵνα ἔχωσιν ὅσον τὸ δυνατόν
 (= ὅτι) μεγίστην πρόφασιν τοῦ πολέμου.— ἦν μὴ τι ἑσακούωσι =
 ἐὰν (οἱ Ἀθ.) δὲν δίδωσιν ἀκρόασίν τινα (εἰς τὰ παράπονά των).—
 πρῶτον μὲν, ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω ἐν κεφ. 139, § 1.— ἐκέλευον
 τοὺς Ἀθ. = ἀπήτουν παρὰ τῶν Ἀθ.— τὸ ἄγος... τῆς θεοῦ, βραχυ-
 λογία ἀντί: τοὺς ἐκγόνους τῶν δρασάντων τὸ ἄγος τῆς θεοῦ (δηλ.
 τῆς Ἀθηνᾶς) = τοὺς ἀπογόνους ἐκείνων, οἵτινες ἔπραξαν τὸ μίasma
 πρὸς τὴν θεάν.— ἐλαύνειν (= ἐξελαίνειν) = νὰ ἐκδιώκωσιν.— τὸ
 ἄγος = τὸ μίσμα, ἢ μιὰρὰ πρᾶξις.— τοιόνδε = τοιοῦτόν τι.

§ 3-6. Ὀλυμπιονίκης, νικήσας τῷ 640 π. X.— τῶν πάλαι
 συναπτεόν τῷ: ἀνήρ.— ἐγεγαμῆκει = εἶχε νυμφευθῆ.— κατ' ἐκεῖ-
 νον τὸν χρόνον, δηλ. περὶ τὸ 620 π. X.— ἐτυράννει = ἦτο τύραν-
 νος.— χρωμένῳ τῷ Κύλωνι = εἰς τὸν Κύλωνα, ὅτε ἠρώτα τὸ μαν-
 τεῖον.— ἀνεῖλεν = ἐχρησιμοδότησεν.— ἐν τῇ τοῦ Διὸς τῇ μ. ἑορτῇ =
 κατὰ τὴν μεγίστην ἑορτὴν τοῦ Διός.— δύναμιν, δηλ. στρατιωτικὴν.
 — ἀναπέισας = πείσας δι' ἐπανειλημμένων παρακλήσεων.— ἐπειδή,
 χρονκ.— ἐπῆλθον = ἦλθον κατόπιν (μετὰ τὸν χρησιμὸν δηλ.).
 Παρατηρητέον ὅτι ἐνταῦθα τὸ β. ἐτέθη κατὰ πληθυντικ. ἀριθμόν,
 ἂν καὶ τὸ ὑποκμ. (Ὀλύμπια) εἶναι οὐδέτερον πληθ. ἀριθμοῦ. Πῶς

ἔπρεπε νὰ τεθῆ τὸ ρ.; — τὰ ἐν Πελοπ. (δηλ. τελούμενα), ὁ προσδιορισμὸς αὐτός προσετέθη, ἐπειδὴ καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἐν Ἀθήναις ἐτελοῦντο Ὀλύμπια. — κατέλαβε τὴν ἀκρ., ἐν ἔτει 612 π. Χ. — ὡς ἐπὶ τυραννίδι = ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ γίνῃ τύραννος. — νομίσας, μετχ. τροπκ. — ἑορτὴν τε τοῦ Διὸς μεγίστην εἶναι, ὡς ὑποκμ. νοητέον τό: τὰ Ὀλύμπια = ὅτι τὰ Ὀλύμπια ἦτο καὶ μεγίστη ἑορτὴ τοῦ Διὸς. — καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν Ὀλ. νενικηκότι = καὶ (ὅτι ἡ ἑορτὴ αὕτη τῶν Ὀλυμπίων) εἶχε σχέσιν τινὰ πρὸς αὐτόν, διότι εἶχε νικήσει εἰς τὰ Ὀλύμπια. — εἰ δὲ... εἴρητο = εἰ δὲ ἡ μεγίστη (αὕτη) ἑορτὴ εἴρητο (δηλ. ὑπὸ τοῦ θεοῦ) ἐν τῇ Ἀττ. ἢ ἄλλοθί που = ἐάν δὲ ἡ μεγίστη αὕτη ἑορτὴ ὑπενόητο ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἢ ἀλλαχοῦ κάπου. — ἔτι = περαιτέρω. — τε... οὐκ = οὔτε. — Διάσια, μεγάλη ἑορτὴ ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις, πρὸς τιμὴν τοῦ Μειλιχίου Διὸς, τελουμένη κατὰ τὸν Ἀθησθηριῶνα μῆνα παρὰ τὸν Ἰλισσὸν δι' ἀναμιάτων θυσίων. — ἄ... μεγίστη = ἄ (Διάσια) καλεῖται μεγίστη ἑορτὴ Διὸς Μειλιχίου. — ἔξω τῆς πόλεως (δηλ. τελούμενα), συναπτέον τῷ: ἔστι... Ἀθηναίοις. — ἐν ἧ, δηλ. ἑορτῇ. — πανδημεῖ = ἀπαξάπαντες (οἱ Ἀθ.). — θύουσι = προσφέρουσι θυσίαν. — ἱερεῖα = σφάγια. — θύματα = πλακούντια ἢ ζυμαρικὰ (ἀπεικονίζοντα ζῷα). — ἐπιχώρια = συνήθη εἰς τὸν τόπον. — δοκῶν δὲ ὀρθῶς γιγνώσκειν = νομίζων δὲ ὅτι ὀρθῶς κατενόει (τὸν χρησμόν). — ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ, κατ' ἔννοιαν = κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν.

§ 7-8. αἰσθόμενοι = ἀφ' οὗ ἔμαθον (τοῦτο, ὅτι δηλ. ὁ Κύλων κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν). — ἐβοήθησαν... ἐπ' αὐτοὺς = ἔτρεξαν ἐναντίον αὐτῶν (δηλ. τοῦ Κύλωνος καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ). — προσκαθεζόμενοι, μετὰ σημασίας ἀορίστου = ἀφ' οὗ ἐστρατοπέδευσαν πλησίον τῆς ἀκροπόλεως. — χρόνου ἐπιγιγνομένου = ἐπειδὴ παρήρχετο χρόνος (ἐν τῇ πολιορκίᾳ). — τρυχόμενοι τῇ προσ. = ταλαιπωρούμενοι ἐκ τῆς πολιορκίας. — οἱ πολλοί, παράθεσις εἰς τό: οἱ Ἀθηναῖοι ἀντί: τῶν Ἀθηναίων... οἱ πολλοί. — τοῖς ἑννέα ἄρχουσι, ὧν πρῶστατο ὁ Μεγακλῆς. — τὴν φυλακὴν, δηλ. τοῦ Κύλωνος καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ. — καὶ τὸ πᾶν αὐτοκράτορι διαθεῖναι = καὶ μετ' ἀπεριορίστου ἐξουσίας (χωρὶς νὰ συμβουλευθῶσι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ λαοῦ) νὰ κανονίσωσι τὰ πάντα. — ἢ ἂν ἄριστα διαγιν. = ὅπως ἤθελον κρίνει ταῦτα ἄριστα. — τότε δὲ κτλ., ἐν

ἀντιθέσει πρὸς τὸν ὕστερον χρόνον, καθ' ὃν ἡ ἐξουσία τῶν ἐννέα ἀρχόντων περιωρίσθη ὑπὸ τοῦ Σόλωνος. — τὰ πολλὰ τῶν πολιτικῶν . . . ἔπρασσον = τὰς πλείστας τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων διενήργουν.

§ 9-12. φλαύως (=κακῶς) εἶχον=εὐρίσκοντο ἐν κακῇ καταστάσει. — σίτου τε καὶ ὕδ. ἀπορία = δι' ἔλλειψιν τροφῆς καὶ ὕδατος. — ἐκδιδράσκουσι = δραπετεύουσιν. — ὧς=ἐπειδὴ. — καθίζουσι = κάθηνται. — ἐπὶ τὸν βωμόν, δηλ. τῆς Ἀθηνᾶς. — ἀναστήσαντες αὐτοὺς = παρακινήσαντες αὐτοὺς νὰ καταλίπωσι τὸν βωμόν (ἵνα μὴ οὗτος μολυνθῆ ἔκ τοῦ θανάτου αὐτῶν). — οἱ τῶν Ἀθην. ἐπιτειραμμένοι τὴν φυλακὴν = ἐκεῖνοι ἔκ τῶν Ἀθην., εἰς οὓς εἶχε ἀνατεθῆ ἡ φύλαξις (τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει). — ὧς = ὅτε. — ἀποθνήσκοντας = ὅτι ἐμελλον ν' ἀποθάνωσιν. — ἔφ' ᾧ μηδὲν κ. ποιήσουσι, συναπτέον τῷ: ἀναστήσαντες αὐτοὺς = ἐπὶ τῷ ὄρω ὅτι δὲν θὰ κακοποιήσωσιν αὐτοὺς (= ὅτι δὲν θὰ φρονέσωσιν αὐτοὺς). — καθεζομένους δέ τινας καὶ ἐπὶ τῶν σ. θεῶν ἐν τῇ π. διεχρήσαντο=ἀλλὰ καὶ (ἄλλους) τινας, οἵτινες ἐκάθισαν ἰκέται, ἐν ᾧ παρήρχοντο (= ἐν τῇ παροῳδῳ), ἐπὶ τῶν βωμῶν τῶν σεμνῶν θεῶν, ἐφρόνευσαν. Σεμναὶ θεαὶ ἐννοοῦνται αἱ Εὐμενίδες, ὧν τὸ ἱερόν ἔκειτο μεταξὺ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου. — ἀπὸ τούτου = ἕνεκα τούτου. — ἐναγεῖς καὶ ἀλιτήριοι τῆς θεοῦ=μιαροὶ καὶ ἀσεβεῖς πρὸς τὴν θεάν. — τὸ γένος τὸ ἀπ' ἐκείνων = οἱ ἀπόγονοι ἐκείνων, ἰδίᾳ οἱ Ἀλκμαιωνίδαι, ὧν ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Μεγακλῆς. — ἤλασαν μὲν . . . ἤλασε δέ, ἀναφορά: τὸ ἐλαύνειν = ἐξελαύνειν. — Κλεομένης . . . ὕστερον (ἐν ἔτει 508), ἀφ' οὗ τῷ 510 οἱ φυγάδες Ἀλκμαιωνίδαι βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Κλεομένους ἐξεδιώξαν τοὺς Πεισιστρατίδας καὶ οὕτως ἐπανήλθον εἰς Ἀθήνας, ἐξεδιώχθησαν ἔκ νέου οὗτοι (τῷ 508) ὑπὸ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ Ἰσαγόρου, τοῦ πολιτικοῦ ἀντιπάλου τοῦ Κλεισθένης, τῇ βοηθείᾳ πάλιν τοῦ Λακεδ. Κλεομένους. — μετὰ Ἀθην. στασιαζόντων = τῇ συμπράξει τῶν στασιαζόντων (μόνον) Ἀθηναίων (δηλ. τῆς πολιτικῆς φατρίας τοῦ Ἰσαγόρου). — ἀνελόντες = ἀνορύξαντες. — ἐξέβαλον=ἐξώρισαν. — κατήλθον = ἐπανήλθον εἰς τὴν πατρίδα. — ὕστερον, δηλ. κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος (508), ὅτε ἀνεκλήθη καὶ ὁ Κλεισθένης. — ἔτι = ἔτι καὶ νῦν (δηλ. κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Θουκυδίδου).

Κεφ. 127.

δη = λοιπόν. — ἐκέλευον, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — δῆθεν, συναπτόεν τῷ: τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμωροῦντες = κατὰ τὸ φαινόμενον πρὸ παντὸς ἐπιθυμοῦντες νὰ ἱκανοποιήσωσι τοὺς θεοὺς (ὧν τὰ ἱερά ἐμίανθησαν πρβλ. κεφ. 126, § 11). — εἰδότες δέ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ δῆθεν = πράγματι ὅμως ἐπειδὴ ἐγνώριζον. — Περικλ. τὸν Ξ. προσεχόμενον αὐτῷ (δηλ. τῷ ἄγει) = ὅτι ὁ Περικλ., ὁ υἱὸς τοῦ Ξανθίππου, ἦτο ἔνοχος εἰς αὐτὸ (τὸ ἄγος). — κατὰ τὴν μητέρα = πρὸς μητρός· ἢ μήτηρ τοῦ Περικλέους Ἀγαρίστη ἦτο ἕγγονος τοῦ Κλεισθένης, ἐγγόνου τοῦ Μεγακλέους τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλκμέωνος. — νομίζοντες, μετχ. αἰτλγκ. — ἐκπεσόντος αὐτοῦ = ἐὰν αὐτὸς (ὁ Περικλ.) ἐξορισθῆ. — ῥᾶον ἂν σφ. προχωρεῖν = ὅτι εὐκολώτερον ἤθελον προχωρεῖ εἰς αὐτοὺς = ὅτι εὐκολώτερον ἤθελον ἐπιτύχει αὐτοί. — τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων = ὅσα ἀπήτουν παρὰ τῶν Ἀθηναίων. — παθεῖν ἂν αὐτὸν τοῦτο = ὅτι αὐτὸς ἤθελε πάθει τοῦτο (δηλ. τὸ ἐκπεσεῖν = τὴν ἐξορίαν). — ὅσον, δηλ. ἤλιπον. — διαβολὴν οἴσειν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν, ὡς ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. νοητέον τὸ: τοῦτο τὸ πρᾶγμα, δηλ. ἡ ἀξίωσις τῶν Λακ. ἐλαύνειν τὸ ἄγος = ὅτι τοῦτο θὰ διαβάλλῃ αὐτὸν πρὸς τοὺς πολίτας. — ὡς = διότι. — διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν = ἕνεκα τῆς ἀτυχίας ἐκείνου (τοῦ Περικλ.). Οἱ Λακ. τὴν μετὰ τῶν Ἀλκμαιωνιδῶν συγγένειαν τοῦ Περικλ. θεωροῦσι δυστυχίαν τοῦ Περικλ. — τὸ μέρος = ἐν μέρει. — ἔσται = θὰ συμβῆ. — τῶν καθ' ἑαυτὸν = τῶν συγχρόνων του. — ἄγων = διευθύνων. — πάντα = κατὰ πάντα. — οὐκ εἶα, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — ὑπέικειν = νὰ ὑποχωρήσωσιν. — ὄρμα = παρῶξυνε.

Κεφ. 128.

ἀντεκέλευον... τοὺς Λακ. = ἀνταπήτουν παρὰ τῶν Λακεδ. — τὸ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος = τὸ ἐν Ταινάρῳ — ἀκρωτηρίῳ τῆς Λακωνικῆς — διαπραχθὲν μίασμα. — ἀναστήσαντες ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Π. ἀπὸ Ταιν. τῶν Εἰλωτῶν ἰκέτας = παρακινήσαντες τοὺς Εἰλωτας ἰκέτας νὰ καταλίπωσι τὸ ἐν Ταινάρῳ ἱερόν τοῦ Ποσειδῶνος (ἐπὶ τῷ ὄρω δηλ. ὅτι δὲν θὰ φρονεύσωσιν αὐτοὺς). — διέφθειραν = ἐφόνευσαν. — δι' ὃ δὴ = καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς (διότι· δηλ. ἐφόνευσαν τοὺς Εἰλωτας ἰκέτας). —

τὸν μέγαν σεισμόν γενέσθαι = ὅτι συνέβη ὁ γνωστὸς μέγας σεισμός (ἐν ἔτει 466). Τοῦτον ἀπέδιδον εἰς τὸν Ποσειδῶνα ὀργισθέντα διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀσέβειαν τῶν Λακεδ. — τὸ τῆς Χαλκιοῖκου ἄγος = τὸ πρὸς τὴν Χαλκίοικον (Ἀθηναῶν) μίσημα (τὸ συνδεόμενον δηλ. πρὸς τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Πausανίου). Ἡ Ἀθηναῖα ἐκαλεῖτο οὕτω (Χαλκίοικος), διότι ὁ ἐν Σπάρτῃ ναὸς αὐτῆς ἦτο χαλκοῦς (εἶχε δηλ. χαλκοῦς κίονας καὶ πύλας). — ἐλαύνειν αὐτοὺς = νὰ ἐκδιώκωσιν αὐτοὶ (δηλ. οἱ Λακεδ.).

2. Νέαι ἀξιώσεις τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἀπόφαισις περὶ αὐτῶν ἐν Ἀθήναις.

(Κεφ. 139 - 146)

Κεφ. 139.

§ 1 - 2. ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρεσβ. = κατὰ μὲν τὴν πρώτην πρεσβείαν (τὴν μνημονευθεῖσαν ἐν κεφ. 126, § 2). — τοιαῦτα ἐπέταξαν καὶ ἀντεκελεύσθησαν = τοιαῦτα διέταξαν καὶ διετάχθησαν καὶ αὐτοὶ (παρὰ τῶν Ἀθηναίων)· πρβλ. κεφ. 126, § 2 καὶ κεφ. 128, § 1. — περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς ἐλάσεως = περὶ τῆς ἐλάσεως (= ἐκδιώξεως) τῶν ἐναγῶν. — ὕστερον, ἐν ἔτει 432 π. X. — φοιτῶντες = συχνὰ ἐρχόμενοι. — Ποτειδαίας ἀπανίστασθαι = ν' ἀπέρχωνται ἀπὸ τῆς Ποτειδ. (ἦν ἐπολιόρκουν οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὰ ἐν κεφ. 64, § 3 ἐξιστορηθέντα). — Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι = ν' ἀφίνωσι τὴν Αἴγιναν αὐτόνομον (πρβλ. κεφ. 67, § 2). — ἐνδηλότατα = σαφέστατα. — προύλεγον, δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις = δημοσίᾳ (= προ) ἔλεγον εἰς τοὺς Ἀθηναίους. — τὸ περὶ Μεγαρ. ψήφισμα, περὶ τούτου βλ. ἐν κεφ. 67, § 4. — καθελοῦσι (δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις) μὴ (= οὐκ) ἂν γενέσθαι πόλεμον = ὅτι ἐὰν ἤθελον καταργῆσαι τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα δὲν ἤθελε γίνεαι πόλεμος. — ἐν ᾧ, δηλ. ψηφίσματι. — εἴρητο αὐτοῖς μὴ χρῆσθαι... ἀγορᾶ = ἦτο ἀπηγορευμένον νὰ κάμωσιν αὐτοὶ (οἱ Μεγαρεῖς) χρῆσιν τῶν λιμένων τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς. —

τᾶλλα ὑπήκουον = εἰς τὰ ἄλλα (δηλ. εἰς τὴν λύσιν τῆς πολιτορκίας τῆς Ποσειδαίας καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν αὐτονομίας εἰς τοὺς Αἰγινήτας) ὑπήκουον (πρβλ. κεφ. 29, § 1). — τὸ ψήφισμα, δηλ. τὸ περὶ Μεγαρέων. — καθήρουν = κατήργουν. — ἐπικαλοῦντες ἐπεργασίαν Μεγαρ. = κατηγοροῦντες τοὺς Μεγαρεῖς διὰ καλλιέργειαν. — τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς ἀορίστου = τῆς γῆς τῆς ἀφιερωμένης εἰς τὰς Ἐλευσινίας θεᾶς Δήμητραν καὶ Περσεφόνην καὶ τῆς μὴ ἐχούσης ὄρια (ὡς ἀμφισβητουμένης εἰσέτι μεταξὺ Ἀθην. καὶ Μεγαρέων). — καὶ ἄνδρ. ὑποδοχὴν τῶν ἀφισταμένων (= ἀποδιδρασκόντων) = καὶ διὰ τὴν ὑποδοχὴν τῶν δραπετευόντων δούλων = καὶ ὅτι ὑπεδέχοντο (οἱ Μεγαρεῖς) τοὺς δραπετευόντας δούλους (τῶν Ἀθηναίων).

§ 3-4. ἀφικομένων τῶν τελ. πρ... Ῥαμφίου τε καὶ Μ. καὶ Ἀγ. = ὅτε ἔφθασαν οἱ τελευταῖοι πρέσβεις, ὁ Ῥαμφίας καὶ ὁ Μελέσιππος καὶ ὁ Ἀγήσανδρος. — καὶ λεγόντων = καὶ ὅτε ἔλεγον. — οὐδὲν ὦν (= τούτων, ᾧ) πρ. εἰώθεσαν (δηλ. λέγειν) = οὐδὲν ἐκ τούτων, τὰ ὅποια πρότερον συνείθιζον νὰ λέγωσι. — αὐτὰ δὲ τάδε = ἀλλὰ μόνον τὰ ἐπόμενα. — ὅτι, τοῦτο ἐνταῦθα ἐτέθη πλεοναστικῶς πρὸ τοῦ αὐτολεξεῖ ἀναφερομένου λόγου. — εἴη δ' ἄν, δηλ. ἢ εἰρήνη = ἤθελε δὲ διαμένει ἢ εἰρήνη. — εἰ... ἀφεῖτε = ἐὰν ἠθέλετε ἀφήσει. — ποιήσαντες ἐκ. οἱ Ἀθ., τὸ ποιεῖν ἐκκλησίαν ὡς καὶ τὸ προτιθέσθαι γνώμας ἦτο καθήκον κυρίως τῶν ἐν τέλει ἢ τῶν πρυτάνεων. — γνώμας σφίσι αὐτοῖς προυτίθεσαν = ἐπέτρεπον εἰς ἑαυτοὺς νὰ ἐκφράσωσι τὴν γνώμην των. — ἐδόκει, δηλ. αὐτοῖς = ἐφαίνετο καλὸν εἰς αὐτούς. — ἅπαξ = ἅπαξ διὰ παντός. — περὶ ἁπάντων βουλ. = ἀφ' οὗ σκεφθῶσι περὶ ὅλων. — παριόντες = ἀναβαίνοντες εἰς τὸ βῆμα (πρβλ. κεφ. 67, § 4). — ἐπ' ἀμφοτέρα γιγνόμενοι ταῖς γνώμας = διχαζόμενοι κατὰ τὰς γνώμας ἐπεξεγγεῖται διὰ τοῦ: καὶ ὡς χρὴ π. κτλ. — καὶ ὡς μὴ κτλ., ἢ σύνταξις: καὶ ὡς χρὴ τὸ ψήφισμα μὴ εἶναι ἐμπόδιον εἰρήνης, ἀλλὰ ὡς χρὴ καθελεῖν αὐτό. — καὶ παρελθὼν, ὁ καὶ ἀποδίδεται εἰς τὸν τε τὸν ἐν τῷ: ἄλλοι τε πολλοί. — λέγειν τε καὶ πράσσειν δυνατώτατος, ἐπεξήγησις τοῦ: πρῶτος Ἀθην. = δηλ. ἰκανώτατος καὶ εἰς τὸ λέγειν καὶ εἰς τὸ πράττειν. — τοιαύδε = τοιαῦτα περίπου (πρβλ. κεφ. 31, § 3).

Κεφ. 140.

§ 1. τῆς μὲν γνώμης... ἀεὶ τῆς αὐτῆς ἔχομαι = εἰς τὴν αὐτὴν μὲν γνώμην πάντοτε ἐμμένω ἢ ἀπόδοσις τοῦ μὲν κεῖται ἐν τῷ ὀρθῷ δὲ. — μὴ εἴκειν Πελοπ., ἐπεξήγησις τοῦ: τῆς γνώμης τῆς αὐτῆς = δηλ. νὰ μὴ ὑποχωρῶμεν εἰς τοὺς Πελοπ.: ἐν τούτῳ κεῖται ἢ πρόθεσις τοῦ λόγου. — καίπερ εἰδὼς = ἐν καὶ γνωρίζω. — τοὺς ἀνθ. οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθ... πράσσοντας = ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὐχὶ

μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου καὶ πείθονται νὰ πολεμῶσι καὶ ἐν τῇ πράξει (δηλ. ἐν τῇ πολεμείῳ) ἐνεργοῦσι. Ἡ ἐννοία: ὁ ζήλος, ὃν δεικνύουσιν οἱ ἄνθρωποι, ὅταν ἀποφασίζωσι τὸν πόλεμον, εἶναι μεγαλύτερος ἐκείνου, ὃν δεικνύουσι κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου (πρβλ. τὸ αὐτὸ νόημα καὶ ἐν κεφ. 120, § 5 «ἐνθυμεῖται γάρ...»). — πρὸς δὲ τὰς ξυμφ. καὶ τὰς γνώμας τρεπομένους = ἀλλ' ὅτι συμφώνως πρὸς τὰς ἐκβάσεις μεταβάλλονται καὶ κατὰ τὰς γνώμας. — καὶ νῦν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ κεφ. αἰεί. — ὁμοῖα καὶ παραπλήσια, τὰ συνώνυμα ἐτέθησαν πρὸς ἐντονωτέραν ἔμφασιν τῆς ἐννοίας = ἐντελῶς παρόμοια. — ξυμβουλευτέα μοι ὄντα = ὅτι δεῖ με ξυμβουλευεῖν = ὅτι πρέπει νὰ συμβουλευέω. — καὶ τοὺς ἀναπειθ. ὑμῶν (δηλ. πολεμείῳ) δικαίῳ τοῖς κοινῇ δόξασιν (δηλ. ἡμῶν) ... βοηθεῖν = καὶ κρίνω δίκαιον ὅσοι ἐξ ὑμῶν πείθονται (δηλ. νὰ πολεμῶσι) νὰ ὑποστηρίξωσι τὰ κοινῶς ἀποφασισθέντα (= τὰς κοινὰς ἡμῶν ἀποφάσεις). — ἦν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα = ἐὰν τυχὸν κατὰ τι καὶ ἀποτυγχάνωμεν. — ἦ = εἰ δὲ μή. — μηδὲ κατορθοῦντας (= κατορθούντων ἡμῶν) τῆς ξυν. μεταποιεῖσθαι = μηδέ, ἐὰν ἡμεῖς ἐπιτυγχάνωμεν, νὰ αἰκαιοποιῶνται τὴν σύνεσιν (ἥτις δηλ. ἐπέφερε τὴν εὐτυχῆ ἐκβασιν). — ἐνδέχεται γὰρ κτλ., αἰτιολογεῖ τό: ἦν σφαλλώμεθα. — ἐνδέχεται γὰρ τὰς ξυμφορὰς ... τοῦ ἀνθρώπου = διότι εἶναι δυνατόν αἱ ἐκβάσεις τῶν ἐπιχειρήσεων ν' ἀποδῶσιν ὄχι ὀλιγώτερον ἀπροσδοκῆτως (= ἀμαθῶς) παρ' ὅσον (= ἐπίσης ἀπροσδοκῆτως, καθὼς) αἱ σκέψεις (= τὰ σχέδια) τοῦ ἀνθρώπου. — διόπερ = καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς. — ὅσα (= ἐν πᾶσιν, ὅσα) ἂν παρὰ λόγον ξυμβῆ = εἰς ὅλα, ὅσα ἂν συμβῶσιν ἀπροσδοκῆτως. — εἰώθαμεν αἰτιᾶσθαι = συνειθίζομεν νὰ κατηγορῶμεν.

§ 2 - 3. Λακεδ. δέ, μετάβασις εἰς τὴν πίστιν διὰ τοῦ συμπερασματικοῦ δὲ (= οὖν' πρβλ. κεφ. 32, § 2), διὰ τοῦ ὁποῖου εἰσάγεται μερικὴ περίπτωσις ὑπαγομένη εἰς τὴν γενικὴν. — πρότερον, ὅτε δηλ. ἐκώλυον τὴν τείχεσιν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων. — ἐπιβουλεύοντες ἡμῶν = ὅτι εἶχον ἐχθρικοὺς σκοποὺς καθ' ἡμῶν. — οὐχ ἦκιστα, λιτότης = μάλιστα = πρὸ πάντων. — εἰρημένον, αἰτιατκ. ἀπόλυτος = εἰ καὶ εἴρηται, δηλ. ἐν ταῖς τριακοντούτισι σπονδαῖς = ἂν καὶ εἶναι γεγραμμένον ἐν ταῖς τριακοντ. σπονδαῖς (ταῖς γενομέναις τῇ 445). Περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. κεφ. 78, § 4. — δίκας μὲν τῶν διαφόρων ἀλλήλοις διδ. καὶ δέχεσθαι (δηλ. παρ' ἀλλήλων) = νὰ ὑποβάλλωμεν τὰς πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς εἰς δικαστικὴν κρίσιν (πρβλ. κεφ. 28, § 2). — ἔχειν δὲ κτλ., ἐκ τοῦ εἰρημένον = νὰ ἔχωμεν δ' ἐκάτεροι. — πω = ἀκόμη μέχρι τοῦδε. — ἡμῶν διδόντων = ἐν ᾧ ἡμεῖς προτείνομεν (δηλ. δίκας) = ἐν ᾧ ἡμεῖς προσφερόμεθα νὰ δικασθῶμεν (ὡς τοῦτο ἀναφέρεται ἐν κεφ. 78, § 4). — πολέμῳ μᾶλλον ἢ λόγοις τὰ ἐγκλ. διαλύεσθαι = διὰ πολέμου μᾶλλον ἢ διὰ λόγων τὰ (πρὸς ἡμᾶς) παράπονά των νὰ διαλύωσιν. — καὶ

ἐπιτάσσοντες ἤδη, ὡς ἄρχοντες. — οὐκέτι αἰτιώμενοι, ὡς ἴσοι καὶ ὅμοιοι. — πάρεισι = παρευρίσκονται. — Ποτειδαίας τε κτλ., περὶ τῶν ἀξιώσεων τούτων τῶν Λακεδ. πρβλ. κεφ. 139, § 1. — τὸ Μεγαρ. ψήφισμα = τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα. — οἱ δὲ τελευταῖοι (κτγρμ.) οἷδε ἦκοντες = οὗτοι δὲ οἱ τελευταῖον ἐλθόντες. — καὶ τοὺς Ἑλ. προαγορεύουσι (= φανερὰ λέγουσι) κτλ., περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. κεφ. 139, § 3.

§ 4-5. ὑμῶν δὲ μηδεὶς νομίση... μηδ' ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κτλ., ὑποφορά. — περὶ βραχέος ἂν πολεμεῖν = ὅτι ἠθέλομεν πολεμεῖν δι' ἀσήμαντον αἰτίαν. — εἰ... μὴ καθέλομεν = ἐὰν δὲν ἠθέλομεν καταργήσει. — ὅπερ μάλιστα... εἰ καθαιρεθεῖη, τὸ ὅπερ κατὰ πρόληψιν ἐτέθη ὡς ἀντικμ. τοῦ προύχοντα, ἐν ᾧ κυρίως τοῦτο εἶναι: ὑποκμ. τοῦ καθαιρεθεῖη = ὅπερ (ψήφισμα) εἰ καθαιρεθεῖη, μάλιστα προύχοντα = τὸ ὅποσον ἀκριβῶς ἐὰν καταργηθῇ, κατ' ἐξοχὴν προφασίζονται. — μὴ (= οὐκ) ἂν γίν. τὸν πόλεμον = ὅτι δὲν ἠθελε γίνεαι ὁ πόλεμος. — μηδ'... ὑπολίπισθε ὡς κτλ. = μηδὲ ἀφήσητε εἰς τὴν συνείδησίν σας κατηγορίαν, ὅτι δι' ἀσήμαντον αἰτίαν ἀνελάβετε τὸν πόλεμον. Ἐπανάληψις τῆς αὐτῆς ἐννοίας (διὰ μικρὸν = περὶ βραχέος): ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ ἀπευθύνεται πρὸς τὴν συνείδησιν τῶν ἀκροατῶν, ὡς πρότερον (μηδεὶς νομίση κτλ.) εἰς τὸν λογισμὸν αὐτῶν. — τὸ γὰρ βραχὺ τι τοῦτο = διότι τοῦτο τὸ ὡς ἀσήμαντόν τι θεωρούμενον. — πᾶσαν ὑμῶν... τὴν γνώμην, πρωθύστερον = ἔχει τὴν πεῖραν καὶ πᾶσαν τὴν βεβαίωσιν τῆς γνώμης ὑμῶν = ἐνέχει ἐν ἑαυτῇ τὴν ἐξέλεγχσιν καὶ τὴν πλήρη ἐπιθεβαίωσιν τῆς γνώμης (= τῶν φρονημάτων) ὑμῶν. Ἡ ἐννοια: δι' αὐτοῦ τοῦ ἀσημάντου δύναται τις νὰ δοκιμάσῃ τὰ φρονήματα ὑμῶν (πρὸς τοὺς Λακεδ., ἂν δηλ. φοβῆσθε αὐτοὺς ἢ ὄχι) καὶ βεβαιωθῇ περὶ αὐτῶν (τῶν φρονημάτων). — οἷς (= αὐτοῖς [τοῖς Λακεδ.] γὰρ) εἰ ξυγχωρήσετε = διότι, ἐὰν εἰς αὐτοὺς (τοὺς Λακ.) ὑποχωρήσητε. — μείζον, δηλ. τῆς καθαιρέσεως τοῦ περὶ Μεγ. ψηφίσματος. — ἐπιταχθήσεσθε, δηλ. ὑπὸ τῶν Λακεδ. = θὰ διαταχθῆτε ὑπὸ τῶν Λακ. — ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο ὑπακούσαντες = ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι ἐκ φόβου (πρὸς τοὺς Λακ.) καὶ εἰς τοῦτο (δηλ. εἰς τὴν καθαίρεσιν τοῦ περὶ Μεγ. ψηφίσματος) ὑπεχωρήσατε. — ἀπισχυρισάμενοι δὲ = ἐὰν δὲ ἐντόνως ἀποκρούσητε (τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν). — σαφὲς ἂν καταστήσαιτε αὐτοῖς = ἠθέλετε καταστήσει εἰς αὐτοὺς κατάδηλον. — ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν μᾶλλον προσφέρεσθαι = νὰ προσφέρωνται πρὸς ὑμᾶς ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους μᾶλλον (ἢ ὡς ἄρχοντες).

Κεφ. 141.

§ 1. αὐτόθεν δὴ (= λοιπὸν εὐθύς) κτλ., εἶναι τὸ συμπέρασμα τῶν §§ 2-5 τοῦ προηγούμενου κεφ. — διανοήθητε = ἀποφασί-

σατε. — ἢ ὑπακούειν = ἢ νὰ ὑποχωρῆτε. — πρὶν τι βλ. = προτοῦ πάθῃτε βλάβην τινά. — καὶ (= μήτε) ἐπὶ μεγάλη καὶ (= μήτε) ἐπὶ βραχ. (πρβλ. κεφ. 140, § 4) προφάσει = μήτε διὰ μεγάλην μήτε διὰ μικράν πρόφασιν. — μὴ εἷζοντες (δηλ. τοῖς Πελοπον. πρβλ. κεφ. 140, § 1) μηδὲ ξὺν φόβῳ ἔξοντες (πρβλ. κεφ. 140, § 5), αἰ μετχ. ἐκ τοῦ διανοήθητε· ἐτέθησαν ἀντὶ ἀπρμφ. = μὴ εἴκειν . . . μηδὲ ἔχειν = νὰ μὴ ὑποχωρῶμεν μηδὲ νὰ ἔχωμεν μετὰ φόβου. — ἃ κερτήμεθα = τὰς κτήσεις ἡμῶν. — δύναται = σημαίνει. — δούλωσιν = δουλείαν. — ἢ τε μεγ. καὶ ἐλαχίστη δικαίωσις = πᾶσα ἀπαίτησις εἴτε μεγίστη εἴτε ἐλαχίστη. — ἀπὸ τῶν ὁμοίων (ἀρσενκ.) . . . τοῖς πέλας ἐπιτασσομένη = ὑπὸ τῶν ὁμοίων ἐπιβαλλομένη εἰς τοὺς ἄλλους (δηλ. εἰς τοὺς ὁμοίους). — πρὸ δίκης = προτοῦ νὰ γίνῃ δίκη ἐπομένως = ἀνευ δίκης. Ἡ ἔννοια τῆς τελευταίας περιόδου: ὅταν ὁ ἴσος ἐπιβάλλῃ ἐπιτακτικῶς τὰς ἀξιώσεις του εἰς τὸν ἴσον καὶ δὲν θέλῃ νὰ διαλύῃ τὰς πρὸς αὐτὸν διαφορὰς διὰ δικαστικῆς ὁδοῦ, τότε ὁ δεχόμενος τὰς ἀξιώσεις ἐκείνου — εἴτε μικρὰς εἴτε μεγάλας — θεωρεῖται ὡς δοῦλος καὶ οὐχὶ ὡς ἴσος πρὸς ἴσον.

§ 2-5. τὰ δὲ τοῦ πολέμου . . . ἀκούοντες, ἢ πρόθεσις τοῦ δευτέρου κυρίου μέρους τῆς πίστεως. — τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἑκατέροις ὑπαρχόντων, ἢ γενκ.: τῶν . . . ὑπαρχόντων κατ' ἀφομοίωσιν πρὸς τὴν γενκ. τοῦ πολέμου· ἀντὶ: τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τὰ ἑκατέροις ὑπάρχοντα ἐξαρτ. ἐκ τοῦ καθ' ἕκαστον ἀκούοντες = τὰ δὲ μέσα πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου καὶ τοὺς πόρους τοὺς ὑπάρχοντας εἰς ἑκατέρους ἀκούοντες καθ' ἕν χωριστά. — ὡς οὐκ . . . , ἀντικμ. τοῦ γνῶτε = γνῶτε ὡς ταῦτα, ἃ ἡμεῖς ἔχομεν, οὐκ ἀσθενέστερα ἔσται = μάθετε ὅτι ταῦτα, τὰ ὅποια ἡμεῖς ἔχομεν, δὲν θὰ εἶναι ἀσθενέστερα (ἀπὸ τὰ τῶν Πελοπ.). — αὐτουργοὶ = καλλιεργοῦντες διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν τοὺς ἀγρούς, γεωργοὶ (πρβλ. κεφ. 142, § 7)· οἱ μὲν Σπαρτιάται ἐκαλλιεργοῦν τοὺς ἀγρούς των διὰ τῶν δούλων, ἀλλ' οἱ περίοικοι καὶ οἱ ἄλλοι Πελοπον. διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν. — τε . . . καὶ (= οὔτε) . . . ἔπειτα κτλ., τριμελῆς προκατασκευὴ μετὰ τὴν πρόθεσιν. — ἰδία = ἰδιαιτέρως. — ἐν κοινῷ (= ἐν δημοσίῳ ταμίῳ), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἰδία (πρβλ. κεφ. 80, § 4). — χρονίων (= μακροχρονίων), ἀντιτίθεται πρὸς τὸ βραχέως (= ἐπ' ὀλίγον χρόνον), ὡς τὸ διαποντίων (= ὑπερθαλασσίων) πρὸς τὸ ἐπ' ἀλλήλους. — διὰ τό . . . ἐπιφέρειν, δηλ. πολέμους = διότι ἐπιφέρουσι πολέμους. — ὑπὸ πενίας, ἢ ὑπὸ = ἔνεκα. — καὶ οἱ τοιοῦτοι κτλ., ἢ ἀνάπτυξις τῆς προκατασκευῆς ἔπεται χιαστικῶς, διότι 1) καὶ οἱ τοιοῦτοι . . . εἰργόμενοι ἀναφέρεται εἰς τό: ἄπειροι . . . ἐπιφέρειν, 2) αἱ δὲ περιουσίαι . . . ἀνέχουσιν εἰς τό: καὶ οὔτε ἰδία οὔτε . . . αὐτοῖς καὶ 3) σώμασί τε κτλ. εἰς τό: αὐτουργοὶ. — ἀπὸ τῶν ἰδίων . . . ἀπόντες . . . δαπανῶντες . . . εἰργόμενοι, αἰ μετχ. αἰτιολογ. = διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει (ἐάν δηλ. στρα-

τεύσῳσι κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν) καὶ ἀπὸ τῶν ἀγρῶν τῶν συγχρόνως ἀπουσιάζουσι (= τοὺς ἀγρούς τῶν δὲν δύνανται νὰ καλλιεργῶσι) καὶ ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων δαπανῶσι (ὡς μὴ λαμβάνοντες μισθὸν ἐν τῇ στρατείᾳ) καὶ προσέτι καὶ τῆς θαλάσσης ἀποκλείονται (ὑπὸ τῶν θαλασσοκρατόρων Ἀθηναίων). — αἱ δὲ περιουσίαι, δηλ. τῶν χρημάτων = τὰ δὲ ἄφθονα χρηματικά μέσα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: αἱ βίαιοι ἐσφοραὶ = οἱ ἔκτακτοι φόροι (πρβλ. κεφ. 121, § 5). — ἀνέχουσι = βαστάζουσιν. — σώμασι... χρήμασι, δοτκ. ὀργανικά. — ἐτοιμότεροι (δηλ. εἰσι) = εἶναι προθυμότεροι. — οἱ αὐτουργοὶ τῶν ἀνθρώπων = οἱ διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν ἐργαζόμενοι ἄνθρωποι. — τὸ μὲν (= τὰ μὲν σώματα) πιστὸν ἔχοντες... καὶν (= καὶ ἄν) περιγενέσθαι (= σωθῆναι) = ὡς πρὸς μὲν τὰ σώματα, διότι πιστεύουσιν ὅτι δύνανται καὶ νὰ σωθῶσιν (αὐτὰ) ἐκ τῶν κινδύνων. — τὸ δὲ (= τὰ δὲ χρήματα) οὐ βέβαιον (ἔχοντες = οὐ πιστὸν ἔχοντες) μὴ οὐ προαναλώσειν = ὡς πρὸς δὲ τὰ χρήματα (διότι) δὲν πιστεύουσιν ὅτι δὲν θὰ δαπανήσωσιν αὐτὰ πρότερον (πρὸ τοῦ τέλους δηλ. τοῦ πολέμου) ἢ ἄρνησις μὴ οὐ ἐν τῷ ἀπρμφ. (ἀντί: μὴ) διὰ τὴν προηγουμένην ἄρνησιν οὐ (βέβαιον). — ἄλλως τε καὶν (= καὶ ἐὰν)... μηκύνηται = καὶ μάλιστα ἐὰν... παρατείνηται. — παρὰ δόξαν = παρὰ τὴν προσδοκίαν τῶν. — εἰκός, δηλ. ἐστι.

§ 6-7. μάχη... μιᾶ = ἐν μιᾷ μάχῃ. — πρὸς ἅπαντας Ἑλ. = ἐναντίον ἕλων ὁμοῦ τῶν Ἑλλήνων. — δυνατοί, δηλ. εἰσι. — ἀντισχεῖν = νὰ ἐναντιωθῶσιν. — μὴ πρὸς ὁμοίαν ἀντιπ. = πρὸς ἀνομοίαν ἀντιπαρασκευῆν (οἷα ἦτο ἡ τῶν Ἀθην.). — ὅταν, ἐνταῦθα (ὡς καὶ ἐν κεφ. 142, § 1) αἰτιλγκ. = καθ' ὅσον. — μήτε, ἀνήκει καὶ εἰς τὸ: χρώμενοι καὶ εἰς τὸ: ἐπιτελῶσι = ἐπειδὴ δὲν ἔχουσιν ἐν βουλευτήριον (ὡς οἱ Ἀθην.) οὔτε εὐθὺς ἐκτελοῦσιν τι ταχέως. Ἡ ἔννοια: Ἡ συμμαχία τῶν Λακεδ. δὲν διηρυθύνετο ὑπὸ μιᾶς πολιτείας — τῆς Σπάρτης — ὡς ἡ τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἦτο δυνατόν οἱ Λακεδ. ταχέως νὰ ἐκτελέσωσιν τι, ἀλλ' ἔπρεπε κατὰ πρῶτον νὰ καλέσωσι πάντα τὰ μέλη τῆς συμμαχίας πρὸς σύσκεψιν. — πάντες τε ἰσοψηφοὶ ὄντες καὶ οὐχ ὁμόφυλοι = καὶ ἐπειδὴ πάντες ἔχουσι ἴσον δικαίωμα ψήφου (ἕπερ δὲν συνέβαινε ἐν Ἀθήναις) καὶ δὲν εἶναι τῆς αὐτῆς φυλῆς (ὡς οἱ Θηβαῖοι, οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοί, οἵτινες δὲν ἦσαν Δωριεῖς). — τὸ ἐφ' ἑαυτὸν ἕκαστος σπεύδη = ἕκαστος ἐπιδιώκει (μόνον) τὸ ἰδικόν του συμφέρον. — ἐξ ὧν = περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας. — φιλεῖ, ἀπρόσωπον ὡς ὑποκμ. τὸ: μηδὲν ἐπιτελὲς γίνεσθαι = συνήθως οὐδὲν ἐκτελεῖται. — καὶ γὰρ = γάρ. — οἱ μὲν... οἱ δὲ = ἄλλοι μὲν... ἄλλοι δέ. — ὡς μάλιστα, συναπτέον τῷ τιμωρησασθαί τινα = νὰ ἐκδικηθῶσιν τινα ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον (ὡς οἱ Κορινθιοὶ τοὺς Κερκ. καὶ Ἀθηναίους). — ὡς ἥκιστα, συναπτέον τῷ φθειραί, ἕπερ ἐκ τοῦ βούλονται = θέλουσιν ὅσον

τὸ δυνατόν ἐλάχιστα νὰ καταστρέψωσι τὰ ὑπάρχοντά των. Τὰ ὑπάρχοντα τῶν συμμάχων θὰ καταστρέφοντο, ἐὰν οὗτοι ἀπεμακρύνοντο τῆς πατρίδος των ἕνεκα πολέμου. — χρόνιοι = μετὰ πάροδον μακροῦ χρόνου. — ξυνιόντες = συνερχόμενοι εἰς συνέδριον. — ἐν βραχεῖ μορίῳ, δηλ. τοῦ χρόνου = ὀλίγον χρόνον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: (ἐν) τῷ πλείονι (χρόνῳ) = τὸν περισσότερον χρόνον. — σκοποῦσί τι τῶν κοινῶν = σκέπτονται τι περὶ τῶν κοινῶν (συμπερόντων) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: τὰ οἰκεία. — τὰ οἰκεία πρῶς. = φροντίζουσι περὶ τῶν οἰκείων (συμπερόντων). — οὐ... οἶεται βλάβην = δὲν νομίζει ὅτι θὰ προξενήσῃ βλάβην. — παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν = ἕνεκα τῆς ἀμελείας του. — μέλειν δέ τινα καὶ ἄλλῳ = ἄλλ' ὅτι καὶ ἄλλος τις φροντίζει. — ὑπὲρ ἑαυτοῦ = ἀντὶ ἑαυτοῦ. — ὥστε... λαμβάνειν τὸ κοινὸν ἄθροον φθ. = ὥστε ἀνεπαισθήτως τὸ κοινὸν συμφέρον ἐντελῶς (= ἄθροον) καταστρέφεται. — τῷ αὐτῷ ὑπὸ ἀπάντων ἰδία δοξάσασθαι = διὰ τὴν αὐτὴν γνώμην, ἣν πάντες ἔχουσι, ἀλλ' ἕκαστος ἰδία (ὅτι δηλ. δὲν θὰ προξενήσῃ βλάβην ἢ ἀδιαφορία του, ἀλλ' ὅτι τὰς ἐλλείψεις του θὰ ἀναπληρώσῃ ἄλλος τις, ὅστις ἴσως ὁμοίως σκέπτεται ὡς καὶ αὐτός).

Κεφ. 142.

§ 1. μέγιστον δέ, προεξαγγελτικὴ παράθεσις = ὅπερ δὲ μέγιστον (= σημαντικώτατον) ἐστὶ διὰ τούτου δὲν εἰσάγεται νέον τι, διότι ἄνωτέρω (ἐν κεφ. 141, § 3) ἐγένετο λόγος ὅτι οἱ Πελοπονησῶντες χρημάτων, ἀλλ' ἐμπατικῶς ἐξαίρεται ἐτι ἅπαξ τὸ σπουδαιότατον — ἢ ἑλλειψίς χρημάτων — ἐξ ἑλίων τῶν μνημονευθέντων ἐν κεφ. 142, § 2-7 μειονεκτημάτων τῶν Πελοπον. — τῆ... σπίνειν = διὰ τὴν ἑλλειψίν. — τῶν χρημάτων = τῶν ἀπαιτουμένων χρημάτων. — κωλύονται, ἐν παθητικ. σημασίᾳ = κωλυθήσονται = θὰ ἐμποδισθῶσιν (δηλ. εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις των). — ὅταν... διαμέλλωσι = καθ' ὅσον ἐπιβραδύνουσι (δηλ. εἰς τὸ ἐκτελεῖν τὰ θέοντα). Τὸ ὅταν ἐν αἰτλγκ. σημασίᾳ ὡς καὶ ἐν κεφ. 141, § 6. — σχολῆ αὐτὰ ποριζόμενοι = ὡς ποριζόμενοι αὐτὰ (τὰ χρήματα) δυσκόλως. — οἱ καιροὶ = αἱ εὐνοϊκαὶ περιστάσεις. — οὐ μινετοὶ (δηλ. εἶσι) = δὲν περιμένουσι (ἕως ὅτου δηλ. ἐτοιμασθῆ τις νὰ ἐπωφεληθῆ τὰς εὐνοϊκὰς αὐτὰς περιστάσεις).

§ 2-5. καὶ μὴν (= πρὸς τούτοις) οὐδὲ κτλ., ἐντεθεν ἄρχεται ὁ Περικλ. ἀνασκευάζων τὰ ὑπὸ τῶν Κορινθίων ἐν κεφ. 121, § 2-κεφ. 122, § 1 λεχθέντα, ὅτι δηλ. οὗτοι θὰ καταβάλωσι τοὺς Ἀθηναίους ἐπιτείχισον ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ διὰ τῆς ἀσκήσεως αὐτῶν εἰς τὰ ναυτικά. — οὐδ' ἢ ἐπιτείχισις (δηλ. ἄξια ἐστὶ φοβηθῆναι) οὐδὲ τὸ ναυτικὸν ἄξιον (δηλ. ἐστὶ φ. = οὐδὲ ἢ ἐπιτείχισις (= ἢ ἀνεγερσις ὀχυρωμάτων) οὐδὲ τὸ ναυτικὸν εἶναι ἄξια ὥστε νὰ φοβη-

θῶμεν αὐτὰ (= εἶναι ἀξιοφόβητα). — τὴν μὲν (δηλ. ἐπιτείχισιν), ἀντικμ. τοῦ παρασκευάσασθαι— ὕπερ ἕξαρτ. ἐκ τοῦ χαλεπὸν (ἔστι)—, τὸ δὲ πόλιν ἀντίπαλον κτηρμ. = διότι ταύτην μὲν (τὴν ἐπιτείχισιν) εἶναι δύσκολον νὰ παρασκευάσωσιν (οἱ Πελοπ.) καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης ὡς μίαν πόλιν ἰσόπαλον (= ὥστε νὰ καταστήσωσιν αὐτὴν — τὴν ἐπιτείχισιν — πόλιν ἰσόπαλον, δηλ. πρὸς τὴν ἡμετέραν). Ἡ ἀπόδοσις τοῦ: τὴν μὲν κατωτέρω: τὸ δὲ τῆς θαλάσσης κτλ. (§ 6). — ἦπου δὴ = πολλῷ μᾶλλον βέβαια (δηλ. χαλεπὸν ἔστι παρασκευάσασθαι). — ἐν πολεμίᾳ (δηλ. γῆ) τε, εἰς τοῦτο ἀντιστοιχεῖ ἡ γενκ. ἀπόλυτος: καὶ οὐχ ἦσσαν... ἡμῶν ἀντεπιτετειχομένων = καὶ ἐν ᾧ καὶ ἡμεῖς ἐπίσης (= οὐχ ἦσσαν) ἔχομεν ἀνεγείρει ὄχυράματα κατ' ἐκείνων (ὡς τὴν Οἰνόνην—φρούριον ἐν ταῖς μεθορίαις Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας—καὶ αὐτὰς τὰς Ἀθήνας, αἵτινες ἤδη ὑπάρχουσιν ὡς ἀντεπιτείχισις κατὰ πόλεως ἀντιπάλου τῶν Πελοπ.). — φρούριον, θ' εἶδος ἐπιτείχισεως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ πόλιν ἀντίπαλον (§ 3), ὕπερ τὸ α' εἶδος ἐπιτείχισεως. — εἰ ποιήσονται, τοιοῦτον φρούριον πράγματι ἐποίησαν οἱ Πελοπ. καὶ οἱ σύμμαχοι ἐν Δεκελείᾳ τῷ 413. — τῆς μὲν γῆς, ἕξαρτ. ἐκ τοῦ τι μέρος. — βλάπτειν ἄν = δύνανται νὰ βλάπτωσιν. — καταδρομαῖς = δι' ἐπιδρομῶν. — αὐτομολίαις, δηλ. τῶν δούλων τῶν Ἀθην., αἵτινες θὰ ἐπωφελοῦντο ταύτην τὴν εὐκαιρίαν, ἵνα τύχωσι τῆς ἐλευθερίας τῶν. — ἱκανόν γε ἔσται, δηλ. τὸ φρούριον. — ἐπιτείχιζεν τε... ἐκείνων = κωλύειν ἡμᾶς πλεύσαντας (= ἀφ' οὗ πλεύσωμεν) εἰς τὴν ἐκείνων ἐπιτείχιζεν τε. Ἡ ἔννοια: ἡ ἀνέγερσις ἐχθρικοῦ φρουρίου ἐν Ἀττικῇ δὲν δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Ἀθην. νὰ πλεύσωσιν εἰς τὴν ἐχθρικήν χώραν καὶ ἐκεῖ νὰ ἀνεγείρωσι καὶ αὐτοὶ φρούρια. — καὶ... ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι = καὶ διὰ τῶν νεῶν νὰ λαμβάνωμεν ἐκδίκησιν. — ἦπερ (= αἰσπερ [ναυσὶ]) ἰσχύομεν = ἐν αἷς κυρίως ἔγκειται ἡ ἰσχύς ἡμῶν. — πλεόν γάρ... ἐμπειρίας = ἡμεῖς γάρ ἔχομεν πλεόν ἐμπειρίας τοῦ κατὰ γῆν (δηλ. πολέμου) ἐκ τοῦ ναυτικοῦ = διότι ἡμεῖς ἔχομεν περισσοτέραν ἐμπειρίαν τοῦ κατὰ ξηρὰν πολέμου ὡς ἐκ τῆς περὶ τὰ ναυτικὰ ἐμπειρίας ἡμῶν (καὶ διὰ τοῦτο θὰ δυνάμεθα ἀποθιβαζόμενοι εἰς τὴν ἐχθρικήν χώραν νὰ ἀνεγείρωμεν ἐν αὐτῇ ὄχυράματα καὶ νὰ βλάπτωμεν αὐτήν). — ἢ ἐκείνοι ἐκ τοῦ κατ' ἡπείρου (δηλ. πολέμου) εἰς τὰ ναυτικὰ = παρ' ὅσων (ἐμπειρίαν ἔχουσιν) ἐκείνοι εἰς τὰ ναυτικὰ ὡς ἐκ τῆς ἐμπειρίας αὐτῶν εἰς τὸν κατὰ ξηρὰν πόλεμον.

§ 6-9. τὸ δὲ τῆς θαλ... γενέσθαι, ἀπόδοσις τοῦ ἐν § 3 «τὴν μὲν» = τὸ δὲ νὰ γίνωσιν ἐμπειροὶ τῆς θαλάσσης.—οὐ ὁαδίως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἐν κεφ. 121, § 4 δισχυρισμοὺς τῶν Κορινθίων. — αὐτοῖς προσγενήσεται = θὰ προστεθῆ εἰς αὐτοὺς = θ' ἀποκτήσωσιν αὐτοί. — οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς... ἐξείργασθέ πω = διότι οὐδὲ ὑμεῖς ἀκόμη ἔχετε τελειοποιηθῆ (εἰς τὸ ναυτικόν). — μελετῶντες

αὐτὸ (δηλ. τὸ ναυτικόν) = ἂν καὶ ἀσκήσθε εἰς αὐτό. — εὐθύς ἀπὸ τῶν Μηδ. = εὐθύς ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Μηδικῶν. Τὸ πρῶτον μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην οἱ Ἄθην. τῇ συμβουλῇ τοῦ Θεμιστοκλέους ἐγένοντο ναυτικοί. — θαλάσσιοι = ναυτικοί. — οὐδὲ μελετῆσαι ἐασόμενοι (μετὰ παθτικ. σημασίας) = οἷτινες οὐδὲ θ' ἀφεθῶσι νὰ ἐξασκηθῶσιν (εἰς τὸ ναυτικόν). — διὰ τὸ... ἀεὶ ἐφορμῆσθαι = διότι διαρκῶς πολιορκοῦνται. — ἄξιον, δηλ. λόγου. — ἂν τι δοῦν = δύνανται νὰ πράττωσι τι. — πρὸς μὲν ὀλίγας ἐφορμούσας = ἐναντίον μὲν ὀλίγων πλοίων (Ἀθηναϊκῶν) ἀποκληρόντων τοὺς λημένας αὐτῶν. — κἂν (= καὶ ἂν) διακινδυνεύσειαν = δύνανται καὶ νὰ διακινδυνεύσωσι (κρίσιμον μάχην). — πλήθει τὴν ἀμαθίαν θρασύνοντες = διὰ τοῦ πλήθους ἐνθαρρύνοντες τὴν (εἰς τὰ ναυτικά) ἀπειρίαν των κατ' ἔννοιαν = λαμβάνοντες θάρρος εἰς τὴν ἀγνοίαν των περὶ τὰ ναυτικά ἐκ τοῦ πλήθους αὐτῶν. — πολλοὶ δὲ εἰργόμενοι = ἔταν ἕμως ἀποκλήωνται ὑπὸ πολλῶν πλοίων. — ἡσυχάσουσι = θὰ μένωσιν ἡσυχαι. — ἐν τῷ μὴ μελετῶντι, τὸ οὐδέτ. τῆς μετχ. ἀντὶ ἀφηρημένου οὐσιαστ. (πρβλ. κεφ. 36, § 1 «τὸ δεδιός») = ἐν τῇ μὴ ἀσκήσει = διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀσκήσεως. — ἄξυνετώτεροι = ἀπειρότεροι. — δι' αὐτὸ = ἀκριβῶς δι' αὐτό. — ὀκνηρότεροι = ἀτολμότεροι. — τέχνης ἐσὶ = εἶναι ἔργον τέχνης (= ἐμπειρίας) = ἀπαιτεῖ ἐμπειρίαν. — ὥσπερ καὶ ἄλλο τι (δηλ. τέχνης ἐστίν), κατ' ἔννοιαν = εἴπερ τι καὶ ἄλλο = ὑπὲρ πᾶν ἄλλο. — οὐκ ἐνδέχεται = δὲν εἶναι δυνατόν. — ἔταν τύχη (δηλ. μελετώμενον) = ἔταν δοθῆ εὐκαιρία. — ἐκ παρέργου μελετᾶσθαι = νὰ μελετᾶται ὡς πάρεργον (οὐχὶ ὡς κύριον ἔργον). — ἀλλὰ μᾶλλον, κατὰ ζευγμα ἐκ τοῦ ἐνδέχεται νοητέον τὸ δεῖ, ἐξ οὗ ἐξαρτ. τό: μηδὲν... γίνεσθαι = ἀλλὰ τοῦναντίον πρέπει κανὲν ἄλλο ἔργον νὰ μὴ γίνηται πάρεργον πλησίον ἐκείνου (τοῦ ναυτικοῦ). Ἡ ἔννοια: ὁ θέλων ν' ἀποκτήσῃ τὴν εἰς τὰ ναυτικά ἐμπειρίαν δὲν πρέπει ν' ἀσκήται εἰς ἄλλο τι ἔργον παρὰ μόνον εἰς τὰ ναυτικά.

Κεφ. 143.

§ 1-2. εἴ τε καὶ κτλ., ταῦτα λέγει ὁ Περικλῆς ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ἐν κεφ. 121, § 3 ὑπὸ τῶν Κορινθίων λεχθέντα. — εἴ τε... πειρῶντο = προσέτι (= τε) ἐὰν ἤθελον προσπαθῆσαι. — κινήσαντες τῶν Ὀλυμπιάσιν ἢ Δελφοῖς (= ἐν Δελφοῖς) χρημάτων = μετακινήσαντες μέρος τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἢ ἐν Δελφοῖς χρημάτων. — μισθῷ μείζονι, δηλ. τοῦ ὑφ' ἡμῶν διδομένου. Ὁ μισθὸς καὶ τὸ σιτηρέσιον τοῦ πληρώματος δὲν ἦσαν πάντοτε τὰ αὐτά: ὑπολογίζεται ὅτι ὁ μέσος ὅρος τοῦ ἡμερησίου μισθοῦ καὶ σιτηρέσιου ἦτο ἀπὸ τριῶν ὀβολῶν μέχρι μίας δραχμῆς κατ' ἄνδρα. — ἡμῶν, συναπτέα ἢ γενν. τῷ: τῶν ναυτῶν. — ὑπολαβεῖν = νὰ προσελκύσωσιν

εἰς τὸ μέρος των.—τοὺς ξένους, περὶ τούτων βλ. ἐν κεφ. 121, § 3. —μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν ἐσβάντων... μετοίκων = εἰ ἐσβάντες (δηλ. ἐς τὰς ναῦς) ἡμεῖς αὐτοὶ τε καὶ οἱ μετοικοὶ μὴ ἤμεν ἀντίπαλοι = ἐὰν εἰσδάντες εἰς τὰ πλοῖα μόνοι ἡμεῖς μετὰ τῶν μετοίκων (ἄνευ δηλ. τῶν ξένων) δὲν ἡμεῖς ἰσόπαλοι πρὸς τοὺς Πελ. (= ἱκανοὶ νὰ ἀντεπεξέλθωμεν κατὰ τῶν Πελοπ.). Μετοικοὶ δ' ἐκαλοῦντο οἱ ξένοι, οἱ ἀντὶ φόρου, μετοικίου καλουμένου (12 ὄρχμ. κατ' ἔτος), ἔχοντες τὸ δικαίωμα νὰ κατοικῶσιν ἐν Ἀθήναις· οὗτοι ὤφειλον νὰ συστρατεύωνται μετὰ τῶν πολιτῶν, οἱ μὲν εὐποροὶ τῶν μετοίκων ὡς ὀπλίται, οἱ δὲ λοιποὶ ὡς ἐρέται ἐν τῇ ναυτικῇ. — δεινὸν ἂν ἦν = θὰ ἦτο δεινόν. — νῦν δὲ = τώρα ὁμῶς. — τότε (= τοῦτο) ὑπάρχει, δηλ. εἴμεθα ἰσόπαλοι πρὸς τοὺς Πελοπ. ἡμεῖς μόνοι μετὰ τῶν μετοίκων. — τε... καὶ... ἔχομεν = οὐ μόνον... ἀλλὰ καὶ ἔχομεν. — ὅπερ κράτιστον, δηλ. ἐστίν. — κυβερνήτας, κατγρμ. εἰς τό: πολιτίας = πολιτίας ὡς κυβερνήτας. — τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν, τὸ ἀφηρημένον ἀντὶ τοῦ συγκεκριμένου = τοὺς ἄλλους ὑπηρετάς· ὑπηρετῆται δ' ἐνταῦθα = οἱ τῆς ναυτικῆς τέχνης ἔμπειροι, ἦτοι οἱ κυβερνήται, οἱ κελουσταί, οἱ πεντηκόνταρχοι, οἱ πρωράται καὶ οἱ ναυπηγοί· οὗτοι ἀπετέλουν τὴν τρίτην τῶν τάξεων, εἰς ἃς διγχεῖτο τὸ πλήρωμα ἐκάστης νεώς. Τὴν πρώτην ἀπετέλουν οἱ ἐπιβάται, οἵτινες ἦσαν 10 ὀπλίται περίπου ἐν ἐκάστη τριήρει, τεταγμένοι πρὸς τὸν πόλεμον, πρὸς τε τὰς ἐπιθέσεις καὶ τὴν ἀμυναν· τὴν δὲ δευτέραν τάξιν οἱ ἐρέται, ναῦται ἢ ναυδάται καλούμενοι, οἵτινες ἐκωπηλάτουν ἐν τρισὶν ἐπαλλήλοις σειραῖς καθήμενοι. — πλείους καὶ ἀμείνους, κτγρμ. εἰς τό: τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν. — καὶ ἐπὶ... ὁ καὶ συναπτέος τῇ: οὐδεὶς... τῶν ξένων· κατ' ἐννοίαν = ὅχι μόνον ἡμεῖς οἱ πολῖται μόνοι μετὰ τῶν μετοίκων εἴμεθα ἱκανοὶ ν' ἀντεπεξέλθωμεν κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ἐκ τῶν ξένων ναυτῶν ἤθελε δεχθῆ κτλ. — ἐπὶ τῇ κινδύνῳ = πρὸ τοῦ κινδύνου (δηλ. νὰ ἐξορισθῆ ἐκ τῆς πατρίδος του καὶ νὰ συναγωνισθῆ μετὰ τῶν Πελοπ. ἔχων ὀλιγωτέρας ἐλπίδας νίκης). — ἂν δέξαιτο, ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὰ ἀπαρμφ. φεύγειν καὶ ξυναγωνίζεσθαι. — τὴν αὐτοῦ (δηλ. παιρίδα) φεύγειν = νὰ εἶναι ἐξόριστος ἐκ τῆς πατρίδος του. Οἱ ἐπὶ τῶν Ἀτικῶν πλοίων ὑπηρετοῦντες ἐπὶ μισθῷ ναῦται ἦσαν ἐκ τῶν συμμαχίδων τοῖς Ἀθηγ. πόλεων· λοιπὸν ἐὰν οὗτοι ἠῤτομόλου πρὸς τοὺς Πελοπ., θὰ ἐξωρίζοντο ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν των, οἵτινες θὰ ἠναγκάζοντο εἰς τοῦτο ὑπὸ τῶν συμμάχων αὐτῶν Ἀθηναίων. — μετὰ τῆς ἡσσοнос ἐλπίδος (δηλ. τῆς νίκης) = ἔχων τὴν ὀλιγωτέραν ἐλπίδα τῆς νίκης. — ὀλίγων... δόσεως, ἢ φυσικῇ σειρά τῶν λέξεων: ἔνεκα δόσεως μεγάλου μισθοῦ ὀλίγων ἡμερῶν (= δι' ὀλίγας ἡμέρας). — ἐκείνοις ξυναγ. = νὰ συναγωνίζηται μετ' ἐκείνων (τῶν Πελοπ.).

§ 3-4. καὶ τὰ μὲν Πελ. κτλ., διὰ τούτων συγκεκριμένοι ὁ ῥήτωρ τὰ περὶ τῶν μειονεκτημάτων τῶν Πελ. λεχθέντα ἐν κεφ. 141,

§ 3 - κεφ. 143, § 2· διὰ δὲ τῶν· τὰ δὲ ἡμέτερα κτλ. μεταβαίνει εἰς τὴν δῆλωσιν τῶν πλεονεκτημάτων τῶν Ἀθην. — τούτων... ἀπηλλάχθαι = ὅτι εἶναι ἀπηλλαγμένα (= ἐλευθερα) τούτων (δηλ. τῶν ἐλλείψεων). — ὣνπερ (γενν. τῆς αἰτίας) ἐκ. ἐμειρημένην = διὰ τὰς ὁποίας (ἐλλείψεις) κατηγορήσα ἐκείνους. — καὶ ἄλλα... ἔχειν = καὶ ὅτι ἔχουσιν ἄλλα. — οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου, ἐπιτείνει τὸ μέγαλα = πολλῶ μείζονα = πολὺ μεγαλύτερα (δηλ. πλεονεκτήματα). — ἦν γ' ἐπὶ κτλ., ὁ γε ἐνταῦθα = γὰρ = δηλαδῆ. — ἴωσι, δηλ. οἱ Πελοπ. — οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται = δὲν θὰ εἶναι πλέον τὸ αὐτό. — Πελ. ... τμηθῆναι... ἄπασαν = τὸ νὰ λεηλατηθῆ μέρους τι τῆς Πελοπ. καὶ ἔλη ἀνεξαιρέτως ἢ Ἀττικῆ. Ἡ ἔννοια: Ἡ δῆλωσις καὶ μέρους μόνον τῆς Πελοπ. θὰ ἔχη διὰ τοὺς Πελοπ. συνεπειὰς φοβερωτέρας ἢ ἢ δῆλωσις ἐλοκλήρου τῆς Ἀττικῆς διὰ τοὺς Ἀθηναίους. — οἱ μὲν, δηλ. οἱ Πελοπ. — ἔξουσιν, τὸ ἔχειν μετ' ἀπρμφ. = δύνασθαι. — ἄλλην ἀντιλαβεῖν = ἄλλην (χώραν) εἰς ἀντικατάστασιν (δηλ. τῆς λεηλατηθείσης χώρας αὐτῶν) νὰ λάβωσιν. — ἀμαχεῖ = ἄνευ μάχης. — κατ' ἤπειρον = ἔν (τισι) παραλίαις τῆς ξηρᾶς νοοῦνται ἰδίᾳ τὰ Θρακικὰ παράλια. — μέγα, δηλ. ἔστι. — τὸ τῆς θ. κράτος = ἡ κυριαρχία τῆς θαλάσσης.

§ 5. σκέψασθε δέ, διὰ τῆς φράσεως ταύτης ὁ ῥήτωρ θέλει νὰ διεγείρῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀκρατῶν προκειμένου νὰ δηλώσῃ οὗτος τὰ πολεμικὰ μέτρα, ἅτινα ὀφείλουσι νὰ λάβωσιν οἱ Ἀθην. — εἰ μὲν γάρ, ὁ γὰρ διασαφητικός. — ἄν... ἦσαν = θὰ ἦσαν. — ἀληπτότεροι = μᾶλλον ἀπρόσβλητοι (ἡμῶν). — ὅτι ἐγγύτατα τούτου (δηλ. τοῦ νησιώτας εἶναι) = ὅσον τὸ δυνατόν πλησιέστατα τούτου, δηλ. ὡς νησιῶται. — διανοηθέντας (δηλ. ἡμῶν) = ἀφ' οὗ σκεφθῶμεν. — τὴν γῆν = τοὺς ἀγρούς. — οἰκίας, νοητέον τὸ ἄρθρον: τὰς ἐκ τοῦ: τὴν (γῆν) οἰκίας ἐννοεῖ ἐνταῦθα, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ πόλεως... ἔχειν, τὰς ἀγροτικάς οὐχὶ τὰς ἐν ἄστει. — πόλεως, τῆς ἄνω καὶ κάτω, δηλ. τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς. — φυλακὴν ἔχειν = φυλάττειν. — καὶ Πελ... μὴ διαμάχεσθαι = καὶ μὴ διαμάχεσθαι Πελ. πολλῶ πλείοσι (οὔσι) ὀργισθέντας ὑπὲρ αὐτῶν = καὶ νὰ μὴ πολεμῶμεν πρὸς τοὺς Πελ. ὄντας πολὺ περισσοτέρους ὀργισθέντες δι' αὐτὰ (δηλ. διὰ τὴν κατάλειψιν τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν οἰκιῶν). — κρατήσαντες = ἐὰν νικήσωμεν. — οὐκ ἐλάσσοσι μαχοῦμεθα = θὰ πολεμῶμεν πρὸς αὐτοὺς (ὄντας) ὄχι ὀλιγωτέρους (ἡμῶν). — ἦν σφαλῶμεν = ἐὰν ἠττηθῶμεν. — τὰ τῶν ξυμμάχων = οἱ ξύμμαχοι. — ὄθεν = οἷς = δι' ὧν. — προσαπόλλυται = πρὸς τῇ ἡττῇ ἡμῶν (προσ-) χάνονται· ὁ ἐνεστώς ἐνταῦθα ἐτέθη ἀντὶ τοῦ μέλλοντος, ἵνα δηλώσῃ τὴν μέλλουσαν πράξιν ὡς μᾶλλον βεβαίαν. — οὐ γὰρ ἠσυχάσουσι (δηλ. οἱ ξύμμαχοι), κατ' ἔννοιαν = ἀποστήσονται γὰρ ἀφ' ἡμῶν. — μὴ ἴκ. ἡμῶν ὄντων = ἐὰν ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ἱκανοί. — τὴν τε κτλ., διὰ τοῦ τε εἰσάγεται τὸ γ' μέλος

μετὰ τὰ: τὴν μὲν γῆν... τῆς δὲ πόλεως... — τὴν ὀλοφύρυσιν μὴ οἰκιῶν καὶ γῆς ποιεῖσθαι (= μὴ... ὀλοφύρεσθαι), τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ χρῆ = καὶ νὰ μὴ ὀλοφυρώμεθα διὰ τὰς οἰκίας καὶ τοὺς ἀγρούς. — ἀλλὰ τῶν σωμάτων (= τῶν ἀνδρῶν) = ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀνδρας. — τὰδε... ταῦτα, δηλ. αἱ οἰκίαι καὶ ἡ γῆ. — κτῶνται, ἀρμόζει μόνον εἰς τὴν β' πρότασιν (ἀλλ' οἱ ἄνδρες ταῦτα) εἰς τὴν α' (οὐ γὰρ τὰδε τοὺς ἀνδρας) νοητέον κατὰ ζευγμα τὸ β. τίκει. — αὐτοὺς... ἐξεληθόντας... δηῶσαι = ἀφ' οὗ ἐξέλεθτε σεις οἱ ἴδιοι (= αὐθορμήτως) νὰ καταστρέψητε. — ἄν... ἐκέλευον = θὰ προέτρεπον (ὑμᾶς). — αὐτά, δηλ. τὰς οἰκίας καὶ τὴν γῆν. — τούτων ἔνεκα, δηλ. τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς γῆς. — οὐχ ὑπακούσεσθε = δὲν θὰ ὑποχωρήσητε (πρβλ. τὴν αὐτὴν σημασίαν τοῦ β. καὶ ἐν κεφ. 140, § 5 καὶ κεφ. 141, § 1).

Κεφ. 144.

§ 1. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κτλ., ἐξακολούθησις τῶν πλεονεκτημάτων τῶν Ἀθην., ὧν ἡ ἀρχὴ ἐγένετο ἐν κεφ. 143, § 4 διὰ τοῦ «ἦν γ'...» καὶ ἦτις διεκόπη ἐν τῷ μεταξὺ διὰ τῆς ὑποδείξεως (ἐν § 5) τῶν πολεμικῶν μέτρων, ἅτινα ὀφείλουσι νὰ λάθωσιν οἱ Ἀθην. — ἔχω, δηλ. εἰπεῖν. — ἐς ἐλπίδα = πρὸς διεγερσιν ἐλπίδος = ἵνα ἐμβάλω εἰς ὑμᾶς ἐλπίδα. — τοῦ περιέσεσθαι = τοῦ ὅτι θὰ νικήσωμεν (τοὺς Πελοπ.). — ἦν ἐθέλητε = ἀρκεῖ νὰ θέλητε. — ἀρχὴν μὴ ἐπικτιᾶσθαι = νὰ μὴ ἐπικτείνητε τὸ κράτος ὑμῶν. Ὑπαινίττεται ἐνταῦθα τὴν εἰς Σικελίαν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηναίων. — ἅμα πολεμοῦντες = ἐν ᾧ συγχρόνως εὐρίσκεσθε ἐν πολέμῳ. — καὶ κινδ. αὐθαιρέτους μὴ προστ. = καὶ νὰ μὴ ἀναλαμβάνητε κινδύνους ἐκουσίους. — πεφόβημαι = φοβοῦμαι. — τὰς οἰκείας ἡμῶν ἁμαρτίας = τὰ ἴδια ἡμῶν σφάλματα. — τὰς... διανοίας = τὰ σχέδια. — ἐκεῖνα, δηλ. τὰ πολλὰ καὶ ἄλλα πλεονεκτήματα, ἅτινα διεγείρουσιν ἐλπίδας νίκης. — ἅμα τοῖς ἔργοις = ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ πολέμου.

§ 2. νῦν δέ, μετάβασις εἰς τὸν ἐπίλογον. — τούτοις, δηλ. τοῖς τῶν Λακεδ. πρέσβεσιν (πρβλ. κεφ. 139, § 3). — ἀποκρινάμενοι, ἐκ ταύτης τῆς μετχ., ἣτις περιέχει τὴν κυρίαν ἔννοιαν τῆς προτάσεως, ἐξαρτ. αἱ ἐπόμεναι εἰδικ. προτάσεις: Μεγαρ. ὅτι εἴσομεν... , τὰς τε πόλεις ὅτι... ἀφήσομεν... , δίκας δὲ ὅτι ἐθέλομεν... — ἀποπέμφωμεν, δηλ. τούτους, ὑπερ νοητέον ἐκ τοῦ προηγουμένου τούτοις. — Μεγαρέας μὲν, προτάσεται τοῦ ὅτι χάριν ἐμφάσεως οὕτω καὶ κατωτέρω προτάσσονται τοῦ ὅτι αἱ αἰτιατικ. τὰς τε πόλεις... δίκας δέ. — ἦν καὶ Λακ. ξενηλ. μὴ ποιῶσι = ἐὰν καὶ οἱ Λακ. δὲν διατάττωσι διὰ νόμου ξενηλασίαν (ἐκ τῆς Σπάρτης). Ἡ ξενηλασία (= ἡ ἐκδίωξις τῶν ξένων) ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς τοὺς ἐφόρους οὗτοι: ἤλαυνον τοὺς ξένους ἐκ τῆς Σπάρτης φοβούμενοι τὴν ἐπιβλαβῆ ῥοπὴν πρὸς τὰ ἦθη τῶν Σπαρτιατῶν ξενικῶν ἐπιτηδευμά-

των καὶ τρόπων. — ἐκεῖνο, δηλ. ἡ ξηνηλασία. — κωλύει, σχεδὸν = κωλύεται. — ἐν ταῖς σπονδαῖς, δηλ. ταῖς τριακοντούτῃσι. — τότε, δηλ. τὸ κατὰ τῶν Μεγαρ. ψήφισμα. — τὰς τε πόλεις, μετὰ τὸν μὲν (Μεγαρ. μὲν) ἀνεμένετο ὁ δὲ (τὰς δὲ πόλεις) ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ ἐτέθη ὁ τε. — εἰ καὶ αὐτ. ἔχοντες ἐσπεισάμεθα = ἐὰν καὶ ἐκάμαμεν τὰς (τριακοντούτιδας) σπονδὰς ἔχοντες αὐτὰς (τὰς πόλεις) αὐτονόμους. Ἡ ἔννοια: ἐὰν αἱ πόλεις ἦσαν αὐτόνομοι καὶ τότε, ὅτε ἐκάμαμεν τὰς σπονδὰς. — καὶ ὅταν . . . ὡς βούλονται, ἢ σύνταξις: καὶ ὅταν κἀκεῖνοι ἀποδῶσι ταῖς αὐτῶν πόλεσι αὐτονομεῖσθαι, ὡς βούλονται, μὴ ἐπιτηδείως σφίσι, τοῖς Λακεδ., ἀλλὰ (ἐπιτηδείως) αὐτοῖς ἐκάστοις (κατὰ σύνεσιν πρὸς τὸ: πόλεσι) = καὶ ὅταν καὶ ἐκεῖνοι (δηλ. οἱ Λακεδ.) ἐπιτρέψωσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν πόλεις νὰ αὐτονομηθῶνται, ὅπως θέλωσι, δηλ. οὐχὶ ὅπως συμφέρει εἰς αὐτούς, τοὺς Λακεδ., ἀλλὰ ὅπως συμφέρει εἰς αὐτοὺς ἐκάστους (δηλ. τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων). — δίκας . . . δοῦναι, πρβλ. κεφ. 140, § 2. — πολέμου δὲ οὐκ ἄρξομεν = πολέμου δὲ ἀρχὴν δὲν θὰ κάμωμεν. — ἀρχομένους δὲ = ἐὰν ὅμως (οὗτοι) κάμωσιν ἀρχὴν. — ἀμυνόμεθα = θ' ἀποκρούσωμεν (αὐτούς). — ταῦτα . . . ἀποκρίνασθαι = ταῦτα ν' ἀποκριθῆ. — δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα (δηλ. ἔστι) = δίκαιον καὶ πρέπον ἅμα. — τῆδε τῇ πόλει (= τῇ ἡμετέρᾳ πόλει), συναπτέα ἢ δοτκ. τῷ πρέποντα ἅμα.

§ 3-4. εἰδέναι, δηλ. ὑμᾶς. — ἀνάγκη, δηλ. ἔστι. — πολεμεῖν, ὡς ὑποκμ. νοητέα ἢ αἰτιατκ. ἡμᾶς. — ἐκούσιοι = ἐκουσίως. — μᾶλλον, δηλ. ἢ ἠναγκασμένοι. — δεχώμεθα, δηλ. πολεμεῖν. — ἦσσον ἐγκεισομένους (δηλ. ἡμῖν) . . . ἔξομεν = θὰ ἔχωμεν τοὺς ἐναντίους ὀλιγώτερον ἐπιθετικούς καθ' ἡμῶν. Ἡ ἔννοια: οἱ ἐχθροὶ μετ' ὀλιγώτερας προθυμίας καὶ θάρρους θὰ προσβάλωσιν ἡμᾶς. — ἐκ τε τῶν μεγ. κινδύνων, προτάσσεται τοῦ ὅτι χάριν ἐμφάσεως ἔξαπτ. δ' ἢ πρότασις αὕτη ἐκ τοῦ εἰδέναι χρή. — περιγίγνονται = προκύπτουσιν. — οἱ γοῦν (= τοὺλάχιστον) κτλ., ἐφαρμογὴ τῆς γενικῆς παρατηρήσεως διὰ παραδείγματος. — ὑποστάντες Μήδους = οἱτινες ὑπέμειναν τοὺς Μήδους (= τὴν προσβολὴν τῶν Μήδων). — καὶ (= καίπερ) οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε (ἀναφορικῶς πρὸς τὰ πανταχοῦ ὁρατὰ σημεῖα τῆς ἀκμῆς καὶ ἰσχύος τῶν Ἀθηναίων) . . . ὀρμώμενοι = ἂν καὶ δὲν εἶχον τόσα μέσα (ὅσα ἡμεῖς νῦν). — τὰ ὑπάρχοντα, δηλ. ἑαυτοῖς κατ' ἔννοιαν = ταῦτα, ἃ εἶχον (δηλ. τὴν ἑαυτῶν πόλιν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ). — ἐκλιπόντες, ἐνδοτκ. μετχ., ὡς καὶ ἡ: ὀρμώμενοι, μεθ' ἧς συνδέεται. — γνώμη τε πλείονι ἢ τύχη = διὰ συνέσεως μᾶλλον ἢ διὰ τύχης. — τόλμη μείζονι ἢ δυνάμει = διὰ τόλμης μᾶλλον ἢ διὰ (πολεμικῆς) δυνάμεως. — ἀπέωσαντο = ἀπέκρουσαν. — ἐς τὰδε προήγαγον αὐτὰ = εἰς τὴν παροῦσαν ἀκμὴν ἀνύψωσαν τὴν ἀρχὴν τῆς πόλεως (= αὐτὰ) πρβλ. κεφ. 75, § 3. — ὦν = τούτων δὲ (δηλ. τῶν πατέρων). — οὐ χρή λείπεσθαι (δηλ. ἡμᾶς) =

δὲν πρέπει νὰ εἴμεθα κατώτεροι. — ἀλλά, δηλ. χρῆ. — ἀμύνεσθαι = ν' ἀποκρούωμεν. — καὶ τοῖς... παραδοῦναι = καὶ πειραῖσθαι παραδοῦναι τοῖς ἐπιγιγνομένοις αὐτὰ μὴ ἐλάσσω = καὶ νὰ προσπαθῶμεν νὰ παραδώσωμεν εἰς τοὺς ἀπογόνους (ἡμῶν) ταύτην τὴν ἀρχὴν (=αὐτὰ) ὄχι μικρότεραν.

Κεφ. 145.

νομίσαντες = πεισθέντες. — ἄριστα, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ παραινεῖν = ὅτι ἀρίστην συμβουλήν ἔδιδεν. — ἐκέλευε, δηλ. ψηφίσασθαι. — τῇ ἐκείνου γνώμῃ = κατὰ τὴν γνώμην ἐκείνου. — καθ' ἕκαστα = ὡς πρὸς τὰ καθ' ἕκαστα = ὡς πρὸς τὰς λεπτομερείας. — ὡς ἔφρασε (=καθὼς εἶπεν [ὁ Περικλῆς]), ἀνῆκει μόνον εἰς τὸ καθ' ἕκαστα. — καὶ τὸ ξύμπαν, ἀντιτίθεται πρὸς τὸ καθ' ἕκαστα = καὶ ἐν γένει· τοῦτο ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: οὐδὲν κ... ποιήσειν κτλ. = ὅτι δηλ. οὐδὲν θὰ κάμωσι διαταττόμενοι (ὑπὸ τῶν Λακεδ.) κτλ. Ἡ ἔννοια: ἡ ἀπόκρισις τῶν Ἀθην., γενομένη κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Περικλ., ὡς πρὸς μὲν τὰς λεπτομερείας ἦτο σύμφωνος πρὸς ὅσα εἶπεν ὁ Περικλ. ἐν τῇ δημηγορίᾳ αὐτοῦ, γενικῶς δὲ περιελάμβανε τοῦτο, ὅτι δηλ. οὐδὲν θὰ πράξωσιν οὗτοι διαταττόμενοι ὑπὸ τῶν Λακ., ἀλλὰ κτλ. — δίκη = διὰ δικαστικῆς ὁδοῦ. — κατὰ τὰς ξυνοχ. = συμφώνως πρὸς τὰς ὑπαρχούσας συνθήκας (τίνας;). — ἐτοιμοὶ εἶναι = ὅτι εἶναι πρόθυμοι. — διαλύεσθαι, ἐνταῦθα τὸ ῥ. συνετάχθη ἐμπροσθέντως (περὶ τῶν ἐγκλημάτων): συνήθως συντάσσεται μετ' αἰτιατικ. (πρβλ. κεφ. 140. § 2) = νὰ διαλύωσι τὰ παράπονα τῶν. — ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ (δηλ. μοίρᾳ) = με' ἴσα καὶ ὅμοια δικαιώματα (πρβλ. κεφ. 27, § 1). — οἱ μὲν, δηλ. πρέσβεις τῶν Λακεδ. — ἐπ' οἴκου = οἴκαδε. — οὐκέτι ὕστερον ἐπρεσβεύοντο, δηλ. οἱ Λακεδ.

Κεφ. 146.

αἰτία... καὶ διαφοραί, κατγρμ. τοῦ αὐτῆς (= ταῦτα, δηλ. τὰ ἐκτεθέντα), ὅπερ ὑποκμ. τοῦ: ἐγένοντο. — ἀμφοτέροις, δηλ. τοῖς Πελοπ. καὶ Ἀθην. — ἀρξάμεναι = αἵτινες ἤρχισαν. — ἀπὸ τῶν ἐν Ἐπιδίμν. καὶ (ἐν) Κερκ., δηλ. συμβάντων. — ἐπεμίνυντι = εἶχον ἐπικοινωνίας (= σχέσεις). — ἐν αὐταῖς = κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῶν (δηλ. τῶν διαφορῶν). — ἀκηρύκτως = ἄνευ κήρυκος (ὅστις θὰ ἦτο ἀναγκαῖος ἐν ταῖς ἐπικοινωνίαις, ἐὰν ὁ πόλεμος ἐπισήμως εἶχε κηρυχθῆ). — ἀνυπόπτως δὲ οὐ = ὄχι ὁμῶς ἄνευ ὑπονοιῶν. — ξύγχυσις = παράθρασις.

ομιλίας -

